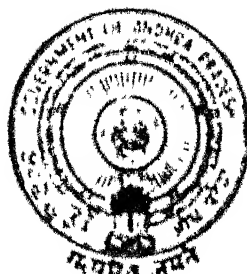

Amul 101

Issued on 17.1.62

Volume. V

No. 1

20th March, 1961

(Monday)

29th Phalguna 1882 S.E.

Andhra Pradesh Legislative Assembly Debates

OFFICIAL REPORT

Part II — Proceedings other than Questions and Answers

CONTENTS

	Pages
Leave of absence to Sri Ch. Srirangam Lakshmi, M.L.A.	
Granted	1 2
Calling attention to matters of Urgent Public Importance	
re. Boat tragedy in Machkund River	2 4
re. Misappropriation of the funds of the Taluk Marketing Society, Sircilla	4 6
Business of the House	6
Annual Financial Statement (Budget) for 1961-62	
Voting of Demands for Grants :	
Demand No. XVIII - Medical Rs. 8,00,70,000	} 7 75
Demand No. XIX - Public Health Rs. 2,47,99,200 (Passed)	
Demand No. IV - Forest Department Rs. 1,10,28,800	} ... 76 155
Demand No. XXI - Fisheries Rs. 39,64,000	
Demand No. XXII—Animal Husbandry Rs. 1,70,89,000	
Demand No. XXVIII—Capital Outlay on Forests Rs. 12,93,000 (Passed)	
Business of the House	

NOTE *at the commencement of the speech denotes confirmation from the Member not received in time.

THE
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY
DEBATES
[Part II - Proceedings other than Questions and Answers]
OFFICIAL REPORT

*Thirty second day of the Eleventh Session
of the Andhra Pradesh Legislative Assembly*

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Monday, the 20th March, 1961

The House met at Half Past Eight of the Clock

[*Mr. Speaker in the Chair*]

QUESTIONS AND ANSWERS

(SEE PART I)

re : Leave of absence to Ch. Sriranganayakulu, M. L. A.

శ్రీ కె. సుబ్బారావు (హిందూపూర్ - జనరల్) : అధ్యక్షా, విధానసభా సభ్యులు శ్రీ పి.వి.టి. శ్రీరంగ నాయకులు అస్వస్థులగా ఉన్నందువలన, వారు ప్రస్తుత విధానసభా సమావేశమైనటు వోలరు కాకుండుటకు ఆంధ్రప్రదేశ్ విధానసభా నియమావళిలోని ఆరేవ నిబంధననుబట్టి అనుమతి ఇవ్వవలసిందగా కోరుచున్నాను.

I beg to move :

"That under Rule 265 of the Andhra Pradesh Legislative Assembly Rules, Sri Ch. Sriranganayakulu, Member Andhra Pradesh Legislative Assembly may be granted leave of absence for the present meeting of the Assembly as he is ill."

Mr. Speaker : Motion moved.

(Pause)

Mr. Speaker : The question is :

"That under Rule 265 of the Andhra Pradesh Legislative Assembly Rules, Sri Ch. Sriranganayakulu,

Member, Andhra Pradesh Legislative Assembly may be granted leave of absence for the present meeting of the Assembly as he is ill".

The motion was adopted. Leave of absence was granted.

CALLING ATTENTION TO MATTERS OF URGENT PUBLIC IMPORTANCE

re : Boat tragedy in Machkund River

*శ్రీ పి. రాజగోపాలాచార్యుడు : మాచంకుండ నదిలో గత ఏప్రిల్ మాసంలో జరిగిన, 38 మంది మృతిచెందినట్లు, 14 కవములు పోయినట్లు, మిగతావాళ్ళ కొరకు ప్రయత్నము చేస్తున్నట్లు వార్తవచ్చింది. ప్రతివారీ కోటు ప్రమాదాలు జరుగునూ ఉండవచ్చును, కానికేంద్ర కమిటీలు ఏర్పడవలసి, ఆ కమిటీలవారు కొన్ని సలహాలు ఇవ్వవలసి, అసలవలసిన అవసరమునున్నామనే ప్రభుత్వము వారు చేసుకుంటున్నట్లు జరుగునూ ఉన్నది కాని బోటు ప్రమాదాలు మాత్రమే జరుగునూ ఉన్నవి. మాచంకుండ నదిపై ప్రమాదం జరిగినట్లు గురించి పరిస్థితులలో జాగ్రత్తగా పరిశీలించి చర్యలు చేపట్టవలసి కాదుగానూ ప్రభుత్వం దిస్తున్న సహాయము ఎమిటి — ఈ వరాలు గాత్రాదురు అని కోరుతున్నాను.

**The Chief Minister (D. Sanjivayya) :* Sir, one Krishnadondo of Sindiput village under Sujanakota Police Station in Vishakhapatnam District was celebrating the fifth death anniversary of his parents (a tribal festival) on 10-2-1961 when two buffaloes were sacrificed. This occasion attracted tribals from Orissa State who had to cross the river Machkund. They engaged one Urdhab of Mukkaput village in Vishakhapatnam District who plied his own boat from Balighat to convey them to the place of festival. He tied another country boat to his own boat to carry the tribals from the Orissa side. Having plied the boat continuously for a long time, the boatman refused to make any more trips. On reaching Sindiput in this State limits, he tied the boat and went to the village. One of the tribals, Masai Seesa, from Orissa swam across the river and took the boat back to Orissa side from where he started rowing the boat with a bamboo with 38 persons belonging to Parza tribe in the boat, towards Sindiput village in Andhra area.

When the boat was about 30 feet from the Andhra shore, it capsized due to heavy wind and consequent panic among the women and children.

Of the 39 persons in the boat, including Masai Seesa, only 11 survived and 28 were drowned, including Masai Seesa who plied the boat. Only 14 dead bodies could be recovered and the remaining are feared to have been entangled in the rocks and bushes in the river-bed or eaten away by crocodiles. It is stated that out of 39 persons only three persons (one woman and two children) belong to the Andhra State and the rest of the passengers are from Koraput District in Orissa State.

The S. P. has stated that the ferry on the Andhra side is not a recognised ferry and hence no auction was conducted for transporting passengers at this point. The P. W. D. authorities have been requested to examine the boats and their report is awaited. It is also reported by the S. P. that the celebration is not a recognised festival and information about this was not sent to Sujanakota police for making police bandobust. The place Balighat is also stated to be not recognised as a ferry point. The Sujanakota police on Andhra side have registered a case in Criminal No. 12/61 under Section 282 and 304 (A) Indian Penal Code and are investigating the matter.

The Collector, Vishakhapatnam in his report confirmed the facts reported by the S. P. and has stated that he had tested the two boats, each of which seemed to accommodate 17 persons easily and that there is a margin of 6" in each boat which, according to the boatman, is safe under normal conditions. He has however, proposed to consider whether the safety measures prescribed to prevent such accidents have been observed in regard to this boat. It is however, submitted that both the villagers who plied the boat unauthorisedly and the passengers belonged to Orissa State and it is not clear what rules have been framed for such purposes by Orissa Authorities and whether the Collector of Vishakhapatnam can enquire into this incident where persons of Orissa State and their laws are involved. However, he has been reminded telegraphically for his final report.

Member, Andhra Pradesh Legislative Assembly may be granted leave of absence for the present meeting of the Assembly as he is ill".

The motion was adopted. Leave of absence was granted.

CALLING ATTENTION TO MATTERS OF URGENT PUBLIC IMPORTANCE

re : Boat tragedy in Muchkund River

*శ్రీ పి. రాజగోపాలనాయుడు : మాచిఖండ నదిలోని ఒక పెద్దప్రమాదం జరిగి, 38 మంది తెలంగాణీయులకు, 14 కుటుంబాలు దురికివట్లు, మిగతావాటి కొరకు ప్రయత్నించుచున్నట్లు వార్తవచ్చింది. ప్రతివారీ కోటు ప్రమాదాలు జరుగునూ ఉండవచ్చు, కాని 38 మంది కుటుంబాలు పోయినవారు కొన్ని సరివోలు ఉన్నవారు, సరివోలు అవలంబించుకున్నవారి ప్రభుత్వము వారు తెలుసు ఉండవచ్చు జరుగునూ ఉన్నది కాని దోసు ప్రమాదాలు మాత్రం జరుగునూ ఉన్నవి. మాచిఖండ పెద్దప్రమాదం జరిగింది. 'తెలంగాణలో జరిగింది' అని ముందు చనిపోయిన వారిని కుటుంబాలకు ప్రభుత్వం ప్రస్తుత సర్వేయము అమిటి. — ఈ సవరాలు అంతరించి పోయిన కోరుతున్నాను.

**The Chief Minister (D. Sanjivayya) :* Sir, one Krishnadondo of Sindiput village under Sujanakota Police Station in Vishakhapatnam District was celebrating the fifth death anniversary of his parents (a tribal festival) on 10-2-1961 when two buffaloes were sacrificed. This occasion attracted tribals from Orissa State who had to cross the river Machkund. They engaged one Urdhab of Mukkaput village in Vishakhapatnam District who plied his own boat from Balighat to convey them to the place of festival. He tied another country boat to his own boat to carry the tribals from the Orissa side. Having plied the boat continuously for a long time, the boatman refused to make any more trips. On reaching Sindiput in this State limits, he tied the boat and went to the village. One of the tribals, Masai Seesa, from Orissa swam across the river and took the boat back to Orissa side from where he started rowing the boat with a bamboo with 38 persons belonging to Parza tribe in the boat, towards Sindiput village in Andhra area.

When the boat was about 30 feet from the Andhra shore, it capsized due to heavy wind and consequent panic among the women and children.

Of the 39 persons in the boat, including Masai Seesa, only 11 survived and 28 were drowned, including Masai Seesa who plied the boat. Only 14 dead bodies could be recovered and the remaining are feared to have been entangled in the rocks and bushes in the river-bed or eaten away by crocodiles. It is stated that out of 39 persons only three persons (one woman and two children) belong to the Andhra State and the rest of the passengers are from Koraput District in Orissa State.

The S. P. has stated that the ferry on the Andhra side is not a recognised ferry and hence no auction was conducted for transporting passengers at this point. The P. W. D. authorities have been requested to examine the boats and their report is awaited. It is also reported by the S. P. that the celebration is not a recognised festival and information about this was not sent to Sujanakota police for making police bandobust. The place Balighat is also stated to be not recognised as a ferry point. The Sujanakota police on Andhra side have registered a case in Criminal No. 12/61 under Section 282 and 304 (A) Indian Penal Code and are investigating the matter.

The Collector, Vishakhapatnam in his report confirmed the facts reported by the S. P. and has stated that he had tested the two boats, each of which seemed to accommodate 17 persons easily and that there is a margin of 6" in each boat which, according to the boatman, is safe under normal conditions. He has however, proposed to consider whether the safety measures prescribed to prevent such accidents have been observed in regard to this boat. It is however, submitted that both the villagers who plied the boat unauthorisedly and the passengers belonged to Orissa State and it is not clear what rules have been framed for such purposes by Orissa Authorities and whether the Collector of Vishakhapatnam can enquire into this incident where persons of Orissa State and their laws are involved. However, he has been reminded telegraphically for his final report.

*Calling attention to matters of
urgent public importance
re : Misappropriation of the Funds
of the Taluk Marketing Society,
Sircilla*

It is evident that the accident was due to natural causes and that police are investigating the case registered in connection with the accident. The result of the police investigation is awaited.

*re : Misappropriation of the Funds of the
Taluk Marketing Society, Sircilla*

*శ్రీ సిహెచ్. రాజేశ్వరరావు (హొప్పచంద్) : అధ్యక్షా, 'సీర్కెల్లా టాలక్ మార్కెటింగ్ సొసైటీ' ఇదివరకు టాలక్ సొసైటీలలో ఉత్తమ ఇప్పుడు దానిని మార్కెటింగ్ సొసైటీగా మార్చటం అరిగింది. ఇదివరకు అధ్యక్షుడుగా ఉన్నవాడే ఇప్పుడు గూడ అధ్యక్షులుగా ఉన్నారు. ఇదివరకు ఆ సొసైటీ లెట్టల వివరాలు జనరల్ బాడీ ముందుకు వోలేదు. ఈమధ్య మార్కెటింగ్ సొసైటీ జనరల్ బాడీ ఏడాదికి ఒక సారి సమావేశం చేసి అందుమాటగా లెట్టలు పరిశీలించేయగా 15 వేల రూపాయలు కానియోవర్స్ లు తలుచుకుంటే, అధ్యక్షుని అది గతే, ప్లాఫ్ మెంట్ అడుగుతుంటే ప్లాఫ్ మెంట్ అదిగతే అధ్యక్షుని అడుగుతుంటే దిప్యూటీ రిజిస్ట్రార్ అక్కడి విజిల్ మెంట్ న్ని పట్టుకొంటే పట్టుకొని పోవారం చేస్తున్నారు. అటువంటి లోపాలు అదుగుతున్నప్పుడు ప్రభుత్వం వెంటనే కఠిన చర్యలు తీసుకొని, ఆ లోపాలు పరిరించటానికి ప్రయత్నం చేస్తే, సీర్కెల్లా సహకార సంఘాలు గూడ సక్రమంగా పనిచేసే అవకాశం ఉంటుంది. ప్రభుత్వం తీసుకొనే కఠిన చర్యలు ఇతర సహకార సంఘాలకు గురిపాకంగా ఉంటాయి. ఇంకా లోకుగాపోయి, గత రెండు సంవత్సరాల లెట్టలు పరిశీలిస్తే, ఇంకా చాల రహస్యాలు బయటపడతాయని ఆ రిజిస్ట్రార్ గారే ఒప్పుకొంటున్నారు. ఈ విషయంలో ఆ సొసైటీ సభ్యులు, ఆ కాలూకా ప్రజలు చాల అందోళన పడుతున్నారు కాబట్టి మంత్రిగారు నగు సమాధానం ఇచ్చి, అక్కడి సహకార సంఘ సభ్యులను శృప్తిపరచే విధంగా ప్రయత్నం చేస్తారని అభిప్రాయపడు.

*The Minister for Cooperation (Sri K. Chandra-mouli) : Sir, at its meeting held on 25—9—1960 the general body of the Sircilla Cooperative Marketing Society appointed a sub-committee consisting of several members to enquire into the alleged misappropriation of the funds of the society brought out in a report made by the Senior Inspector-cum-Secretary of the Society. On 22—11—1960 the sub-committee gave its findings to

the effect that there had been short credits to the value of Rs. 14,985.26 nP. in the accounts of the society.

2. That the President Sri Y. Hanumantha Rao, the Storekeeper, Sri V. Nagabhushanam and the Accountant of the Society, Sri A. Hanumanlu, were guilty of having mis-utilised these funds.

3. On the basis of the committee's said report, the Deputy Registrar, Karimnagar was directed to conduct an enquiry under Section 42 of the Hyderabad Cooperative Societies Act, (No. 16 of 1952). His report which was submitted on 6--2--1961 confirmed the above findings and contained the recommendation that prosecutions should be launched.

(a) against the store-keeper ;

(b) against the Secretary, Sri Syed Fazl-ul-Haq inasmuch as he is alleged to have received a sum of Rs. 1400 vide store-keeper's evidence. In so far as the President and the Accountant are concerned, however, both the factum and the basis of criminal liability are under consultation with the public prosecutor and depending on the latter's final opinion, the lines of further action against them will have to be decided. The Deputy Registrar's report referred to above was received by the Registrar on 10--2--1961. It has been examined and orders sanctioning the two prosecutions recommended by the Deputy Registrar above were issued on 14--3--1961.

From the foregoing statement of facts and the position, it should be abundantly clear that the matter has at every stage received as expeditious attention as has been possible in the circumstances and that no charge of inaction nor even of avoidable delay could legitimately be levelled against any of the authorities.

దీనిని గురించి ఈ సభలోనే నీ ప్రభుత్వం యొక్క notice కు కూడ వచ్చింది. ఇప్పుడు orders పోయినా శక్తిని విషయాలలో కూడ Public Prosecutor దగ్గరనుంచి త్వరగా opinion తెప్పించి ఈ matter ను సాధ్య

మైనంత స్వరలో పరిష్కారం చేసి punish (యెవరినైనా వారిని ఒక విధంగా deal చేయటానికి అవస్థి స్వరంగా deal చేయవలసిందిని instructions యిచ్చాను. అవిహూన స్వరంగా carry-out అయ్యాయని అనుకుంటున్నాను.

BUSINESS OF THE HOUSE

మిస్టర్ స్పీకర్ : సభ మానయుక్తగారి ప్రశ్నకు యిదివరకు పట్టిక పెట్టిన శాఖానామకాలు ఒక statement చేస్తాను అన్నాను. ఆ statement ఇప్పుడు వచ్చింది. మనోరథిల్లాలు ముగియకీ సభకుగా వీయడం గురించి ఆ statement బట్టిమీద ఉన్నాయి.

*శ్రీ వి. ఎల్లారెడ్డి (బుగ్గంబం): ఈ మధ్య ప్రాజెక్టు ఉప్పు వచ్చినది. ఆ లీబర్స్ పొంది రాబాదు. అటుదాటి చట్టం రద్దు అయిపోతున్నది. పాని కలిగిందిగా లాభలాది కోలుదామని చాల నష్టం జరుగుతున్నది. చాలమంది జేవులు కావడానికీ, (కోలిగింపబడిడానికీ) కారణభూతం అవుతున్నది.

మిస్టర్ స్పీకర్ : Rule 74 క్రింద notice యిస్తే ఎట్లుండ వచ్చుటట్లు చేస్తాను. Deputy Chief Minister గారు వచ్చారు. ఇట్లా అడిగితే లాభం లేదు.

శ్రీ వి. ఎల్లారెడ్డి : గవర్న మెంటు policy కి సంబంధించిన విషయం యిది.

మిస్టర్ స్పీకర్ : Rule 74 క్రింద యివ్వండి ఎట్లుండో, ఆజ్ఞాపించో వచ్చేటట్లు చేస్తాను. Chief Minister గారు, Deputy Chief Minister గారు ఉంటారు. వారు ఏదో సమాధానం చెప్పతారు.

*శ్రీ పిల్లలమట్టి వెంకటేశ్వర్లు (నందిగామ) : R. T. C. గురించి అనంత రామకృష్ణన్ రిపోర్టు అందజేస్తాను అన్నారు. Directors సమావేశం అవుతున్నారు. అది కాగానే యిస్తామని అన్నారు. వారి సమావేశం అయిపోయింది. మన చర్యలకు చాల అవసరం. అది వెంటనే యిప్పించమని కోరుతున్నాను.

*విద్యాశాఖమంత్రి (శ్రీ ఎస్. వి. పి. పట్టాభిరామారావు) : అధ్యక్షా, నేను మొన్న సాయంత్రం వచ్చాను. నిన్న మొన్న holidays. ఏలైనంత స్వరంగా యిస్తాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ : Industries demand లో వస్తుంది.

శ్రీ ఎస్. వి. పి. పట్టాభిరామారావు : ఇన్వార్ట్ కమిషన్ Corporation Chairman గారిని అడిగి తెప్పిస్తాను.

(The Deputy Speaker in the Chair)

**ANNUAL FINANCIAL STATEMENT (BUDGET) FOR 1961-62
VOIING OF DEMANDS FOR GRANTS (Contd.)**

DEMAND No. XVIII—Medical — Rs. 5,00,70,000.

DEMAND No. XIX — Public Health — Rs. 2,47,99,200

***Dr. B. V. L. Narayana (Ongole-General):** Madam Deputy Speaker, Looking at the budget allotments I will just try to give my frank opinion. To some it may look like criticism and to some it may look like suggestion. I am just speaking to give my opinion. How far is the Government justified in allotting these meagre amounts, considering the increase in the cost of medicines, considering the increase in the population, considering the number of beds that we have increased between 1957 and 1960-61? We have increased the dispensaries from 124 to 296 and the bed strength from 12000 to 17000. The amount that was spent for the hospitals and dispensaries in 1957 was Rs. 2.2 crores; in 1960-61 it is Rs. 3.8 crores. I feel that this amount is too meagre. What I think is that we are in the same state as we were in 1957. We might have developed our hospitals and we might have improved the bed strength in them but the catering is just the same. I feel considering the increase in population.

Another point is that I feel that we have been doing much injustice to the mofussil population. If we look into the budget, the allotments that are made for the linen, medicines and other things are very meagre. The teaching hospitals are mainly situated in the cities. For them, we are giving about Rs. 47 lakhs. For the district headquarters hospitals we are spending some thing like Rs. 9.9 or 10 lakhs and for mofussil hospitals we are spending Rs. 21 lakhs. Mofussil hospitals include teaching hospitals there. That tells us as to how much interest we are taking in the people of the mofussil areas. We know that they are the people who are paying much of the taxes and it looks as though we are just sitting in the cities and towns enjoying at their expense. As such I strongly appeal to you all to consider this and bring it to the notice of the concerned authorities. Now we all know that the amounts are very meagre. It is our duty to see how far and how best we can utilise these small amounts and be of service to the people.

One of the eminent doctors was telling that some of the big hospitals' out-patient departments are just like choul'ries. When we go into that matter deeply and see how far he was justified in saying that, I feel that he was justified to some extent. In big hospitals a poor man has got to go through a lot of difficulties before he gets himself investigated for his ailments. Usually in mofussil hospitals the equipment and other things are not properly available. So he always goes to the city hospitals or big hospitals to get himself investigated. If a rich man goes to towns, he spends money and he will get all investigations completed by the evening. A poor man, as he is not able to spend money, goes to the hospital, attends the out-patient department where the time taken for investigation is much longer. It takes some times one week or two weeks. The difficulty is this. The poor patient goes there, the doctor writes some thing asking him to get his blood examined or to get X-rayed. The patient goes to the particular department which is situated some where else. On the first day he gets his blood examined, the second day the urine and the third day he gets the X-ray. Like that, by the time he finishes all the investigation it will take four to five days or some times one or two weeks. But if a rich man goes to the city hospitals, he pays the money and gets all his investigations completed by the same evening.

So much so the poor man is not able to stay in the city and what little money he gets he spends it and in the middle he comes back saying "I am not properly looked after; I could not get anything done there." These people have to spend time in the out-patient department. So I feel that the criticism that has been passed is to a certain extent correct. How can we rectify this defect? That is my point. We will have to think of it. What I say is the present outpatient departments are running in the above manner. Every unit either medical or surgical or other - must have a small laboratory attached to it. By that way we can do the investigation, i.e., blood examination or urine examination. Such things must be done then and there. At the same time you will be giving opportunity to more students and doctors to learn for themselves and do

things practically and the second thing is you will be serving the outpatients better. The third thing is you must prolong the working hours in the outpatient department so that we may serve the people better and decrease the number of cases of admission to the hospital. This way we can reduce the rush to the hospital and inpatient beds can be saved to a certain extent. You can satisfy the people, you can give the diagnosis finally in two days and send them home with satisfactory prescriptions. So I request that this point should be considered. Recently we have run a camp at Ongole. There was also an Ophthalmological Conference at Vellore. One of the doctors stated that in these eye camps man-made blindness is being added to the existing blindness. I just wanted to study how far this is correct. Whether it is done either in the hospital or in the camp the results will be the same; we cannot criticise from that aspect of it. But what I say is about the way in which the camp was run. The heading was given there - "Netra Dana Yagnam" (నేత్రదాన యజ్ఞము) So much so these blind people were given a belief that people who have no eyes, will be given eye baths. Therefore there was no rush and nothing could be done for them and they suffered a lot. Are we justified in conducting these camps? One thing is the doctors have to work from 8 a. m. to 9 p. m.; the whole staff have to suffer under a terrible tension and there were no facilities for the patients; they were thrown into the streets and bazaars excepting a few. It is very difficult to provide them all. Finally when you close the camp what is happening? About one week earlier they close the camp. They are perhaps justified in doing so because they have to look after the complications of the operations that have been done. There is one thing. As a general practitioner with experience, having handled 25 cases, I have seen people who have got later complications after the operations and they are left alone in the lurch. Whenever they go to a doctor he says "Go to the doctor who has operated for you." That is, they have to go to Hyderabad or Guntur. So by these late complications, they are left helpless. For the amount that we have spent, the results we have achieved are not quite satisfactory. To avoid this let us try one or two districts. In every District Headquarters Hospi-

tal you are having an Ophthalmist, an expert and a specialist. Give him a van, ask him to fix up two or three taluk headquarters hospitals, let him go there and do some eye work and see the patients and do operations and come away, spreading his programme over 4 or 5 days in a month. Next month let him take another hospital and in the next month let him come again. By that way you can do the work leisurely. Comforts for the patients will be better. At the same time you will be able to assess the value of the work done previously. If people have got any difficulties they can come back and verify. I think this is the best way and our expenses will be less and the local Government doctor can be entrusted with the patients to look after the complications that arise; he can be held responsible for those cases. So I suggest that this must be considered.

The next thing is to prevent wastage in the T. B. Sanatoria. We must know at present the sanatoria treatment is becoming less and less important. In Madras they have conducted a survey to see whether domiciliary treatment or the sanatorium treatment is better. Hitherto we were having a fear that there would be more danger for people of getting the disease, if the patient is kept at home. They have surveyed; they kept some patients at home and some at sanatorium. They found that the contacts that we get in the domiciliary treatment are just the same as those in regard to the people who are admitted in the sanatoria. That means the risk is not much. As such if we encourage this domiciliary treatment we can save more money. At the same time we can give lot of treatment. Nowadays what is happening is you will have to register your name first; by the time one gets his turn, either the patient will be dead or will be cured - either of these two things - because he has to go to some doctor and get himself treated, otherwise naturally he has to die. Moreover the number of patients that we are having in the State are about a lakh and it is highly impossible for us to provide beds for these patients in sanatoria. As such we must do something for these patients in the domiciliary treatment. We are trying to do B. C. G. vaccination and prevent the disease but there are cases which are left out in the villages.

Sometimes they take treatment; they cannot afford to take the treatment; they come home and the disease goes on spreading. Facilities must be given to the private practitioners and encouragement must be given to catch hold of the early cases and treat them and report the matter to the Government so that we can control the cases. Until we have that kind of campaign we will not succeed in controlling this disease. As such I suggest the doctors must be encouraged in some way or other that is, the doctor who gives a report about the earliest cases, the maximum number of earliest cases will be given some sort of remuneration or promotion to encourage him. I think this is the only way that we can control and to bring in the whole medical force into the field.

Regarding family planning, I would like to ask "Are we justified in spending on these contraceptives? It looks as though the money we are spending on the contraceptives is put in the drain continuously. How long are we going to spend like this? Recently a campaign was conducted at Gannavaram; most of the doctors of the Indian Medical Association and others have joined together. I feel that surgery is the only relief for us because we will not be in a position to supply these contraceptives for a long time and go on spending our monies. The only thing is take the services of the Medical Association people who have passed a resolution to the effect that they will be ready at any time to give their services for family planning. So I feel that we must concentrate on the surgical aspect of it and ask the Block Development Officers and the local doctors and the blocks to conduct these sterilizations. That is the only way we can save our money, at the same time effectively controlling the population problem. So this is another thing I would like to put before the House.

Then we are thinking much about our past. We know how far we are justified in spending our money on the indigenous medicines and how many people have got belief in this system. Now-a-days we can find out most of the people who are trained in the indigenous medicine that they never use the indigenous medicine, they go about and bring a syringe and drugs of allo-

pathy and use them. That way we are training these people. We are wasting our money. If at all we want to have any colleges of indigenous medicine or Ayurveda or anything like that, we must strictly adhere to that and tell these people that they should not practise allopathy. Then only you can bring out the efficiency of your drugs and the usefulness of indigenous medicine. We must strictly follow up this rule and see that they will not get into this allopathy; if you feel that our drugs are not working properly you can give them up.

Coming to the question of polio malitis, I am glad people have now realised that there is a disease like polio malitis. This is not a new disease for us. It is there from a long time. The only thing is the Government has not recognised that there is a disease like that. The people were not trained of course. A polio hospital was started in Bombay and a film show was regularly shown in the picture houses. This is a dreadful disease wherein we have not found any medicines to cure it; we are not sure about the preventive side also; we are using vaccines but we are not sure about their success. This disease causes a sort of paralysis and there will be permanent damage to the body. We must try to do some sort of propaganda. The Government must realise that there is a disease like polio malitis and tell the people what is polio malitis and how to prevent it and what is the after treatment of polio attack. The only thing the villagers do is this; they think that by giving massage, it will be all right, but what happens is otherwise. The patient gets complete paralysis which will be a permanent injury. You must tell them that is not the way of treatment and that rest is the best cure. For that, the Health Department must take steps to propagate about this disease and encourage the film show. It can be shown in all theatres in mofussil villages and other places and the Government must make it a point to show these films everywhere in the mofussil areas also so that the people may know what the disease is and what treatment is to be given to that. This has to be considered in my opinion very seriously as now the people are realising that there is a disease like that which is more prevalent.

Now we have been thinking of the wastages. At present how far can we improve our hospital facilities? We celebrate so many days - Small Savings Day etc. — but no one thinks of a Hospital Day. We must also spend a day as Hospital Day and bring to the notice of the people that there is a hospital and that hospital is doing some service and that it is the duty of every man to do something for the hospital. The Government must make it a point to tell every institution and hospital to conduct this Hospital Day and utilize the Hospital Days to collect some funds and at the same time the doctor must use his personal influence or his services to collect some funds to the hospital. These amounts will go a long way to get medicines to the hospital. You can give better facilities to the hospitals also. This point I would like to bring to your notice.

Coming to the question of remunerations, we know that doctors are getting satisfactory remunerations, but the lower cadre, the nurses, compounders etc. have not much of a chance. I do not know what they were getting in the olden days but nowadays their lot is very hard. They are terribly afraid of taking bribes unless you teach them to take bribes. In view of the present high cost of living and exorbitant prices, unless we improve their salaries I think we are not justified in keeping them there and go on asking them to be very perfect and honest. So this point has to be considered.

Coming to the question of medical examinations, I heard that the practice in the Osmania University is that once an examiner has been appointed, he will be permanently an examiner. That is a system wherein one man is kept there and the other people are kept under his thumb. If anybody misbehaves he will not be given a promotion or a pass. In the other Universities they bring the examiner from outside Universities or they change the examiner every term in 3 years. That system must be brought into the Osmania University and an examiner should not be an examiner permanently for higher degree courses; post-graduate students — that means D. G. O. and other people who have taken up the diploma course, must be given a preference over the other ordinary graduates when the former prefer to go for higher studies — M. S. or M. D. What is happening

is these D. G. O. s and these diploma students are not given a chance, the ordinary M. B. B. S. students are sometimes given more preference to the D. G. Os. and other diplomats, though the diploma people who are having the diploma must be given preference.

Coming to the question of equipment, there are various hospitals in which there is no sufficient strength of doctors. I would like to suggest that the retirement age of the doctors must be increased and another thing is the retired doctors if they are willing to work with the same remuneration that they are getting at the time of retirement and to go to villages, you must give them a chance. By that, the Government is not losing much. If you take this retired man to the village, he will be experienced and more useful to the villages. I would like to say another thing. We have been selecting students from different places and different systems. If people are not coming to rural areas, the Government should allot some seats for those students who are prepared to serve in the rural areas or to take charge of those hospitals that are kept in some corners. If there is a certain area where people are not willing to go, the Government must announce that he who goes to that area will be given a seat.

That way we must encourage the students to come forward. Just as certain percentage of seats is allotted to the military so that they can go to the Army, so also people who are now going to the rural areas must be given certain percentage. That way you can overcome this problem also. As regards equipment, we have invested large amounts in the X-ray plants and other things, but some of these are lying idle in mofussil areas not because of any major defect but due to some minor complaint-replacement of a bolt or nut. Then there is the regular red-tapism and it takes one year for the plant to be set right even though the defect is a minor one.

For this purpose, I would suggest the employment of service units to look after these equipments. There have been many complaints like this. For instance, in some hospitals the 'X' Ray plants have gone out of order and they remain idle for months together.

As far as the equipment that we are giving to the hospitals is concerned, it is very meagre. For instance, the number of microscopes is very less. It has been brought to my notice that in the Guntur Hospital there is no blood pressure apparatus. It is well known that blood pressure apparatus is very essential to a hospital as stethoscope to a doctor. Therefore, Sir, these minor equipments like microscopes, blood-pressure apparatus and other small testing apparatus should be provided in all the wards. The supply of these will go a long way in telling upon the efficiency of the doctor as also the medical side.

Another point that I would like to bring to the notice of the House is in regard to the method of giving contracts for supply of milk, etc., to hospitals. For instance, when the Eye-Camp was conducted at Ongole there were many people who came forward to supply milk, food, etc. at certain rates to patients. But I understand that contracts were all given to people from Hyderabad at higher rates. There is a Milk Union at Ongole and that union is in a position to supply milk at Rs 8-8-0 or so. What I would like to point out is that we are wasting lot of money on these contracts. I would suggest that we should try to improve upon our budget estimates so that we may give best service to our people and to our nation. Thank you, Madam.

* శ్రీ ఎన్. సి. శేషాద్రి (రాయదుర్గం): అధ్యక్షా, గౌరవనీయులైన ప్రజాశాసనసభాపక్షానికి మంగిళాగారు ప్రతిపాదించిన డిమాండ్లను నేను బలపరుస్తున్నాను. మొదటి రెండవ ప్రజాశాసన కాలంలో చాలా వరకు తీవ్రమైన ప్రయత్నాలనే ప్రభుత్వం చేసింది. ఈ రెండు కాలాలకు సంబంధించి, అందుకు ప్రభుత్వాన్ని పేను అభినందించవలసి ఉంది. డాక్టర్ల కొరత దేశంలో చాలా ఉండనే విషయం మన కందరకు తెలుసు. ఇతర రాష్ట్రాలనుంచి మనం డాక్టర్లను తెచ్చుకునే స్థితిలో ఉన్నాము. పంగాలునుంచి అనేకమంది డాక్టర్లు రావడం అందరికీ తెలిసినదే. అందుకే ఈ సంవత్సరం కాలేజీలలో 125 అడివనల్ సీట్లు ప్రావైడ్ చేయడానికి ప్రభుత్వం పూనుకొన్నదని వారి ప్రసంగంలో చెప్పబడింది. ఇది చాలా సంతోషించదగిన విషయం. బహుశా ఇప్పుడే ఈ కొరత తీరకపోయినా ముమ్మారు చాలోయే అయిచారు సంవత్సరాలలోనైనా ఈ కొరత కొంత వరకైనా తీర్చడానికి సాధ్యమవుతుందని విశ్వసిస్తున్నాను. ప్రజాశాసనంలో మనం

ఖర్చుపెట్టే దిబ్బమున్నది. ఇది చాలా బాగుగా పాటించబడుచున్నది. ఎక్కువకాని వగరాలలోను, ఇల్లాలను ఎక్కువ కేంద్రాలలోను ఉంచబడినవి. ఇంటి నిప్పు అంటకా వంట కావర్తర్లలోను గ్రామాలలోను ఉండే ప్రజలు పనీను 10% అయినా ఖర్చు చేస్తున్నామని అనే అనుమానం కలుగుతుంది. ఈనాడు సీటిలో వచ్చునూ చూచినా equipment చూచినా కట్టించాలి చూచినా అన్ని పట్టణాలలోను అనుభవించుటకు వచ్చే అవకాశాలు అక్కడికి మించి equipment వస్తోంది. Modern instruments అన్ని అక్కడికి వచ్చాయి చేస్తున్నారు, అంటకా వంట కావర్తర్లలో అవసరాలు మాత్రం చాలా neglected state లో ఉన్నాయని చెప్పడానికి ఇది సరిపోయింది. మూడవ ప్రకాశంలో గ్రామీణ పర్యావేషాలను గురించి ముగిసినప్పుడు విషయాలు చెప్పారు. అంటకా వంట కావర్తర్లకు అనుభవం bed strength 80 కి మించుకొనునట్లు విషయం చెప్పారు. విషయం, మూడవదిగా వైపున పాల్కు పెంటర్లు 3800 చేస్తూ అన్నారు. మూడవది, 3000 Village medicine boxes వచ్చాయి వస్తూ అన్నారు. గ్రామీణ వైద్య పర్యావేషం పెంపొందించే మూడు విషయాలు మంత్రులు ఏమి చేసినా సరిపోయింది. సరిపోయింది. మూడవ ప్రకాశం కాళం అంటానికి అంటకా వంట కావర్తర్లకు అనుభవంలో 80 beds ఏర్పాటు చేస్తామంటే ప్రజావసరాల దృష్ట్యా ఎంతవరకు సమంజసంగా ఉంటుందనేది చూడవలసి ఉంది. అది కూడా subject to availability of accommodation అనే క్లాజులో adjoin చేయడం జరిగింది. 50 సంవత్సరాల క్రితం కట్టిన అనుభవంలో additional accommodation మనకు మనమై ప్రావైన్ చేస్తే అప్పు accommodation ఏ విధంగా ఉంటుందో నాకు అర్థం కావడంలేదు. మూడవ ప్రకాశం అంతానికీ అంటే ప్లానింగ్ ప్రారంభమయిన 15 సంవత్సరాలకు 80 beds కు increase చేస్తున్నామని అంటే rural population felt needs కు ఎంత inadequate గా ఉంటున్నదో అనేది గమనించాలి. అంటకా వంటకా అంటకా పావులేవో విసుక్కుంటే 125 చేస్తే నా ఉంటుంది. వారికి 80 beds provide చేస్తున్నామంటే నాలుగువల patients ను ఒక్క bed ప్రకారం ఏర్పాటు చేస్తున్నట్లు అర్థమవుతుంది. Slack season లో వీని 80 beds సరిపోవు. Peak season లో ఏ విధంగా సరిపోకాయనే విషయం ప్రభుత్వం గమనించాలి. Bed strength ను ఎక్కువ చేయవలసిన అవసరం ఎంతనా ఉందని విచేదిస్తున్నాను. రెండవది, పాల్కు పెంటర్లు గురించి. 3800 పెంటర్లు మూడవ ప్రకాశం కాళంలో ఏర్పాటు చేస్తున్నామని అన్నారు. సంతోషమే, వైమరీ పాల్కు పెంటర్లువల్ల కొంతవరకైనా గ్రామాలలో వైద్య

అవసరాలను meet చేయడానికి వీలుంటుంది. వీటిలో public health side, preventive side ఎక్కువగా కృషిచేస్తున్నారు కాని curative side, medicinal side విషయమై కేంద్రీకరించడం లేదని నా దృష్టికి వచ్చింది. వీటిల్లో curative side, medicinal side ఎక్కువగా అభివృద్ధి జరగాలనే విషయం ప్రభుత్వ దృష్టికి తెస్తున్నాను Village medicinal boxes సృష్టించేస్తున్నామన్నారు. మనం ఇటువంటి వెన్ని సృష్టించినా psychological relief గానే ఉంటుంది కాని material relief గా ఉండదని భావిస్తున్నాను. కో-ఆపరేటివ్ హెల్త్ ఇన్ స్ట్యూరెన్సు స్కీము విషయమై మంత్రిగారు తమ ఉపన్యాసంలో పేర్కొన్నారు. కనీసం హెల్త్ ఇన్ స్ట్యూరెన్సు స్కీములవల్ల నై నా గ్రామాలలో నుండే ప్రజలకు సౌకర్యం కలుగునుందనే ఆశ మా అందరకు ఉంది. దాని డిటేల్స్ ఏమో తెలియవు. ఆ ప్రకారం చేస్తే ప్రజలకు ఎంతవరకు లాభదాయకంగా ఉంటుందనేది ముందుముందు చూడవలసిఉంది.

కాలూకా హెడ్ క్వార్టర్స్ అనువక్రమంలో ఎక్స్ ప్లెంట్ మెంట్ గురించి యిది వరకే చెప్పారు. చాలవరకు ఐక్యా ఆపరేషన్ ఫిర్యాదులకు లేక మేజరు సర్జరీ చేయడానికి వీలులేనందువల్ల జిల్లా హెడ్ క్వార్టర్స్ కు పోవలసినదని చెప్పడం జరుగుతోంది. అంతేకాదు తీవ్రమైన వ్యాధులు ఏమివచ్చినప్పటికీ వారు చేయడానికి అనువైన యావరేటస్ లేదు. సౌకర్యములు లేవు. జిల్లా హెడ్ క్వార్టర్స్ అనువక్రమాలకు నగరంలో ఉండే అనువక్రమాలకు వెళ్ళవలసినవస్తే 80 మైళ్ళనుంచి వండి మైళ్ళదాకా పోవలసి ఉంటుంది. వీధువారు ఏ ప్రకారంగా పోగలరో తెలియకుండా ఉంది. ఒక్కొక్క పర్యాయం అనువక్రమం చేరేముందు చనిపోవడము జరుగుతోంది. కనీసం మూడవ ప్రచారకలోనై నా ఎక్స్ ప్లెంట్ ఎక్స్ ప్లెంట్ ప్రతి కాలూకా హెడ్ క్వార్టర్స్ అనువక్రమంలోను ఏర్పరచవలసిన కనీస అవసరాన్ని గుర్తించాలి. కాంపౌండ్ ఫ్రాక్చర్స్ వల్లవరీ రోగాలలో వెంబడినే ఎక్స్ ప్లెంట్ వరీకేసే వ్యాధిని క్యూరు చేయడానికి వీలుగా ఉంటుంది. లేకపోతే యీ అలస్యంవల్ల సరియైన డయాగ్నోసిస్ లేనిమూలాన వ్యాధిని నయంచేయడానికి సరియైన అనుకూలాలు లేకుండా పోతున్నాయి. కాబట్టి ప్రతి కాలూకా అనువక్రమంలోను ఎక్స్ ప్లెంట్ ఎక్స్ ప్లెంట్ మెంట్, మొలైల్ వ్యాన్ చాల అవసరమని భావిస్తున్నాను. ఎందుకంటే అక్కడ చికిత్స జరుగుతున్న కేసులు సీరియస్ టర్ను తీసుకుంటే వెంబడినే పెద్ద అనువక్రమాలకు పంపడానికి వీలుగా ఉంటుంది. గ్రామాలనుండి కాలూకా అనువక్రమాలకు పంపెట్లను తీసుకుని వెళ్ళడానికి అనుకూలంగా ఉంటుంది. కాబట్టి మొలైల్ వ్యాన్స్ అవసరం. ఇది ఎక్కువ ఆకాయితమైన డిమాండ్ అని భావించవచ్చు. మన రివిన్యూవర్డుకి

వస్తులములంగా ప్రతిపాదించుచున్న వారికిని అవసరాలు వారి హక్కులను సమస్య వచ్చినప్పుడు ప్రావైడి చేయకపోతే మన విద్యార్థులను నిర్వహించడం లేదనే ముఖ్య విషయాన్ని పోషిస్తున్నాను. మెటర్నటీ అనుపత్రులున్నాయి. అక్కడ రీడిబార్డు లేదనే విషయం నేను చెప్పవలసిన అవసరం లేదు. ప్రవీణులైన వారును అలా ఎన్నోసార్లు ప్రోవ్ చేసి పాస్ అవుతారు, పాస్ అవుతారు అన్నట్లు నాన ఎవరెవరిలో అని అప్పుడు యివ్వడం అరుగుతోంది ఆ అప్పుడువల్ల ప్రావైడి పాల్కుకాదనే విషయాన్ని గుర్తుంచుకోవాలి. దీనికి సరియైన ప్రయత్నం చేయాలి. ఎందుకు లేడిబార్డు ఎక్కువగా రావడంలేదు? వారి పే సేబులు పెంచడం జరిగింది. మెడికల్ కాలేజీలో ఎక్కువగా అడ్మిషన్స్ యివ్వడం జరిగింది. అయితే ఒక విషయం శాసనసభలోని లేడి మంబర్లు కూడా గుర్తించాలి. స్త్రీల హక్కులకోసం పోరాడుతుంటారు. జనాభాలో స్త్రీలు, పిల్లలు రీజ్యంకంటే ఎక్కువ ఉన్నారు కనుక ఎక్కువ స్త్రీల యివ్వాలని అడుగుతున్నారు. Every right has its duty అంటారు. ఎప్పుడైతే right గా అడ్మిషన్స్ అడుగుతున్నారో దాని ప్రక్క ఒక డ్యూటీ ఉందనే విషయాన్ని వారందరికీ లేడి మంబర్లు ప్రోత్సహించే బాగా ఉంటుందని చెబుతున్నాను. మెడికల్ కోర్సు పూర్తి చేసుకుంటారు. డబ్బులుగా ప్రయివేటు ప్రాప్తిని పెట్టుకుంటారు. ప్రయివేటు ప్రాప్తిని పెట్టుకోకుండా పబ్లిక్ కండిషన్స్ పెట్టి మెడికల్ కోర్సు పూర్తిచేసిన తరువాత అయిదేండ్లు తప్పనిసరిగా గ్రామాలలో పనిచేయాలని కండిషన్స్ పెట్టడం సాంధ్యమైతే అవిషయాన్ని కొంత యోచిస్తే కాకుంటుందని చూచిస్తున్నాను. మెటర్నటీ అనుపత్రులో మిడ్ వైఫ్స్ ఉంటారు. ఇది లేక పాతిక పెద్దంటాయి. ఒక్కొక్కవారి వరిపరాలలో ఉండే అవసరాలకు అనుగుణంగా అక్కడ berths ఉండవు. బయట పోయి అలెండ్ చేయవలసి వస్తుంది. బయట లేబరు కేసులు అలెండ్ చేయడానికి వారికి వర్తిచేసే యివ్వడంలేదు. ఇతర కేసులకంటే లేబరు కేసులు కష్టంగా ఉంటాయి. అనుపత్రులో ఉండే మిడ్ వైఫ్స్ బయటకుపోయి లేబరు కేసులను అలెండ్ చేయడానికి వర్తిచేసే యివ్వడానికి ప్రభుత్వానికి యిబ్బంది ఉంటే మెటర్నటీ మిడ్ వైఫ్స్ కాకుండా అదనంగా ఒకరిద్దరిని అనుపత్రులో ఉంచితే ఏ కాలంలోనైనా బయటఉండే లేబరు కేసులకు సహాయం లభించడానికి చాలా అనుకూలంగా ఉంటుంది. కాబట్టి మెటర్నటీ అనుపత్రులలో లేబరు కేసులకు కేటారు చేయడానికి 80 పెద్ద పమాత్రం చాలవు. కాబట్టి కొందరు మిడ్ వైఫ్స్ ను పోస్టుచేసి బయట లేబరు కేసులకు కండక్టు చేయడానికి ప్రభుత్వం వర్తిచేసే ప్రణాళిక ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. గ్రామాలలో రూరల్ డిస్పెన్సరీలున్నాయి చాలామంది వైద్యం అంటే పీపీ తెలియనివారిని డాక్టర్

ద్లగా పేస్తున్నారు. వీరికి వైద్యాన్ని గురించి చెబుతున్నాను. ఒక టంపెర్మెక్టు నాలెడ్జిక్ డాక్టర్ను పేస్తున్నాం. వారు ప్రజల ప్రాణాలను రక్షించడంలేదు. దా, వారి ప్రాణాలకు చాలా వాని కలిగిస్తున్నారని భావిస్తున్నాను. వీరిని అక్కడ ఉంచడం గొర్రెలను తీసుకొనిపోయి వోడేశ్వకు అప్పగించడమేనే ఉపమానం వాడడానికి సాహసంస్తున్నాను. తెలిసి తెలియని వైద్యులను పేసి ప్రజల ప్రాణాలను tamper చేయడమే అవుతుంది. అది చిన్నానం సమంజసం కాదు. సరువాత ఆయుర్వేద కాశీశీలను స్థాపిస్తున్నాం. ఆయుర్వేద కాలేజీలలో సంస్కృతజ్ఞానం చాలా అవసరం. ఆయుర్వేద మూలగ్రంథాలు సంస్కృతంలో ఉండి రిసెర్చి జరిగింది. అటువంటి ఆయుర్వేదానికి అకాడమిక్ క్వాలిఫికేషన్లు పెట్టి వారందరినీ తీసుకొనివచ్చి మూడు నాలుగు కోర్సులు పెట్టి తయారు చేస్తున్నాం. ఆయుర్వేదం అనే ఉత్తమమైన వైద్య విద్యకు మనం యేమాత్రం సహాయం చేస్తున్నామనే విషయం ప్రభుత్వం దీర్ఘంగా యోచించేసి సంస్కృతంలో బీసీ నాలెడ్జి ఉండేవారికి ఆయుర్వేద కాలేజీలలో అడ్మిషన్లు ఇచ్చే టెట్టు చూడాలి. Foundation ఉండేటట్లు చూడాలి. మినిమం క్వాలిఫికేషన్లు సంస్కృతంలో ఉండాలి. ఇంగ్లీషులో కొంత నాలెడ్జి ఉండాలి అనే క్వాలిఫికేషన్లు పెడితే తప్ప ఉపయోగకరంగా ఉండదని నేను తమ ద్వారా ప్రభుత్వ దృష్టికి తెస్తున్నాను. హోమియోపాథిక్ గురించి కూడా ప్రభుత్వం చాలా శ్రద్ధ వహిస్తున్నది. గుడివాడలో మంచి హోమియోపాథిక్ మెడికల్ కాలేజీ ఉంది. చాలా సంవత్సరాలనుంచి దాని అభివృద్ధికి కృషి జరుగుతోంది. దానికి అగినంత సహాయం ప్రభుత్వం చేయడంలేదు.

The Minister for Medical and Public Health : (Sri P.V. G. Raju): We have sanctioned Rs. 1.00 for that.

Sri N. C. Seshadri : It is very inadequate. We are not affording post-mortem facilities to be conducted in the hospital. Because teaching is important there ; with regard to surgery, post-mortem also is very necessary. Dead bodies are not allowed to be brought to the hospital for post-mortem examination in the hospital. Therefore, I would like to represent to the Government that facilities may be given in the Guduvada Homeopathic Hospital for students to conduct post-mortem examination so that they could be perfect in the science. Thank you, Madam.

*శ్రీ యల్. లక్ష్మణదాసు (పాతపట్నం-జనరల్) : అధ్యక్షా, ఈ డిమాండును నేను బలపరుస్తున్నాను. కొన్ని విషయాలు మాత్రం మనవిచేయదలచు

కున్నాను. క్రింద 3 రెండు రూపాయి బడ్జెటులపైన చర్యలలో కూడా గ్రామాలపట్ల సరియైన శ్రద్ధ తీసుకోలేకపోతున్నాం. అంటే డాక్టర్లుగా ఉన్న కానసినకుర్లు ఫసిలిటీస్ లేవు. పల్లెటూర్లలో ఎలా ఉండడం అని చెప్పారు. నేను మురటి నుంచీ చెబుతున్నాను. సునం మెడికల్ ఎడ్యుకేషను గురించి రమారమి 1½ కోట్లు ఖర్చు పెడుతున్నాం. దేశంలో డాక్టర్లు చాలా అవసరమని గుర్తించి ఎప్పుడూ అవసరం వస్తే డాక్టర్ల పాసయినవారు కనీసం 2-3 ఏళ్ళయినా గ్రామాలలో పని చేస్తే నేనెప్పుడూ వారికి రిక్విజిషన్ యివ్వరు అనే విధంగా కానసం తీసుకురావాలని చెప్పాను.

ఈ మధ్యనే జవహర్ లాల్ నెహ్రూ మాట్లాడుతూ అవసరం వచ్చినప్పుడు ఆ చర్య తీసుకొనడానికి ప్రభుత్వాలు వెనుకకు తీయవు. అటువంటి కానసము చేయడానికి సిద్ధముగా ఉన్నాము అని చెప్పడము చాల సంతోషమైన విషయం. దాని విషయములో రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు సత్వర చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను. ఎంతోమంది డాక్టర్లు pass అయివస్తున్నారు. గ్రామాలలో సౌకర్యాలు లేవనో లేక పట్టణాలలో కూర్చోని పరిస్థితి కట్టు ఇస్తే మన 4, 6 వందల రూపాయలు ముడుకాయనో వారు పల్లెకు పోవడంలేదు. కోటిన్నర రూపాయలు ఖర్చు పెట్టి వారికి ఇచ్చిన విద్య సామాన్య ప్రజానీకానికి అందుకాటు కలిగియున్నప్పుడు వారిపైన అటువంటి condition పెట్టడం అవసరము. అద కానసనకుర్లు వెళ్ళి అడవారిని "మీరు ఈ విధముగా ప్రవర్తించండి" అంటే జరిగే వ్యవహారము కాదు. ఇవాళ మనము అడవారికి చాల సీట్లు ఇస్తున్నాము. వారు కూడా చదువుకొంటున్నారు. 10 సంవత్సరాలలో మనకు కావలసినంత మంది డాక్టర్లు తయారవుతారు. ప్రస్తుతము వైద్యసౌకర్యాలు లేని గ్రామాలకు వైద్యులు పోవడానికి తగిన కానసము తీసుకొనిరావాలని కోరుతున్నాను. ఇవాళ Blocksలో ఒక్కొక్క హెల్తు సెంటరును open చేస్తున్నాము. అక్కడ డాక్టర్లు లేరనే ప్రశ్న వస్తోంది. కాలూకా హెడ్ క్వార్టర్లు విషయములో ప్రభుత్వము చర్య తీసుకొన్నందుకు మంత్రిగారిని, మంత్రిమండలిని అభినందిస్తున్నాను. 2 లక్షలు జనాభా కలిగిన పోతపట్నం కాలూకాలో ఇంతవరకు హాస్పిటల్ లేదు. అక్కడ ఒక హాస్పిటల్ open చేస్తున్నామని మంత్రిగారి స్పీచ్ లో వుంది. అక్కడ 2 ఏకరాలు భూమి కూడా చూశారు. వెంటనే అక్కడ హాస్పిటల్ స్థాపించాలని కోరుతున్నాను. ఈ జబ్బులయొక్క పరిస్థితి films ద్వారా ప్రజలకు educate చేసే విధానములో శ్రద్ధ తీసుకోవాలి. Beggar problems ఇంకో డిమాండుక్రింద వచ్చినా భావము. కాని beggars అనే వాడు క్షేత్రములో చలామణి అయి తిరుగుతూ వుండడం మూలముగా అటు

రోగాలు వారిద్వారా వ్యాపిస్తున్నాయనేది ప్రభుత్వము గమనించాలి. వారు ఆరోగ్యముగా వుంటే వారికి పనులు చేయించవచ్చును. కోట్లాది రూపాయలు ఖర్చు పెట్టి ప్రాజెక్టులు నిర్మిస్తున్నాము. అక్కడ వారికి పనులు చేయించవచ్చును. ఏ బ్యూజెట్, ఇంకో కారణంచేతనో వారు వీధులలో నిరుగుతూ వుంటే వారిని రక్షించి పోషించవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వమీద వుంది. ఆరోగాలు spread కాకుండా beggar homes స్థాపించాలి అని మనవిచేస్తున్నాము. ఎక్కువ రసాన్ని పట్నాలలో ఖర్చు పెడుతున్నాము, ఏ 10% పట్లెలలో ఖర్చు పెడుతున్నాం. ఈ విధానాన్ని మార్చాలి ఈ విషయంలో పి.వి.టి. రాజుగారు ప్రత్యేక శ్రద్ధను వహించాలి. ప్రజలపైన వైద్యానికి సంబంధించి tax వేయండి. ఇచ్చుకోదానికి ప్రజలు సిద్ధమవుతారన్నాడు. ఈ వేసిన పన్నులు ఇంకో విధముగా ఇంకో రోట ఖర్చు పెడతామంటే ప్రజలు ఒప్పుకోరు. అన్ని సౌకర్యాలు అనుభవిస్తున్న పట్టణ ప్రజలపైన పన్ను ఎందుకు విధించకూడదు? ఇక్కడ ఏదయినా ఎవరి కైనా జబ్బువస్తే టామింపాయి ఖర్చు కాకుండా బాగుండే అవకాశాలున్నవి. కాని పట్లెలలో జబ్బువస్తే ఏమి చేయడమో అనే సమస్య వస్తుంది. ఏ 10 మైళ్ల దూరమో పోతేగాని వైద్యుడు వుండడు. కాబట్టి ఈ విషయములో శ్రద్ధ వహించాలని కోరుతున్నాను. ఇక కాలూకా హాస్పిటల్స్ ఉన్నవి. అక్కడ Vans, Jeeps వస్తే చేస్తే బాగుంటుంది. ఎవరైనా వివరితమైన జబ్బుతో బాధ పడుతూవుంటే తీసుకొని రావడానికి ఈ Jeeps ఉపయోగిస్తాయి. ఈ విషయం పరిశీలన చేయాలని కోరుతున్నాను. పంచాయితీలలో First Aid Boxes పెట్టాలని సమితులలో తీర్మానాలు చేశాము. ప్రభుత్వమువారు 2 వేల medical boxes సప్లయ చేస్తామన్నారు. ప్రతి పంచాయితీలోను compulsory గా ఒక First Aid Box వుండి తీరాలనే నిర్దేశముమీద ప్రయత్నం చేయాలి. మనము పట్టణాలలో Medical Colleges గురించి ఖర్చు పెడుతున్నాము. దాని విషయములో ఎవ్వరికి ఆటంకములేదు. 2, 3 సంవత్సరాలు పట్లెలలో పనిచేస్తేగాని eligibility certificate ఇవ్వము అని డిపిఠే ఆనాడు వారంతా పట్లెలకుపోయి పనిచేస్తారు. పట్లెప్రజలకు వైద్యసౌకర్యము కలుగుతుంది. నేను చాలమంది డాక్టర్లను అడిగాను. "ఏమయ్యా మీరు పట్లెలకురారు ఏమిటి అని అడిగితే పట్టణాలలో కూర్చోని సర్టిఫికేట్ ఇస్తే 4, 5 వందలు గడించవచ్చు. ఏ సౌకర్యములేని పట్లెలలో ఎలా వుంటాము" అని వారు అంటారు. ప్రభుత్వము బోధచేస్తే మానసిక మార్పురాదు. కానవరూపముగా తీసుకొనివచ్చి పట్లెప్రజలకు వైద్యసౌకర్యాలు కలుగజేయాలని మనవిచేస్తున్నాను. 5 కోట్లు కాదు 15 కోట్ల రూపాయల్లోనూ ఖర్చుపెడితేగాని సామాన్య ప్రజానీకానికి వైద్య సౌకర్యాలు అందజేయలేము. Medical Department లో

ఉన్న పెద్ద పెద్ద షోపీస్టు పట్టణాల్లోవున్న షోపీటల్సును చూసి ఆనందించుట మామూల పద్ధతిలోవున్న షోపీటల్సు కంటికి గూడాలి. L. F. Dispensary వున్న ప్రదేశములు చాల అర్హముముగా వున్నాయి అక్కడ మందులు లేవు. డాక్టర్లు లేరు, ఏమంటే L. F. dispensary అంటున్నారు. అటువంటి ప్రదేశాల ప్రజల ఆరోగ్యమును కాపాడడమే ప్రభుత్వము ప్రదర్శించిన మందులు సప్లయింగ్ ప్రజలకు సౌకర్యము కలుగజేయాలి. Medical Department పట్ల శ్రద్ధపెట్టడం చూపువాన్ని శ్రద్ధకు ప్రభుత్వమును సర్కార్ పారి అని నందిస్తూ విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ ఎన్. రాములు : అధ్యక్షా, సోషలిజంను ధ్యాయంగా పెట్టి కొన్ని కాంగ్రెసు ప్రభుత్వం కెప్పే మంటలు కోటలు దాటుతున్నాయి కాని ఏమైనా గడపలు దాటుటలేదని ప్రజారోగ్యకాళి క్రింద కేటాయించిన మొత్తం చూస్తుంటే ఏదీగా అవుతున్నది అసలు వారికి ప్రజాశక్తిమీద విశ్వాసం కాని, ప్రజారోగ్యంమీద శ్రద్ధకాని వున్నట్లు అనిపించదు. నిజంగా నిర్భాణ కార్యక్రమములు అమలుజరిపి ఆ వృద్ధి చెందుతున్న దేశములు ఆరోగ్యమునకు ఎంతో ప్రాముఖ్యతను ఇస్తున్నాయి. జపాన్ దేశములో ఆరోగ్యమునకు ఎక్కువ శాతం వెదుతున్నారు. మనదేశంలో ప్రజారోగ్యంక్రింద రెండుకోట్ల నలభై ఏడు లక్షలు, వైద్యంక్రింద ఐదుకోట్ల నలభై నాలుగు లక్షలు ఖర్చుపెట్టబెడుతున్నది దానినిబట్టి మన ప్రభుత్వానికి ప్రజాశక్తిమీద విశ్వాసం, ప్రజారోగ్యంమీద శ్రద్ధ లేవని స్పష్టం అవుతున్నది. ఇంక జనాభా పెరగకుండా కుటుంబ నియంత్రణ కేంద్రాలను స్థాపించి ప్రచారం చేస్తున్నది. మన ప్రభుత్వానికి ఆరోగ్యం మీద ఖర్చుపెట్టడానికి డబ్బు లేదు కాని తైళ్ళ కాళకు ఖర్చుపెట్టడానికి ఐదుకోట్ల నలభై నాలుగు లక్షలు కేటాయించగల తాహుమాత్రం వుంది. అందువల్లనే ప్రజాశక్తిమీద ప్రభుత్వానికి విశ్వాసం లేవని చెప్పవచ్చును. మనదేశంలోని ప్రజలకు పరైన కిందిలేక చాల బలహీనంగా వుంటున్నారు. పారిశుధ్య లోపం వల్ల అనేక వ్యాధులకు గురి అవుతున్నారు. వారికి ఆరోగ్యవసతులు గలుగ చేస్తేనే నిర్భాణ కార్యక్రమమును ముందుకు తీసుకు వెళ్ళటానికి అవకాశం వుంటుంది. దానికి ప్రభుత్వంవారు రెండు పాకలు చెబుతున్నారు. ఒక ప్రత్యేక డాక్టర్లు లేరంటున్నారు. మరో ప్రక్క డబ్బు లేదంటున్నారు. ఈ రెండు రోకలలను ఒకీసారి ఎలా తీర్చటం సాధ్యమో నాకు అర్థం కావటంలేదు. డాక్టర్లు వున్నా డబ్బులేకపోవటంవల్ల వైద్యసదుపాయం కల్గటంలేదు. అందువల్ల నోడలిజాన్ని ధ్యేయంగా పెట్టకొన్న ఈ ప్రభుత్వం ప్రజారోగ్యాన్ని ఏప్రిల్ లో పెట్టుకోటం చాల అవసరమని మనపిచేస్తున్నాను. మనదేశంలో కయ, కాష్టు

కోగిమి కే.పి.సింగు వున్నాయి. నిష్పత్తిపాత్ర శ్రీకామశం 'ల్లా'లో అమితంగా వుంటే మంత్రిగారే వారి ఉపన్యాసంలో చెప్పారు. దాని నివారణకు అనేక పథకాలు పేసి, మొత్తంలో వాన్స్ ఏర్పాటుచేసి, పరపత్రాలు వేయించి ప్రచారము చేయించాలి. లక్ష్మణదాస్ గారు చెప్పినట్లు పట్టణాలలో వైద్య సదుపాయం కలిగడానికి అవకాశాలు వున్నాయి కాని పల్లెటూర్లలో వైద్య సౌకర్యాలను కలుగజేసే పథక మేలేదు. ఇప్పటికే గ్రామాలలో అధికసంఖ్యలో వాన్స్ ఏర్పాటుచేయాలి. గిరిజనులకు మొత్తంలో వాన్స్ ఏర్పాటుచేసి ఎడో వైద్యసదుపాయం కలిగిస్తున్నారు. మంత్రిగారికి సముద్రప్రాంతంలో నివసించే ప్రజల విషయాలు తెలుసు. వారి రహదారి పోకర్తములులేవు. అక్కడ మొత్తంలో వాన్స్ ద్వారా కాని, డిప్పు ద్వారాకాని వైద్య సదుపాయం కలుగజేయాలి. సముద్ర ప్రాంత వాసులకు త్రాగటానికి నీరు లేకుండావుంది. ఈ డిమాండ్ లో పబ్లిక్ వర్క్స్ లో వాటర్స్ ప్రావిజన్ చూపించలేదు. వారికి త్రాగటానికి మంచినీటి సదుపాయములు కల్పించాలి.

పల్లె గ్రామాలలో ప్రసూతి కేంద్రములు ఎంత అవసరమో నేను ప్రత్యేకంగా చెప్పవలసిన అవసరం లేదు. పూర్వం సోషల్ వెల్ ఫేర్ డిపార్టుమెంటు వారు నడిపేవారు, కాని ఇప్పుడు వారు నడపటం మూనుకొన్నారు. వైద్య శాఖవారే వాటిని నడిపించవలసిన అవసరం ఉన్నది.

దంతవైద్యం గురించి మంత్రిగారు చెబుతూ డాక్టర్లు లేరన్నారు. దంత వైద్యులు 12 మంది పట్టణాల్లో ఉద్యోగాలు లేకుండావున్నట్లు తెలుస్తున్నది. అటువంటివారికి ఉద్యోగాలు ఇచ్చి ప్రజలకు దంత చికిత్స చేయించాలని కోరుతున్నాను.

ఆయుర్వేదం, యూనాని వైద్యములు కండరములు విరిగితే మూలికలు, ఆకులలో కట్టు కట్టటంద్వారా నయం చేస్తున్నారు. పుత్తూరులో, ఈశాల పురంలో ఎముకలు విరిగినవారికి కట్టు కట్టేవారు. దానిలో 90 పర్సెంటు సక్సెస్ అవుతున్నారు. ఆందుచేత ఆయుర్వేదం, సమగ్రంగా విచారించి ప్రోత్సహించాలని నేను కోరుతున్నాను.

నర్సింగ్ కాలేజీలలో మేల్ నర్సులకు, ఫిమేల్ నర్సులకు జీతాలలో వ్యత్యాసం చూపిస్తున్నారు. ఫిమేల్ నర్సుతోపాటు మేల్ నర్సుకు సమానంగా జీతం ఇప్పించే ప్రయత్నం చేస్తే వారికికూడా ఉత్సాహంగా పనిచేయటానికి అవకాశం ఉంటుందని కోరుతున్నాను.

ఈయ కేంద్రములు మొత్తం రూపాయలలో 1.1 వున్నాయి. కనీసం గిల్లాలు ఒక కేంద్రం చొప్పునైనా ఏర్పాటు చేయాలని కోరుతున్నాను. కుప్పరగిం అన్ని జిల్లాలకంటే శ్రీకాకుళం జిల్లాలో ఎక్కువగావుంది. అక్కడ ప్రస్తుతం ఒకటే కేంద్రం వున్నది. అది చాలామంది కనీసం రెండు కేంద్రాలవైనా శ్రీకాకుళం జిల్లాకు ఏర్పాటుచేసి కుష్టు నివాసాలు ఇవ్వడం వల్ల చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను. ఇక ముఖ్యమైనవిషయం శ్రీకాకుళంజిల్లా రెక్కలి తాలూకా వలాసాలో అక్కడి ప్రజలు వారంగట వారి మెటర్నిటీ వార్డు 20 వేల గూపాయలు నిర్మించే నిర్ణయించారు. 20 మందిలు ఉచితంగా ఇచ్చారు. ఇప్పటికి 4 నం. లు అయినప్పటికీ ప్రభుత్వంవారు దానిని ఉపయోగించటానికి రూపొద్దులు కాని, నర్సులనుకాని అక్కడకు పంపలేదు. ప్రజలు ఎంతో ఉత్సాహంతో తమంతట కామే నిర్మిస్తే ప్రభుత్వం కనీసం దానికి కావలసిన సబ్సిడీని, మందులను అయినా సమకూర్చకుండా ప్రజలకు సౌకర్యములు కలుగజేయకపోవడం కోరనియమైన విషయమని చెబుతున్నాను. ఆ మెటర్నిటీ వార్డును వేకెంట్ గా పుండకుండా దానిని ఉపయోగించటానికి తగిన చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుకుంటున్నాను.

*శ్రీ బి. జియ్యర్దాస్ (ఒంగోల్-రిజర్వర్): అధ్యక్షా, మొత్తం ఒకేవద్దుగా ఉండవలసిన దీనిని రెండు విభాగాలుగా విభజించి ప్రతిపాదించారు. ఈ రెండు వద్దులు 749-89 లక్షలక్రింద ఒకేవద్దుగా మనం సూచించవచ్చు. దీనిలో ఆయుర్వేదమునకు కేటాయించిన డబ్బు 28 లక్షలు. 749.89 లక్షలలో, ఈ వద్దుక్రింద 28 లక్షలు ఆయుర్వేదానికి ప్రత్యేకించినారంటే, ప్రభుత్వానికి ఆయుర్వేదమీద ఎంత దేశాభిమానం ఉన్నది తెలియజేస్తుంది. అసలు ముందు ఒకటి మనవిచేయదలచుకున్నాను ఆయుర్వేదమంటే, 'ఆయు: వేద ఇతి ఆయుర్వేదః' అని ఆయువు యొక్క సంగతిని తెలిపేది ఆయుర్వేదము. ఈ ఆయువును గురించి మూట్లాడడం ప్రస్తుతము బహుళ అనవసరము. ఇప్పుడు ఈ కాలము నిర్వహిస్తున్నటువంటి మంత్రిగారు ఈ ఆయుర్వేదమును గురించి ఎక్కువ అసక్తి కలిగినటువంటివారు, దానిలో వారు అభ్యాసము చేస్తున్నటువంటివారు, అటువంటివారుకూడా దీనిపట్ల శీతచూపు చూస్తారని ఎప్పుడూ అనుకోలేదు. ఇటీవల ఒక ప్రశ్న ఉదయించింది. అది బహుళ వాచితం గోపాలకృష్ణయ్య గారు వేశారనుకొంటాను. ఈ ఆయుర్వేదాన్ని పరిశీలించడానికిగానూ, ఒక ప్రత్యేక డివీజిని వేశారని, ఆయుర్వేదంలో ఏ విధమైన ప్రవృత్తి గోరీ, తగిన వేగం గోరీ లేనటువంటి వారిని ప్రత్యేక ఆఫీసరుగా వేశారే అని అడిగితే, దానిని మంత్రిగారు సమాధానము చెప్పుతూ దానిలో రెండు, మూడు కాలాలు

ఉన్నాయి, indigenous medicines అయిర్వేదం ఉన్నది, హోమియోపతి ఉన్నది, naturopathy ఉన్నది. అందులో ఘుగ్గురిని, ఈ శాస్త్రాలు చదువుకొన్నవారిని పేసి, దానిపైన ఇంకొక ఉద్యోగిని వేయవలసియుంటుంది అనే భయంతో ఏమీ రానటువంటి ఒక ఉద్యోగిని వేశానని వారు ఏదో సమాధానం చెప్పినా, ఆయుర్వేదము యొక్క అంతర్గతమే ఈ Naturopathy గాని, Homoeopathy గాని. అసలు ముందు Naturopathy యొక్క స్వభావం మీ అంగరికి తెలుసును. Naturopathy లో కూడా కర్మసిద్ధాంతం ఉన్నది. ఏదో కర్మసిద్ధాంతములో, అయిదవిభాగము తీసివేస్తే, మొదటి శ్లేషకర్మలన్నీ కూడాను మనం చేసేటటువంటివి. ఇంకోతే హోమియోపతిగూరించి చెప్పుకాను వినండి.

"సమాన గుణావి, సమానగుణ భూయిష్టవి"

విరూప గుణైహి, విరూపగుణ భూయిష్టవి"

ఏ అహోరవిహోరవి అత్యవసరమునః"

అని వారు ఏవో చెప్పుతూ ఉంటారు. సమాన గుణాలు కలిగినటువంటివి, విరూప గుణాలు కలిగినటువంటివి, అహోర విహోరాలక్రింద పడేటే చికిత్సచేస్తారో అది హోమియోపతి. మరి వినదీన చికిత్స తీసుకొంటే అది antipathy. అందువల్ల మన ఆయుర్వేదములో అంతర్గర్భితమైనటువంటిదే హోమియోపతి. అందువల్ల దానిని విడదీసిపారవేసి తీర్మానికి తీర్థము, ప్రసాదానికి ప్రసాదము. ఈ విధంగా విడదీసి దానికొక ఆఫీసరును, రెండవదానికొక ఆఫీసరును, మూడవదానికొక ఆఫీసరును పేసి పిళ్ళందరిమీద వర్తనలు చేయడానికి ఇంకొక ఆఫీసరును వేయవలసిన అవసరం లేదని మంత్రులందరూకు మనవిచేస్తున్నాను. వేసేటట్లుయితే Director of Medical Services యొక్క సహాయ, గాంధీర్యము, హోదా, ప్రతిపత్తి కలిగినటువంటి వారిని వేయండి. నేను ఒప్పుకొంటాను. అంతేగానీ D.M.S. కు ప్రక్కన కూర్చోబట్టి మీరు Indigenous medicine కు special ఉద్యోగి అని చెప్పి ఆ స్థానములో కూర్చోబెడితే, ఎవరైనా ఒక కానీ ఇస్తారా అండీ; అందువల్ల అటువంటి personality పనికిరాదు. అటువంటివారు లేకపోలేదు. ఆయుర్వేదములో పండితులు లేకపోలేదు. విశిష్టమైన పరిజ్ఞానము కలిగినటువంటివారు లేకపోలేదు అని నేను మనవిచేస్తున్నాను. మన ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లో కనీసం అయిదువేల గ్రామాలు ఉన్నాయని మీరు అంగీకరిస్తారు. మీరు గ్రామాలయొక్క సంఖ్య తీసుకోవడంలేదు. గ్రామాలలో ఉండే ప్రజల యొక్క సౌభాగ్యం అభివృద్ధి కావాలని కోరుకుంటున్నారు. అందుకే ఈ పంచవర్ష ప్రణాళికలు, ఈ పథకాలు అన్నీకూడా ఉద్దేశించబడినాయి. కాని ప్రజల

యొక్క ఆంగ్లంలోని సందర్భాలలో పరిమితమైనందున ప్రధాన సేతుకో
లేదు. నా సేతు అవసరమైతే, నేను సరాసరి, ప్రాధికారానికి ముద్రాసుకో
వస్తాను. ఇదివరకు మంగ్రులుగా ఉన్నటువంటి వారికి ముద్రాసుపైన అభిమానం
ఉండదు. ముద్రాసుకు వచ్చేవారు ఇప్పుడు కొద్దిగా ప్రాధికారాను వచ్చింది
కాబట్టి ప్రాధికారాను ముద్రాసుకు కొద్ది అభిమానం వస్తున్నది. ఇప్పుడు
వచ్చేటటువంటి పరిస్థితులు ముగిసినందుకైతే మనవిచేస్తున్నాను.
ఇప్పుడు గ్రామాలలో ఇటువంటి సౌకర్యాలు ఉన్నాయానో మీరు
ప్రశ్నిస్తే చదువలను. అది సరిగ్గా ఉన్నటువంటి పరిస్థితి మనవిచేస్తున్నాను.
ఇటీవల ప్రధానంగా నాడు అనుభవించిన చాలా ప్రయత్నమైంది. క్రిందను
వలె ఉంటుంటే పరిశోధనలు research లేని పరిశోధనలు అవుతున్నాయి
వారు కూడా అవుతున్నారు. అటువంటి ప్రోత్సాహకరమైన మాటల వారితో
మీ సోటినుంచేస్తే గ్రామాలలో పనిచేస్తున్నటువంటి ఆయుర్వేద వైద్యులకు
చాలా ప్రోత్సాహకరంగా ఉంటుంది. వారిచేత రిగిడిమైతే వారు పరిశోధన
చేయాలని మంచి ప్రయత్నం. అంతేకాదు, చదువుకా క్రిందటిబట్టే అమా
వేశములో, సహాయకులు చాలా విశేషమైనటువంటి కాపాగ్ని పట్టాను వారు
ఇప్పుడుకూడా ఇక్కడఉంటే కాగుండేది. "ఆయుర్వేదాన్ని ఈ ప్రభుత్వము
పునరుద్ధరించకపోతే, దానికి ప్రత్యేకమైనటువంటి నిధులు కేటాయించకపోతే,
ఈ ప్రభుత్వము బ్రతకడమేనా!" అన్నారు. నేను చెప్పేది అతియోక్తి కాదు.
Tape record పెట్టింది చూడండి, తెలుస్తుంది. ఆమాటలు చెప్పగానే ఆ ఆవేశం
తోనే అస్తావాన్ని కాళీదేవి గదిలోవెళ్ళి కూర్చున్నారు. ఆ అభిమానంతో,
ఆ ఆవేశంతో ఒకరై నా మీరు మాట్లాడండి. వారుచెప్పిన మాటలై నా పురస్క
రించుకొని, ఈ ప్రభుత్వము దానిని అమలులో పెట్టడానికి పూనుకొంటుందా?
ఇప్పుడుపున్న మంత్రవర్కులు మాత్రం దీనికి ముందంజవేస్తారని నేను ఎక్కువ
ఆశిస్తున్నాను. కంటిజబ్బు గురించి ఒక విషయం మనవిచేస్తాను, నాకు కీలకము
అఖరున కుడికన్ను ఎందుకో పోయింది. అంటే "నర్వేంద్రియాణాం నయనమ్
ప్రధానం" అన్నారు. కనుకనే ప్రత్యేకమైనటువంటి కర్ణ దాన్నిగురించి తీసుకో
వలసి వచ్చింది. దానికి సరిఅయినటువంటి చికిత్స మన ఆయుర్వేదములోలేదు.
ఇతరకాస్త్రాలు అన్నీకూడాఉన్నాయి. కనుక కస్త్రుచికిత్సచేయవలసి వచ్చినప్పుడు
మాత్రం ప్రస్తుతం ఆయుర్వేదములో దానికి ఏవిధమైన స్థానంలేదు. దానికి
Allopathy ని అక్రయించవలసిన అవసరంఉన్నది. వాళ్ళదగ్గరకువెళ్ళవచ్చును.
అందులో ఈ కంటి చికిత్సకు ఎక్కడా లేనటువంటి ఒక ప్రత్యేకమైనటువంటి
సంధానం అన్నది ఏర్పాటుచేశారు. దానితోనే, వారిపడకలు, వారిమంచాలు,

సిబ్బంది అంతాకూడా వస్తారు మీరు ఎక్కడికి ఆవస్థనిస్తే అక్కడికి అందులో నేత్రచికిత్సలో నిపుణులు, ఆరితేరినటువంటివారు, శస్త్రవైద్యులువచ్చి అక్కడ గుడారాలు వేసుకొని చికిత్సచేస్తారు. వారిని మొన్ననే ఒంగోలుకు పిలిపించాను. అక్కడవారు ప్రదర్శించినటువంటి శస్త్రచికిత్స వైపుద్యం అద్భుతం, అందులో డాక్టర్ రామచంద్రన్ గారు వయసులో చాలా పెద్దవాడుగా ఉంటారు. శస్త్రచికిత్సలో వారి హస్తలాఘవం చాలా అద్భుతంగా ఉంటుంది అక్కడ ఉన్నటువంటి వైద్యులందరికీ ఆ ప్రవర్తనలు చూడగా దానికి ఒక లోపము ఉన్నదని మనవి చేస్తున్నాను. నేను హైదరాబాదునుంచి ఒంగోలుకు పిలిపించాను. లేక ఇంకొకరు శ్రీ కాకుళముకు పిలిపించవచ్చును. కాని వాళ్ళకు సరియైనటువంటి quick vehicles లేవు. కనుక వారికి లగిన శకటాలుమాత్రం ప్రభుత్వం మంజూరు చేయవలెనని ప్రభుత్వానికి సవినయంగా మనవి చేస్తున్నాను.

అటువంటి శకటాలుమాత్రం యీ ప్రభుత్వం మంజూరుచేస్తే చాల సద్వినియోగం అవుతుంది. ఒక్క సరోజినీదేవి హాస్పిటల్ కే కాకుండా టీచింగ్ హాస్పిటల్స్ ఉన్న ప్రతిచోట mobile units ఏర్పాటు చేయాలి. ముఖ్యంగా పేదవారు పెద్ద నర్తనుకు డబ్బుయిచ్చి చికిత్స పొందలేరు. ఈ mobile units చాల అవసరం. ముఖ్యంగా గుంటూరు కాలేజీకి ఒక యూనిట్ యివ్వాలని మనవి చేస్తున్నాను అక్కడ డా. రాఘవయ్య చౌదరిగారు ఉన్నారు. దరి బావుగా డా. రామచంద్రన్ లా పనిచేయ గలిగినవారు. అటువంటివారి సర్వీసెస్ ను పోగొట్టుకొనకుండా యీ యూనిట్స్ ను పెడతారని ఆశిస్తున్నాను. రేచాల లక్ష్మీనరసింహ రెడ్డిగారు. M. P. వాగ్దానం చేశారు వారిని ఒంగోలులో ఏర్పాటుచేసిన నేత్రదాన చికిత్స యజ్ఞానికి పిలిపించాను. వారు 1 లక్షరూపాయలు దానం యిస్తామని వాగ్దానం చేశారు. కాని అది వారి వాక్ట్లో, వారి స్వస్థలంలో స్లూరులో ఉంటే బాగుంటుందని వారికి ఉన్నది. ఆ కమిటీ మీటింగు పెట్టి వారిని కూర్చుండబెట్టి చెప్పారు. అవిధంగా దానిని ఎక్కడో ఏర్పాటు చేయుటకు వీలులేదని ఒక టీచింగు కాలేజీ ఉన్న హాస్పిటల్ కు అనుబంధంగా ఏర్పాటు చేయాలని చెప్పారు. అయితే దానికి వారి తల్లిగారి పేరు పెట్టాలని సూచించారు. ఇది మినిస్టరుగారు పూనుకుంటే త్వరగా నెరవేరుంది.

గ్రామాలలోని డిస్పెన్సరీస్ సక్రమంగాలేవు. ఔషధాలులేవు, ఔషధాలుంటే డాక్టర్స్ ఉండరు. డాక్టర్స్ ఉంటే వసతులు ఉండవు. గ్రామాలలో ఉండేవి ఆయుర్వేద వైద్యశాలలే గనుక వాటికి యీ దుర్గతి పట్టింది. ఈ పద్ధతిలో హైదరాబాదులోని ఆయుర్వేద కళాశాలను విస్తృతం చేయుటకు కొంత డబ్బు కేటాయించారు. ఈ ఒక్క కళాశాల అభివృద్ధికి డబ్బు కేటాయించి

నంబు మాత్రాని సరిపోదు. జవాబులో, గుంటూరులో యిప్పటి ఉన్న పాఠశాలలను up-grade ప్తే వారికి తగిన ఉపాధానం కలుగుతేనే ప్రభుత్వం కోరిన పాఠశాల ప్రధానమీద ఆ లెవల్ కు రావడానికి సిద్ధవిధాల ప్రయత్నిస్తారని చెబుతున్నాను. అంతేకాదు, మరికొంతగారి కమిటీ రిపోర్టు ఉన్నది. దానిని గురించి కూర్చుంటుంటే ఉపాధ్యక్షులు పోలింగు వూరి పట్టలేదు. కానిలో స్టాఫ్ ఫుల్ టైం గా వీల్ - ఉపాధ్యక్షులు సీమిటేషన్ పున్నాని వరంగల్ లోని విద్యార్థులను, యిక్కడ స్థానికంగా ఉన్న విద్యార్థులను ముగ్గురికి 176 మందిని అనంతంగా యిక్కడ ప్రాదరాబాదు కాలేజీలో చేర్చుతారు. కాని దానిలో సాధనాభ్యాసాని కావలసిన సదుపాయాలు కలుగుతాయేమో అధ్యాపకులు, ఉపాధ్యక్షులు, తగు, లేవరట్ల సూచనలు లేవు. ఊర్పునే స్టాఫులు లేవు చెప్పుంటేలేదు. అప్పటివన్న గ్రాంటుస్ చేశారు. ఆ కారణాల ఆధారాలపరిమించి ఒక నివేదిక కూడ వచ్చింది. దానిని గురించి ప్రైవేట్ చేస్తే సకాలములో వారికి తగిన యిచ్చి పంపడానికి నిలుంటుంది. ఒక్క ప్రాదరాబాదు కాలేజీ సరిపోదని, ఇలావారిగా యిప్పుడున్న కాలేజీలను upgrade చేయాలని మనవిచేస్తున్నాను.

జిల్లా స్టాఫులో ఉన్న పోస్టుటల్సు చాల అధ్యాన్వేషణలో ఉన్నాయి. ముఖ్యంగా ఒంగోలు కాలూకా పోస్టుటల్ పిపియము ప్రభుత్వ డిప్టీకి చేస్తున్నాను. అసలు గవర్నమెంటు పోస్టుటల్ అంటే తమకి కాదని. పొరుగు వారిదని, అక్కడ సౌకర్యాలు సద్వినియోగం చేసే విషయంలో అక్కడ ఉండేవారు అలసత్వం ప్రదర్శిస్తున్నారు. మిషనరీవారు నడిచే పోస్టుటల్సు చూస్తే ఆశ్చర్యం చెప్తుంది. వారికి కొద్ది ధనమే ఉంటుంది, కొద్ది సదుపాయాలే ఉంటాయి, కాని పోస్టుటల్ తమ స్వంతం అనే భావంతో చక్కగా నడుపుతారు. ఆ భావం గవర్నమెంటు పోస్టుటల్సు నడిచేవారిలో లేదు. దీనిని మనం సరి దిద్దాలి. ఇంతకంటే హీనస్థితిలో కాలూకా పోస్టుటల్సు ఉన్నాయి. మనములు వెళ్ళనే వెళ్ళరు, వెళ్ళితే సాదరణతో చూడరు. సదుపాయాలు అంతకంటే కాకుండావు. దిలిత ఆతిథ్యం అవుతుందేమో—అంతకంటే ఎక్కువ అని మనవిచేస్తున్నాను. ఈ అవకాశం వాకు యిచ్చినందుకు ధన్యవాదములు అర్పిస్తూ విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య (నరసేపల్లి) : అదృష్టా, జీవితానికి చాల ప్రధానమైనవి వైద్యము, ఆరోగ్యము. వీటికొరకు ఖర్చు చేస్తున్న మొత్తము చాల తక్కువయనియే చెప్పక తప్పదు. మన ప్రణాళికలు పూర్తిగా అమలు అయ్యివున్న ప్రతిఫలం ప్రజానీకానికి కనపడేది పెద్దప్రాజెక్టు నిర్మాణంవల్లనే కాకుండా, వారికి అవసరమైనప్పుడు, వ్యాధిగ్రస్తులై పోస్టుటల్సుకు వెళ్ళి

నెప్పుడు అక్కడ "విద్య" వారికి చికిత్స చేస్తే ప్రభుత్వం సర్కారుగా చెప్తారని అనుకొంటారు. కాని హాస్పిటల్స్కు ధనవంతులకే ఉపయోగపడుతున్నవిగాని ఏదానికి ఉపయోగం లేకుండా పోతున్నవి. అదేవాడు హాస్పిటల్కు రావటం అంటే ఏనుకొన్న చెప్పినమాట 'జం' అనిపిస్తోంది. సూర్యబిజ్నెస్లో, జంతు సురటం తలికే మోగాని, స్వర్గానికి సాధారణుడు పోలేడు అనేద హాస్పిటల్స్ విషయంలో నిజం అవుతోంది. హాస్పిటల్స్కు వ్యతే పమీ సూర్యులు లేవు. ఎన్నోమైళ్ళ దూరంనుంచి రోగులను మంచాలమీద పని హాస్పిటల్స్కు తీసుకువస్తే అక్కడ ఆగిపోతే పమీ కనపడదు. ఆ రోగిని తోవలికి తీసుకుపోయి, ఎక్కడ ఉండాలో తలియిదు, వలకరించదు. ఈ 'వార్డు' కాదు, ఆ 'వార్డు' అంటారు. నిజానికి ఆ రోగి ఏమాత్రం ప్రమాదిస్థితిలో ఉన్నా యిటూ అటూ త్రిప్పటంలో తిరిగి యింటికీ తీసుకుపోయేస్థితి వస్తుంది. ఆ తిప్పలు అనుభవించిన వాళ్ళలో నేను కూడా ఒకడిని. నేను ఎక్కరి కైలులో ఉన్నప్పుడు చాల జబ్బుగా ఉన్నదని ఎంటనే మద్రాసు జనరల్ హాస్పిటల్కు తీసుకుపోయినారు. ఏమి ప్రమాదం వస్తుందోనని పోలీసువారు జాగ్రత్తగా నన్ను తీసుకువెళ్ళారు. కాని హాస్పిటల్ వారు "యిప్పుడు తొందర ఏమీ, ఉండనివ్వండి" అన్నారు. నేను చచ్చిపోలేదు, అది యొకటి పొరపాటు జరిగింది. ఆ విధంగా బ్రిటిష్ పరిపాలనలో కాబట్టి జరిగిందని ఆనాడు అనుకొన్నాము, కాని ఆ విధానంలో యింతవరకు మార్పు రాలేదని చెప్పటకు చాల విమాదంగా ఉన్నది. తీవ్రమైన పరిస్థితిలో రోగి వచ్చి నప్పుడు వెంటనే హాస్పిటల్లో చేర్చుకొనకపోతే ప్రయోజనం లేదు.

అల్లోపతి హాస్పిటల్స్కు ఎక్కువ ఖర్చు వస్తున్నారు. జిల్లా హాస్పిటల్స్ అభివృద్ధి అవుతున్నది. అదనంగా ముంత్తరపరికరాలు, పరిశోధనలు ఎక్కువై వైద్యం డెవలప్ అయింది. కాని దిగులు ఏమంటే అది సామాన్యులకు ఉపయోగపడుటలేదు. డబ్బుగలవారి, ఆఫీసర్లకు, వారు రికమెండ్ చేసిన ఆప్త వర్గానికి, సన్నిహితులకు బాగా ఉపయోగపడుతోంది. మందులకు వెళ్ళితే ఉన్నవి యివ్వరు. వారికి కావలసినవి వాడుకొనుటకు అభ్యంతరము లేదు. అటువంటి specific cases కూడ చెప్పగలను.

టి. వి. హాస్పిటల్స్ చాలా గమత్తుగా ఉన్నవి. జబ్బురాగానే పోతే— వారిని చేర్చుకోటానికి "టూ ఎర్లీ" అంటారు. కొన్నాళ్ళు అయ్యాక వెడితే "టూ లేట్" అంటారు. ఇక రోగి చచ్చిపోతాడు కాబట్టి చేర్చుకోనక్కరలేదంటారు. ఇప్పుడే జబ్బు లక్షణాలు కనిపిస్తున్నాయి కాబట్టి చేర్చుకోనక్కరలేదంటారు. ఎవరిని చేర్చుకోవాలి అన్నదాంట్లో ప్రెయివేన్స్ ఎక్కడున్నది? అన్ని డిపార్టుమెంట్స్లోకన్నా, మెడికల్ డిపార్టుమెంట్లో లంచగొండికనం

తెక్కి వగో ఉన్నది అంటున్నారు. ఒకటిమూత్రం నిజం. అన్ని డిపార్టుమెంట్స్ లో జరిగిపోయింది. లంచం ఇచ్చి వని జరగకపోతే—అతడు వని జరగకపోయినా ఇంటికి నోతామ కాని మెడికల్ డిపార్టుమెంట్ లో ఏమీ జరుగుతుందంటే, లంచం ఇచ్చినా వని జరగకపోతే అతడు ప్రాంగణం ఇంటికిపోడు. ఆస్కాడ ఇచ్చిపోతాడు. రోగిని ఆపరేషన్ చేసుకుంటే వదుకోబట్టి “లంచం ఎంత ఇస్తావు” అని అడిగిన కేసులన్నీ నేను చూపిస్తాను. ఆరోగి లంచం ఇవ్వకపోతే అతనికి ఆపరేషన్ శర్వాన చేద్దాం అని నిర్ణయించుకుంటారు. పెద్ద మిలటరీ ఆఫీసర్ లాగా. ఆఫీసర్స్ రోండుకు వస్తారు. ఆయనకు మంచి మార్పులం వస్తుంది ఆయనతో ఎవరూ మాట్లాడడానికి నీలులేదు. రోగి తన ఇబ్బందులు చెప్పుకోవడానికి నీలులేదు. వాడు చూడు వెలలోకి, అదే వెలలో “అందు వస్తారు. ఆ రోండు చూస్తే మూడు. తైలు జ్ఞాపకం వస్తుంది. మేము తైలులో ఉన్నప్పుడు “ఫలానాలోని తైలు సూపరింటెండెంట్ రోండు వస్తాడురా” అని చెప్పేవారు. వార్డర్లు అందరూ పో, హూ అని అరుస్తుంటే—మూడు తైలున్నా వాని అయిదు భయంకరంగా ఉండేవి. వాస్తవంలో పద్ది డాక్టర్ వస్తున్నాడంటే—ఎవరూ పరిచుకూడదు. ఏమీ మాట్లాడకూడదు. చిన్న డాక్టర్ మీద కంప్లయింట్ చేయకూడదు. దాయిమీద కంప్లయింట్ చేయకూడదు. అని చెబుతారు, రోగులు కంప్లయింట్ చేయగలిగింది ఒక్కరికి. తమను త్వరగా నీసుకువెళ్ళమని చేపుట్టి కోరడమే వారు చేయగలిగింది ప్రభుత్వం ఈ పరిస్థితులన్నీ మార్చవలసి ఉంటుంది. వాస్తవంలో రోగుల పరిస్థితి బాగుచేయవలసి ఉన్నది. ఆయుర్వేదం విషయంలో సెంట్రల్ గవర్నమెంట్ పర్మిషన్ కావాలి అంటారు, ఇక్కడనుండి పంపించే పోగ్రామ్ వారు ఒప్పుకోరు. వారు తిరిగి ఒక పోగ్రామ్ పంపిస్తూ ఉంటారు. వారు చెప్పింది ఒప్పుకోమంటారుగాని. మీరు చెప్పింది ఒప్పుకోరు, అంధ్రదేశంలో ఉన్నటువంటి వయోవృద్ధులలో అనేకమంది ఆయుర్వేదంలో ఆరిగెరినవారున్నారు. వీరు ఇచ్చిన కెగకులమ్ వారికి వనికరాదు. ఆయుర్వేద కాలేజీలో చదువు చెప్పే వారు ఆయుర్వేదం రానటువంటివారు. వారు ఇతర విధాలవచ్చి డిప్లోగములో చేరారు. వారికి ఎఫిషయన్సీ ఉన్నా, లేకపోయినా, ఇంక్రిమెంటు వస్తూనే ఉంటాయి. వీరిని పరీక్ష చేసేది రిటైర్డు కాబోతున్న సీనియర్ మోస్ట్రు డిప్యూటీ కలెక్టరు ఇయనకు ఆయుర్వేదంరాదు. యూనానివైద్యం రాదు. ప్రకృతివైద్యం రాదు. వోమియోపతివైద్యం రాదు. ఇవన్నీ రాకుండా ఉండటమే ఆయనకు ఉన్న క్యాలిఫికేషను అన్నమాట. ఆయన నిజంగా అందరినీ సమానంగా చూస్తాడు; ఆయన ఎవరినీ కళ్ళతో చూడకుండా ఉండటమే చాలా సమానంగా చూడడం అన్నమాట. ఆయుర్వేద వాస్తవంలోకుపోయి

చూస్తే అక్కడ ఇదివరకటి ప్రజా స్వాధీనత్వ నిధులు, పృథవిరాలు
నెబడతాయి. మనం డెమాండ్స్ గా ఉన్నామా? మనం ప్రజా
స్వామిక ప్రభుత్వాన్ని నడుపుకుంటున్నామా, అందులో అతి ఉత్సాహవంతు
లైన శ్రీ పి. వి. బి. రాజుగారు హెల్తు మినిస్టరుగా ఉన్నారా? వారు మెడికలు
డిపార్టుమెంటు చూస్తున్నారా?—అని అనుమానం. ఏ నేటటునంటి ఘాయ
లన్నీ ఆ హాస్పిటల్ లో ప్రతిబింబిస్తు ఉంటాయి. కానిని మార్చేవిధానం
ఉన్నదా అని అడుగుతున్నాను. క్రిందటివడవ ఆయుర్వేద స్టూడెంట్స్ స్ట్రీయిక్
చేస్తే తాము సంవత్సరంగా చూస్తూమని పరిగ్రహించాము. ఆ విషయములో
వారు చాలా సంవత్సరంగా ఉన్న సంగతి నాకు తెలుసును. నేను అప్పుడే
వారికి థేంక్సు చెప్పాను కాని వారిచేతులు డిపార్టుమెంటు వారు కట్టేవారు.
ఆ స్టూడెంట్సుకు ద్రగ్స్ అవీ నేర్పడానికి డిపార్టుమెంటు అడ్డం వచ్చింది.
డిపార్టుమెంటు వారు ఆలోచించి రిడెన్ మెండ్ షిపుల్, తాము అనుకొన్న
పద్ధతి నడచాల్సిందేకప్పు, వారికప్పు ఇంకోవైపుకేసి చూడవు. వారు హాస్పి
టల్ లో మందులు ఉన్నవా, లేవా, అన్నసంగతి ఆలోచించరు. తాలూకా
హాస్పిటల్స్ గవర్నమెంట్ తీసుకొన్నది. చాలా సంవత్సరము. కాని, అక్కడి
వారి కీతాలు రిగ్రేడ్ చేశారా అంటే లేదు. సత్తెనవల్లి హాస్పిటల్ తీసుకొని
రెండున్నర సంవత్సరాలైనది. ఇంతవరకు వారికీతాలు రిగ్రేడ్ చేయలేదు.
ప్రభుత్వాన్ని అడగటానికి వారికి ధైర్యంలేదు. నేను ఇప్పుడు అక్కడ చేప్పాను
కాబట్టి, వారిఖర్చు ఏమి కాలుతుందోననే భయంకూడ నాకు ఉన్నది. మనం
చాలా హెల్త్ సెంటర్స్ పెట్టాము. కాని వాటిలో డాక్టర్స్ లేరు. గవర్నమెంట్
సర్వీసులో వచ్చిన డాక్టర్స్ ను ప్రయివేటు ప్రాక్టీసు చేసుకొనే పరిస్థితికి తీసుకు
వస్తున్నారు. ఒక ముప్పుయిమండిని రిక్రూట్ చేసి, వారు ఉండటానికి వీల్లేని
చోట్లు వెతికి, అక్కడవారిని వేశారు. పనిలేనిప్లీడర్స్ మూడిరి. పనిలేని డాక్టర్స్
మాత్రం—ఒక పడెనిమిది డాక్టర్స్ మాత్రం గవర్నమెంట్ సర్వీసులో ఉన్నారు.
మిగిలినవారంతా ప్రయివేట్ ప్రాక్టీసు చేసుకొంటామని వెళ్ళిపోయారు.
గ్రామాలలో సోఫ్టకంవచ్చి జనం చచ్చిపోయినా, మునసబు వారు సోఫ్టకం
వచ్చి చచ్చినట్లు వ్రాయడు మునసబునుండి రిపోర్టురాలేదు కాబట్టి, అక్కడ
అజబ్బు ఉన్నదని హెల్త్ డిపార్టుమెంట్ వారు భావించరు. నేను ఒకసారి యీ
విషయమువ్రాస్తే, “ఏదో ఊరికేవచ్చినట్లు వ్రాశాము; ఇప్పుడు మీరు చెప్పారు
గనుక, సోఫ్టకంవల్ల చచ్చినట్లు వ్రాస్తాము” అని చెప్పారు. రాస్తే ఏమి
ప్రమాదం వస్తుందోనని వ్రాయరు. కొత్తడాక్టర్స్ కొత్తమందులు వస్తున్నట్లే,
కొత్త వ్యాధులుకూడ వస్తున్నాయి. అమాంతంగా మనుష్యుల్ని చంపే కొత్త
రోగాలు వస్తున్నాయి. కానికి ఏమి పరిశోధనలు చేస్తున్నారన్నది సమస్య.

వోటింగ్ మొదటి శరణివనవారికి ఇక్కడ ఎదురుదన్నారు అంటారు. నేనుకోరిక అంటే చాలామంది సవరించు కాని దానికీడబ్బు ఉన్నది. సంక్రమణవర్గ మంలో అభివృద్ధి చూపిస్తున్నది. కాని ఇక్కడ దానిని చూసినాధుడు లేడు. ఇవాళ ఉన్న అయిదవద కాళిని రిఆర్గనైజ్ చేసి పూర్తి ఎఫిషియన్సీ గలిగి. అయి రేపటికి శరణివనవారిని దాంట్లో లెక్కరెట్టగా వేయాలి. లేకపోతే దానివల్ల ప్రయోజనం ఉండదు ఇక్కడ స్టూడెంట్స్ చదువుకోని పాస్ కావటంలేదు; వారు ఎడో పాస్ అవుతున్నారు. అందుకని ఖజానా అయిటానికి అలులేదురా. అందువల్ల కొందరికి పాస్ చేస్తున్నాడు. క్వోటాడ స్వంతంగా నేర్పు కొంటున్నాడు. కాని అందు డిఫిట్ గా వోతున్నాడు. కాని ఖజానా కొన్ని స్టూడెంట్స్ సవరించుమంలో సపోర్టు ఉన్నది కాబట్టి బ్రతుకునున్నది. గాని రిస్టిటి మార్గవలసివచ్చింది. ఇప్పుడు ఎర్నాస్టేషన్ పాస్ సెంటర్ లో డిప్టర్స్ ను ఎందుకు వేయటం లేదు. డిప్టర్స్ ఎందుకు రావటంలేదో అలోచిస్తున్నారా? వారికి అవసరమైన నోడర్యాలు అటువలసివేయటంలేదు. అందువల్ల డిప్టర్స్ ఎందుకు రావటంలేదు. అందుకే అయితే పాస్ డిప్టర్స్ వాస్తవంలో ఉండి డిప్టర్స్ ముక్త సెంటర్స్ గురించి ఎప్పుడు వచ్చి వచ్చారు. రెండు ప్రాంతాలకు అయినే డిప్టర్లు. ఎ ప్రాంతాలలో అయిన డిప్టర్లు కాదు. అయితే ఎవరికి అటుండు అవుతున్నాడో తెలియటంలేదు. వర్సనల్ లేదండి అంటారు. వర్సనల్ లేకపోతే—గ్రామసమితికు అయిరేపటికి ఇవ్వండి. రెండుమూడు సంవత్సరాల పార్ట్ టరమ్ కోర్సు ప్రారంభించి కొంతమందిని తయారుచేయండి. పూర్తి ఎఫిషియన్సీ ఉన్నవాళ్లు కావాలంటారా? అదువంటివారికి సరైన తీతం ఇవ్వరు. చిన్నగా చదువుకోన్నవారు మనకు పనికిరారు. ఇటునున్నా— అటు వాళ్ళ— ఎటుకానికీ రెండు నున్నాలే. కాబట్టి, పార్ట్ టరమ్ కోర్సులు మనం పెట్టితిరాళి: ఇప్పుడు. బ్రిటిష్ కాలపువాటి దురహంకారపుతత్వం ఇంకా దివాన్లు మెంటువారి వోలేదు. ఎవరూ పనికిరారు; ఏదీ పనికిరాదు అని భావించటం వల్లనే ఏ చిక్కులు వస్తున్నవి. యువానికీ డిప్యూటీ డైరెక్టరును ఏప్రి వేయండి. కాని దిగువన పాడి అఫ్ ది డిపార్టుమెంటునుమాత్రం తెక్నికల్ వర్సనల్ ను వేసుండి ప్రెస్ లో ఒక ఆయనను అభివృద్ధిగా వేశారు అయినకు ప్రెస్ లో మోసే ఎటుకదులుతుందో తెలియదు. అతనిక్రింది టెక్నికల్ ఎర్నావర్తనను వేశారు. వీళ్లు పనిచేయరు. వర్సనల్ పీపులును పాడుకువచ్చి అక్కడ వేశారు అది అందరికీ తెలుసును.

అటువంటి పరిస్థితులలో అక్కడ ప్రెస్ ఎల్లా ఉన్నదో అక్కడ అయిన ను వేయటంకూడ అట్లాగే ఉన్నది. రెవెన్యూ డిపార్టుమెంటు డిప్యూటీ డైరెక్టర్ ను

తీసుకువచ్చి వేస్తే, ఇప్పుడు ప్లాకులలో నానా అవస్థలు ఉన్నాయి వారికి రెవిన్యూ మనోరథం, అఫీషియల్ బురోక్రాట్స్ మెంటాలిటీ అప్పీత మరొకటిలేదు. వారు వచ్చి వైద్యులమీద పెత్తనం చేయిస్తే, యీ వైద్యుల గతి ఏమవుతుందో తెలియదు. ఆయుర్వేద కళాశాలలో డ్రగ్స్కు సంబంధించిన సబ్ జక్చుకూడ పెట్టించండి. అక్కడి విద్యార్థులకు ఫుల్ ఎక్స్‌ప్ మెంటు ఇచ్చి, సంపూర్ణమైన విజ్ఞానం కలిగేటట్లు చేయండి. ఆసంపూర్ణమైన విజ్ఞానంతో వారు రాకూడదు అని అంటూ, ప్రభుత్వ పరిపాలన అందుకు తోడ్పడే విధంగా ఉంటూంటే ఎట్లా? ఈ విషయాలన్నీ ప్రభుత్వం సమగ్రంగా ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. ఈ డిమాండును మేము వ్యతిరేకించడానికి సంసిద్ధంగా లేము. ఈ డిమాండుకు ఇంకా ఎక్కువ డబ్బు కావాలని కోరుతున్నాము. ఈ డిపార్టు మెంటును మినిష్టరుగారు ఉత్సాహంగా నడపాలని కోరుతున్నాము. గ్రామ సిమలలో ఎక్కువ హాస్పిటల్స్ పెట్టేందుకు—కనీసం ఆయుర్వేద డాక్టర్లను ఎక్కువ చేయటానికి—ప్రయత్నం చేయాలని కోరుతున్నాను. ఎలోమియో పత్రిక్స్ కూడ ప్రభుత్వం రిజిస్ట్రేషన్ ఇస్తే బాగుంటుంది మన సోషలిస్టు ప్రజాస్వామ్యంలో, యీ వెల్ ఫేర్ స్టేటులో ప్రజలు హాస్పిటల్ కు పోగానే “నా గవర్న మెంటు వచ్చింది; నేను వెళ్లగానే గవర్న మెంట్ ఎక్కువ శ్రద్ధ తీసు కున్నది; నా జబ్బు నయమైనది; కనుక యీ గవర్న మెంటు వెయ్యికాలాలు వర్తి ల్లాల్” అని ప్రజలు చెప్పకొనేటట్లు చేయాలని కోరుతూ నేను విరమిస్తున్నాను.

(sri P. Rajgopal Naidu in the Chair)

*డాక్టర్ ఆర్. అచ్యుతరామయ్య : అధ్యక్షా, Medical and Public Health Demand ను నేను support చేస్తున్నాను. మంత్రిగారు frank గా చాల inadequate budget అని చెప్పినందుకు ఆయనను అభినందిస్తున్నాను. Medical కు preventive and curative రెండు కాఖలు. Public Health కు కలిపితే మొత్తానికి తరికి ఒక రోజుకు రీరే నయాపైసలు వడింది. అట్లాంటప్పుడు ఎన్నో రకాలైన కంప్లెంట్లు, గొడవలు ఉండడం చాల సహజం. మనదేశంలో మారుమూలలలో పుట్టిన ప్రతి పొరుడికూడ ఏదైనా జబ్బు వస్తే దానిని పోగొట్టి రక్షణ కలిగే అవకాశం ఉండేటట్లు చేయడం చాల అవసరం. అంతంత్వప్రతి యింకొక కారణము వున్నది. మన రాష్ట్రంలో pass అయిన graduate పొరుగు రాష్ట్రానికి వెడితే యిక్కడ మనం యిచ్చే జీతాలకన్నా ఎక్కువ యిస్తూ వుంటారు. అంతేకాదు. బాగా అభివృద్ధిలో ఉన్నవి అని అనుకోవడే దేశాలలో, United Kingdom లో గాని, America లో గాని ఇక్కడ మనం ఇచ్చే జీతాలకన్నా 3, 4 రెట్లు ఎక్కువ

ఇస్తున్నారు. కావల్సి విన scientists ను పెంచడం పూర్తి ఉపయోగించుకోవాలి. వారికి ఎలా ప్రోత్సాహం కలిగించాలి అనేవాటిని గురించి ఆలోచించాలి. కొన్ని ప్రత్యేకమైన dangers కు వీరు expose అవుతూ ఉంటారు. వాటి infection అనే మంటన ప్రాంతాలు సేయడమూ ఎడో జరుగుతూ ఉంటుంది. Battle field లో పనిచేసేవారిలో వాడి పని స్థలంగా ఉంటుందో, వీడికి గూఢ అంశ విప్లవం ఉంటుంది. అందువల్ల భీమాపాలనను గాని, ఇతర పనులను గాని ఏయిదం అవసరం X-ray exposure జరిగితే వాళ్ళకి కాదు. వాళ్ళు పిల్లలకు సనగించాలిగా ఆ అవకాశం వచ్చేదానికి అవకాశం ఉన్నది. ఇటువంటి విషయాలలో వాళ్ళను పనిలో పెట్టగలిగించేయించుకునే పప్పుడు వాళ్ళకు కావలసిన సదుపాయాలు ఏర్పాటు చేయాలి. చాలా hospitals లో ర్యాంప్స్ లేవు. అనేక స్కూల్స్ లో మనుష్యులు దావడంలేదు ఎందుకూ కావడంలేదు అనే విషయంకూడ గమనించాలి. ఒకటి ఎక్కువగా నియాయం వుంటున్నాయి. రూప్రెజెంటేషన్ కి కాగితాలు ఏర్పాటు చేసడం. అందులో రెండు ప్రకటనలు ఉండాలి. ఎప్పుడైతే ఈ ఎదుర్కొనేవి ఉండాలి ఏర్పాటు చేశామా వాటికి ఎంటనీ గాని ఆర్టికల్స్ వుంటు వాగా ఉంటుంది. అప్పుడే అక్కడ నయాలైన విద్యార్థులు అన్ని విధాల వాగా అభివృద్ధిలోకి వచ్చి వాగా నైపుణ్యం పొందవ వాళ్ళుగా ఉంటారు. వైద్యానికి ముఖ్యంగా అవసరమైనవి జబ్బులు జబ్బు ఉన్న వాళ్లను పరీక్షించేయడం జబ్బులను గురించి అవగాహన చేసుకోవడం. ఈ అవకాశం ఉపయోగం అన్ని దేశాలకన్నా ముద్రాలోనే ఎక్కువ ఉన్నది. జబ్బుల వాళ్ల ఇక్కడ చాలా ఎక్కువమంది ఉన్నారు. Clinical material ఎక్కువగా ఉన్నది. దానిని ఉపయోగించుకునేందుకుగాను ప్రతి college లో కూడ ఆ subject కు ఎక్కువమంది demonstrators ను ఏర్పాటు చేయాలి. అప్పుడే ఆ student వక్కగా చదువుకోనేదానికి, మనస్సుకు వట్టిండుకునేదానికి, క్రొత్త విషయాలను గ్రహించుకునేదానికి అవకాశం కలుగుతూ ఉంటుంది. అప్పుడుగాని స్థాయి రాదు. మనకు 4 Medical Colleges ఉన్నాయి. అనేకమంది experts ఉన్నారు. విశ్వందరిని ఆయా subjects కు పది points అర్థం కావడంలేదో అవన్నీ వాగా తెలుసుకోనేట్లు చేసి, అవి record చేసి, అవసరం అయితే films బాడ ఫిస్, అక్కడక్కడ diagrams models వగైరాలు ఏర్పాటుచేసి చక్కగా బోధపరచేమార్గం ఏర్పాటుచేస్తే ఎక్కువ ప్రయోజనం ఉంటుంది. ఆ విధంగా చేస్తే యితర దేశాలలో చదువుకోనే విద్యార్థులకన్నా మన విద్యార్థులు ఎవరంగాను ఎక్కువగా ఉండరు. మన institutions కు వచ్చే యితరుల చదువుకోవాలి వాగువాలి. ఇక్కడ clinical material ఎక్కువ ఉన్నది. ఇక్కడ ఉన్నటువంటి విషయాలన్నిటిని ఒక చోట సమకూర్చి students ను వాగా

తయారుచేసే దానికి పీలు ఉన్నది ఇనిర దేశాలలో మలేగియా patients ఒకటి, అర అంటారేమో, ఆ అర పేషెంటుదగ్గర expert అయి వస్తాడు. ఇక్కడ మన వీధి నులుపునే కావలసివంతమంది patients ఉన్నారు. ఆ పేషెంటులో ఉండే విషయాలను గమనించి ఆ subject లో ఆరితేరేదానికి బదులు ఆ జిజ్ఞేసేని యితరదేశాలకు వెళ్ళి నేర్చుకురావడం చాల గమ్యుత్తుగాను హాస్యాస్పదంగాను కన్పిస్తూ ఉంటుంది. రెండు Private institutions లో ఒకటి, కాకినాడలోని S. R. M. College. దానికి వశ్యంరాజుగారు అధ్యక్షుడు. డాక్టర్ ఎమ్. వి. కృష్ణారావుగారు Director. వీళ్ళు ఎంతో ప్రవడి బాగా improve చేయాలని ప్రయత్నం చేస్తున్నారు 2, 3, సంవత్సరాల క్రితం అది open చేయబోయేటప్పుడు సంచీవరెడ్డిగారు, అప్పుడు health minister, ముఖ్యమంత్రియూడ, అక్కడ ఉండే ఆర్పుత్రిని అన్ని విధాల college కి అనుకూలంగా ఉండేటట్లు ఏర్పాటు చేస్తాము, upgrade చేస్తాము, కావలసిన సదుపాయాలన్నీ సల్పిస్తాము అని చెప్పారు. మూడవ సంవత్సరం వచ్చింది. Pre-Clinical అయిపోయింది. Clinical దానికి వచ్చారు. University ఒక కమిటీ వంపించింది. తనిఖీచేసి దాని పరిస్థితి ఎలా ఉన్నదో చెప్పమని. వారు తనిఖీచేసి చెప్పారు. Out patient section ను బాగా develop చేయాలని bed strength increase చేయాలని కనీసం 800 beds అయినా ఉండాలి వాటిని ఏర్పాటు చేయవలసిందని చెప్పారు. వాటికి మరం సుముఖంగానే ఉన్నాము. గాని budget లో token grant కూడ ఈ రెండింటికీ provide చేయలేదు. ఆ విషయం మంత్రిగారు గమనించి తగిన ఏర్పాటు చేయవలసిందని కోరుకున్నాను.

అయిర్వేది, యూనాని వగైరాలు ఉన్నాయి. ఆయుర్వేదం గొప్పదే. సోమోమోవతి గొప్పదే. యూనాని గొప్పదే సిద్ధకూడ చాల మంచిదే. కాని వీటి పేరున అక్కడ విద్యార్థులు గమనించేదిమాత్రం అదికాదు. నేను ఒక syllabus చూచాను ఆయుర్వేదం కాలేజీది. ఆలోపతిలో ఉండే anatomy, physiology, microscopy సమస్తము ఉన్నాయి. వాళ్ళకురాను అక్కడ course ఉన్నది కాని వానిని బోధపరచేదానికి తగిన సిబ్బందిలేదు. కొంతమంది students ను నేను నూడడం తటస్థించింది. చాల ఆశ్చర్యకరంగా ఉన్నాయి ఆ answers. ఏదైనా ఒకటి చేయాలనుకుంటే ఖచ్చితంగా ఉపయోగపడేటట్లు చేయాలి. గవర్నమెంటు బాధ్యతవహించి అపిల్లలకు చదువు చెప్పుకామని, ఉద్దరించేవాళ్ళనుగా తయారు చేస్తామని చెప్పి వాళ్ళకు ఏమీ యివ్వకపోవడం చాలా అబద్ధమయింది. Government institutions అని పెట్టి glorified గా classes ను ఉద్ధరించి,

పెంచుకున్నాం. వైద్యం, సేవాదు అంటే వాడికి injection needle ఉండి Syringe తీసుకుని ఏదోఒక injection ఇచ్చాలి. అప్పుడే వాడు ప్రత్యేకంగా recognise అయినట్లు feel అవుతాడు నిజంగా, అవిద్యార్థి వైద్యం చేయడంలో యునాని practice చేయడు, ఎలోమి యోవతి practice చేయడు, ఆయుర్వేదం practice చేయడు. Advertisement లో ఉన్న ఎ డెన్సిటీస్స్ ఎడో యిస్తున్నాడు.

(Sri P. Rajagopala Naidu in the Chair)

ఈము దాక్టర్లుగా రిజిస్ట్రేషన్ కావడంకోసం పాఠవిధంగా చేయడం జరుగుతున్నది ఈ విషయంలో ప్రభుత్వం శ్రద్ధతీసుకొనవలసి యున్నది. లేక పోతే సంఘాని కీమి protection వుండదు.

తరువాత L. M. P.—sub-graduate course తీసివేయడం జరిగింది. దూరలో ప్రాంతంలో యిది దిక్కులేనివారికొరకు ఎర్పడింది. అది తీసివేయడం చాలా పొరపాటు చేశామని యిప్పుడు అనిపిస్తున్నది. అందులో higher studies కు అవకాశంయిచ్చి, మరల ఆనోర్యం కలుగ జేస్తే బాగుంటుందేమో చూడవలసివుంది.

తరువాత, ఆగ్నిజరీ పాల్తు అసిస్టెంట్స్ అనే పేరుతో—ఎడాడో, ఎడ్లెర్ల మో ఒక గోర్పు పెట్టారు. అందుకు 41 వేలు provide చేశారు. ఈ సంవత్సరానికి 20 అన్నారు. మూర్ఖులందాకు, తిల్లేదుపాలు కళ్ళలో పోయకుండా వారుచేస్తే చాలు. సాధారణంగా వచ్చే జ్వరాలు నయంచేయగలిగితే చాలు. ఈగోర్పును మనజిల్లాలో మూడు, నాలుగు సెంటర్స్ లో open చెయ్యవచ్చు. తిల్లా అప్పత్రులలోకూడ తగినన్ని beds వున్నాయి, చికిత్సచేయడానికి తగిన ప్రదేశాలున్నాయి. కనుక వారు బాగుచెయ్యలేకపోయినా fundamentals తెలుసుకునివుంటే చాలు. ఫలానిది చెయ్యకూడదనేది వారికి తెలియజేస్తే చాలు. అవిధంగా పంపినప్పుడు రాష్ట్రంలోని అయిదారువేల గ్రామాలుకు మనచైర్యం సహాయం కల్పించడానికి అవకాశం వుంటుంది.

Honorarium మనిషినిబట్టి తిన్న తిన్నంగా ఇస్తున్నారు. దానిని ప్రభుత్వం గమనించవలసి యున్నది.

చాలాచోట్ల primary health centres function చేయడంలేదు. అక్కడ ఏదీగా దాక్టర్లు వుండేట్లుగా చేయాలి. తగుసౌకర్యాలు అక్కడ కలుగ జేయాలని కోరుకున్నాను.

*శ్రీ యస్. వి. కె. ప్రసాద్ (చెన్నై): అధ్యక్షా, మంత్రిగారు ఇచ్చిన బోల్ లో మనకు డబ్బు చాల తక్కువగా వున్నందువలన, వెర్సనల్—డాక్టర్లు—

హాడ చాల కొద్దిగా వుండుటవలన చాల రేషన్ పనుకొనవలసివస్తున్నదని, రాష్ట్రములోని జనానికంతటికీ దీనిని జాగ్రత్తగా ఉపయోగించుకొనవలసి వస్తున్నదని చెప్పారు. ఇది అందరూ ఏకీభవించవలసిన విషయమే. అయితే యీ వున్నదబ్బును, రిసోర్ సెస్ ను, పర్సనెల్ ను ఏ విధంగా ఉపయోగిస్తున్నారు? అనే విషయమునకు సంబంధించి మాత్రం శ్రీ వావిలాల గోపాల కృష్ణయ్యగారు చెప్పినదానినే మరల నేను రిపీట్ చేయవలసివస్తుంది. ఈనాడు ప్రజలకు వైద్యసౌకర్యము సరిగా జరుగుటలేదు. ఈ విషయము ఏ ప్రాంత మునకు వెళ్ళినా తెలుస్తుంది. అక్కడవుండే డాక్టర్లు పెద్దవారు అయినకొద్దీ, అధికారములు ఎక్కువ కలిగియున్నకొద్దీ వారు హాస్పిటల్సును తమ స్వంత ప్రాక్టీసుకొరకు సాధనములుగా ఉపయోగించుకొనుచున్నారు. ఏ ప్రాంత మునకు వెళ్ళినప్పటికీ యీ ఆందోళన ప్రజలనుండి మనకు కనిపిస్తుంది. డబ్బు యిచ్చుకుంటేనేగాని యీ హాస్పిటల్సులో ప్రజలకు వైద్యసౌకర్యము కలుగుట లేదు. ఈ విషయము అందరికీ తెలుసుకూడ, రోజురోజుకు యీ పరిస్థితి మరింత విషమిస్తున్నదితప్ప, ఇందులో ఎంతమాత్రము మార్పు రావడములేదు. కొన్ని కొన్నిచోట్ల వస్తున్న కేసులనుబట్టి చర్యలుకూడ తీసుకుంటున్నారు. సంవత్సరం న్నర క్రిందట వరంగల్లు యం. జి. యం. హాస్పిటల్ యొక్క సూపరింటెండెంట్ గారిపై కొన్ని చార్జెస్ వచ్చాయి. మంత్రిగారు దానిపై వెంటనే చర్యతీసు కున్నారు. ఆయన్ని సస్ పెండ్ చేశారు. అది అభినందించవలసిన విషయమే. అయితే, అంతకుంటే సీరియస్ సమస్యలు అక్కడ ఆ రుహాత ఉత్పన్నమైనవి. జిల్లా మెడికల్ ఆఫీసర్ గా వుండేవాడు అక్కడకి సూపరింటెండెంట్ గా వచ్చారు వారిపై చేయబడిన శీత్రమైన ఆరోపణలు ఎటువంటి బాధ్యతగల వారు చేశారో, ఆ మొదలగు వివరములలోనికి నేనిప్పుడు పోవలచుకొనడం లేదు. కాని, దానిపై చాల ఆలస్యంగా—దాదాపు ఆరు నెలల పురువాత—చర్యతీసుకొనడానికి ప్రయత్నములు జరిగినవి. అంటే—అకస్మాత్తుగా విచారణ జరిగింది. ఆ విచారణపై వరంగల్లులోని మధ్యతరగతి ప్రజలు, డాక్టర్లుకూడ అనుకున్నదేమంటే—ఆ ఎంక్వయరీ చాల పార్షియల్ గా జరిగినదని. వారిపై ఆరోపించబడిన చార్జెస్ చదివితే మీకుకూడ చాల ఆశ్చర్యం కలుగుతుంది. బాధ్యతకలిగిన జిల్లా మెడికల్ ఆఫీసర్, అక్కడ కాలేజీని అన్నివిధములుగాను అభివృద్ధిచేయవలసిన బాధ్యత కలిగినవారు—వారిపై చేయబడిన చార్జెస్ చాల విపరీతమైనవి. ఆయన తమ సొంత ప్రాక్టీసుకొరకు దీనిని ఒక సాధనంగా చేసుకున్నారనేది, ఎంక్వయరీ జరిపారు; పెద్దలే వచ్చారు. ఐతే ఎవరిపైనైతే యీ చార్జెస్ మోవబడిందో వారే యీ ఎంక్వయరీని ఆర్గనైజ్ చేశారు. వారే వ్యక్తులను నిలిపించడము, తెటర్లు వ్రాయడము జరిగింది. కొన్ని

కొన్ని సందర్భములలో యీ ఎండ్వయర్ ఎండ్ విచిత్రముగా జరిగినవింటే— వచ్చివారు ప్రశ్నలు పేస్తుంటే, ఎవరిపైనయితే చార్జెస్ మోపబడిన, వారే మధ్యలో కల్పించుకొని వారుకూడ ప్రశ్నలు పేయడం జరిగింది. ఈ విధంగా ఆయన మోఖిలైజ్ చేసి, తనకు అనుకూలమైన వారిని పిలిచి తీసుకువచ్చారు. వ్యతిరేకమనుకున్న వారిని తీసుకురాలేదు. రస్సుని నోటీసులు కూడ రాలేదు. నమ్మకం లేనివారిని పిలువలేదు. నమ్మకం వున్నవారిని మాత్రమే పిలవడం జరిగింది. ఈ విధంగా విచారణ జరిగిపోయింది. అందువలన చార్జెస్ మోపిన వారు, విచారణలో పాల్గొనడానికి నిరాకరించారు. ఇటువంటి విచారణలో మాకు సంబంధంలేదని చెప్పారు కూడ. గడచిన ఆరేడు నెలలలో వరంగల్లులో ఇటువంటి విచారణమైన సంఘటన ఎప్పుడూ జరిగివుండలేదు; యీ విషయమును స్థానిక పత్రికలు చాల తీవ్రమైన సమస్యగా పేర్కొనడం జరిగింది. ముంత్రిగారు యీ విషయములో సక్రమమైన విచారణ జరిపించాలి. ఇదివరకు ఇటువంటి సమస్య వచ్చినప్పుడు మంత్రిగారు వెంటనే వర్య సీనుకున్నారు. ఇప్పుడు ఎందుకు ఆలస్యం జరిగిందో తెలియదు. అందుకు బాధ్యులెవరో విచారించి, ఇచ్చటకైనా దానిపై సరియైన విధముగా విచారణ జరుపుటకు ప్రయత్నించ వలసిందిగా కోరుతున్నాను. అక్కడ సంప్రదింపు ఎవరైతే చీకాకోచారిని, సాక్ష్యం చెప్పడానికి ముందుకువచ్చినవారిని కూడ లొంగదీసుకొనడానికి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నవి; మధ్యతరగతి ప్రజలు ఎంతో ఆందోళన చెందుతున్నారు. కనుక వెంటనే దీనిపై విచారణ జరుపవలసినదిగా మంత్రిగారికి మరొకసారి మనవి తేస్తున్నాను.

టి. బి. హాస్పిటలు విషయం ఉన్నది. దీనిని గురించి శ్రీ వానిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు కూడ చెప్పారు. హాస్పిటలులోని రోగులకు తిండి దొరుకుటలేదు. ప్రభుత్వం యిచ్చే డబ్బులో కొంతభాగమైన మాకు యివ్వడం లేదని వారు ఆపేదవతో చెబుతున్నారు. అంతకంటే ఏమిచేస్తారు? పాల్వలెస్ నెస్ వారు చేసేదేమిటి? సర్ప్రైజ్గా వెళ్ళి ఎవరైనా షాక్ చేస్తారా? మంత్రిగారు ఎప్పుడైనా వడతారా? ఏ అధికారిపైన, కనీసం డైరెక్టరు ఆఫ్ మెడికల్ సర్వీసెస్ పైనకూడ నమ్మకం లేకుండాపోయే పరిస్థితులు ఏర్పడినాయి. టి. బి. హాస్పిటలులో జరుగుతున్న వ్యవహారాలవల్ల నైతేనేమి, వరంగల్లులో జరిగే వ్యవహారంవల్లనైతేనేమి మెడికల్ డిపార్టుమెంటు యీ పరిస్థితికి వచ్చింది. దీనిని మంత్రిగారు జాగ్రత్తగా ఆలోచించాలని మీ ద్వారా వారి దృష్టి తీస్తున్నాను.

మెడికల్ ఎడ్యుకేషనుకు సంబంధించిన విషయమున్నది. మన రాష్ట్రంలో ఇతర అన్ని రాష్ట్రములలోకంటే ఎక్కువ మెడికలు కాలేజీలున్నాయి. రెండు

ప్రయివేటు కాలేజీలుకూడ ఉన్నాయి. అవి సక్రమంగానే పనిచేస్తున్నాయని మంత్రిగారితోటలో ఉన్నది. కాకినాడ మెడికల్ కాలేజీ విధంగా పనిచేస్తున్నదో నాకు తెలియదు కాని వరంగల్లులో ప్రభుత్వం సహాయంతో ప్రారంభించిన మెడికల్ కాలేజీ మాత్రం నిడుచుకుంటున్నది. అది చిక్కులలో పడిందనే విషయం ప్రభుత్వానికేకూడ తెలుసుననుకొంటాను. ఆంధ్రప్రదేశ్ వంటి బాధ్యత గల ప్రతీక ఆ కాలేజీ వ్యవహారాల గురించి ఒక వ్యాసం వ్రాసింది. ఇదివరకు ఛార్జెస్ వచ్చి ఎవరిమీద ఎంక్వయిరీ జరిగిందో, ఆ జిల్లా మెడికల్ ఆఫీసులు, స్కూల్ టెచ్చరు, అక్కడవున్న జిల్లావరిషత్తు సర్జిటరీ వీరు గుర్తులైన ఆచరణలో ఒక క్లిక్ గా తయారయి ఉంటారు అనుకుంటూ, ఏమి పాపున్ హోల్లు ప్రావర్తిగా నడుపుతున్నారు ఆ విషయం వచ్చింది. ఆంధ్రప్రదేశ్ వారు వీరు ఛార్జెస్ పెట్టితే సమ్మతి వారికి సంపూర్ణంగా విశ్వాసం గల ఒక పలేఖరిని వరంగల్ పంపించి వారు అక్కడివారితో అన్ని వ్యవహారాలకూడ మాట్లాడి యిచ్చిన అద్దెపాయాన్ని సప్రవరి 12 వ తేది ప్రతికలో ప్రచురించారు. కాలేజీ పరిస్థితి ఈ విధంగా ఉన్నది. కాలేజీ సొసైటీలలో ఎవరు ఉన్నారో, మేనేజింగు కమిటీలో ఎవరున్నారో, గవర్నింగ్ బాడీలో ఎవరున్నారో ఎవరికి తెలియదు. ఇంతవరకు జనరల్ బాడీ మీటింగు జరువలేదు. ప్రైవేట్ రూపంలో జరిపారట, కొంతమందిని విలిచారని, కొంతమందిని విలవలేదని, విలవబడినవారికి కూడ ఆ సంగతి తెలియలేదని అంటున్నారు. ఆ కాలేజీనినడిపే సొసైటీకి మినిట్స్ లేవు. కాంక్షను లేకుండా డబ్బు ఖర్చుచేశారని, మిస్ ఎప్రోప్రియేషన్ కూడ ఉన్నదని ఛార్జెస్ వస్తున్నది. ఆడిట్ రిపోర్టులో కూడ యిటువంటి విషయాలు ఎవరలుగా చెప్పడం జరిగింది అందువల్ల వరంగల్ మెడికల్ కాలేజీ వ్యవహారం చిక్కులలో పడ్డది. గత రికిస్టు కమిటీ సమావేశములో దానిని సాధ్యమైనంత స్వరలో ప్రభుత్వం తీసుకోవాలని కోరడం జరిగింది. ప్రభుత్వంచారు సానుభూతితో ఆలోచిస్తామని ఆ తీర్మానం చర్చకు వచ్చిన సందర్భంలో చెప్పారు. ప్రభుత్వం ఇప్పుడు తీసుకోడానికి సిద్ధంగా లేదు. యీవిధంగానే యంకా 1, 2 సంవత్సరాలు ప్రయివేటు మేనేజిమెంటు క్రిందనే ఉంచాలనుకొంటున్నట్లు తెలుస్తున్నది. ఇక్కడి పరిస్థితులు మాత్రం కాలేజీ సక్రమంగా నడుస్తుందనుకోడానికి వీలులేకుండా ఉన్నాయి. శ్రీ సంతకర్షణగారు ముఖ్యమంత్రిగా వున్నప్పుడు దాదాపు 15 లక్షల రూపాయలు వసూలు చేసినట్లయితే ప్రభుత్వం తప్పకుండా తీసుకుంటుందనే హామీపైననే యీ మెడికల్ కాలేజీని ప్రారంభించడం జరిగింది. ఇప్పుడు అంతకంటే ఎక్కువదామీ వచ్చియుండవచ్చు. కాని యిప్పుడు ఉన్న డబ్బుతో దాని కనీస అవసరాలుకూడ తీరవు. 1 జనవరి, 1962 నుంచి క్రొత్తక్రొత్త డిపార్టుమెంటులను కూడ తెరవవలసిన అవసరం వున్నది.

డబ్బులేదు, బిల్లింగు ముడిబిల్లింగ్ వేయడానికి కూడా డబ్బులేవు అందువల్ల ప్రభుత్వం తగు చర్య తీసుకోవడం అవసరమని తెలుపుతున్నాను.

వెల్లిక్ పాల్తు విషయంలో యింకొంటి వున్నది. మలేరియా ఇ రిడి కేషను అంటారు. ఆ మునిసిపాలిటీలో దోమలతో విపరీతమైన బాధగా వుంటున్నది. బెజవాడవంటి పట్టణాలలో ప్రభుత్వమే అటువంటి సౌకర్యాలు తీసుకొని వ్రయత్నం చేస్తుందని ప్రతిజ్ఞలలో చేదువుతున్నాము. మరి, వరంగల్లులో అటువంటిదేమీ కూడా జరగడంలేదు. గ్రామాలలో కొంత ప్రయత్నం జరుగుతోంది కాని నిజాంలో ఏమీ జరుగుతులేదు. అంద వల్ల ప్రభుత్వం నగు చర్యలు తీసుకోవాలి. వరంగల్లుదగ్గర ఒక గ్రామంలో పైలెరియా తీవ్రంగా వ్యాపించి యున్నది. ప్రతి గ్రామాలకు కూడా వ్యాప్తిస్తున్నది. దానిని కంట్రోలు చేయాలని డైరెక్టరుగారికి చెప్పడం జరిగింది. పోల్స్ లెస్ సెస్. ఫండ్సు లేవు. యూనిట్స్ లేవు మేమిం ఏమీ చేయలేము అంటున్నారు. అటువంటివాటిని అడుపుతో వుంచడానికి ప్రభుత్వం నగు చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతూ ఇంతటితో ముగిస్తున్నాను.

*శ్రీ ఎం. కోటిరెడ్డి : అధ్యక్షా, మంత్రిగారు ప్రవేశ పెట్టిన మెడికల్ డిమాండును బలపరుస్తూ ఒకటి రెండు విషయాలు వారి దృష్టికి తీస్తున్నాను. కాడపల్లి గ్రామంలో ప్యాంకింగెనీ వారొక ఎరువుల ఫ్యాక్టరీ కట్టారు. దానికి licence విషయంలో పాల్తు అఫీసరుగారొచ్చి చూచి అది గ్రామంవద్దగూ ఉన్నది కాబట్టి 10 H. P. machinery పెట్టడానికి వీలులేదని refuse చేశారు. అయినా plant కట్టుకూనే ఉన్నారు. 75 H. P. plant పెట్టడానికి వర్మిషన్ కావాలని అప్లి కేషను పెట్టారు. దానిమీద అది Industrial area గా declare చేస్తేకప్పు permission యివ్వడానికి వీలులేదని అందువల్ల అవిధంగా declare చేయడానికి అవకాశాలున్నాయో; లేదో డైరెక్టరుగారు పరిశీలించాలని వ్రాశారు. పంచాయితీలోద్భవారు కూడా ఒక తీర్మానంచేసి పంపించారు. 27-8-1957 వ తేదీన కొన్ని కండిషన్సు పెట్టి లైసెన్సు యివ్వవచ్చునని డైరెక్టరు గారు వ్రాశారు. మొట్టమొదట 10 H. P. plant కు permission యివ్వడానికి వీలులేదన్న ప్రదేశంలో 75 H. P. machinery పెట్టడానికి వర్మిషను యిచ్చారు. అక్కడ 75 H. P. plant పెట్టారు. అది వనిచేస్తున్నది. ఆ తరువాత permission లేకుండా దాదాపు 500 H. P. తో ఒక బ్రహ్మాండమైన సూపర్ ఫాస్టేట్ ఫ్యాక్టరీ కట్టారు. Medical Officer వచ్చిచూచి కొన్ని సూచనలు చేశారు. 10, 15 కండిషన్సు పెట్టి వ్రాశారు. ఆ Conditions లో ఒక్కటికూడా పూర్తిచేయలేదు. ఫ్యాక్టరీ కట్టారు. 4 నెలలవంచి

వనిచేస్తోంది. ప్రజలు ఎన్నో మహిళల్ని పెట్టారు. Prosecution చేయడానికి కూడా తీర్మానాలు చేశారు. ప్రభుత్వం మాత్రం యిందులో ఏ విధమైన శ్రద్ధ తీసుకోవడంలేదు. Health Officers కు petitions పెట్టడం జరిగింది. 500 H. P. plant ఊరుచానుకొని వుండడంవల్ల ప్రజలకు నిద్రలేక పోవడమే కాకుండా ఆ పొగను, వాననను భరించలేకుండా ఉన్నారు. కొత్తవాళ్లు అచ్చటకు వెడితే ఒక్క రోజు నిమిషాలుకూడా నుంచోలేరు. వివరాలమైన వారనవల్ల ప్రజలకు అనారోగ్యం కలుగుతోంది. దగ్గరలోవున్న కృష్ణా సెయిన్ కెనాల్ లోకి water వదులుతున్నారు. Guntur Water Works కి అక్కడిమంచీ నీరు వస్తుంది. అందువల్ల ప్రజల ఆరోగ్యానికి భంగపడతూ వున్నది. ప్రభుత్వం చారు యీ విషయంలో వెంటనే శ్రద్ధతీసుకోవాలని కోరుకున్నాను.

ఆ ఫ్యాక్టరీని ఆరోగ్యకరమైన కనడిషన్లు నిర్వహించే వరకు దానిని ఆపి ప్రజలకు sound లేకుండా ఏమిచేయాలో చెప్పి, ఆరోగ్యానికి భంగపడతూ కాకుండా dust లేకుండా చేస్తేనప్పుడు చారికి లై సెన్సు ఇష్యుడానికి వీలులేదు. దాదాపు 15, 20 వేలమంది నివసిస్తున్న గ్రామం అది. అంత పెద్ద గ్రామానికి 150 అడుగులు ఆనుకునే ఫ్యాక్టరీ ఉంది. అంత పెద్ద ఫ్యాక్టరీని గ్రామానికి దగ్గరలో పెట్టి ప్రజలకు అనారోగ్యం కలిగిస్తూంటే, లై సెన్సు లేకుండా నడుపుతుంటే, ప్రభుత్వం అనేది ఉందా, లేదా అనే అనుమానం పెస్తోంది. పిటిషన్లు పెట్టుకుంటే ఆలకించే డిక్కుకూడ లేదు. దాదాపు 15 సంవత్సరాల క్రిందట 10-10-59 న పెనుమాక గ్రామంలో యారల్ డిస్పెన్సరీ పెట్టారు. సంవత్సరం న్నరనుంచి ఇంతవరకు జీతంలేదు. ఈ విషయమై స్పెషల్ ఆఫీసరుకు, మెడికల్ ఆఫీసరుకు, వ్రా గాను, మినిస్టర్ గారికి వ్రాశాను. ఎవరికి వ్రాసినా ఆలోచిస్తున్నా మంటూ కాని ఒకటిన్నర సంవత్సరాలనుంచి ఇంజనీరుకు జీతం లేదు, ఎలా ఆలస్యం అవుతుందో? నేను ఆయిదారుసార్లు ఆఫీసుకు వెళ్లాను. అడిగాను. ఏడు మాసాలు పెట్టుకన్న తరువాత వీల్పు రిటర్న్ చేశారు. సర్టిఫికేటు ఎదో రాఖలుకాలే దిన్నారు. ఎప్పుడో మొదటనే పంపించారు. కాని లేవు అన్నారు. మరల తీసి పంపించారు. జిల్లాబోర్డువారు రికమెండ్ చేసి పంపారు. బోర్డులు పోయి వరిపత్తులు వచ్చాయి. జిల్లావరిపత్తువారు రికమెండ్ చేసి పంపారు. ఇంతమంది రికమెండ్ చేసి పంపినా ఆ కారితో తేలకుండా ఒకటిన్నర సంవత్సరాల నుంచి జీతం లేకుండా పనిచేస్తున్నాడంటే ఇది ఏమి ప్రభుత్వమో అర్థం కావడం లేదు. మెడికల్ డిపార్టుమెంటు, హెల్త్ డిపార్టుమెంటు ఎంత శ్రద్ధ తీసుకుంటున్నారో దీనినిబట్టి అర్థం అవుతుంది, ముఖ్యంగా కాడేపల్లి గ్రామంలో 15, 20 వేల జనానికి అనారోగ్యమైన పరిస్థితులలో ఫ్యాక్టరీ run అవుతోంది.

కాబట్టి దానిని stop చేసి అనాలోగ్యసింగ్ కావలసిన సెన్డిమెన్టు ఏర్పడితే ఆయన నరువాన తీసేస్తాను ఇన్నేట్లు సీనియర్ కోరునూ నమిస్తున్నాను.

*శ్రీ డి. నాగేశ్వరరావు (రాజ్ కోర్ - రిజర్వర్డ్) : అధ్యక్షా, ఆసుపత్రుల విషయంలో-టిల్లా పోస్ట్ హాస్పిటల్స్ లో కాని, తాలూకా హాస్పిటల్స్ లో కాని-బస్కెట్ విషయం అందరూ చెబుతున్నారు. అందరినీ ఒకే పాతం పాగా పెరిగిపోయిందని అందరూ చెబుతున్నారు. అక్కడకు వేరవారు వచ్చినా పావలా కాని, అర్థపాపాయ కాని అంచం సీనియర్లు మామూలు వార్డులలో ఉంటారు. అందుకంటే అన్ని వార్డులలో పోయింది. పశ్చిమపట్నం పోస్ట్ హాస్పిటల్ లో ఉంటున్న Cancer Patient ను bed ఎక్కించాలంటే బెడ్ హాస్పిటల్ నుంచి అంచం సీనియర్లు సలహా ఇచ్చేవారు కానీనాటి టి. వి. వార్డు అన్నది టి. వి. కో-పాథ వడుగున్న వారు అక్కడకు వచ్చినా అంచం దొరగని పుటపడుతున్నాయి. టి. వి. మెంజిషన్ మీన్, అందాలమీద ఆధారపడి ఉన్న ఆస్తున్నారు. పీచువారికి అక్కడ పుటాలు దొరగడం లేదు. మామూలు వైద్యం పుటలు నులో కూడ ఉండటం రావాలని చెప్పి ఉన్న సీనియర్లు వైద్యం చేస్తున్నారు. ఎవరంగానూ గీడ గా ఉండటం ఆరంభించారు. దీనిని ప్రభుత్వం గుర్తించి వెంటనే తగిన చర్యలు తీసుకోవాలి. తాలూకా ఆసుపత్రులలో బాక్సర్లు లేనివి ఉన్న ఉన్నాయి. భద్రాచలం తాలూకాలో కూనవరంలో ఆసుపత్రుల నుంచి డాక్టర్లు లేకుండా నమస్తోంది పశ్చిమ ప్రాంతాలలో డాక్టర్లు ఎంత అవసరమో ప్రభుత్వం గుర్తించాలి. ఆసుపత్రుల నుంచి డాక్టర్లు లేకుండా, రాజ్ కోలు పోస్టులలో trained నర్సును గురించి గత లక్షలు నుంచి చెబుతూనే ఉన్నాము. దానిని గురించి సమాధానం లేదు, ఇటువంటి విషయాలు కూడ ప్రభుత్వం ఆలోచించడంలేదు. ప్రతి తాలూకా పోస్టులలోను trained నర్సును పేషంలంటే నవ్వకుండా వేస్తాము. గుర్తుంచుకుంటాను అంటారు, trained నర్సు లేదు; డిల్లర్లు లేదు; peon లేదు. Bed strength 18 మాత్రమే ఉండేది. అవి కూడ పాడైపోయిన మంచాలు. ఎలక్ట్రిసిటీ లేదు-ప్రక్కనే ఎలక్ట్రిసిటీ ఉన్నాకూడ నాలుగైదు సంవత్సరాల నుంచి లేదు. డాక్టర్లు వ్రాస్తున్నా ఎలక్ట్రిసిటీ రావడంలేదు. పి. డబ్ల్యు. డి. చాక్కు ఏమీ క్రెడ్ట్ తీసుకోవడంలేదు. ఆ టిల్లింగ్ ఎవరి పనులలో ఉన్నదో! ఇవన్నీ గమనించి ప్రతి తాలూకా పోస్టులలోను ఒక trained నర్సు ఉండేట్లు చూడాలి Wards extension విషయంలో కూడ రాజ్ కోలు పోస్టులలో వార్డులు ఉంటున్నాయి చిక్కివుంటున్న పంపినా ఇంతవరకు ఏమీ చర్య తీసుకోలేదు. బ్లాకులలో పాల్తు విజిటర్లు, పాల్తు అసిస్టెంట్లు, పాల్తు సెనస్టివ్లు పనిచేస్తున్నారు. వారిమీద

ఎవరికి అధికారం ఉండాలనే విషయంలో బి.డి. వోలరు ఉండాలని అన్నారు. అయితే జిల్లాలో పాల్తు ఆఫీసరు ఒకడు ఉంటాడు, ఐ.డి. వోలరు ఈ విషయాలేపీ తెలియవు. 1959 లో గోదావరికి వరదలు వచ్చినపుడు క్రొత్తపేట తాలూకాలో పుల్లెటికుర్రు బ్లాకులో బి.డి. వోలరు పాల్తు ఇన స్పెక్టరును flood duty ని వెళ్ళాలని అన్నాడు. మెడికల్ ఆఫీసరు epidemic cases ఉన్నాయి; చాటికి వెళ్ళాలని అన్నాడు. అతడు దేనికి వెళ్ళకుండా ఇంటివద్ద కూర్చున్నాడు. దేని అవసరము, ఎట్లా పని చేయించాలి—పాల్తు ప్రాముఖ్యతను బి.డి. వోలరు ఎట్లా గుర్తిస్తాడు? బ్లాకులో వుండే పాల్తు పోలిటర్లు ముందైన వాళ్ళు పాల్తు ఆఫీసరు కంట్రోలులో ఉండాలనేది ప్రధానమైన విషయం. క్రొత్తపేట తాలూకాలో ఒక సీనియర్ పాల్తు అసిస్టెంటు వుంటే అరిచిని తీసిపారేసి జూనియర్ ను నియమించారు. పాల్తు ఆఫీసరుకు అధికారం వుంటే అట్లా జరిగేది కాదు. అందుచేత వారిని పాల్తు ఆఫీసరు కంట్రోలులో పెట్టాలనేది ప్రధానమైన విషయం. ఫస్టుగ్రేడ్, సెకండ్ గ్రేడ్ మునిసిపాలిటీలున్నాయి; అక్కడ మెడికల్ ఆఫీసరును పేస్తున్నారు. వారికి పని ఏమీ లేదు, నామక గానే ఉంటుంది. ఆ పనిని ఒక సీనియర్ పాల్తు ఇన్ స్పెక్టరు చేయవచ్చును. ఈ విధంగా మునిసిపాలిటీలలో వుండే నామక పనితో ఎక్కువయింది waste అయిపోతున్నారు. ఈ మునిసిపాలిటీలలో ఒక సీనియర్ ఇన్ స్పెక్టరును వేస్తే పనిచేయించవచ్చును. మలేరియా యూనిట్స్ లో జిల్లాకు ఇద్దరు ముగ్గురు డాక్టర్లు పనిచేస్తున్నారు. టి. ఏ. బిల్సుమీచి సంఘం పెట్టడం, పాల్తు ఇన్ స్పెక్టరు check చేయడంతప్ప వారికి పని ఏమీ లేదు, మలేరియా యూనిట్లకు కూడా ఒక సీనియర్ ఇన్ స్పెక్టరును వేస్తే మునిసిపాలిటీలలో వుండే మెడికల్ ఆఫీసరును మలేరియా యూనిట్లలోని డాక్టర్లను ఎక్కువ సంఖ్యగా ఉన్న పల్లె ప్రాంతాలకు తరలించి వైద్యం చేయిస్తే కొన్ని వందల కేంద్రాలలో వైద్యం చేయించవచ్చును. వీరిని అనవసరమైనదొట్ల ఉంచి వారి విలువైన duty ని వృధా చేస్తున్నారని ప్రభుత్వం గుర్తించాలి. అదేవిధంగా, పిల్లలు, వల్లులు సరిగా ఉన్నారా, అవారం సరిగా ఉందా లేదా—ఇటువంటి వాటిని గురించి గ్రామాలలో తిరుగుతూ కాగితం మీద అంకెలు తయారుచేయడం పాల్తు పోలిటర్ల పని, వారికి సరియైన పని లేదు; ప్రచారం సరిగా చేయడంలేదు. Health side, nursing side వారికి కొంత ట్రయనింగ్ ఇచ్చి వారిని పాల్తు పోలిటర్లుగా పంపుతున్నారు, వారిని trained nurses గా చేసినట్లయితే, బ్లాకులలో మంత్రసానుల guidance మాత్రమే సరిపోదు కాబట్టి వీరు కూడా ఉపయోగపడతారు. బ్లాకులలో పాల్తు పోలిటర్లను trained nurses గా మార్చి పనిచేయిస్తే కాగుంటుందని కొరుకూ ఇంతటితో విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ టి. లక్ష్మీనారాయణరెడ్డి (అనపర్తి): అధ్యక్షా, ఈనాడు మనముందున్న పద్ధతును విలనరస్తున్నాను. మంత్రిగారు యిచ్చిన నోట్ లో ఆంధ్రప్రదేశ్ లో మెడికల్ రిలీఫ్ కు సంబంధించి చాల rapid strides చేసినదని చెప్పాడు. అది కొంతవరకు నిజమేననిపిస్తోంది కాని rapid strides చేసినదని సంతృప్తిపడడానికి ఎక్కడా సావకాశంలేదని ఆంధ్రప్రదేశ్ లో అవసరాలను దృష్టిలో పెట్టుకుంటే rapid strides పద్ధత వచ్చుకోసేంకా తనని అనకం పుష్టమ. జనాభా మానుకున్నప్పటికీ మనలో ఉన్న తిండిలేనివారి సంఖ్య రివల్యూషన్ లెవల్ లో ఉన్న కారణంలే అనారోగ్యం చూసుకున్నా అనాడు సాధించిన అభివృద్ధి పెద్ద అభివృద్ధి అని చెప్పడానికి వీలులేదనుకుంటాను. ఏమైనప్పటికీ యీ పద్ధతి క్రింది ఏ కోట్లు మాత్రమే అలాటే చేయడం చాల విచారణగలది. మనది ఏర్పేరుస్తేటు అంటున్నాం, ప్రజలకు నాలు ప్రధానమైనవని అనుకుంటూనే 5 కోట్లకు మించిన డబ్బు కేటాయింపులో పోవడం మరదృష్టకరం. అభివృద్ధి కొంత జరిగింది, ఎక్కువ ఆసుపత్రులు నిర్మించుకోగలిగాం. ఎక్కువ సిబ్బందిని నియమించడం జరిగింది. ప్రస్తుతం ఉన్న ఆసుపత్రులు ఎట్లా పనిచేస్తున్నాయనే దానిని గురించి శ్రద్ధ తీసుకోవాలి. దెవలప్ మంటు పైదుని గీసు మన్నంత శ్రద్ధ ప్రస్తుతం ఆసుపత్రులు ఎట్లా పనిచేస్తున్నాయనే దాని గురించి సగింత శ్రద్ధ లేదని నేను అనుకుంటున్నాను. మంత్రిగారు క్రొత్తగా పోస్టు ఫాలియో తీసుకున్న తరువాత పాల్తువిజిటర్ల కమిటీలను ఏర్పరుస్తామన్నారు. చాలాదోట్ల అది ఇంకా జరగలేదు. పెద్ద పెద్ద ఆసుపత్రులపైన ఉన్న క్రిటిసిజమును తలెత్తేసి సర్దుకాటు చేసుకునే సావకాశం లేకుండా ఉంది. ఇప్పటికైనా మించినదిలేదు. కమిటీల విషయంలో శ్రద్ధ తీసుకుంటారనుకుంటాను. ఆసుపత్రులలో డాక్టర్లు, నర్సులు, పేషెంట్ల విషయంలో శ్రద్ధ మర్యాద చూపడంలో చాలా లోపంగా ఉంది సక్రమమయిన మర్యాద యివ్వడములేదు. Ill-treatment చేస్తున్నారు. ఇగిసి అదరణ చూపించాలని ఇన్ స్పెక్టర్స్ ఇన్వాలిని కోరుతున్నాను. వెల్లెటూర్లలోని ఆసుపత్రులలో మందులులేక కష్టంగా ఉంది. డాక్టర్లు ఉన్నప్పటికీ మందులు లేకపోతే చేసేదియేమీలేదు. మందులకు ఎక్కువ డబ్బు కేటాయించి సమయానికి మందులు దేరేటట్లు చూడవలసిన అవసరముంది. సెంట్రల్ డ్రెగ్ స్టోర్సు మదరాసులో ఉంది. అక్కడకు ఇండెంట్లు పెట్టుకుంటున్నాం. ఇక్కడకూడ సెంట్రల్ డ్రెగ్ స్టోర్సు ఏర్పాటు చేసే ప్రయత్నం చేయాలని మనవిచేస్తున్నాను. రాజమండ్రి ఆసుపత్రిలో అభివృద్ధి జరగడంలేదు. ఆసుపత్రి ఉన్న ప్రదేశం కాకులేదు. విల్లింగ్సు సరిపడవన్నీ లేవు ఇంకోచోట ఆసుపత్రి కట్టడానికి ఒక ప్రదేశాన్ని ఆక్వయరు చేయడానికి ప్రభుత్వ ప్రయత్నం కొంతజరిగింది. ఇంతవరకు అక్విజిషన్ లేదు. ఏమీలేకుండా సమస్య

దాని అయిపోయిందని అనుమానంగా ఉంది. దానిని గురించి మంత్రిగారు చెప్పవలసి ఉంది. డాక్టర్లు ఆసుపత్రులకు ఆలస్యంగా వో రవుతున్నారు దాని వల్ల జాట్ పేషెంట్లు గంటలకొలది నిలబడి నిరక్షించడంవల్ల యిబ్బందిపడుతున్నారు. వారికి కూర్చోనడానికికూడా అవకాశంలేదు. అందుకే జాట్ పేషెంట్లు వార్డులను గురించి శ్రద్ధతీసుకుని డాక్టర్లు సరియైనవేళకు ఆసుపత్రికి వచ్చేటట్లు చేయాలని మనవిచేస్తున్నాను. Spurious drugs ఎక్కువగా అమ్మకం అవుతున్నాయి. Spurious Drugs Act ఉన్నప్పటికీ కంట్రోలు చేయలేకపోతున్నాం. తగినసిబ్బంది (ఇన్స్పెక్టర్లు) లేనికారణం కావచ్చు. డ్రెగ్సు విషయంలో శ్రద్ధతీసుకోకపోతే దానివల్ల వచ్చేనష్టం చాల ఉందని ప్రభుత్వం గుర్తించి ఇన్స్పెక్టర్లను నియమించి శ్రద్ధతీసుకోవాలని కోరుతున్నాను. మెడిసిన్ డిగ్రీలు పొందినవారు డిపార్టుమెంటల్ డాక్టర్లుగా రావాలని నిబంధన మూటలాడినవారు చెప్పారు. నేను అనుకోలేది ప్రైవేటు ప్రాక్టీసు మొదలు పట్టినప్పటికీ మనంకూడా ప్రభుత్వం సరఫరా కొంత సహాయం చేస్తే ప్రైవేటు క్లినిక్స్ ఎక్కువ ఉపయోగకరంగా ఉందని. వారి ఆసుపత్రులలో పరికరాలు తెచ్చుకోడానికి తక్కువ వడ్డీతో లోన్లు ఇచ్చేవద్దతికంటే తప్పకుండా ప్రైవేటు క్లినిక్స్ ఎక్కువ ఉపయోగకరంగా ఉంటాయి. ఫైలేరియాల్ యూనిట్ను ఆంధ్రప్రదేశ్ లో రెండున్నాయి. మొదటిటలో ఒక ఫైలేరియాల్ యూనిట్ గత అయిదారు సంవత్సరాలనుంచి ఉంది. అది చాల పనిచేసినట్లు రిపోర్టులున్నప్పటికీ వారు చేసినపని యేమైనప్పటికీ నిరుపయోగం అవుతుందనుకుంటాను. అక్కడ ఫైలేరియా పమీ కంట్రోలు కాలేదు. అక్కడున్న సెన్సిటీవ్ ఇన్ఫర్మేషన్లతో డెవలప్ మెంట్ ఉండవచ్చు. క్రితమందిలు వినిపెడితే ఇప్పుడు ప్రభుత్వము తీసుకునే చర్యలు ఎంతో అవుతాయి అని మనవిచేస్తూ ఇంపు తీసుకుంటున్నాను.

*శ్రీ కాకాని వెంకటరత్నం (వుయ్యూరు) : అధ్యక్షా, ఈనాడు వైద్య శాఖామూఖ్యులు ప్రవేశ పెట్టిన డిమాండును బలపరుస్తున్నాను. కాని ఇందులో కొన్ని విషయాలలో జనరల్ సౌకర్యాలను గూర్చి అగ్రమాలు జరుగుతున్న పరిస్థితులు డాక్టర్లు లేనిపరిస్థితులు. కొన్నిచోట్లతగినంతమంది వ్యక్తులు బోరకనికారణం చేత డాక్టర్లు లేకపోవడం గురించి చెప్పవలచాను. మలేరియా కాఖను పెట్టారు. అది చాల దూరం బాగా పనిచేసినదని మాత్రం ఒప్పుకోవాలి. ఆదే విధముగా యిప్పుడు కొత్తగా వచ్చిన వ్యాధులున్నాయి. కృష్ణాజిల్లాలో ప్రత్యేకంగా తెలుతాడ సెంటర్లో పెద్ద పెట్టున పోలియోవ్యాధిగూర్చి పేషెంట్లతో ప్రకటించారు. పొత్తు డైరెక్టరు వెళ్ళా రన్నారు. మెడికలు డైరెక్టరు వెళ్ళారన్నారు. కాని

జరుగుతున్న దేమిటని అదుగుతున్నాను ఈనాడు మందులు లేవు పట్టణాలలో ఉన్నవారికి మెడిసిన్లు లేవు గ్రామాలలో ఉన్నవారికి అసలు డిస్కం లేదు. వందలాది పిల్లలు ఆహుతి అయ్యారు. డిస్కాలు మిక్కుంటే గానాడ స్పష్టంగా ఒకటి తెలుస్తోంది. సన్నటి రోజున డైరెక్టరు అక్కడ వచ్చాడు. బెజవాడలోని డాక్టర్లను పిలిపించి సమాధి పరచారు. పిల్లలను తలుచుకున్నారు. ఏమి తెలుసుకున్నా తగిన మెడిసిన్ లేదో ఏవరూ చేయగలిగిందో యేమీ లేదు. ఎవరో ప్రయత్నాలు డాక్టర్ల కౌంగునుండి ఎక్కడనుంచో మందు తెచ్చుకుంటే వారి ఆసుపత్రుల చుట్టూ పిల్లల్ని తీసుకువచ్చి పందలకొరిది జనం ఉన్నారు.

ఇది అంతా బస్తీల వ్యవహారము ఇది గ్రామాలలో డిస్కా ముక్కు లేకుండా అనేకమంది చిన్నపిల్లలు ఈవ్యాధికి ఆహుతి అయిపోతున్నారు. కూనూరునుంచి వైద్యులను తెప్పిస్తున్నారు. వీరందరు పరీక్షచేసి ఇదిఅంతా జరిగేటప్పటికి కృష్ణాజిల్లాలో సగమునుండి పిల్లలు ఎగిరిపోతారు. నిజముగా వైద్యము ఏయాలనే ఉద్దేశము వైద్యులకువున్నా తగినన్ని మందులు లేవు. ఈపరిస్థితి ఇలా continue అయినట్లయితే కృష్ణాజిల్లాలోనే కాకుండా ఇతర జిల్లాలకుకూడా వ్యాపిస్తుంది. ప్రభుత్వము దీనికి ప్రతిక్రియ వెంటనే కనుక్కొని అవసరమయితే ఇతర దేశాలనుంచి అయినా మందులు తెప్పించి చర్య తీసుకోవాలి. లేకపోతే అనేకమంది చిన్నపిల్లలు ఆహుతి అయిపోతారు నిన్నటిరోజున అక్కడకు వచ్చిన Director of Medical Services గారి పద్దకు నేనుకూడ వెళ్ళి అడగడం తటస్థించినది చేయగలిగింది ఏమీలేదు అనేమాటగా వారు శలవు ఇచ్చినట్లు నాకు అర్థమయినది "అందోళన వడితే ఏమిలాభము వుంది. దీనిని గురించి పరీక్ష చేయవలసివుంది. ప్రస్తుతము మందులులేవు. డైరెక్టరుగా వుండవలసినదే" అనేమాటలు చెప్పారు ఏవో చేస్తున్నట్లుగా పేపర్సులో ప్రోటానలు చేయడం జరిగింది. మంత్రిగారు దీనికి ఏదయినా మార్గము కనిపెట్టి సరియైనచర్యలు సత్వరమే తీసుకొనకపోతే చాల నష్టము సంభవిస్తుందని మనవి చేస్తున్నాను. మన రాష్ట్రప్రభుత్వము ఒక్కటి చర్యతీసుకొనడానికి సాధ్యము కాకపోతే ఇండియా గవర్న మెంటుకు వ్రాసి అవసరమైన మందులు తెప్పించి, తగిన సహాయము చేయాలని మనవిచేస్తూ శలవు తీసుకొంటున్నాను.

*శ్రీ బి. ఎల్లారెడ్డి (బుగ్గారం) : అధ్యక్షా. చాలమంది గౌరవసభ్యులు తమ విలువయిన అభిప్రాయాలు ఇచ్చారు. ప్రతివారు ఒక విషయాన్ని నొక్కి చెప్పడం జరిగింది. గ్రామాలవల్ల చాల అశ్రద్ధ చూపించబడుతోందని అంతో ఇంతో పట్టణాలవరకే అభివృద్ధి జరుగుతోందని నొక్కి చెప్పారు. ఈ విషయాన్ని

నేనుకూడ సునిశ్చరణ మరియు చురుకైన గ్రామాలలోపున్న జనాభా పోషకు వట్టణాలలో చాల ఎక్కువ జనాభావుంది. మన ఆర్థిక అభివృద్ధి, మిగతా విషయాలు గ్రామాలయొక్క అభివృద్ధిపై ఆధారపడి ఉన్నవి అని పరే చెప్పవలసిన అవసరం లేదు. ఇంతపెద్ద జనాభాకలిగిన గ్రామాలకు న్యాయము చేయటానికి మనము సరియైన పథానము అవలంబించడం లేదని చెప్పకోవలసి వస్తుంది. దీనివిషయములో శ్రద్ధనుపాలని ఒకస్కీమును నియమించేటటువంటి జ్ఞాకు ఒక్కంటికి ఒక ప్రైమరీ హెల్త్ సెంటరును ఏర్పాటుచేసి పెట్టారు. రెండవ ప్రణాళిక కాలములో దాదాపు 200 ప్రైమరీ హెల్త్ సెంటర్లు పెట్టబడితాయని చెప్పి కీటాయించారు. రెండవ ప్రణాళికలోని 4 వ సంవత్సరం ఆఖరుకు మంత్రిగారి ఉపన్యాసము ప్రకారము 172 మాత్రమే పెట్టారు. మిగతావి ఎట్టడం జరుగుతుందా 5 వ సంవత్సరం తానికి? ఈ విషయము పమి అర్థమయ్యేకాకుండా ఉంది దీనిని స్పష్టము చేయడం అవసరమని మనవిచేస్తున్నాను Third Five Year Plan పుస్తకములో Primary Health Centres గురించి చెప్పమా- "So far 132 Primary Health Centres have been opened and it is proposed to open 200 move Primary Health centres by the end of the second plan" అని అన్నారు అందులో 142 సెంటర్లు పెట్టారని ఇంకా 200 రెండవ ప్రణాళిక ఆఖరుకు పెట్టబడతాయని చెప్పారు. మంత్రిగారు చెప్పినదానిలో 200 లోను 172 పెట్టబడ్డాయని చెప్పారు. ప్లాను పుస్తకములో చెప్పింది నిజమా? లేక మంత్రిగారు చెప్పినది నిజమా? ఈ విషయము వారు స్పష్టముచేయాలని కోరుకున్నాను.

(The Deputy Speaker in the Chair)

డాక్టర్ కొరగ అని ప్రభుత్వమువారు ప్రతినిధి అంటున్నారు. ఎక్కువగా మెడికల్ కాలేజీలు పెరుగుతున్నాయని చెబుతున్నారు 850 పీట్సువరకు పెంచారు కాగానేవుంది. ఇది ఏమాత్రం సరిపోదు. ప్రతి 10 సంవత్సరాలకు 20 శాతము వరకు జనాభా పెరుగుతోంది పీట్సుంటిని దృష్టిలో పెట్టుకొని చూస్తే ఇప్పుడు చేస్తున్న ఏర్పాట్లు ఏమాత్రము చాలవు. ఇంకా ఎక్కువ కాలేజీలు పెట్టి ఎక్కువ డాక్టర్లను నియమించేయాలి. అంతేకాకుండా 3 సంవత్సరముల short course నో పెట్టి ఆ రకముగా కొంతమంది డాక్టర్లను తయారు చేయాలి. దీనిని గురించి పరిశీలించక ఏకీకరణం చాల అవసరముగా ఉంది. కొంతమంది దీనిని వ్యతిరేకించడం జరుగుతోంది. ఆలోచితి డాక్టర్లు దీనికి వ్యతిరేకముగా ఉన్నారని చెబుతున్నారు. వారికారణాలు వారికి ఉన్నవి అను

కోండి ఏవైనా ద్వైవిజ్యం లేని పట్టణాలైన దుర్గల దయాదామి కార్యాలకు ముందుగా
జనాభాను పదలిపెట్టుటకు ఇంట అంతో పరిజ్ఞానం పలికినవారిని నియమించి
పేసీ గ్రామాలలో పెట్టినట్లయితే చాలా లాభము వుంటుంది. ఈ విషయములో
ఎక్కువ శ్రద్ధను తీసుకోవాలని మనవి చేస్తున్నాను.

డాక్టర్లు లేదా పోలీస్ ట్రైనింగ్ పాలిటెక్నిక్ లను ఏర్పాటు చేసి
తున్నారు. డాక్టర్లు ఇక్కడ లేనప్పుడు ఇతర రాష్ట్రాలనుండి ఎందుకు రప్పించ
కూడదు? అది కూడా ప్రయత్నించాలి. గామధ్య సౌత్ థోస్ ఆంగ్లముంక్షుల
మహాసభలో కొన్ని నిర్ణయాలు చేసుకోవాలని చాటిలో టెక్నికల్ విషయాల
లో ఒకరికి ఒకరు సహాయం చేసుకోవాలనుకొన్నట్లుగా మంత్రిగారు ఎం
ఉపన్యాసంలో చెప్పారు. డాక్టర్లు లేని కొన్ని centres పెట్టడం అగివోనున్నట్లు
కనుక 5 సంవత్సరాలలో 10 సంవత్సరాలలో సంస్థాపనవద్దతి పైని డాక్టర్లను
ఇతర రాష్ట్రాలనుండి రప్పించడానికి ప్రయత్నించాలి. అవసరం అయిన వారికి
ఎక్కువ వేతనాలనిచ్చి రప్పించటంలో ఉప్పులేదని చేసు భావిస్తున్నాను
ప్రస్తుతం కొన్ని జిల్లాలలో, తాలూకాలలో వైద్యశాలలు వున్నాయి. కానీ
అక్కడ నలైన ఆదరణ చూపబడటం లేదు. అది వాస్తవమే విషయం. ఆ
మాటే ఎక్కడను పశ్చిమా ఎవరి నోటవైనా నెలవడుతున్నది. దానికి రుజువు
ఏమిటని మంత్రిగారు అడగవచ్చు. అది జనవాక్యం, రుజువు చేసుకోవాలంటే
కష్టం. ఆదరణ సరిగా వుండటం లేదు. డాక్టర్లు కూడా ముందుగా పరీక్ష పేరు
తోనో, మరో పేరుతోనో నుడుపు 5 10 రూపాయలలో చెల్లిస్తే వారికి bed
దొరుకుతుంది అనేక జనవాక్యాలు. దానికి ఆధారం లేదని చెప్పి ఎప్పించుకొన
టానికి ప్రయత్నించకుండా దానిని సాంకేతికంగా విచారించటానికి ప్రభుత్వం
పూనుకోవాలని కోరుతున్నాను. వైద్యవృత్తి అనేది గౌరవప్రదమైన వృత్తి.
చాలా ముఖ్యమైనది. అందువల్ల రోగులు వచ్చినప్పుడు విసుగు చూపకుండా
ఆదరణ చూపితే ఆ ఆదరణతోనే సగం రోగం ఎగ్గుతుంది. నిరాదరణవల్ల
డాక్టర్లపై విశ్వాసం లేకుండా పోతుంది. అవసరం అయితే పెద్ద పెద్ద డాక్టర్లకు
స్పెషలిస్టులకు ఎక్కువ వేతనాలను ఇచ్చి అయినాసరే ప్రైవేటు ప్రాక్టీసు
లేకుండా చేస్తే మంచిది. ప్రైవేటు ప్రాక్టీసువల్ల కొన్ని దుష్ప్రవృత్తులు కలుగు
తాయి. డాక్టర్ల ఇంటికి వెడితేనే bed దొరుకుతుందనే అభిప్రాయం రోగులను
కల్గుతుంది. అందువల్ల ప్రైవేటు ప్రాక్టీసులేకుండా చేయాలి. అందుకు అవసర
మైతే వారి వేతనాలను పెంచటానికి ప్రభుత్వం అలోచించాలని మనవి
చేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎస్. వి. కె. ప్రసాద్ గారు వరంగల్లు కేంపుటర్ గురించి చెప్పారు.
వచ్చిన ఆరోపణల గురించి విచారణ చేయించడం విషయం చెప్పారు. ఎవరు

కంప్లయింట్ చేశారో వారిని పిలిచి అడుగకుండా ఎవరిమీద కంప్లయింట్ చేశారో వారిని ముందు పిలవటంవల్ల కంప్లయింట్ చేసిన వారు ఇక చెప్పటానికి నిరాకరించారు. రుజువు చేయటానికి కమిటీముందుకు వెళ్ళటానికి నిరాకరించారని చెబుతున్నారు. దానికి సంబంధించి ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో వచ్చిన వ్యాసం చూస్తే బాగా అర్థమవుతుంది. అక్కడకు వెళ్ళి కనుక్కుని స్పష్టంగా వ్రాశారు. దానిపై శ్రద్ధ వహించి officers ను పంపి ఇతర వివరాలను కూడ విచారించటానికి ప్రభుత్వం పూనుకోవాలని కోరుతున్నాను. కనీసం ఆ వ్యక్తిని అక్కడనుండి మార్పించి విచారణ చేయిస్తే సత్యం బైటపడుతుందని చెబుతున్నాను. ఏ వరంగల్లు Medical Officer మీద complaints వచ్చాయో అతనే ఆ కాలేజీ సూపరెంటెండెంట్. అతనికి ఎడ్మిషన్స్ మొదలైన విషయాలలో ప్రధానపాత్ర వుంది. అటువంటివారు ఇంకా కొంతమంది కలిసి క్లిక్ గా ఏర్పడి వ్యవస్థలను అస్తవ్యస్తం చేస్తున్నారు. వారంతా ఆ కాలేజీని అధ్యాన్నస్థితిలోకి తీసుకు వచ్చారని అంతా చెబుతున్నారు. అక్కడ మినిట్స్ లేవు. ఎకౌంటు లేవు. జనరల్ బాడి మీటింగ్ ఇప్పటివరకు జరగలేదు. ఆ కాలేజీని వ్యక్తుల చేతుల్లో పెడితే విద్యార్థుల భావిజీవితం, మొత్తం దేశం యొక్క, జాతియొక్క భవిష్యత్తుకే ముప్పు వస్తుంది. డబ్బు రుద్దనియోగం కాకుండా వుండాలంటే, ఆ డబ్బును సద్వినియోగ వర్చాలంటే, చదువుకొనే విద్యార్థుల జీవితం వ్యర్థం కాకుండా వుండాలంటే ఆ కాలేజీని అనుమానాలు గల వ్యక్తుల చేతులలో వుంచకుండా ప్రభుత్వమే స్వాధీనమార్చుకొని నడిపిస్తే మంచిది. ప్రజలంతా ప్రభుత్వమే దానిని స్వాధీనం చేసుకొని నడిపించాలని కోరుతున్నారు. రీజినల్ కమిటీ నిఫార్సు చేసింది దానిగురించి మంత్రిగారు ఏమీ చెప్పకపోవడం విచారకరం. ఇప్పటికైనా ఆలోచించి దానిని స్వాధీనం చేసుకోవాలని మంచి చేస్తున్నాను.

లో hospitals ఏషయంలో ముఖ్యంగా ఒక సూచన నేను చేయదలచుకొన్నాను ప్రజలకు సరియైనవిధంగా సేవ చేయాలంటే, అన్ని పార్టీలకు సంబంధించినటువంటి ఒక Advisory Committee ని వేసి వారి సలహాలను పొందవలసి యుంటుంది. వారి సలహా వైద్యసలహాలు కూడా పొందవచ్చును. వారి సలహాతో వైద్యకాలాలను కూడా అధివృద్ధి చేయడానికి అవకాశం ఉంటుంది. అంతేకాకుండా ఆ వైద్యకాల విషయంలో ఏమైనా అనుమానాలు వచ్చినట్లయితే, వాటిని పరిశీలించడానికి అవకాశం ఉంటుంది. కాబట్టి ఈవిధంగా ప్రజలకున్న, వైద్యకాలాలకున్న, హాస్పటల్సుకున్న మధ్య ఒక సమన్వయం ఏర్పడుతుంది. దానివలన మంచి ఫలితాలు ఏర్పడుతాయి. కనుక ప్రభుత్వము

దీనిని సురించి అలాంటి పాత నేను వదిలి వున్నాను. అక్కడక్కడ కొన్ని
కోట్ల ఇటువంటి Advisory Committees ఉన్నాయని, అవి పని వున్నాయని
చిన్నాను. వాకు సరిగా తెలియదు. అది నేను అయివట్లయితే, దానిని అన్ని
కోట్ల వర్తింపజేస్తే గానుంటుంది. ఇటువంటి Advisory Committees
వేయి అని నేను మనవి వున్నాను. తిల్లా కాలూకా వోల్పుటల్లు ఏట ను
పాడు చేప్పారు. ఇప్పుడు మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో bed strength
30 వరకు పంచుతామని అన్నారు. కాని 80 bedsలో ఎటు సువిశేషంకో
తప్పింది. రెండవ పంచవర్ష ప్రణాళిక అఖరుకీ ప్రతి కాలూకా hospital లోను
30 వరకు bed strength పంచుతామని చేప్పడం జరిగింది కాని ఆ
అనియతి జరగడంలేదు. ఎంతవల్ల జరగడంతో అర్థం కావడంలేదు ఈ
పాత్రై గూడ సరిపోవని యునిటయందు ముట్లాడిన గౌరవ సభ్యులు
చెప్పారన్నమాట. ఎంతవల్లగా కాలూకా centres అనేవి చాల గ్రామాలను
బాధిస్తో పానాలుగా ఉంటాయి; అందుకే తిల్లాస్థానాల్లో ఒక పర్తి hospital
ఉన్నది మాత్రాన దానియొక్క ఉపయోగము గ్రామాలకు లేకుండా పోతుంది
ఎందుకంటే ఒక్కొక్క తిల్లా చాల పర్తి తిల్లాగా ఉంటుంది. గుంటూరు తిల్లా,
విశాఖ పర్తి తిల్లా ఇటువంటి తిల్లాలు చాల పెద్ద తిల్లాలు. ఇప్పుడు ఇంకెవరో
తిల్లాను చూడండి, అది చాల విశాలమైన తిల్లా. అటువంటి తిల్లాలు ఉన్నప్పుడు,
సరి తిల్లా స్థానములో ఉండేటటువంటి ఒక్క hospital యొక్క ఉపయోగం
పొందాలంటే 40, 50 మైళ్ళ దూరము ప్రయాణం చేయవలసి యుంటుందన్న
మాట. పేద వాళ్ళకు ప్రతి చిన్న విషయానికీ అంత దూరము పోవడానికి
సాధ్యంకాదు. పేద వాళ్ళకు ఉపయోగంగా ఉండాలంటే, కాలూకాస్థానాల్లో
ఉండేటటువంటి hospitals లో ఇంకా bed strength పెంచాలి; 80 సరి
పోయి, ఇంకా చాల పెంచవలసి యుంటుంది. ఈ విషయాన్ని ప్రభుత్వము
నవ్వుకుంటూ అలోచించాలని మనవి చేస్తున్నాను. అయితే T. B. విషయంలో
అక్కడకూడ కొన్ని తిల్లాస్థానాల్లో దానికి కొన్ని beds పెట్టారు. అదేవిధంగా
కొన్ని clinics పెట్టారు. కాని ఇది సరిపోదు. అసలు ఇప్పుడు ఈ T. B. వ్యాధి
అనేది సర్వవ్యాప్తం అయిపోయింది. ఎప్పుడు వస్తుందో తెలియదన్నమాట.
పూర్వము కొద్దిమందికే ఇది పరిమితమై ఉండేది. ఇప్పుడు చాలా విస్తృతం
అయిపోయింది. అటువంటప్పుడు ఈ వ్యాధిని నివారించాలంటే లేక ఈ వ్యాధి
పోకనటువంటివారికి సహాయపడాలంటే, అక్కడకూడ వాటికి hospitals
పెట్టితేనే అది సాధ్యమవుతుంది. ఇప్పుడు కొన్ని తిల్లాలలో పెట్టారు. అది చాల
మంచిదే. కాని ఎక్కడో ఒక hospital పెడితే సరిపోదు. పూర్వం ఎక్కడో,
2, 3 hospitals మాత్రమే ఉండేవి. కాని ఇప్పుడు కొన్ని hospitals పెట్టడం జరి

గింది. అది చాల మంచిమార్పు కాని అది కొన్ని జిల్లాలలో పెడితే చాలా ప్రతి జిల్లాకు ఒక T.B. Hospital పెడితేనే దానియొక్క ఉపయోగము ప్రజలు పొంద దానికి పీలుఉంటుంది. కేంద్రించుచి వచ్చేటటువంటి grants ఉపయోగించుకొని ప్రతి జిల్లాకూ సాధ్యమైనంత వ్వరలో 20, 20 beds తో ఒక hospital ఏర్పాటు చేయవలెనని కోరుచున్నాను. అదేవిధంగా leprosy ఉన్నది. ఇది ఇప్పుడు దాదాసు అన్ని జిల్లాలలో పెంచుగా ఉన్నదని చెప్పారు. చాలా జిల్లాలలో ఇది రానురాను పెరుగుతూ ఉన్నది. దీనికి బలిఅయిన వారిసంఖ్య చాలా పెరుగుతున్నదన్నమాట. ఏగ్రామానికి వెళ్ళినా, ఇద్దరో, ముగ్గురో, నలుగురో నబడుతూనే ఉన్నారు. అంచుచేత, ఇది ఏదో సామాన్యమైనదిగా గుర్తించడానికి పీలుతీసు ప్రభుత్వం వారు దీనికొరకు కొన్ని clinics అక్కడక్కడ పెట్టడానికి పూనుకొన్నాయి. ఏవో కొన్ని clinics అక్కడక్కడ పెడితే సరిపోయి. ప్రతిజిల్లాకు ఇటువంటి clinics పెట్టి, ఆవ్యాధి నిర్మూలనకు సగినటువంటి ప్రయత్నం ఆవ్యాధి ముది రకముందే చేసినట్లయితే, వారికి సహాయం అవుతుంది. దానివల్ల రోగనిర్మూ లనము అవుతుందన్నమాట. ప్రారంభరకలోనే దానికొరకు ప్రయత్నం చేసి నట్లయితే, వ్యాధి నిర్మూలనం అవుతుంది. కాబట్టి ప్రతిజిల్లాలో అటువంటి centre ఒకటి పెట్టడానికి ప్రభుత్వం పూనుకొనవలెనని నేను మనవిచేస్తున్నాను. తరువాత, పోలియోవ్యాధివచ్చి చాలా గందరగోళంగా ఉన్నది. ఇప్పుడు దానికి కాకాని వెంకటరత్నంగారు చెప్పినదానితో పూర్తిగా షకిభవిస్తున్నాను. ఎందు కంటే, దీనితో చాలా తిక్కుకులు పడుతున్నారు దానికి సగినటువంటి పరిజ్ఞానం మన డాక్టర్లకు లేనట్లు ఉన్నది దానికి ముగ్గులు తలియను అందుచే, తిక్కుకులు పడుతున్నారు వారు ఏదో మూసూలుగా routine పద్ధతిలోనే సాగడానికి ప్రయత్నం చేస్తూఉంటే, సరిపోదు. ఈ routine పద్ధతి ఎదిలివేసి అసలు ఇంకా ఎక్కడెక్కడ దానికి అవసరమైనటువంటి మందులు కొనికోవడం జరిగిందో, అటువంటిచోట్లకు ఎవరైనా వంపించి అటువంటి చోట్లనుంచి మందులు తప్పించుకోదానికి ప్రయత్నం చేయాలి: ఇప్పుడు రష్యాలో దీనికి ఏదో చక్కని మందు కనుక్కోవడం జరిగిందని విన్నాము. అది tablets రూపములో ఉంటుందట. ఆ మందును వెంటనే తెప్పించుకోదానికి ఎవరుకు ప్రయత్నించకూడదు. మన Government of India ద్వారా Embassies ద్వారా ప్రయత్నం చేసినట్లయితే, కొద్దికాలములో అటువంటి మందులు తెప్పించుకోదానికి వీలవుతుంది. ఏమానాలద్వారా త్వరగా తెప్పించుకోవచ్చు. ఎందుకంటే, ఈ వ్యాధి ఇప్పుడు చాల తీవ్రంగా వ్యాపిస్తున్నది. ఇప్పుడది కొన్ని జిల్లాలో ఉన్నది. తరువాత క్రమక్రమముగా పెరిగి అన్ని జిల్లాలకు వ్యాపిస్తుంది. దీనివల్ల ఎంతోమంది జీవితాలు నాశనమౌతాయనేది చచ్చిపో

పెట్టుకొని పెంటనే అటువంటి మందులు తప్పించడానికి ప్రభుత్వము పూనుకోవలెనని మనవిచేస్తున్నాను. నరువాత Hospitals, డాక్టర్లు తమచాన. ముఖ్యమైనవారు Nurses, అడవారుగాని, మగవారుగాని వీరు రాత్రివికలు రోగులను కనిపెట్టుకొని ఉంటారన్నమాట: వీరు రోగులయెడ శ్రద్ధచూపడంలేదని చెప్పితే చాలదు. వారు రోగులయెడ శ్రద్ధ వహించేటట్లు మనం చూడవలసి యుంటుంది. రోగులప్రాధాన్యత మా చేతిలో ఉన్నాయి అనేటటువంటి ప్రశస్తిని వాళ్ళలో ఉండి, ఆ విధంగా రోగులవిషయంలో ఎక్కువ శ్రద్ధచూపాలి. దానితో పాటు వారు సంస్కృతులై కూడ ఉండాలి. వారు సంస్కృతులై ఉండాలంటే వారికి తగిన వేతనాలు, తగిన సౌకర్యాలు కలుగజేయాలి. అప్పుడే బాగు రోగులనట్ల ఎక్కువ శ్రద్ధ. అనర్థి చూపడానికి వీలు అవుతుంది. అట్లా గాకుండ వారికి ఇచ్చే జీతాలు చాలక, సౌకర్యాలు సరిగా లేక, ఇంటిలో ఒక ప్రక్క భార్య బిడ్డల బాధపడుతూ ఉంటే, అక్కడ అస్పత్రిలో రోగులను శ్రద్ధగా చూడమంటే ఎట్లు సాధ్యమవుతుంది. కనుక వారియొక్క వేతనాల విషయం, ఇతర సౌకర్యాల విషయంకూడ ఆలోచించాలి. ముఖ్యంగా ఇక్కడ Osmiania General Hospital ఉన్నది. ఈ Hospital లో వినిపిస్తే వారందరికీ కూడ అన్ని సౌకర్యాలు లేవు. సౌకర్యాలు చాల తక్కువగా ఉన్నాయి. ముఖ్యంగా వారికి housing ఏర్పాటు లేదన్నమాట. చాల సౌకర్యాలు కల్పించవలసివుంది - ముఖ్యంగా ఇండ్లవసతి లేదు. హాసు అలవెన్సు రు. రిలు యిస్తే ప్రైవేట్ హాసులో ఇండ్లు దొరుకుట చాల కష్టం. ఈ నగరంలో ఇండ్ల అద్దెలు విపరీతంగా పెరిగినవి. సాధారణ కుటుంబానికి రు. 40, 50 లకు తక్కువ అద్దెలో దొరకదు. ఆ అద్దె ఇండ్లయినా హాస్పిటల్ కు దగ్గరగా దొరకవు. వాలుగయి ముక్కు దూరములో ఇల్లు తీసుకొని కాపురం ఉంటూ అక్కడినుంచి హాస్పిటల్ కు సకాలంలో రావాలంటే చాల ఇబ్బంది పడుతున్నారు. హాస్పిటల్ కు సకాలంలో వచ్చి సరిగా సేవ చేయలేకుండా ఉన్నారు. దూరంగా ఉండుటవల్ల హాస్పిటల్ కు అలస్యంగా రావడం, ముందుగా వెళ్ళిపోవటం జరుగుతుంది. వారు సకాలంలో వచ్చి సేవ చేయాలంటే హాస్పిటల్ కు దగ్గరలో ఇండ్లవసతులు కల్పించాలి. తెలంగాణా, ఆంధ్ర అనే విచక్షణ లేకుండా అందరికీ ఇండ్ల సౌకర్యాలు కల్పించాలి. అప్పుడు efficiency పెరుగుతుంది.

వేతనాల విషయంలో ఆ ఆసోసియేషన్ వారు (Nurses Association of India, Andhra Branch) ఒక మెమోరాండం మంత్రిగారికి సమర్పించారు, దానిలో వారియొక్క పరిస్థితులు అన్నీ లేపుకొన్నాయి. ప్రెసింగ్

సందర్భంలో, వేతనాల సందర్భంలో, యింకా యితర సౌకర్యాల గురించి వారు చాల వివరంగా సబ్ కమిటీలు వేసి పరిశీలించి, ఒక మెమోరాండం సమర్పించుకొన్నారు. ప్రభుత్వంవారు ఆలోచించి ఒక నిర్ణయానికి వచ్చినట్లు లేదు, వారి విషయమై ఆలస్యం చేయుట తగదు. రోగులకు నష్టం జరుగుతుంది. ముఖ్యంగా మంత్రిగారికి సానుభూతిచూపు ఉన్నదికనుక తప్పనిసరిగా ఆలోచించి, వారి కోర్కెలను తీర్చుటకు పూనుకొంటారని ఆశిస్తున్నాను. మెడికల్ ఎంప్లాయిస్ విషయంకూడ పత్రికలో వచ్చింది, వారి కోర్కెలవిషయం కూడ సానుభూతితో ఆలోచించి వారిని సంతృప్తి పరచుటకు పూనుకోవాలని మంత్రిగారిని కోరుతూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

**Sri P. V. G. Raju:* Madam, Deputy Speaker, after a whole day's debate, I may be forgiven if I am not able to cover all the points raised by the honourable Members.

I would start my reply by taking up the most important issue, namely, the polio attack and the scare of polio that is there in Krishna District at the moment, Sri Kakani Venkataratnam has very eloquently spoken about this disease and rightly so, because he feels the whole generation of children would be affected. That is true, but in matters of this nature, we have to be very, very sure of our criticism, for mere emotion will not be of much use. Sri Baddam Yella Reddi also said something about the matter. Therefore, I would just like to point out that so far as polio is concerned, there is no method so far discovered in the world which is fool-proof. There are two systems of immunisation which are being practised: One is what is called Salk vaccine method which is an American method of providing immunisation; and the other is what Russians have developed, namely, the oral method. One is by injections and the other is by the patient taking it through the oral method. But, neither of these methods pertain to those who have already contacted the disease. They are meant to stop the disease from spreading and as yet neither of these two methods have been proved scientifically as being valid. Now, some knowledge about the matter is necessary and it is possible to show that there are two or more types of polio viruses and therefore, depending on the type of virus that is attack-

ing the area, the preventive vaccine or the preventive method has to be developed. As yet, we have to isolate the type of virus attack that is taking place in Krishna. Possibly, our scientists have already gone there. Dr. Subramanyam from the Pastuer Institute has gone there; Dr. Daware from the Haffkine Institute of Bombay has already gone there; to-day the Assistant Director General of Health Services and the Deputy Director General of Health Services, Dr. Chaddah, who has come from Delhi is going specially there

Now, before I proceed further, I may mention that the problem of polio is too big a problem for the State Government alone to tackle. The thing has to be decided from Delhi itself. If we are to give anti-polio vaccine to the whole population of Andhra Pradesh and not merely the population of Krishna District, it is a major decision that has to be taken and the cost cannot be estimated at this moment. We have to spend for research and we have also to spend for the cost of vaccinating all our children. Now, this decision has to be only taken in Delhi and, I am sure, that the decision will be taken sooner or later and some benefit will accrue to all of us. For general information of the members of the House and also the public, as far as I know, polio is a disease which arises out of insanitary conditions and it is possible that because of the great concentration of population in a District like Krishna and because of the lack of correct hygiene among the people and so on, this disease may be sprouting up a little more in these areas and my request to the hon. members is that they may start themselves practising social hygiene as a virtue and set an example to the rest of the population.

One of the members, while speaking in the debate — I think it is the second speaker, Mr. Seshadri — said that the emphasis that is being placed in primary health centres is mostly preventive — the Doctors in the primary health centres are expected to look after cleanliness and like aspects of medical care and this is wrong — and the emphasis should be more on the curative side. Now, I may submit to this hon. member that a disease like polio arises because of the fact that there is not sufficient preventive work. Therefore, there has to be a balance between the preventive

approach and the curative approach and because this is a typical case, I do not think that the emphasis on preventive side is in any way a loss to the community.

I am not disputing about the preventive side.

Sri N. C. Seshadri : Because of the lack of curative methods at those places, I was saying that more stress should have been laid on the medicinal side also in health centres. It was not at all my point that preventive methods should not be undertaken there.

Sri P. V. G. Raju : I agree with the hon. member. Within the half hour allotted to me I have to build my case in respect of the points or arguments placed by hon. members in the House during the debate. I am not saying that the hon. member is not aware of the curative side. But I am only saying that we have necessarily to decide what approach we should take, and these questions are always there before us.

I may start by congratulating Dr. Narayana, who spoke at the beginning. He opened the debate. He is one of the few persons in the House who knows the subject, as he is a practising medical practitioner. He has made very interesting suggestions. I would like to take up some of the things he said. He started by pointing that not enough money is being spent on rural medical establishments. The same view has been expressed by various other speakers also. I may be forgiven if I point out that this Department is one of those departments which is not favoured as much as it ought to be by the planners, by our Finance Department and by other members of Government and everybody. Everybody treats this Department with a step-motherly attitude. Nevertheless, during the last fourteen months I have been in charge of the Department, I am happy to state that with the co-operation of the doctors and also the various other medical personnel some strides have been made in maintaining very high standards of efficiency. Here, Sri Vavilala Gopalakrishnayya was rather critical: he said that there is no basis for the view that the Medical Department has been running efficiently. I do not know if the hon. Member is serious about his criticism. But, as far as I am concerned, I have been more harsh to

my departmental personnel than kind to them. As a matter of fact, without any reservation I may say that a greater number of corrupt or inefficient officials in my Department have been censured during last year than in any other Department of the whole of this Government. This, I am not saying as comparative case. As an instance, I might inform that against more than a couple of senior doctors we have taken action. Some mention was made by the friend from Warangal. I think, it is Sri Nageswara Rao Mr. Baddam Yella Reddy also has pointed out about the Warangal Medical College and the senior Superintendent of the Gandhi Medical College having been suspended and so on. He is not the only one: I have taken action against others as well. I will certainly do so if some concrete example is given to me. Now, the fact that a newspaper published its opinion cannot be taken as sufficient evidence, though much has been said that the newspaper dated the 12th February has written some article about Warangal Medical College. I am sorry I cannot take such a report as evidence of corruption in my Department. But wherever the Anti-Corruption Department or even the departmental enquiry has gone in such a manner ...

శ్రీ యస్. కె. వి. ప్రసాద్ : వరంగల్ జిల్లా మెడికల్ కాలేజీలో ఉన్న డాక్టర్ చాలా స్పెషిల్ డాక్టర్స్ వచ్చినవి. ఆ డాక్టర్స్ విషయంలో ప్రభుత్వం ఏకాగ్రత తీసుకోవాలని కోరుకున్నాను.

Sri P. V. G. Raju : But wherever the charges have been substantial, I have immediately taken action. I may point out for the benefit of the hon. Members here that the Indian Legal system is such that we practise the dicta that a person is innocent till he is proved guilty. Normally even in the case of a murder, the fact of murder has to be established before the Court, before the person could be hanged. That is the way in which the law operates. But as far as I am concerned, I have reversed this dicta, and I preferred the continental dicta what is called the French Law, the Roman Law, that when we deal with administrative matters, an officer shall be deemed guilty till proved innocent. That is why I never wait to suspend a man. I suspend him on the spot if there is any suspicion that he is guilty of

some sort of bad behaviour. I do not even wait till the matter goes to the Tribunal and so on. But I must say that I have to be sufficiently convinced that the officer concerned is guilty; then only I would suspend him. I do not wait for the Tribunal to pass its verdict, because I do not think there is any harm in an officer being suspended on the spot because his salaries and other emoluments will be paid to him, and if ultimately he is proved innocent he will be reinstated. There is no problem, inasmuch as the period of suspension gives the officer a chance to treat the period of suspension in such a manner that he can create or produce the atmosphere necessary to prove that he is above board. Therefore, I do not wait till it is proved that the officer is guilty, because I know that it would take years for the case to go before the Tribunal and the Tribunal to pass its judgment and no immediate action can be taken against the officer. But because I decide to be harsh with the officer and to suspend him, I must be given not cent per cent but two hundred per cent proof before I could decide to suspend the officer. Therefore, in the case of Warangal hospital, I may be forgiven if I should say that the debate that has taken place in the House taking much of its time has not at all convinced me that anything is wrong in this particular matter. The mere fact that a newspaper or an hon. Member in the House rose up to criticise the officer is not sufficient proof. Some more proof is required. Let the hon. Members write to me immediately, if they feel that some enquiry has already been conducted and it has not been well conducted, I am prepared to order a new enquiry if new facts are placed before me; and this time I can assure the hon. Member that he will be the first witness and he will have to marshal the necessary facts to prove his case. Otherwise, I think it is not fair to discuss an officer's conduct on the floor of the House because that officer will have no chance to defend himself.

Before I go further on the same question, Sir, I would like to say that I have to pay a sincere tribute to my Department and the officials. I want it to go on record that I am most happy with the way in which my department is working. I think we are going through

very difficult conditions in the State. The proof for the fact that my department has been working well has been that without exception from all sections of the House there has been very little open challenge as to the effectiveness of the orders passed, whether by myself or by my Secretary or by the Director, Public Health or Director, Medical Services, or any one of the officers.

Here, I would like to say that I am very lucky because I deal with highly educated and cultured officials. My staff are very educated and very cultured. Therefore, I believe that they observe a certain measure of self-control on themselves and do not resort to the normal practices which seem to be the order of the day so far as the other personnel of the services are concerned. Nevertheless, it would not be fair or right on my part to let the occasion go without informing the House that there have been occasions during the last one year, when I have been put to some measure of pressure from hon. Members of this House, and some of the orders that I have passed pertaining to promotions or personnel have been subjected to criticism,— I do not mind criticism if it is on merit, but there has been an attempt to bring in caste or religion or other considerations whereby certain promotions should be made. The matter has even gone to such an extent a person like my uncle was brought into the picture: he was asked to recommend a particular name to me for a particular promotion. As you all know, my uncle is not a person who personally takes interest in matters of this nature. But as recommendation was sought to be made even through him, I was very much surprised. I was very much hurt and pained that such an attempt had been made. Nevertheless, I can tell the hon. Members that I stood very strong and I am happy to state that the promotion which I felt was correct according to my conscience and according to what I considered to be the standards of judging medical science was ultimately put through. But I am afraid that there is a tendency in my department to look at service career with the same light-heartedness as with regard to a political career. As we all know, in politics, one can be nothing to day and nothing tomorrow. One can be like the Emperor Napoleon at the age of 26 or one can be

absolutely an urchin running about the streets. The same cannot be applied to medicine or service personnel. Politics cannot ensure the promotion of a man in the medical department; they cannot ensure the promotion of personnel in any one of the administrative sections of Government, because Government servants are privileged. Once they had qualified for appointment in service, they are more privileged than any other citizen in the whole of India or anywhere. Naturally they have 30 years or 35 years of service and their promotions or their increments are there; and what all they do so is to maintain a high standard of integrity, and automatically they will reap the fruit of their labour. In such a situation, the services have to put a self-denying ordinance upon themselves. While it is true that politicians may vie with each other so as to have a large number of people behind them so that they may have the benefit of their political influences, services should desist from participation in such activities. I can certainly say that if a service person in my Department wants to prejudice his case, most certainly he must approach me through a M. L. A. Whether he belongs to my group or not, all that has no meaning; the moment a friend of mine gives a recommendation about anybody in my department, straightway he has put himself down to the case of being depromoted, as far as I am concerned. I have no further use for that official because I feel if he has direct access to me let him come and see me if he has any genuine grievance and I will listen to him and I do not stand in his way, but give him all encouragement. But if he thinks that he can influence me through some sort of political channel I think it would be doing disservice to him, to the Government and to the administration if I should listen to such a recommendation.

Now I shall come to the debate that took place today. I thought that there would be a large measure of criticism about my Department. There has been very little criticism about my department. That means, I have myself to become a critic of the Medical Department, if I am to continue to speak for the next twenty five minutes, in this House.

Sri Vavilala Gopalakrishnayya : Our criticism is not a criticism.

Sri P. V. G. Raju : That is what I have said. No hon. member has criticised me at all in such a manner that I need to get up and defend myself. Nevertheless, I know there are so many things in my department which I would like to change or alter. Therefore, with the permission of the House, I will take it that what I say has already been the subject-matter of some of the speeches made here. One hon. member referred to the question of lady doctors being posted to rural medical centres, to the question of lady doctors being posted to maternity clinics, and so on. As a matter of fact, the hon. Member in passing said that he would not like to offend the lady members present but he felt that the criticism against the lady doctors was factually correct. No lady member spoke this year on the debate. I wish they had spoken because they would have brought freshness to the debate which some of the male members could not bring to the debate. I would just like to point out to the House that the problem of posting lady medical personnel to Primary Health Centres and also to maternity clinics seems to be coming up from time to time. There are not sufficient lady doctors to take up jobs in Government. Here, I would just like to say that if I have been given the opportunity to implement a policy which I felt was correct I would give greater emphasis to training lady medical practitioners. In a country like the Soviet Union, 70 per cent of medical services are manned by women, whereas, in Britain, less than 8 to 10 per cent of the personnel are women. In a country like Ireland, less than 4 per cent of the doctors are women. Somehow in the western world, the idea that a woman is not fit to be a medical practitioner seems to be there for a very long number of years. Historically it is there. Some of you may be aware that Florence Nightingale had to fight for the rights of women even to take up nursing profession in Britain.

Since the last 40 years, in the Soviet Union great emphasis has been laid on the encouragement of women to take up all sorts of professions. Now, I am not going into the question whether a woman would make a good Police Officer, whether a woman would

make a good engineer, or whether she would make a good I. A. S. Officer and so on. My ideas in these matters might be quite old-fashioned because I do not quite think that a woman makes a good I. A. S. or a good Police Officer, but certainly I do think that a woman makes a good medical practitioner, and the sooner we realise this the better for us in our own State and better for the country. Therefore, I feel that the time has come when we have to increase admissions for women in our medical colleges. Only 20% of the seats are now reserved for women in the medical colleges and I propose that from this year onwards an extra 10% of the seats should be provided for women. This is the only way in which we can positively solve the problem of having more women doctors in our country. Here, of course, let me make it clear that the decision has to be taken by the Cabinet. I am not one of those Ministers who would like to make statements on the floor of the House without any substance; it is not my practice. I can only say that I propose to place this matter before the Cabinet which should ultimately agree to it. It is not enough for me to say that I desire an extra 10% of the seats to be reserved for women. It is quite possible that others may have a say on general educational policy and this is not the place to go into general education. Therefore, I can only say that emphasis should be on taking more women into the medical professions and the matter of admitting more women into the medical colleges from this year onwards will be taken up by me.

Before I proceed further, I would like to say something about medical education which has not been discussed by hon. Members here. Of course, indirectly members have spoken about the Warangal Medical College. I have this to say on this matter. I think the House is fully aware of the fact that last year Government took over 50 seats in the Warangal Medical College with a view to supporting the Telangana area. I had then put forward two arguments, which I would repeat for the benefit of the House. One was that the Government interest in that college would lead to greater efficiency in that institution. The second argument which I had placed before my hon. Colleagues in the

Government was that Telangana was basically poorer region than the Andhra region and it was difficult to expect students from here to pay Rs. 5,000 for admission in the College. Now, the Regional Committee suggested that we should take over the whole Warangal Medical College as a Government institution. I can assure the House that it is not a case of any lack of enthusiasm on my part that such a decision has not been taken. For various reasons, as I pointed out earlier — possibly there are insufficient funds to ensure our taking over the institution — we could not take such a decision, and therefore it is we are continuing with another 50 students being taken from the private sector. Nevertheless, the decision can still be taken before the month of June and if all the Telangana members here are keen on bringing some pressure on the powers that be I am sure some decision can be taken. As far as I am concerned, I am willing even now to take over the institution because I think it will bring greater efficiency to the medical education in our State. This apart, it would be a concrete example of expenditure in Telangana. I am however not speaking of general expenditure in the Telangana Region which the Regional Committee has in mind. I am happy to say that there is little or no criticism about my Department and even the White Paper issued by Government recently in regard to developmental activities in Telangana did not contain anything as far as the Medical Department is concerned. May be, this may be the problem next year! Even in advance I apologise for not taking over the Warangal College and if the Regional Committee feels that the assests of the Telangana area could be spent in developing the medical college at Warangal, I can tell them that there can be no better choice because such an expenditure would really benefit the needy and the sick, and it is a direct benefit to the people.

While on the subject of education, I think many Members of this House know that education is a pet subject with me because of my past association with educational institutions. I belong to a family which has the oldest College in the whole of Circars the Maharajah's College of Vijayanagaram. For the last 105

years my family is connected with education apart from various other cultural aspects. There is a lot of controversy about education, medical education and so on

I may be permitted here to point out that the stage has now been reached in our country when education must be looked upon with a very broad-based attitude. Now that there is compulsory and universal primary education, now that the backward communities and the Harijans or the Scheduled Castes are getting free education at every stage of their education. I think, for people who obtain so much benefit from the society—the historical background may be there; may be these groups had been milltated against historically; nevertheless we are now thinking of the actions of our forefathers; it is true my forefather was a mercenary of some sort, otherwise he could not have survived, nevertheless today's facts alone should be taken into consideration people who had all the advantages given, should make some return to the society. Certainly a stage has been reached when efficiency also must be expected from those who got the various benefits from the society. I say this most thoughtfully because I feel an attitude is growing that we have rights to concession without a corresponding obligation of fulfilling any norm or standard. Therefore, when we are dealing with the problem of medical education, we have to be clear. It is not merely catering or providing for caste, communal, religious or other interests; we have to keep the moral aspect in the forefront and nothing else.

Here, Sri Badam Yella Reddy has pointed out that we should have a short-term education course. Such a proposition came up, I think, before the Central Council of Health and has been considered. I know for a fact that the short-term course was considered necessary for those who failed in the first year or pre-professional course or in the second year. Today we have a 5—year medical course and a substantial number of the people who are being admitted into the medical course do not pass out in the period of 5 years but take 7 years, 10 years or even 14 years. What a complete wastage of human material

in medical institutions? When we take 100 students in a medical course we must expect at least 95% of these students to pass in the 1st year and the second year, but nothing like that happens because our selections are not based merely on efficiency alone. My observation however should not be taken to mean that I am against reservations. Whenever I speak candidly people think I am against something. Certainly let us have reservations but let such reservations work in favour of those who are backward in such a manner that they as also the society get the benefit. Free education is one thing, but medical education is completely different. I think there is no need to dwell on this point any further.

Before I proceed further I would like to say that some cases have been brought to my notice that in defining the Harijans or backward communities, it is necessary to mention the religion also. You are a Harijan if you are a Hindu, although some Harijans object to the word 'Hindu'; they are vehemently opposed to being called a 'Hindu'. Nevertheless I may point out that when we are dealing with Harijans and backward communities we have the example of Christian converts, Muslim converts, etc., who continue with their caste appellations. I am not very impressed with the idea that when we say a Harijan, we mean only a Hindu Harijan and not a Christian Harijan or a Muslim Harijan as the case may be. Why this distinction? It is one thing to say that a Christian Harijan or a Muslim Harijan should not contest in the general elections but I am not prepared to go into the question of elections now. I do not understand why we should debar a Harijan Christian from admission. Very often such Christians are as efficient as, if not more efficient than, even the Brahmin Community or any other advanced community. Take for instance the Vellore Medical College. It is one of the finest medical institutions in the country. There is only one condition for admission in that college; it would not accept anybody except Harijan Christians, but still it is a very efficient institution. Therefore, there is no case to say that merely because you belong to a Harijan Christian family or any other backward class you should not be

admitted. The only question is one of educational merit from the very start. If I have to favour Harijans or backward communities etc. why do you restrict this to Hindu Harijans only? I want to ask this House. Why should there not be a liberal interpretation of the term 'Harijan' or 'backward community'? Even if you believe in caste, let all those who belong to the scheduled castes or backward classes, whether he is a Harijan Christian or a Harijan Muslim etc., be given the same concessions for selection into the medical institutions; do not say 'select only a Harijan who is a Hindu'. Here, it is not necessary to stress the fact that the great Christian missionaries have played a great part in raising the morale of the backward classes. Take any Christian institution in Andhra Pradesh—they are there in Nuzvid, Pithapuram, Rajahmundry. Guntur and quite a large number of them in the City, and there are a large number of Christian hospitals and Nurses' Training Institutions—they are all run by Harijans or Backward Communities because normally it is only Harijans or backward classes who convert themselves into Christians. For economic or other reasons they convert themselves. This year I propose to liberalise, as far as my Department is concerned, the interpretation of the term 'Harijan' or 'backward community' to include all religions. It cannot be restricted to the Hindu alone. Again I want the House to understand that such a decision can be taken by the Government only.

There are a few other things to say and I shall run through them as far I can. I would like it to go on record that our Government is very grateful to the Nizam's Trust for having given Rs. 30 lakhs for the development of an Orthopaedic Hospital in our State. This is a very big donation. No single charity or group has so far come forward with such a munificent donation. It is a fashion to discuss the historical past with a measure of cynicism or criticism. I am not going into the merits or demerits of aristocracy, whether the Nizams of the past were tyrants or democrats and so on, but I would like it to go on record that we are appreciative of the fact that they have made this donation and I for one certainly look forward to that ancient and

historical dynasty playing a great part in furthering the interests of our State. It is unworthy of the House to continue meaningless criticism in this direction. Of course I may be misunderstood in saying so and therefore I would not proceed any further.

Some of the members had spoken about the fact that there were not sufficient drugs in our various hospitals. Here I would like to inform the members that the Russian Synthetic Drug Factory is being located in Hyderabad and the water supply scheme for the factory has already been taken up. It is a very big project and now as we are going to have this project the Government would be very interested in the development of the various ancillary chemical industries in our State. Once the Russians put up this project—it is Rs. 30 crores project—as far as my knowledge goes it would be possible for a lot of other industries to come up. One of the theories of concentration of industry is that like industries approximate to a certain area. Take for instance Southern Bihar or Northern Bengal. There is a concentration of particular industries like Steel and Coal. If we take Bombay we have got textiles and dyestuffs and so on. Similarly, now that the Russian Synthetic Drug Factory is coming up here, the field is ripe for Andhra Pradesh to become a leading State as far as the development of chemical industry and such other ancillary industries pertaining to medicine are concerned. In this context I might say that I had already suggested that a contraceptive factory be put up in Andhra Pradesh and the Ministry of Health of the Government of India had accepted our suggestion because it has also been supported by the other Governments of the Southern region, viz. Mysore, Madras and Kerala in the southern Regional Health Ministers' Conference. There are a number of manufacturers in the medical field and with a little encouragement from Government this whole area can be developed into a great centre of the medical industry.

Of course, I may let the House into a secret. I had to fight very hard to see that the Medical Department was represented in the Directorate to deal with the Russian Synthetic Drug Factory. None of us in my department knew anything about the factory at all and

I had to fight with the Industries Department and tell them that the Director of Medical Services should be allowed to participate in the discussions of the Industries Department in deciding the future of the Synthetic Drug Factory. Of course, the Industries Department was very sensible and very accommodating. The moment we pointed out that after all the consumer was going to be the doctor and the Medical Department obviously from the start should be associated with deciding the future of the industry, they were immediately very accommodative. It is to be hoped that they will be accommodating also in other aspects that may come up from time to time. If such accommodation is not available, I am afraid there cannot be industrial development in our State. Madam, I have taken long time. There is one issue which comes up every year before the House and that is Ayurveda, Unani and Homoeopathy and so on. Some fun was made about my appointment of the Special Officer. Sri Jiyer Das — rightly I suppose — was very critical of the decision we have made, but he himself will understand my difficulty. He tried to say that Homoeopathy was part of Ayurveda. I do not know how far that opinion will be accepted by the Homoeopaths. The problem about indigenous systems of medicine is that all these various systems seem to disregard the findings of the other system and therefore they do not agree with one another. Therefore it is, that we have appointed an Administrative Officer who would go into the question of administrative sanctions when dealing with the particular system under consideration. None of the actions of my Administrative Officer have been brought up in this House as having been bad. For instance, the mere fact that my Administrative Officer is not a Homoeopath or an Ayurved is not important. If Hon. Members had shown to me that because he was not a technical man, the department has suffered to that extent and brought out some facts, I would certainly accept that it was necessary to have a person belonging to Ayurveda to manage Unani or a Homoeopathy or Naturopathy, but nothing of the kind has been done. The only criticism levelled is, that a non-technical man has been appointed to manage these 4 departments. For instance, for Naturopathy, there is a hospital in Hyderabad. We have already

decided to purchase the building and put up a Naturopathic clinic. The Gudivada Homoeopathy College was mentioned. Just the other day, the Government sanctioned Rs. 12,500 to the Gudivada Medical College on the ground that the proprietors of the college should raise Rs. 12,500 and the Government of India would sanction Rs. 75,000 as a non-recurring grant for the Gudivada College. That lakh of rupees, of course, they will get. According to the rules for the development of Homoeopathy, we have agreed to one-eighth grant of the amount that should go for development of this institution and so there you are. The Homoeopathy institution in Gudivada is getting the benefit.

About the question of Ayurvedic studies, here, I am afraid that our Government cannot be criticised as being either backward or conservative. While it is true we have not favoured the integrated course of medicine, we have gone into the question of the future of Ayurveda and Unani so seriously that we have suggested to the Central Council of Health that a decision is becoming necessary that Ayurveda or Unani as a system should be taught in the modern Medical Colleges under the History of Medicine. We have asked the students to select either Unani or Ayurveda in which we are going to have a definite course in the modern medicine itself. While you are doing M.B.B.S. we would have a course for indigenous system so that every doctor who passes in this country will be in a position to know what Ayurveda is, to know what Unani is and integrate the two sciences later. If there is any value in the Science, it will live for ever in the reintegration through Allopathy. Rawilful Serpentina was used for heart attack. It is an Ayurvedic drug. It was discovered by the Allopathic doctors and integrated into modern medicine. But unfortunately even before this matter can be taken up in Delhi, our own modern educationalists—and I think here Sri Vavilala Gopalakrishnayya may kindly note of this because he is a Member of the Andhra University Senate—the Andhra University said “we do not agree that we should teach Unani or Ayurveda as a part of the curriculum for History of Medicine in Andhra University”. I do not want to go into a discussion, but if this is the attitude of

our modern educationalists, and if modern educationalists do not want our ancient knowledge on the one hand, what do you expect Governments to do? Either you allow the Government to develop a rational system, whereby this ancient knowledge becomes integrated into the flow of our knowledge in such a manner that without having 2 or 3 or 4 parallel systems, we have one system taking all knowledge which is correct, or we have to continue as we are. The Government made a positive suggestion that all our modern medical college students should study some Ayurveda, and some Unani. We did not say that it should be compulsory. We want Ayurveda and Unani to survive and become part of modern medicine. We suggested that a stipend of Rs 50 be given to every student who voluntarily takes up the study of Ayurveda or Unani, while doing his M.B.B.S. That means there would be no compulsion, so that tomorrow nobody may say because the man failed in Ayurveda or because he failed in Unani, he cannot get his M. B. B. S. degree. Being optional, if there are people to take up the subject, they will certainly study it and within 5 years a lot of knowledge of the indigenous systems can be available for our medical college students. As it is an optional subject, there should be no difficulty. In any case, I should not go into the merit of the question. I placed all the facts before you. I hope our Universities will be more sympathetic and look at this matter with the correct perspective. Otherwise, it becomes difficult for the Government to go on being asked on the floor of the House as to what is happening to Ayurveda and what is happening to Unani. After all, a Minister is not an educationalist. He is not even a technical person. We are just well-aiming individuals who would like life to move onwards without much undue harassment from at least our quarters. And therefore, may I suggest that the matter may be discussed again informally in the University level. If Andhra University sets the pattern by saying that certainly the study of Ayurveda can be considered as a study of Medicine in the interpretation of the term 'Medicine', I think we would be making great strides in our State.

Sri Vavilala Gopalakrishanayya : The Board of Studies consists only of Allopaths.

Sri P. V. G. Raju : That is correct. Hon. Member knows it. So I am requesting him to use his Membership usefully—I do not mean to say that he is not using it usefully. As far as I am concerned, he may say something there. I think it would be valid. I take this opportunity.....

Dr. B. V. L. Narayana : Could we not make it a post-graduate course so that we may not have anything to do with the University. At the same time, people may have some medical knowledge before they study and they can improve Ayurveda or Unani, so that they can better understand the symptoms of diseases and improve Ayurveda and Unani.

Sri P. V. G. Raju : Dr. Narayana says that it should go into the post-graduate level. Unfortunately, who are to be the post-graduates? A M. B. B. S. doctor will take up post-graduate or Ayurveda or Unani if he has got a grounding even during the time he studied his M. B. B. S. in Ayurveda or Unani. To-day if you happen to open out Ayurveda and Unani M. D. course, nobody is coming forward from the Allopathic community. These doctors do not come forward. Therefore the argument put forward that Ayurveda and Unani should be only optional is I think good. Those students who are prepared to study it will study it. The only inducement that we give is that we are paying them Rs. 50 to study and I think that it is a handsome amount of money. In any case, it gives life to Ayurveda and it is very much encouraging. After all, Rs. 50 stipend for each student is not much, when we are aware of the fact that it is an ancient science.

I take this opportunity of thanking you Madam, for giving me this opportunity to address this House for so long. I think hon. Members will pass my demand with complete unanimity.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : శైరక్షరుగా ఉండడానికి లెక్చరర్ నూన్ అక్కరలేదన్నారు. M. R. S. ను తీసేసి కలెక్షరును వేస్తారా ?

Sri P. V. G. Raju : The question does not arise. If the hon. Member wants to raise it, I will look into it.

శ్రీ బి యల్లారెడ్డి : ఇల్లాకు ఒక లెప్టినీ క్లినిక్ పెట్టడానికి ఏమి ప్రయత్నము చేశారో చెప్పగలరా ?

Sri P. V. G. Raju : They are putting some clinics as the hon. Member knows.

The Deputy Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(For not filling up the vacancies in the Hospitals for the posts of Doctors.)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(For not making the doctors in the Government Hospitals to attend the hospitals by the prescribed time)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(For not allotting more sum towards this demand.)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(For not encouraging Ayurveda medicine and its research sufficiently.)

The motions were negatived.

The Deputy Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(రాష్ట్రములో అనేక ఆస్పత్రులలో యింకను డాక్టర్లను నియమించనందుకు, గ్రామ ప్రాంతాలలో తగినన్ని వైద్యసౌకర్యాలు కలుగజేయనందుకు)

The motion was negatived.

The Deputy Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(రాష్ట్రంలో వైద్యసౌకర్యాలు పేరు ప్రజలకు అందుబాటులోకి తెచ్చుటలో నిఫలమైనందుకు)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా ప్రభుత్వము స్వాధీనము చేసుకున్న ఎల్. ఎఫ్. డిస్పెన్సరీలలో గతంలో సంవత్సరానికి రూ. 800 లు విలువగల మందులు ఖర్చు పెట్టామండగా ప్రభుత్వము స్వాధీనము చేసుకున్న తర్వాత యీ సంవత్సరం నామమాత్రంగా కేవలం రూ. 8000 లనే కేటాయించినందుకు)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా తాలూకా కేంద్రాలలో ఎల్. ఎఫ్. డిస్పెన్సరీలను ప్రభుత్వము స్వాధీనము చేసుకున్న తర్వాత ఆ యాస్పత్రులలో వనిచీయు నిబ్బందిని ప్రభుత్వ అప్పత్రిలో నిబ్బందిగా గుర్తించు ఉత్తర్వులు యింగవరకూ పంపినందుకు)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

రాష్ట్రంలో వైద్యశాలలో ప్రజలుచున్న లంచగొండితనమును అరికట్టలేక పోయినందుకు)

The motions were negatived.

The Deputy Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Re. 1

(For non-attainment of the actual purpose of the Scheme.)

The motion was negatived.

The Deputy Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(రాష్ట్రములో ఎక్కో అనువక్రతులు చాక్లర్లు లేని అనువక్రతులకు చాక్లర్లు

రులను ఏర్పాటుచేసి ప్రజాసేవ యుక్త ఆరోగ్యమును కాపాడుటలో శ్రద్ధ వహించనందుకు)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for Medical by Rs. 100

(నల్లగొండ జిల్లా కేంద్ర ఆసుపత్రిలో ఎక్స్‌రేప్లాంటును నిర్మించడానికి చేసిన వాగ్దానమును నిలువకోలేని ప్రభుత్వ చర్యను నిరసించుటకు)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for Medical by Rs. 100

(రాష్ట్రములో ఆసుపత్రులకు అవసరమైన మందులను సప్లయిచేసి ప్రజల ఆరోగ్యమును కాపాడుటలో ప్రభుత్వము నిర్లక్ష్యభావమును నిరసించుటకు)

The motions were negatived.

The Deputy Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for Medical by Re. 1

(రాష్ట్రములోని శుభ ఆసుపత్రులను శిథిలపర్చి చేయమని కోరుటకు)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for Medical by Re. 1

(కుష్టురోగుల ఆసుపత్రులను ప్రతిజిల్లాలో ఒకటి వుండులాగున చేయమని కోరుటకు)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for Medical by Re. 1

(ఆసుపత్రులకు సప్లయి చేయబడిన మందులు రోగులకు సరిగా వుపయోగించకపోవుచున్నప్పటికి ప్రభుత్వం అరికట్టలేకపోవు చున్నందుకు)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for Medical by Rs. 100

(ఆసుపత్రి కమిటీలు పనిచేయక నిరర్థకంగా వుండున్నా ప్రభుత్వము వట్టించుకొనకవున్న విధానమును చర్చించుటకు)

The motions were negatived.

The Deputy Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for Medical by Rs. 100

(To discuss the failure of Government to investigate serious complaints about the functioning of the

Regional Medical College Committee Warangal, to which Government is contributing 50% of the donation amount of students.)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(To discuss the failure of Government to take over the Warangal Regional Medical College when the original conditions are fulfilled and when it is now unable to further develop under private management.)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(To discuss the growing corruption and mismanagement in Government Hospitals, leading to deprivation for medical facilities to poor people.)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(To discuss the absolute lack of medical facilities to Tribal population for Warangal district.)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(To discuss the failure of providing a Doctor at Eturnagaram, Tribal area centre.)

The motions were negatived.

The Deputy Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(For expressing regret for the failure to redress the grievances of the employees of the Osmania Hospital, Hyderabad.)

To reduce the allotment of Rs. 5,00,70,000 for
Medical by Rs. 100

(Regret for the failure for not having considered so far, the memorandum submitted to the Govt., by the Nursing staff Association and redress their grievances.)

The motions were negatived.

The Deputy Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 2,47,99,200 for
Public Health by Rs. 100

For not completely eradicating Malaria in the
State.

To reduce the allotment of Rs. 2,47,99,200 for
Public Health by Rs. 100

(For not sufficiently popularising preventive
measures atleast to the contagious diseases in the State)

The motions were negatived.

The Deputy Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 2,47,99,200 for
Public Health by Rs. 100

(నెల్లూరు జిల్లా దర్శి తాలూకా పుల్లగట్ల, బస్వాపురం, కెల్లంపల్లి పురి
పాడు, వేముల. వేములబండ మొదలగు గ్రామాల్లోని నీటిలో ఫ్లోరిడ్ వల్ల వచ్చే
ప్రమాదకర జబ్బులను విచారించుటకు అవసరమైన నీటి పథకాన్ని మంజూరు
చేయనందుకు)

To reduce the allotment of Rs. 2,47,99,200 for
Public Health by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా పొదిలి పట్టణ శాపులలో ఫ్లోరిన్ ఉన్నందున మూసీ
నుండి నీటి స్పర్శ చేయు పథకాన్ని గురించి పురప్రజల కోరికల ప్రకారము
చాలకాలమునుండి సదరు స్కీము ఎస్టిమేట్లు వేయు దశనుండి బయటపడ
నందులకు)

The motions were negatived.

The Deputy Speaker : The question is :

"That the Government be granted a sum not
exceeding Rs. 5,00,70,000 under Demand No. XVIII—
Medical."

The motion was adopted and the grant made.

The Deputy Speaker : The question is :

"That the Government be granted a sum not
exceeding Rs. 2,47,99,200 under Demand No. XIX—
Public Health."

The motion was adopted and the grant made.

DEMAND No. IV—Forest Department - Rs. 1,10,28,800

DEMAND No. XXI—Fisheries—Rs. 39,64,000

*DEMAND No. XXII- Animal Husbandry
Rs. 1,70,89,000*

*DEMAND No. XXXVIII—Capital Outlay
on Forests—Rs. 12,93,000*

The Chief Minister (Sri D. Sanjivayya): Madam,
on the recommendation of the Governor I move :

“That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 1,10,28,800 under Demand No. IV - Forest Department.”

Sir, I also move :

“That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 39,64,000 under Demand No. XXI—Fisheries.”

Sir, I also move :

“That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 1,70,89,000 under Demand No. XXII—Animal Husbandry.”

Sir, I also move :

“That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 12,93,000 under Demand No. XXXVIII — Capital Outlay on Forests.”

The Deputy Speaker : Motions moved.

Sri S. Vemayya : Madam, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా, కోవూరు తాలూకా కురిపెర్ల గ్రామములో మూడు
200 ఎకరముల ఫారెస్టును ఫారెస్టునుండి తొలగించి సదరు భూమిని పేదలకు
వంచమని కోరుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(ఫారెస్టు సంఘములకు ఫారెస్టులో కట్టెకోట్టుకొను హక్కు యివ్వక
వ్యక్తులకు యిచ్చుచున్నందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నల్లారుజిల్లా, కోపూరు తాలూకా పల్వేరు ఫారెస్టును తొలగించి,
నదిరు భూమిని భూమి అని పేదలకు మంజూరు చేయమని కోరుటకు.)

The Deputy Speaker : Motions moved.

Sri Baswamanaiah : Madam, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Re. 1

(For not allowing the sheep to graze in forests.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Re. 1

(For not giving the lands to cultivators who are
cultivating them in forest lands since 20 years in Andole
Taluk.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Re. 1

(For non-allowing the poor cultivators to take
wood for Agricultural purposes.)

The Deputy Speaker : Motions moved.

Sri Ranganatha Rao Bollandwar : Madam, I beg to
move :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To criticise the failure of Government to supply
free of charge timber to ryots for agricultural imple-
ments.)

The Deputy Speaker : Motion moved.

Sri S. Vemayya : Madam, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా, నూళ్లూరుపేట తాలూకా పూలతోటలోని నాగుకు
లాయకు అయిన ఫారెస్టు ఐంజరును అచ్చట పేదలకు పంచిపెట్టమని కోరుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరు జిల్లా, సూళ్లూరు పేట తాలూకాలో గ్రామములలోని సాగు లాగుకులయిన ఫారెస్టు భూమిని కంపెనీలవరకునుండి చాలకాలము సాగు చేయుచున్నట్టి భూమిని సాగుదారులకు పట్టా మినవోయించమని కోరుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(గార్లలను ఫారెస్టులనుగాను, ఫారెస్టు గోదార్లగాను ప్రాంతములలో వారిజన గిరిజన ఎవరవడిన భూములకు ఎక్కువ అడ్డు నిధులు పెట్టుచున్నట్టి పరిణామము ప్రభుత్వము దృష్టికి తీసుకుని వచ్చుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరు జిల్లా, ఆంధ్రప్రదేశ్ తాలూకా తలగుర్రామపురము గ్రామములో ఫారెస్టు బంజర్లు సుమారు 100 ఎకరములు సాగుచేడి చేసుకొనుటకు పేదలకు మంజూరు చేయమని ఎంతో కాలమునుండి అడుగుతున్నప్పటికి ఎటు తేల్చక ఆలస్యం చేస్తున్నందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(ఫారెస్టులోని చెట్లు, పుట్ట పెరగని సాగుకు లాయకైన ఫారెస్టులను తొలగించి నదరు భూములను సాగుచేసుకొనుటకు పేదలకు ఇప్పించమని కోరుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరు జిల్లా, సూళ్లూరు పేట తాలూకా, దారు నెల్లూరు గ్రామంలో 250 ఎకరములు ఫారెస్టునుంచి తొలగించిన భూమిని యింకవరకు రెవెన్యూ కాబకు స్వాధీనపరచనందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరు జిల్లా, కోపూరు తాలూకా కొత్తవల్లి కవులుగుంట ఫారెస్టును తొలగించి నదరుభూమిని పేదలకు పంచిపెట్టమని కోరుటకుగాను.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నల్ల రుబల్లా, ఇన్స్ట్రుమెంట్ ఆఫ్ డిమాండ్స్ కో-ఆపరేటివ్ గ్రామములో సాగుకు
యొక్క న ఫారెస్టు విభాగము పీచులను ముప్పించమని కోరుటకు.)

The Deputy Speaker : Motions moved.

Sri Vavilala Gopalakrishnayya. Madam, I beg
to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To impress upon the Government to grant per-
mission to the Bodam Tenants' Co-operative Society,
Bodam Sattenapalli taluq.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To impress upon the Government to constitute
State and District Forest Advisory Committees with
non-officials.)

The Deputy Speaker : Motions moved.

Sri D. Kondaiah Chowdary : Madam, I beg to
move :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To criticise the Government policy and the un-
reasonable orders issued 'adnauseam' in the matter of
demarcation of reserve forest areas in the taken over
Estates.)

The Deputy Speaker : Motion moved.

Sri S. Vemayya : Madam, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా దర్శి, పొదిలి, కనిగిరి మొదలగు తాలూకాల్లో జమీం
దారీ హయాంలో కంచరిపాటల వద్దతి ఉన్నది. ప్రభుత్వపు రై త్యాగీప్రాంతాల్లో
యీ వద్దతి లేదు. ప్రభుత్వము జమీందారీ ప్రాంతాలు స్వాధీనము చేసుకున్న
తర్వాత రిజర్వు ఫారెస్టులు ఏర్పాటు చేసి. కంచరిపాటల వద్దతి స్వాయమైనది

కాడి, చట్టరీత్యా చెల్లని అయినా ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటు వారికి సంబంధించి స్వాధీనము చేసిన తరువాత ఈ సంవత్సరం నెల రోజుగేసే బడులు పులివెత్తి యీ సంవత్సరం వసూలు చేస్తున్నందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా వాదిలి తాలూకాలో చాల గ్రామాల్లో రిజర్వుడ్ ల్లో సంకల్పితులగు చేయబడినవి. కాని గొల్లగొట్టి, నాదిలపాడు, నాగంపల్లి, మంగలకుంట్ల, పాతపాడు గ్రామాల్లో ప్రజల యిబ్బందిచాలి ద్విప్రకార ప్రజలకు యిబ్బందికలిగే పద్ధతిలో ఫారెస్టు లైస్ లు పేసినందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(రాష్ట్రంలో శేకర్ డివర్ ఎస్టేటు ప్రాంతాల్లో రిజర్వు ఫారెస్టు లైసు వేయు సందర్భంలో ఫారెస్టు అసిస్టెంటు కన్స్ట్రక్టరు ఆఫ్ ప్రాంతం ఎం. ఎల్. ఎ. ప్రజలతో సంబంధించి గ్రామస్థుల కనుకూలంగా లైస్ లు పంపి పద్ధతిలో కార్యక్రమాన్ని సాగించాలని గతంలో ప్రభుత్వము యొక్క ఆర్డరు పున్నది ఆ విధానం మంచిదై నప్పటికి దానిని మార్చనందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(వ్యవసాయ డిపార్టుమెంటువారి మమోరాందం నెం 108750 సి. 1957-అ 8 డి. 4-2-59 ప్రకారం గుంటూరు జిల్లా హన్నాడు తాలూకా కాట్రపాడు గ్రామానికి అనుకూలమున్న ఫారెస్టు సరిహద్దును విడగొట్టి గ్రామానికి ఎడంగా హద్దును ఏర్పాటు చేయసంబలకు)

The Deputy Speaker : Motions moved.

Sri Dodda Narasayya : Madam, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(ఫారెస్టు ఔండరీస్ గ్రామకంఠాల వరకు నిర్ణయించి గ్రామ పశువులు ఊరిబయట నిలువబడేందుకు అవకాశం లేకుండా చేయబడిన విషయం ఎన్ని సార్లు ప్రభుత్వం దృష్టికి తెచ్చినప్పటికీ ప్రజలకు సౌకర్యం అలోచించకపోవడం గురించి.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(ఫారెస్టు నుంచి ఎండుకట్టెలు సత్తిన మోపులుగా తెచ్చుకొని పూర్వం నుండి వృత్తిగా బ్రతికే నిరుద్యోగ లంబాడీ, చెంచు స్రజలను ఫారెస్టు ఉద్యోగులు నిర్బంధపరచుటను తప్పించి కారు పద్ధతి ద్వారా బ్రతుకు తెరుపు కలిగించ నందుకు.)

The Deputy Speaker : Motions moved.

Sri S. V. K. Prasad : Madam, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To discuss the refusal of Forest department to excise forest land where big Tanks can be repaired for rehabilitating tribal peasants by creating good services of livelihood).

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To discuss the need for excising forest land for rehabilitating Rangapoor village tribals of Mutunga taluk, Warangal district.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To discuss the obstruction caused by Forest Department for restoring the Gandhi tank in Matunga, Warangal district forest area.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To discuss the failure of Government to stop the indiscriminate destruction of forests by contractors by bringing the forest officials.

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To discuss the failure of Government to decide the question for not including land near Venkatapuram, taluk, Warangal district in Reserve forest).

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To discuss the wrong policy of including land for Tribals within forest area when drawing forest lands in Mulug taluk, Warangal district).

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To discuss the failure of Government to excise from forest in Mahaboobabad taluk, Warangal district for land near villages where no forest exists and also large demand for land by landless poor exist).

The Deputy Speaker : Motions moved.

Sri Md. Tahaseel : Madam, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(అప్పర్ గోదావరి డివిజనులో ప్రభుత్వమువారు నిర్వహిస్తున్న కలప వ్యాపారములో కలప కుటుంబకు ముప్పుడుగులు పోయియున్న 12 నయాపై సలనుండి, 8 నయాపై సలవరకు అగ్గించి గిరిజనులకు అన్యాయము చేస్తున్న విషయం గతసంవత్సరం అసెంబ్లీలో చెప్పగా లేదు పెంచుకున్నారని మంత్రులు చెప్పి వాగ్దానభంగం చేసినందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(అప్పర్ గోదావరి డివిజనులో గిరిజనులచేత నిర్బంధముగా ఫారెస్టు పనులు చేయించుకొనుచు, వారి వ్యవసాయము కుంటుపడు స్తున్నందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(అప్పర్ గోదావరి డివిజనులో ప్రభుత్వమువారు నిర్వహిస్తున్న పెరుగు వ్యాపారమునకు పెదురు నరికించుటకు వెయ్యివేడుట్లు వరుకుటకు వదలొందు వందలు కూలియిచ్చి నరికిస్తున్న విధానమునకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(అప్పర్ గోదావరి డివిజనులోని ఫారెస్టు వాచర్ల జీతములు పెంచక ప్రభుత్వమువారు ఏజన్సీ ప్రాంతములలో నివసించు గిరిజనులు, యంతవరకూ

కూడ రు. 1-8-0 ఉక్కు-పానెల రోజుకు వుండకూడదని నిబంధనను ప్రభుత్వం ఉల్లంఘించినందుకు.)

The Deputy Speaker : Motions moved.

Sri Baswamaniah : Madam, I beg to move.

To reduce the allotment of Rs. 39,64,000 for Fisheries by Re. 1

(To express that the Andole Fisheries Officer is not attending the Samithi meeting.)

The Deputy Speaker : Motion moved.

Sri P. Rajagopal Naidu : Madam, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 1,70,89,000 for Animal Husbandry by Rs. 100

(To criticise the Government for not publishing the catalogue of cattle diseases in the State and preventive measures to be adopted by the peasants).

To reduce the allotment of Rs. 1,70,89,000 for Animal Husbandry by Rs. 100

(For the failure of the Government for not able to develop good breed of oxen in proportion to the development of the projects and reclaimed areas).

To reduce the allotment of Rs. 1,70,89,000 for Animal Husbandry by Rs. 100

(For not encouraging private people to have cattle farms).

The Deputy Speaker : Motions moved.

Sri S. Vemayya : Madam, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 1,70,89,000 for Animal Husbandry by Re. 1

(నెల్లూరుజిల్లా, నెల్లూరు తాలూకా గంగవట్నం హరిజనులకు యిండ్ల స్థలములు పంజారు చెయ్యటలో అలస్యము జరుగుచున్నందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,70,89,000 for Animal Husbandry by Re. 1

(హరిజనులకు యిండ్లస్థలములు యిప్పించుటలో భూసంపాదన-చట్టము వల్ల ఒక ప్రక్కన అలస్యము జరుగుచుంటే సద్దరు చట్టము సవరించునని,

హిందుకుండుగి యిప్పటికి జిల్లా పరిషత్తుల స్థాపన గమనించలేక పడుగు చున్నందున అన్నియు జరుగుచున్న విషయము ఆలోచించి ప్రతిపక్షపు ప్రభుత్వపు విధానమును చర్చించుటకై.)

The Deputy Speaker : Motions moved .

Sri Baswamanaiah : Madam, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,70,89,000 for
Animal Husbandry by Rs. 1

(To point out the delay caused in the opening of an animal development centre at Chintakunta, Andole taluq, Medak district.)

The Deputy Speaker : Motion moved.

Sri D. Kondaih Chowdary : Madam, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,70,89,000 for
Animal Husbandry by Rs. 100

(For not providing each taluq with a well-equipped veterinary hospital.)

The Deputy Speaker : Motion moved.

(Pause)

సమావేశమును సాయంకాలం నాలుగు గంటలవరకు వాయిదా వేస్తున్నాను.

(The House then adjourned to meet at Half Past Four of the Clock)

The Deputy Speaker : As there is no quorum in the House I adjourn the House for half-an-hour. We shall meet again at 4-30 p. m. today.

(The House reassembled at Half past Four of the Clock)

(The Deputy Speaker in the Chair)

*శ్రీ మహమ్మద్ రహీతు (భద్రాచలం-జనరల్) : అధ్యక్షా, అనాదు సునముందు forests, fisheries, animal husbandry పద్ధతులు పుష్కలము. వాటిలో ప్రధానముగా forest వ్యవహారాలను గురించి చెప్పదలచుకొన్నాను. 1961-62 సంవత్సరానికి 2 కోట్ల 80 లక్షల అదాయము వస్తుందని, దానిలో

నిక రాదాయము ఒకకోటి 41 లక్షలు వుంటుందని చెప్పారు. 1960-61 లో కూడ అదేవిధముగా నికరాదాయము వుందని లెక్కలు ఇవ్వడం జరిగింది. ప్రభుత్వానికి లాభాలు రాకూడదని కాదు. ప్రభుత్వము చేస్తున్న కలవర్యాపారములో అక్కడి వర్కర్లకు సరియైన శిక్షలు, కూలి ఇవ్వకుండా కేవలం ఆదాయం సంపాదించడమే ప్రధానముగా పెట్టుకొన్నట్లు అనిపిస్తోంది కరుడు గట్టిన ఒక వడ్డీ వ్యాపారస్తుడు సవిధముగా ప్రజలవర్గరసించి వడ్డీని గుంజుతాడో అదే విధానాన్ని ఇక్కడి తీసుకోన్న కారణముచేత ఈ పరిస్థితులు ఏమి ద్వారా మంత్రిగారి దృష్టికి తీసుకొని వస్తున్నాను. Rangers ను training కు పంపే విషయములో మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వము మన కోటాను సక్రమముగా వినియోగించుకోవడం లేదు. వారికి scholarships మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వము నిరపునుంచి ఇచ్చి డెవలప్ మెంట్ పంపించవలసిన అవసరము వుంది. మనకు వున్న కోటాను పూర్తి చేసుకోవాలి. లాభాలు సంపాదించడమే ప్రధానముగా పెట్టుకోకూడదని మనవి చేస్తున్నాను. ఈ Forest Department లో watchers గా పనిచేసేవారు వున్నారు. వారు permanent ఉద్యోగులు కారు. నెలకు రు. 28 లు జీతము ఇస్తున్నారు. ఈ watchers అడవులలో వుండి దొంగతనాలు జరగకుండా చూస్తూ వుంటారు వారికి రు. 45 లు అయినా జీతము వుండాలని నేను మనవి చేస్తున్నాను. తూర్పుగోదావరి, పశ్చిమ గోదావరి, విశాఖపట్నం, శ్రీకాకుళం జిల్లాలలోని ఏజన్సీ ప్రాంతాలలో ఎవరైనా రైతు Debt Bondage Act ప్రకారము ఒక గిరిజనుని గాని, ఇతరులను గాని పాలేరుగా పెట్టుకొన్నట్లయితే రు. 45 లకు తక్కువ కాకుండా శిక్షము ఇవ్వాలనే రెగ్యులేషన్ గవర్నమెంటు చేసినది. ప్రభుత్వానికి ఈ నిబంధన ఎందుకు వర్తించదో నా కర్థము కాకుండా వుంది. ప్రభుత్వము కలవర్యాపారము చేస్తోంది. Upper Godavari Division వరకు చూస్తే వెదురును. కలవను నరికించడము, రాజమండ్రి ఎగుమతి చేయడం జరుగుతోంది. గోదావరిలోనుంచి ఎగుమతి చేయాలి. లాట్లు కట్టుకొని వెళ్ళే జనము ప్రత్యేకముగా ఉన్నారు. వారు ఏదయినా దొంగతనము చేస్తున్నారనే ఉద్దేశముతో Forest Guards ను పంపించడం జరుగుతోంది. వీరు ఒక్కొక్కసారి 2 నెలలు ఆ నీటిమీదనే ఉండిపోతున్నారు. దానిమూలముగా అనేక వ్యాధులకు గురి అవుతున్నారు. ఈమధ్య ఒక అతను ఈత రాకపోవడంవల్ల మునిగి చనిపోవడం జరిగింది. ఈ విధముగా Forest Guards ను నీటిమీద రవాణాచేసే కలపకోపంపడం మంచిదికాదు. రాజమండ్రిలో వారు కలవ అప్పగించే టంతవరకు అక్కడ ఉండడము మూలంగా వారి జీతాలు వారికే సరిపోవడం, కుటుంబాలను పోషించుకోలేని పరిస్థితులు ఏర్పడడము జరుగుతున్నది. ఈ కలవను నరికే

లేకుండా పుంటుంది. అందరివనులు సక్రమంగా కరుగుతాయి కనుక అలా
చాలా లోకపోతే కనీసం forest areas లో కాలని రూపంలో గృహాలు
నిర్మించి ఆ ప్రాంతాలలో వ్యవసాయానికి వనికవచ్చు భూమిలో వారిచేత పని
చేయిస్తే 40 రూపాయలకు అక్కువకాని rate గిట్టుబాటు అవుతుంది

ఇక, ఎక్కడ గవర్నమెంటు కలవ కొట్టిస్తున్నారో ఆ ప్రాంతంలో స్థానిక
రైతులకు కలవ అంశుబాటులో వుండటంలేదు. అప్పర్ గోదావరి డివిజన్ లో
నరికిన కలవ అంతా రాజమండ్రి డివిజన్ లో అమ్ముతున్నారు. అక్కడి రైతులకు
దొరకకపోవటం వారు పిప్పనిసరిగా దొంగతనం చేయవలసి వస్తున్నది.
ఆ రైతులు Forest Committee లో చెప్పింది మేము దొంగతనం చేయవలసి
వస్తున్నది. దొరికినప్పుడు అధికంగా జరిమానాలు వస్తున్నాయి. ఆ బాధలు
లేకుండా ప్రతి రేంజ్ లో ఒక డివిజన్ పెట్టి class I కలవను సప్లయ చేయించి
నట్లయితే గవర్నమెంటు నిర్ణయించిన ప్రకారం మేము కొనుక్కొంటాము,
అని చెబుతున్నారు. ఆ ప్రాంతాలలో కార్పెంటర్లు కూడా వున్నారు. వారికి
పని కల్పించటానికి కూడా అవకాశం వుంటుంది వారి ఫర్నిచర్ చేసుకొని
అమ్ముకొనటానికి అవకాశం వుంటుంది. ఇలా చేయకపోతే విపరీతంగా దొంగ
తనాలు జరుగుతూ వుంటాయని ప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను. ప్రభుత్వం
వెదురు నరికిస్తూ వుంటుంది. దానికి వేయికి rate కట్టి డబ్బు ఇస్తూవుంటారు.
కాని అక్కడి అధికారులు 1100 కొట్టిస్తున్నారు. అదేమిటంటే ఎగుమతులలో
ఒక వంద వెదురు రద్దీ అవుతుంది. అది మా లెక్కలలో రాదు అనే కారణంతో
1100 కొట్టిస్తున్నారు, అది అన్యాయం ఆ విధానం ఇప్పటివరకు కంట్రాక్టర్లు
పున్నప్పుడు జరుగుతూ వుండేది. అదే విధానాన్ని గవర్నమెంట్ తీసుకొన్న
తరువాత కూడా ప్రజాపేక్ష పెట్టడం సరైన పద్ధతి కాదు. కంట్రాక్టర్లు మోసం చేసి
అధికంగా లాభాలు సంపాదిస్తున్నారనే ఉద్దేశంతో ప్రభుత్వమే తీసుకొని
నరికిస్తున్నప్పుడు ప్రభుత్వంకూడా అదే విధానాన్ని అవలంబించటం సరైనది
కాదు కనుక దానిని నూన్పించి, వేయి అంటే సరిగ్గా వేయి మాత్రమే నరికించాలని
మనవి చేస్తూ ఇంతటితో సెలవు తీసికొంటున్నాను.

*శ్రీ వి. రాజయ్య : అధ్యక్షా, ఈవేళ చర్చిస్తున్న అటవీ శాఖ డిమాండును
బలపరచుతూ కొన్ని విషయాలను మనవి చేయదలచుకొన్నాను. అడవులు మన
జాతీయ సంపద. ఆ అడవులలో వుండే ప్రజలను అభివృద్ధిలోనికి తేవటం అనేది
జాతీయ ఆశయమైవుంది. అడవులకు అక్కడ ఉండే ప్రజలకు ఒక విధమైన
సంబంధం ఉంది. అందువల్ల ఆ అడవులయొక్క సంపద అచ్చటి ప్రజలయొక్క
శాగోగులపై ఆధారపడివుంది. అడవిలో వుండేవారికి అదే మాతృభూమై

వుంది. వారి మాతృభూమిలో వారికి ఇచ్చిన సదుపాయాలను ఎట్లా పొంగి
గలుగుతున్నారనేది మనం గమనించాలి. అడవులవల్ల ఎట్టి లాభములు
వున్నవో అందరకూ తెలుసు. అడవులలోనే విద్యుదుత్పత్తి కేంద్రాలకు
కావలసిన వరికరాలు, జలాశయాలు నిర్మించడానికి అవసరమైన సామగ్రి,
వర్షపానమునకు అనుకూలమైన పరిస్థితులు, పరివహారిక పరిస్థితులు వున్నవని
అందరకు తెలుసు. వారు వాటిని పొందుతున్నారా అనేది మనం గమనించాలి.
అడవులను రక్షించుట, అభివృద్ధిచేయుట అను రెండు పద్ధతులు వున్నవి. ప్రభు
త్వమువారు జమీందారీ, జాగీర్దారీ, పంచాయితీ పరియోలలోని అడవులను
స్వాధీనం చేసుకోవటమేగాక డిమాంక్స్, టీఎంసీ, సర్వే వగైరా
జరపటంవల్ల అచ్చటి ప్రజలు ఇబ్బంది పడుతున్నారు. జమీందారీ కాలంలో
వారివైం వచ్చినట్లు free గా వాడుకొనేవారు. వారి ఇండ్లచుట్టూ రిజర్వైజ్
వేసి వారి పశువుల స్వంత వినియోగానికి అవకాశం లేకుండా వేశారు.
ఆ విషయంలో ప్రభుత్వం కొద్ది ఉదారత చూపాలని కోరుకున్నాను.

అడవులలో వుండే ట్రైపును నాశనం చేయకుండా కాలనైజేషన్
స్కీము అనేదానిని పెట్టాయి. దానిప్రకారం ఆదివి ప్రాంతంలో బాగా సంపద
మైన భూమిని తీసికొని అక్కడ ఇండ్లుకూడ కట్టి వారికి పునరావాసం నిర్మించ
బడుతున్నది. అది చాల మంచిపద్ధతి అని నా అభిప్రాయం. అయితే ఇండ్లునిర్మించ
టంలో పూరిండ్లను నిర్మిస్తున్నారు. అవి పంచవర్ష ప్రణాళికా కాలం పూర్తయ్యే
లోగానే పాడైపోయి వుండటానికి వీలయ్యేస్థితిలో వుంటున్నాయి. అందుచే
వాటిని శాశ్వతంగా వుండేటట్లు నిర్మించాలని కోరుతున్నాను. వారికి ఇచ్చే
భూములు సరిగావుండే పద్ధతిగా తయారుచేసి ఇవ్వటంలేదు. వారంతటవారే
చేసుకోవాలన్నట్లు విడిచి వదులుతున్నారు. ప్రభుత్వం వాటినిసాగులోనికి వచ్చేటట్లు
తయారుచేసి ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను. వారికొరకు కాఫీబోటలు వేస్తున్నారు.
వాటికొరకు గతసంవత్సరం 2 లక్షలు ఈ ఏడాది 20 లక్షలు ఖర్చుపెట్టనున్నట్లు
ప్రభుత్వం ఇచ్చిన లెక్కలవల్ల తెలుస్తున్నది. అదంతా సద్వినియోగం చేయబడు
తుందా? దానిలో ఎంత గిరిజనులు లాభం పొందగలుగుతారు? అంటే దుబారా
ఎక్కువ వుంటుందేమోననిపిస్తున్నది. కొత్త స్కీమును అమలు చేయటంలో
కొన్ని సాధకతాధికాలుంటాయి. వాటిని చూచుకొని సక్రమంగా పనులు
చేసేటట్లు ప్రభుత్వం వ్యవహరించాలని కోరుతున్నాను. దానివల్ల ప్రభుత్వానికి
వచ్చేరాబడి 2 కోట్లు 87 లక్షలు వున్నట్లు వారితెక్కలలో చూపించారు. ఖర్చు
చేసేది 1 కోటి 14 లక్షలు. అంటే 1 కోటి 73 లక్షలు మిగులుతుందన్నమాట.
అదేమిట? సొమ్మును ఏకస్థి పరియోలలో ఖర్చుచేయాలి. వారికి తక్కువ

సొమ్ము కేటాయిస్తున్నారు. దానిని ఎక్కువ చేయాలని కోరుతున్నాను. అడవులలో కుంకుడు, చింతపండు, సీకాయ, చెక్కెర వగైరా దొరుకుతాయి. వారు తమ ఇష్టంవచ్చినట్లు సంతలో అమ్ముకునే స్వేచ్ఛను ప్రభుత్వం ఇవ్వలేదు. ఇటీవల ప్రభుత్వం కొన్ని ప్రాంతాలలో ట్రైబ్స్ ఫైనాన్స్ కార్పొరేషన్ అను దానిని ఏర్పాటు చేసింది కాని దానిని మొనోపలి పద్ధతిలో ఇరిగేషన్లవల్ల కొన్ని ఇబ్బందులు కలుగుతున్నవి. స్థానిక వర్తకులు ఇచ్చే ధరకూడ వీరు ఇవ్వటంలేదు. ధరలు ఎంత పెంచినా వీరు ఒకే స్టాండర్డు రేటు ఇవ్వటంవల్ల వారు నష్టపడుతున్నారు. వారి పరిస్థితిని సానుభూతితో పరిశీలించాలని మనవి చేస్తున్నాను.

ఇక ప్లాన్ టేషన్ పేయటంలో ఏచెట్టు స ప భూములలో పెస్తే బాగా పెరుగుతాయో చూచి పేయాలి. కొన్ని ప్రాంతాలలో వారి ఇష్టంవచ్చిన ప్లాన్ టేషన్ పేయటం జరుగుతున్నది. మామూలు ప్రాంతంలో 4 పేలు ఖర్చుచేసి వేప, మామిడి, బీడి మొక్కలకు సుమారు 100 ఎకరాలలో వేళారు కాని అది మొక్కలువేసే భూమికాదు. అందుచేతనే 100 మొక్కలు కూడా మొలవ లేదు. ఎంతోడబ్బు దుబారా అవుతున్నది. సాగుకు పనికివచ్చే భూమిని గిరిజనులకు ఇవ్వకుండా ప్రభుత్వమే స్వాధీనం చేసుకొని మొక్కలను వేస్తున్నారు. అలా చేయటం మంచిదికాదని మనవిచేస్తున్నాను. సాగుకు పనికివచ్చే భూములను అడవిలో వుండే ప్రజలకు ఇవ్వాలని నేను ప్రార్థిస్తున్నాను ఇక Forest Department వారు చేసే అవకాశవకలు కొన్ని లేకపోలేదు. అయినా గౌరవ సభ్యులు తహసీల్దార్లు చెప్పినట్లు పూర్వంవుండేవి కాని ఇప్పుడు తగ్గుతున్నాయి. కేవలం లేవని చెప్పను. సర్వే చేసేటప్పుడు, కూపులు కొట్టేటప్పుడు, డబ్బు ఇచ్చేటప్పుడు వారికి కొన్ని ఇబ్బందులు కలుగుతున్నాయి. అడవిజాతుల వారికి పెద్దపెద్ద ఉద్యోగాలు ఇవ్వకపోయినా ఫారెస్టుగార్డు, వాచర్ మొదలైన చిన్న చిన్న ఉద్యోగాలు ఇచ్చి వారి ఆర్థిక పరిస్థితిని బాగుచేయాలని కోరుతున్నాను. అడవులను, అడవులలోని ప్రజలను బాగుపరిస్తేనే దేశం బాగుపడుతుంది. అడవులలో జంతువులు వుంటాయి. వాటిని చూడటానికి వీలువుండదు అందుకొరకు ప్రభుత్వం హైదరాబాదులో ఒక జంతు ప్రదర్శనశాలను ఏర్పాటు చేయటం సంతోషించతగ్గది. అది చాల మంచివని అని మనవిచేస్తూ ఇంతటితో నెలవుతీసికొంటున్నాను.

*శ్రీ ప్రగడ కోటయ్య (చీరాల) : అధ్యక్షా, నిజంగా ఈరాష్ట్రంలోని పేద ప్రజలు చాల అదృష్టవంతులని అనుకొంటున్నాను. పేదలపెన్నిధి ముఖ్యమంత్రి కావటంవల్ల పేదల కష్టాలన్నీ క్రమంగా తొలగిపోతాయని ఆశిస్తున్నాను.

కాని ఫిషరీస్ డిపార్టుమెంట్ లో కొంత అసంతృప్తి కనిపిస్తున్నది. దానికి కొన్ని లక్షల రూపాయలు కేటాయించారు. దానిలో కావలసిన వ్యాప్తి, చివరలో ఎద్ద చేపలను పెంచటానికి వారికి కావలసిన వ్యాప్తిని ఇంకా మళ్లెత్తే సీన్స్, ఏర్పాట్లయ్యాల్లో శిక్షణ పొందేవారికి కొంత ఇవ్వటంతో ప్రభుత్వం ఎంతగానీ దీనివారికి సహాయంస్తున్నారనేది గమనించాలి. ఒక వేళ డిపార్టుమెంట్ లాభసాటి వ్యాపార సంస్థగా పెంపొందించా అనుకోంటే అది సాధ్యమే. పాట్రన్ కావాలనుకొనే సీద్ధాంతానికి విరుద్ధ మేమనానీ అనుకోంటే న్నాను. ప్రజల మధ్యకు వేళ్ళినప్పుడు మనం మంచిమార్గాలు చూపుతామని మిస్సుల్ని. మీ ఆర్థిక స్థితిని అభివృద్ధి చెందానికి ప్రభుత్వం అన్ని చర్యలు తీసుకొంటుంది అని చెబుతామని. ఎవలు వట్టేవారికి, ఇతర వృత్తుల సమూహానికి సహకారసంస్థలు ఏర్పాటు చేశారు.

(Srimathi T. Lakshmikanthamma in the Chair)

ఆంధ్రప్రదేశ్ లో 2488 సహకారసంఘాలు ఉన్నాయి. తలంగాణాలో 388 ప్రాథమిక సహకారసంఘాలున్నాయి ఇటీవల ప్రభుత్వం వారు తలంగాణాలో ఒక కేంద్రసంఘాన్ని, ఆంధ్రప్రాంతానికి ఒక కేంద్రసంఘాన్ని ఏర్పాటుచేస్తే ఆర్థిక పరిస్థితి చక్కబడుతానని అవసరమయిన సహాయం ప్రభుత్వం చేస్తుందని ఒక G. O. issue చేశారు. అందులో ఏమి చెప్పారంటే ఈ ప్రాథమిక సంఘాలకు అవసరం అయిన అప్పు ఇవ్వడానికి ఆంధ్రప్రాంతంలో ఉన్న కేంద్రసంఘానికి రెండులక్షల రూపాయలు interest free loan ఇస్తామన్నారు. అలాగే తెలంగాణా ప్రాంతంలోని కేంద్రసంఘానికి interest free loan ఒక లక్షరూపాయలు ఇస్తున్నామన్నారు. అంతేకాకుండా కేంద్రసంఘాల అవసరం అయిన furniture గాని ఇతర equipment గాని కొనుక్కోవడానికి ఒక వదివేలరూపాయలు ఇస్తున్నాం అన్నారు. అదేకాకుండా ఒక మేనేజరును, చేపల పరిశ్రమలో తగిన నలహాలు ఇవ్వడానికి ఒక Fisheries Inspector ను అతనికి అవసరం అయిన సబ్సిడీని ఉచితంగా ఇస్తున్నాం అన్నారు. Co-operative Demand లో ఏదయినా అందుకోసం ఉంటుందేమో అని చూచాము. Co-operative Demand లో దానికోసం ఒక కానీ ప్రత్యేకించలేదు. పోనీ Fisheries Demand లో ఏమయినా ఉందేమో అని చూస్తే అక్కడ కూడా ఒక కానీ ప్రత్యేకించలేదు. ఎవరికి పుట్టిన బిడ్డ ఎక్కెక్కో ఏడ్వడానికన్నట్లుగా ఎవరికివారు తప్పించుకునే ధోరణిలో ప్రతి Department వ్యవహరిస్తోందే కానీ సామూహిక మాత్రం ఈ Department కు లేదుదేది స్పష్టమవుతున్నది. ఎందుకంటే ప్లానింగు కమిషను వారు స్పష్టంగా

చెప్పారు. సహకారశాఖలో ముఖ్యంగా సహకారపద్ధతి ఈ fisheries కి సంబంధించిన పద్ధతి ఉండవలసింది. మా సహాయం అంతా కూడా Fisheries Department కి ఉంటుంది. ఈ fisheries అన్నాకూడా సహకారవిధానం అభివృద్ధి చేయాలన్నప్పుడు దాని క్రింద కావలసిన కేటాయింపులు Fisheries Department లో ఉంటాయని Planning Commission వారు అదేశించారు. అందువల్ల Co-operative Department దాని విషయం ఆలోచించలేదు. పోస్ట్ Fisheries Department అయినా Planning Commission ఇది చెప్పింది దాని నయినా అమలు పరుస్తారా అంటే వారు ఖాళీని పేయింగ్ డిమాండ్ waste paper basket లో ఈ కాగితాలను పెసి ఉంటారు. Registrar of Co-operative Societies లో ఇటీవల నేను ఈ ప్రసక్తి తెచ్చినపుడు Fisheries Department ను అడగారు మీకు ప్లానింగు కమిషను చెప్పింది కాబట్టి ఎంత అయినా కేటాయించాలి అని అంటే వారు మా దగ్గర పేమీ అను, అంత Co-operative Department వారే చూచుకోవాలి అన్నాడు. Co-operative Department వారు మా దగ్గర పేమీ లేదన్నారు. పోస్ట్ ఈ నెలొఖతులో ఒక సమావేశం ఏర్పాటుచేసి అందుకు సంబంధించిన మంత్రిని, అందుకు సంబంధించిన కార్యదర్శిని, అందుకు సంబంధించిన Fisheries Department ని, Co-operative Department ని ఒక సమావేశం ఏర్పాటుచేసి ఈ సమస్యలను పరిష్కరించండి అంటే ఆ Files కూడా బిబిలెస్ అటూ ఇటూ తిరుగు తూంటాయి ఈ Co-operative Registrar రాస్తే Fisheries Department ఖాతరు చేయాలని ఎక్కడుంది? ఎందుకంటే డిపార్టుమెంటులమధ్య ఏవిధమైన Co-ordination ఉండడంలేదనే విషయం ఇక్కడ ఈ సందర్భంలోనే కాదు. అటు Revenue-Co-operative Departments కు గాని, P.W.D.-Co-operative Departments కి గాని ఈ Co-operation తీసుకోచ్చి అన్నింటికీ సంబంధంపెట్టడమే జరుగుతోంది అప్పుడు ఈ Co-operative Department ని మరొక శాఖ గుర్తించినట్లు కనిపించదు. ఉదాహరణకి చెప్పాలంటే lands వ్యవహారం ఎచ్చేటప్పటికీ అక్కడకూడా R. D. O. గాని, కలెక్టరు గాని ఈ land ఇస్తామని చెబితేగాని ఈ Co-operative Department వారు register చేయరు, Co-operative Department కనుక ఒక ఉత్తరంనుక కలెక్టరుకు రాస్తే దానిని కలెక్టరు అఫీసులో, లోయర్ డివిజన్ గుమాస్తాకూడా తాకడు. Deputy Registrar కాగితం అంటే అంత చురుకైనగా చూస్తారు. అట్లాగే Public Works Department ఉండనుకోండి. Labour Contract Co-operative Societies అని పెట్టాము. పదివేల రూపాయల వరకు tenders పిలవకుండా ఈ Labour Contract Co-operative Societies కే

గాని ఈ పట్టిన పేపరు మార్కెటులో తీసుకొచ్చి వారికి పొచ్చు ఆదాయం రాబట్టడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారా? ఉప్పు ఇస్తున్నాం అంటున్నారు. ఉప్పు ఎవరికిస్తున్నారు? Fisheries Inspector ఎవరికి ఉప్పు ఆయో పేరు పట్టే వారికి చేరుతున్నదా అని ప్రశ్నిస్తున్నాను. ఈ ఉప్పు పేరిట మీరు ఖర్చు 'స్తున్న ధనం ఎంత? వలలు పేరిట మీరు ఖర్చు ఉస్తున్న ధనం ఎంత? ఇంతా ఉప్పు ముం అంతా కూడా 27 బోట్లు తయారుచేశారు. 45 మంది పలుపట్టవారి కిచ్చాం అన్నారు. 27 బోట్లు తయారుచేశారట. 15 మంది పలుపట్టవారి కిచ్చారట. వారు చేసిన సాంఘిక సంక్షేమం ఇది ఈ రాష్ట్రంలో ఇన్ని లక్షల రూపాయలు ఖర్చు పెట్టి, ఒక Director ఉండి, ప్రవర్తింపజేసిన Fisheries Department ఉండి, ఎన్నో vans ఉండి కొన్ని లక్షలు ఖర్చు పెట్టి దాదాపు 45 మంది పేపరు పట్టుకునేవారికంటే 27 బోట్లు పంచిపెట్టారట, వారు చేసిన ఘనకార్యం ఇదట. సాంఘిక సంక్షేమం ఇదా అని అడుగుతున్నాను.

ఆంధ్రదేశములో ఎన్నో లక్షలమంది పేదవాళ్ళు ఉన్నారు. ముందు మీరు ఇంత నిర్లక్ష్యం ఉస్తున్నారని అంటున్నాను. పేదవాళ్ళు వచ్చి చెప్పుకో లేరు కాబట్టి, వారికి సోరులేదు కాబట్టి, వారి సరి అయినటువంటి, సంఘటిం మైనటువంటి శక్తి లేదు కాబట్టి, వారిని నిర్లక్ష్యం చెయ్యడమే నిజమే, చాలామంది అంటున్నారు, పేదవాళ్ళ సంఖ్య చాలా పెంచుగా ఉన్నది. పేద వాళ్ళే రాజ్యం పలవచ్చునని. కాని ఆలాటి అదృష్టం ఇంకను వారికి రాలేదు. ఇప్పుడు ఉన్న ఆదృష్టము పదో పేదలప్రతినిధి అయినటువంటివారు సంఖ్య మంత్రి కావడమే. కాని, మొత్తంమీద పేదవాళ్ళందరుకూడా సంఘటింపడి పేదవాళ్ళ రాజ్యమే నూటికి నూరుపాళ్లు వచ్చేటటువంటి పరిస్థితి ఉంటే ఈ బడ్జెట్ లో మనకు 10 వేల రూపాయలు కేటాయించవలసిందని ప్రభుత్వాన్ని విచ్చమెత్తవలసిన అవసరం లేదని అంటున్నాను. ముందుగా ఆలాటి సుదీ నమే గనుక ఎస్తే, ఏ విధంగా పేదవాళ్ళను ఉద్ధరించాలో, ఏవిధంగా పేద వాళ్ళకోసం అదనంగా కేటాయించాలో, పేదవాళ్ళను ముందుకు తీసుకొని రావాలో ఏవిధంగా వారికికూడా సముచితమైన స్థానాన్ని కల్పించాలో, ఏ విధంగా చేసుకునే శక్తి సామర్థ్యాలు ఈవేళ పేదవాళ్ళకు లేవని అనుకోవద్దు. పేదవాళ్ళకు ఉన్నాయి. కాని పేదవాళ్ళ కేక ఒకవేళ మంత్రులకు వినబడు తున్నప్పటికీకూడా, మీ అధికారుల చెవిలో మాత్రం వినబడటం లేదు. అని చెప్పుచున్నాను. వారిలో సరి అయినటువంటి మార్పు తీసుకురావడానికి ముఖ్యంగా మన ముఖ్యమంత్రిగారు కృషి చేయాలి. ఆ విధంగా కృషి చేయక పోతే మీరు ఇస్తామన్న సహాయంకూడా పేదవాళ్ళకు అందదు. అందువల్ల

పేరవాళ్ళలో అసంతృప్తి ఎక్కువవుతుంది అని అనుభవితో ప్రజాస్వామి కాన్ని కొనసాగించడానికి వీలులేదు. కనుక వారి అసంతృప్తిని అరిగించండి. తిమ్మా రెడ్డిగారు Agriculture Minister గా వచ్చి మరొక బ్రహ్మాండమైన నష్టాన్ని చేసి పోయారు. ఎప్పుడో ప్రకాశంగారి గవర్నమెంటులో ఉన్నప్పుడు 1947లో మద్రాసు రాష్ట్రములో ఈ పలు పట్టుకొనేవాళ్ళకు సహకార సంఘాలు ఏర్పరచి చెరువులలో పేలలు పట్టుకొనేది వేలకు వేయకుండా ఈ పేలలు పట్టుకొనేవారికి ఆ అవకాశాలు కల్పిస్తే, దానిలో వారు నాలుగు డబ్బులు సంపాదించుకొని వారు సుఖంగా బ్రతుకగలరు అని మనము ఆలోచించి, ఆ నిధంగా వారికి ఆ అవకాశం ఎప్పుడో 1947 నుంచి కల్పిస్తూ వచ్చారు. అది అమలు జరుగుతూ ఉండినది Average rentals మీద పంచాయితీబోర్డులు చెరువులను ఈ పేలలు పట్టుకొనేవారికి ఇస్తూ ఉండేవారు కాని, రెండు సంవత్సరముల క్రితం, పంచాయితీబోర్డులు దివాలా తీస్తున్నాయని, ఈ పేలలు పట్టుకొనే పేలము పేస్తేనే పంచాయితీబోర్డులు వైకి వస్తాయి అని లెకపోతే లేదు, అన్న ధోరణిలో ఆ G. O. ను రద్దు చేశారు. 1947 నుంచి మామూలుగా వీరికి ఇస్తున్నటువంటి preferential treatment ఈనాడు రద్దుచేసిందన్నమాట ఇది ఏమాత్రం సబబుకాదు కనుక, వారికి 1947 నుంచి ఇస్తున్న preferential treatment వారికి తిరిగి కల్పిస్తారని ప్రత్యేకంగా సంకీర్ణమయ్యగారు ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నటువంటి ఈ కాలములో పేలలకు అన్యాయంగాని, అసంకారంగాని జరగదని ఆశిస్తూ ఇంకటితో నెలను తీసుకొంటున్నాను.

*శ్రీ చొడ్డనరసయ్య : అధ్యక్షా, మా నియోజకవర్గంలో కోయలు కొండ బాతులు, ఇలాటిజాతులు ఉన్నారు ఈ జాతులకు అన్యాయం జరుగుతున్నది. ముఖ్యంగా Forest వాళ్ళు, వాళ్ళకు చాలా ఘోరంగా అన్యాయం చేస్తున్నారు ఆ కొండజాతి వారివద్ద అన్ని సరుపాయాలు తీసుకొని, వెట్టి చాకిరికాడా తీసుకొని, అన్నివనులు చేయించుకొని, Forest అధికారులు వారిని చాలా ఇబ్బంది పెట్టుచున్నారు, ఆ అధికారులకు మంచిపనులు చేసినాగాని, వారిమీద చాలా ఘోరంగా అన్యాయం చేస్తున్నారు. ఈ Forest Department వారు అదృతంలోఉండే కోయవాళ్ళకు ఎంత అన్యాయం చేస్తున్నారో ఆవిషయం ప్రభుత్వదృష్టికి తెస్తున్నాను. వారిచేత లైస్లు కొట్టించుకొంటారు. వారితో వెట్టిలు చేయించుకొంటారు. వారిచేత చాలా పనులు చేయించుకొంటారు. ఇంతవరకే వారిచేత చేయించుకొన్నాకూడా, వారిని చాలా అన్యాయంగా ఘోరంగా చూస్తారు. ప్రతి చిన్నకర్ర ముట్టినా, తెచ్చినా, ప్రతిదానికి ఆశేవిస్తూ, వొత్తిడిచేస్తూ వారివద్ద లంచాలు తీసుకోవడం

మొదలు పెట్టారు. మా ప్రాంతము లో ఇల్లంపి, పోరంపాడు, పాలవంచ, గోరంగ, ఈ ఆడవి ప్రదేశాలలో Forest Department వాళ్ళు ప్రజలను ఎక్కువ వత్తిడిచేస్తున్నారు. ఆ కోయవాళ్ళను ఎమోత్రము ఎందుకట్టలుకూడా తెచ్చుకోనివ్వరు. రెండుసంవత్సరముల క్రిందట 24 ఇళ్ళు కాలిపోతే, ఆ ఇళ్ళకు ఈనాటికి రిలీఫ్ ఇవ్వలేదు మొన్ననే ఒక్కొక్క ఇంటికి 50 చొప్పున వట్టి వాసములు మాత్రం ఇచ్చినారు. కాని గుంటులులేవు, లంచములులేవు. వట్టి వాసములు ఇచ్చి 300 రూపాయలు లంచాలు ఆరేంజుకు, సారేదారు, చోకిదారు అడిగితే, వాళ్ళు ఎక్కడనుంచి తెచ్చిస్తారు సిద్దకోయవాళ్ళు. అక్కడ అట్లాంటి పరిస్థితులు ఉన్నాయి. ప్రతి డిపార్టుమెంటు గురించి general గా చెప్పదలచు కొన్నాను. ఎందుకంటే నాకు ఇదే అవకాశం ఇచ్చినారు. మా సంక్షేమయ్యగారి ప్రభుత్వములో మా వెనుకబడిన ప్రజలకు, మా వెనుకబడిన ప్రాంతాలకు ఎంతో న్యాయం జరుగుతుందని నేను ఎంతో ఆశిస్తూ ఉంటే కాని ఆ ప్రజలకు జరుగుతూ ఉండే అన్యాయాలు ఇంకవరకు అరికట్టేట్లు లేదు. బంచగొండి తనాలు ఎన్నో జరుగుతున్నాయి. వాటిని సరిదిద్దుకోవడంలేదు. ప్రతివాళ్ళమీద వత్తిడిచేసి అవకాశాలు లేకుండా ఉన్నట్లు లేదు. లంచాలు అడిగితే, అవీధి ప్రజలు డబ్బు ఎక్కడనుంచి తెచ్చిస్తారు. గవర్నమెంటు 80 రూపాయలు sanction చేస్తే, 80 రూపాయలకు కట్టె ఇచ్చారు. అది సరిపోదు అంటే దానికి మరల ఏమి సహాయం ఇవ్వడంలేదు. అది చాలదని వారు ఏదైన కొత్తకట్టె గాని ఏదైనా ముట్టికే, కొట్టికే, వారిమీద action తీసుకొని జాప్యానా వేశారు. మళ్ళీ వాళ్ళచేతనే కట్టెలు వేయించుకొంటారు. అన్నివసలూ చేయించు కొంటారు గాని వారికి ఈ మాత్రం సహాయం కూడా చేయడంలేదు. వైగా వారు చిన్న కర్రగాని ఏదైనా అక్కడ కొట్టికే, దానిపైన action తీసుకొని వారిని బాధిస్తారు. లచ్చగూడెం అనే గ్రామంలో 20 ఇళ్ళకు ఇంటికి ఒకటికి 50 వాసములు ఇస్తే, లక్కినది. ఎట్లు తెచ్చుకొంటారు, ఎక్కడనుంచి తెచ్చుకొంటారు. ఈ భూములు మొదట ఎవరివి అంటే భూస్వాములవి. ఈ భూస్వాములు వాళ్ళ ఇంటికి ఎంతకర్ర కావాలో అది వాళ్లే ఇస్తూ ఉండే వారు. వాళ్ళు అది అమ్ముకొన్నారు. ఈనాడు ప్రభుత్వంనుంచి వారికి ఏమి సహాయం జరగడంలేదు. వారికి కంచెలేదు, బంచరాయిలేదు. మేకలకు పుల్లరి, ఆవులకు పుల్లరి, బంచరాయి తీసుకోవడం జమీందార్ల బాధలు అట్లుఉన్నాయి. ప్రభుత్వబాధలు ఇట్లున్నాయి. Election అప్పుడేమో మీరు వోటు కావా ఇది మాయలుచేసి, వోటు తీసుకొంటారు. కాని వారికిమీ సహాయము చేయడంలేదు. వారి కష్టముఖాలను విచారించేది లేదు. ప్రతి భూస్వామి ప్రతివారిని వోత్తిడిచేసి, ప్రతిదానిమీద action వస్తులు మాకు కావాల్సి ప్రభు

త్వము మామీద పేస్తున్నదని, వారిని వొత్తిడిచేసి తీసుకొంటున్నారు. ప్రతి దానిమీద పన్నులుపేసి ఒత్తిడి పేస్తున్నారు. ఈవిధంగా అడవులలో జంచ రాయి లేక forest వాళ్ళతో ఇబ్బంది పడుతూ, జమీందార్లతో ఇబ్బంది పడుతూ, భూస్వాములతో ఇబ్బందిపడుతూ చాల బాధపడుతున్నారు. వారికి పూరిగుడిసెలు పేసుకోడానికి చిన్న కర్రగాని, గడ్డి కూడ ఇవ్వమని అంటున్నారు. ప్రజలకు సౌకర్యము కలుగచేస్తేనే వారు ప్రభుత్వాన్ని మరచిపోకుండా, ప్రభుత్వము, ప్రజలు కూడ ముందుకు రావడానికి అవకాశము ఉంటుంది. అడవిప్రాంతాలలో మాకు ఇంతవరకు ఏమీ సౌకర్యాలు లేవు కోయవాళ్ళు చేపలు అంటే ఉష్ణము కుంటలలో, గుడ్డలలో చేపలు పట్టుకొనే వాళ్ళు వాళ్ళు ఆ విధంగా కుంటలలో చేపలు పట్టుకొనేదానికి ఆ వేలములో వారికి అవకాశమిచ్చేది. కాని ఈనాడు బస్తవాళ్ళ ఎక్కడన ఎలమి పాడిన వారిని పట్టి arrest చేసి తైలులో పట్టడం మొదలుపెడుతున్నారు తరువాత వాళ్ళ మామూలుగా విప్పకాయలు ఏరుకొని దానితో నూనె తీసుకొని అది వాళ్ళు వాడుకొనేవారు. దానికికూడా ఇప్పుడు చిలకముక్కు పన్నుఅని వేస్తూ, దాన్ని ఏరకుండా చేస్తున్నారు. అవిధంగా ఈనాడు వాళ్ళ బాధపడుతున్నారు. ప్రభుత్వము ఈ పేదప్రజలపట్ల శ్రద్ధకనుకుని, వారికి తగిన సౌకర్యాలు, సహాయం కలుగచేస్తారని ఆశిస్తూ ఇంతటితో విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ చౌదరి నత్యనారాయణ : అధ్యక్షా, మనస్వ్య పారిశ్రామికాలు గురించి కొన్ని విషయాలు చెబుతాను. శ్రీకాకుళంజిల్లాలో సమగ్రప్రాంతం మమారు 100 మైళ్ళు విస్తీర్ణము కలిగి 70 వేల జనాభా గల మనస్వ్య పారిశ్రామికాలు ఉన్నారు. ఇప్పటికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చి 14 సంవత్సరాలు అయినా ప్రభుత్వంలో ఈ కాబ ఉన్నది అని తెలుసుకొనుటకు కూడ మనస్వ్య పారిశ్రామికాలకు అవకాశము లేకపోయి ఉన్నది. చీపురుపల్లి తాలూకాలో, నా నియోజకవర్గం 80 మైళ్ళ విస్తీర్ణం, 80 వేల జనాభా ఉన్నది. స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన ఈ 14 సంవత్సరాలలో ప్రభుత్వము వారికి ఏమైనా చేసినదని చెప్పగలరా? ఆ సముద్ర ప్రాంతంలో వారికి రహదార్లు లేవు. రోడ్లు కావాలంటే ప్రజలు కంట్రీబ్యూషన్ ఇవ్వాలని అంటారు. ఇది ప్రదాళికా యుగం. అక్కడి ప్రజలకు తినటానికి తిండిలేదు; కంట్రీబ్యూషన్ ఎలా ఇస్తారు? కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీలు పెట్టుకొని వారి మత్స్య పరిశ్రమను అభివృద్ధి చేసుకొందామంటే, ఈ సొసైటీలు ధనవంతుల కోసమేగాని, పేద ప్రజలకోసము కాదు అన్నట్లుగా పరిస్థితులు ఉన్నవి. పది సంవత్సరాల క్రిందట కంట్రోలు రోజ్ ల్లో, కంట్రోలు దశకు దొరికే వస్తువులు తెచ్చుకొనుటకు కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీ పెట్టుకొందామని ప్రయత్నిస్తే అల్లివలన సొసైటీ రిజిస్ట్రేషన్ కోరిక మూడు, నాలుగు సంవత్సరాలు పట్టింది. అందు

నల్ల కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీలు పెట్టుకొనుటకు కూడ కష్టముగా ఉన్నది. ఏప్రిల్ నెల చాటికే మత్స్య పారిశ్రామికులు గ్రామాలవెంట తిరిగి అన్న పూ రామచంద్రా అని ముష్టి ఎత్తుకొని బ్రతకాలి. వారి పరిస్థితి ఆ విధంగా ఉన్నది. రెండు ప్రచాళికలు అయినవి. మూడవ ప్రచాళిక కూడ ఆరంభం కాబోతోంది. ఇంతవరకు ఆ మత్స్య పారిశ్రామికులకు ఇళ్ళు కట్టుకొనుటకు దిక్కు లేకుండా ఉన్నది సముద్రప్రాంతంలో బంజరు భూములను వారికి పట్టాలు ఇవ్వటానికి అనేక అభ్యంతరాలు పెడుతున్నారు. మహారాజా ఎస్టేటుపై మొట్టొక్క అల్లివలస దిగ్గర, కొటపాలెం పక్కన 70 ఎకరాల బంజరుభూమి వలలు ఎండ వేసు కొనుటకు రిజర్వేషన్ చేయించాము. ఆ సంవత్సరా లై నది. రెవెన్యూ డిపార్టు మెంటు, కరం నవ్వుకోలేదని, తాళిల్దారు వచ్చుకోలేదని ఇంతవరకు పట్టాలు ఇవ్వడంలేదు. అక్టోబరు నెల 11గాయతు, మార్చి వరకు చేపలు ఎక్కువ పడ తాయి అటువంటి పై నెలలో చేపలు పటి నిలవ చనుకొనుటకు వగిన స్టోరేజీ వసతులు లేవు. Co-operative Department, Fisheries Department Inspectors ఆ ప్రాంతాలకు పోయి వారి కష్టసుఖాలు తెలుసుకొనేవారు కనిపించుటలేదు. గణపం వెంకటం Fisheries Department కు వెళ్లి, కర్రకొరకు అడిగాము. రెండు పడవలకు అల్లి వలస సొసైటీకి ఇవ్వమని అడిగితే అది కళింగవల్లం వారు వచ్చి తీసుకు వెళ్లారు. మళ్ళీ కర్ర తెప్పించాలంటే కి సంవత్సరాలు అవుతుందని అన్నారు. కర్ర సత్తైలేదు. ఇరువత మెషిన్ బోట్స్ సత్తైచేశారు. అది చేపలు పట్టేవారి పేరుచెప్పి ఒక దొరకు కళింగవల్లంలో ఇచ్చారు పరిస్థితులు ఇట్లా ఉన్నవి. ఏమిచేయాలో తెలియకులేదు కోటయ్యగారు చాలవిషయాలుచెప్పారు. చీఫ్ మినిస్టరుగారికింద యీ డిపార్టుమెంటు ఉన్నది. వారికి యీ పేదప్రజల కాలాకు కష్టసుఖాలు పూర్తిగా తెలుసు. ఇకనైనా వారి జీవనపరిస్థితులు చక్కబరచుటకు పూనుకొని యీ డిమాండును యింకా ఎక్కువచేసి మత్స్య పారిశ్రామికులు ఇళ్ళు కట్టుకొనుటకు వసతులు, రహదారి సౌకర్యాం, వలలు ఎండ వేసుకొనుటకు కావలసిన స్థలం రిజర్వుచేయటం, యీ ఏర్పాట్లు వేయాలని కోరుతున్నాను. వలలు ఎండ వేసుకొనుటకు భూములకు ప్రయత్నిస్తే పెద్ద రైతులు అభ్యంతర పెడుతున్నారు. ఎప్పుడో జమీందారీలు రద్దుఅయ్యే రోజులలో ఎప్పుడు రసీదులు, తప్పదుపట్టాలు సృష్టించి అవి తమ భూములని వాటిని పెద్దరైతులు అక్రమించుకొని మత్స్య పారిశ్రామికులను నానాఅంశాలు పెడుతున్నారు. వీరు ఆ తాదలు భరించలేక ఆ ప్రాంతాలను పడిచిపెట్టి పెద్ద రైతులు లేని ప్రాంతాలకు పోయి, సముద్రపువద్దన పాకలు కట్టుకొని జీవించ వలసినపరిస్థితి ఏర్పడింది. ఆవిధంగా బొంతలకోడూరు పరియానంచ 40 కుటుంబాలు నరసరావుపేట తాలూకాకు పోయారు. నడవటానికి శ్రోవలుకూడా

లేకుండా చేస్తున్నారు. అందుచేత మత్స్య పారిశ్రామిక కష్టాలను తీర్చుటకు హరిజన వెల్ ఫేర్ బోర్డు మాదిరి ఒక వెల్ ఫేర్ బోర్డు పెట్టి సదుపాయాలు కలుగజేయవలెనని కోరుతూ, వారి విషయంలో ప్రభుత్వం గమనించి తీసుకొంటానని ఆశిస్తూ విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ రాజా వి. వి. కృష్ణారాజు బహదూర్ : అధ్యక్షా, ఈరోజున ముఖ్యమంత్రి శ్రీ సంజీవయ్యగారు, పశుసంపద, అటవీ సంపద, మత్స్య, రిశ్రమ మొదలైన వాటికి సంబంధించిన డిమాండును ప్రతిపాదించుట చాల గుర్తింపదగిన విషయం మన దేశంలో పూర్వం ఆర్యులనాటినుండి ప్రజలకు నివాసయోగ్యమైన స్థలము కావాలన్నప్పుడు తృణకాష్ఠ జలసమృద్ధిగల ప్రాంతాలు ప్రజకు అన్నివిధాల ఉపయోగకరమని చెబుతూవచ్చారు. తృణం అంటే పచ్చగడ్డి. అడవులు ఉన్నచోట వర్షాలు, వర్షాలుపడినచోట పసిరి, పసిరిక ఉన్నచోట పశుసంపద ఉంటుంది. కాష్ఠము అంటే అడివి; జలసమృద్ధి ఉన్నచోట మత్స్య పరిశ్రమ ఉంటుంది. వాటికి సంబంధించిన డిమాండ్ను ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రతిపాదించుట చాల సంతోషము. మనదేశంలో ప్రాచీనంగా అడవిసంపద విషయంలో ఎక్కువ పోషణ జరుగుతూ ఉండేది. మానవులకు కావలసిన అన్ని సంపదలు ఈ మూడింటిద్వారా లభ్యమయ్యేవి. పూర్వకాలంలో పశు సంపదనే సొమ్ములు అనేవారు పశుగణాన్ని సొమ్ముక్రింద వాడేవారు. ఈనాడు రానురాను జనజాహుళ్యము పెరిగిపోవుటచేత, దేశంలో అన్నివర్గాల వారికి వ్యవసాయం మీద ఆశలు కలుగుటచేత, చివరకు అడవి ప్రాంతములో ఉండేవల్లపు భూములుకూడా సాగులోకి తీసుకురావటంతో అడవులు నాశనమై పోతున్నవి.

అందుచేతనే వర్షం పడటానికికూడా అవకాశం లేకపోయింది. వల్లపు అడవులుకొట్టేసి, పోడు కల్లివేషన్ చేయటంద్వారా అక్కడ ఇసుక అంతా కొట్టుకురావటం, నీరుకంటే ఇసుక ఎక్కువరావటం, తద్వారా మేటవేయటం జరుగుతున్నది—అడవులు పెంచితే అక్కడ వర్షంపడి, ఆజలం నెమ్మదిగావచ్చి నదులునిండటం జరుగుతుంది. అంతేగాక అడవులలోవుండే వక్షిజాలం అక్కడ ఉన్న ఆకు అలము తింటూ ఎంతో మెన్యూర్ తయారుచేస్తూ ఉన్నవి. వృక్షాలు, లతలు మొక్కలు వర్షాలవల్ల మ్రగ్గి—అవికూడా మెన్యూర్ కావటం జరుగుతుంది. ఆ మెన్యూర్ అంతా వరదలవల్ల మన దేశంమీదకు రావటం తద్వారా భూమి ఎక్కువ సారవంతం కావటము తత్ఫలితంగా మనం ఎక్కువ పంటలు పండించటం జరుగుతూ వస్తున్నది. ఇప్పుడున్న జనసమృద్ధివల్ల మనం వల్లపు అడవులనే కాకుండా, కొండప్రపాంతాల మైకికూడ చెక్కి వ్యవసాయం

చేస్తున్నందువల్లనే. మరకు నదులు పొంగడం, మనకు సారవంతమైన జలపాతం రాకపోవటం, అడవి లేనందువల్ల వర్షాలు కురవకపోవటం—ఇలాంటినవి, కష్టాలు దేశానికి సంభవిస్తున్నవి. అడవులను రక్షించుకోవటం మన ప్రథమ కర్తవ్యమని గుర్తించిననాడే, దేశము అన్నిరంగములలో అభ్యున్నతి సాధిస్తుంది అని నేను భావిస్తున్నాను. విశ్వమానవప్రపంచంలో ఉన్న పశువులలో మూడవనంశు పశువులు మన దేశములోనే ఉన్నవి. ఆరవనంశు పశువులు మన రాష్ట్రములో ఉన్నవి. పశుసంపద దినదినాభివృద్ధి పొందుతున్నది. పూర్వము గ్రామాలలో పశువుల గ్రాసానికి కొంతభూమి ప్రత్యేకంగా ఉంచటం ఆచారంగా జరుగుతూ వచ్చింది. అవే కమ్యూనల్ లాండ్స్ అన్నారు. ఆ కమ్యూనల్ లాండ్స్ పచ్చిక బీడులు అడవిఅంతా వ్యవసాయరంగంలోకి రావటంచేత పశువులకు పుష్కలమైన పచ్చిక ఆహారము లేకపోయిన కారణంచేత అవి క్రుంగి కృశించిపోతున్నవి. అవి బలహీనంగా ఉంటున్నవి. అందువల్ల మనకు రావలసినపాలు రాకుండా పోతున్నవి. దేశంలో పల్లపు అడవులు ఉన్నచోట్ల పచ్చిక ఎక్కువవస్తుంది. కాబట్టి పల్లపు అడవులు పెంచటం, పశుగణాభివృద్ధి కావించటం, చాలా అవసరం. ఏదో కృత్రిమ ఎరువులద్వారా పంటలు పండించటం సాధ్యంకాదు. ఈరోజున వ్యవసాయానికి ఆమోనియం సల్ఫేటువగైరాలు వేస్తున్నారు. పశువుల ఎరువుగాని, కసవుగాని, మన్నుగాని, కంబోస్టు ఎరువులు వేసినపుడు మనకు ఎక్కువ ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. కేవలం రసాయనిక ఎరువులు వేసి, కంబోస్టు ఎరువులు వేయకపోతే కొంతకాలానికి భూమిని స్వాగమైపోయి పంటలు పండనిస్థితి ఏర్పడుతుంది. పశుసంపద మనకు అన్నివిధాలా చాలా అవసరము అయిపట్టువంటిది. అందువల్లనే గోవులను మనం పరమపవిత్రంగా ఎంచుకొని పూజిస్తున్నాము. మన శరీరానికి పోషక కలిగించే పాలను పశువులు ఇస్తున్నవి. ఎద్దులు వ్యవసాయానికి పనికి వస్తున్నవి. పశువులు మనకు కంబోస్టు ఎరువులను ఇస్తున్నవి. అటువంటి పరమపవిత్రమైన పశుగణాభివృద్ధి విషయంలో యీనాడు ఏమాత్రం కృషి జరగటం లేదు. పల్లపు అడవులు లేనికారణంచేత, పచ్చిక లేనికారణంచేత పశువులు బలహీనంగా ఉంటున్నవి. కాబట్టి మన పశువులను బలముగా ఉంచేటట్లు చూడాలి. మనం హెచ్చుపాలు ఇచ్చే పశువులను సంపాదించాలి. బలమైన ఎద్దులను సంపాదించాలి. మన పాడిపంట అభివృద్ధి కావాలంటే, పశుసంపదను అభివృద్ధి పరచాలి. మనం ఎన్నో రకరకాల పశుజాతులను సంపాదిస్తున్నాముగాని వాటి భృతిగురించి యోచించటం లేదు. వాటి భృతిగురించి ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. మొత్తం భారతదేశంలోని సముద్రతీరంలో ఆరవ వంతు సముద్రతీరం మన రాష్ట్రములో ఉన్నది. శ్రీకాకుళంజిల్లా ఇచ్ఛాపురం మండి నెల్లూరుజిల్లా మూలూరుపేటవరకు ఆంధ్రప్రదేశ్ లో కోస్తాతీరము

ఉన్నది. అది 000 మైళ్ళు పొడవు ఉన్నది. మనకు 12 వేల స్క్వేర్ మైళ్ళు సముద్రము ఉన్నది. అంతేగాక మనకు అనేకమైన సరస్సులు ఉన్నవి. అటువంటి పరిస్థిలో మన రాష్ట్రంలో అన్ని రాష్ట్రాలకంటే ఎక్కువగా మత్స్యపరిశ్రమను అభివృద్ధి పర్చటానికి అవకాశాలున్నవి. బెస్తవారి శీసితాన్ని అభివృద్ధి పరచాలి. "డిప్ వాటర్ ఫిషింగ్; బెటర్ వెయిట్ బోటుస్" మొదలైనవి ఎక్స్ ప్లొరేషన్ పర్యాటకం చేస్తున్నాము. బెస్తవారి పిల్లలకు విద్యావ్యాప్తి కలిగిస్తున్నారు. వారు చేపలుపట్టే పరిశ్రమలో ఎక్కువ ప్రావీణ్యత సంపాదించటానికి చాలా ప్రయత్నాలు చేస్తున్నారని అవి వారికి అందుబాటులో లేవు. బెస్తలు ఉండే ప్రాంతాల్లో రోడ్లు వేయించాలి. వారికి డిప్ లు పర్యాటకం చేయాలి. ఫిష్ యార్డ్స్ పర్యాటకం చేయాలి. మత్స్యపరిశ్రమను అభివృద్ధిపరిచే వద్వారా మత్స్యాలను పుష్కలంగా సప్లయ్ చేసి, వద్వారా ఆహారోత్పత్తి అధికం చేయటానికి పూనుకోవాలని కోరుతున్నాను. బెస్తవారి పిల్లలకు విద్యావ్యాప్తి కలిగించాలి. వారికి పరపతి సంఘాలద్వారా ఆర్థికస్థోమత చూర్చి, దేశ అభివృద్ధికి పాటుపడాలని కోరుతున్నాను. మన దేశానికి ఉన్న యీ మూడు సహజసంపదలను ఎక్కువగా అభివృద్ధి చేయటానికి కృషిచేస్తూ బెస్తవారికి ఆర్థికస్థోమత కలిగించటానికి ప్రభుత్వం పూనుకోవాలని కోరుతూ ఇంతటితో విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ యస్. రాజేంద్రరావు: గిరిజనప్రాంతాలు చాలా చిన్నచిన్న గ్రామాలుగా ఉంటాయి. గ్రామంచుట్టూ - ఇళ్ళకు అనుకూల - రిజర్వు ఫారెస్టు లైన్లు ఉంటాయి. 50 ఇళ్ళు కలిగిన గ్రామాలు ఉన్నవి. నా నియోజక వర్గములో ఒక ఇల్లుకలిగిన గ్రామంకూడా ఉన్నది. అక్కడ మధ్యన 10 ఎకరాల భూమి ఉండటం చుట్టూ రిజర్వు ఫారెస్టు ఉండడంవల్ల అడవిజంతువులవల్ల వారికి చాలా కష్టముగా ఉన్నది. వాళ్ళ పశువులను అడవి పెద్దపులులు తినటం జరుగుతున్నది. నా నియోజకవర్గంలో ముగ్గురు లంబాడీలను గిరిజనులను పెద్ద పులి తిన్నది. వారిని సాంఘికంగా, ఆర్థికంగా అభివృద్ధిలోకి తీసుకురావాలంటే వాళ్ళందరినీ ఒకచోట కేంద్రీకరించాలి. అడవి ప్రాంతంలో రిజర్వు ఫారెస్టులలో చాలా పెద్ద పెద్ద ప్రాజెక్టులు కట్టటానికి అవసరమైన నీటివనరులు ఉన్నవి. నా నియోజకవర్గములో గండిచెరువు, తూములేటి చెరువు, దయ్యం మడుగు ఉన్నవి. అక్కడ పెద్ద ప్రాజెక్టులు కట్టి, అక్కడ రిజర్వు ఫారెస్టులో 4 వేల ఎకరాలు ఖాళీచేసి, గిరిజనులందరినీ ఒకచోట చేర్చితే కాగుంటుంది. అప్పుడే ప్రభుత్వం వారికి చేస్తున్న సహాయము అందుతుంది. 2,80 ఇళ్ళు ఉన్న గ్రామాలలో, వారికి ప్రభుత్వము చేస్తున్న సహాయము అందదు. కాబట్టి వారిని ఒక

కాలనీలో కేంద్రీకరించ చేసినట్లయితే మనం వారికి అన్ని ధారల సౌకర్యములు కలుగజేయగలుగుతాము. అదవి ప్రాంతంలో ఐదారు మైళ్ళమీద కోప్స్ ఉంటున్నవి. అదవిదగ్గర ఉన్న ప్రజలు వారికి అవసరమైన వ్యవసాయ పనిముట్లు అక్కడనుండి తెచ్చుకొంటూ ఉంటారు. కోస్ కాంట్రాక్టర్ అక్కడ చుట్టు ప్రక్కల ఉన్న ప్రజలకు తక్కువ రేట్లకు వ్యవసాయ పనిముట్లు సప్లయ చేయాలని నిబంధన ఉన్నది. కాని, ప్రజలు కూప్ లకు పోయి కూప్ ముస్తా జరులను అడిగితే వాళ్ళు ఇవ్వరు. మా దగ్గర స్థానికులు అయిపోయింది అంటారు. ఎక్కువ ధరలు చెబుతారు- అందువల్ల ప్రజలు చౌకీదార్లకు లంచం ఇచ్చుకొని వ్యవసాయ పనిముట్లు తెచ్చుకొంటారు. ఆ చౌకీదార్లు డబ్బు తీసుకొంటారు. తర్వాత అడవంతా నాశనమైపోతున్నదని పై ఆఫీసర్లు అంటారని చెప్పి, యీ చౌకీదార్లు వేద ప్రజానీకంమీద కేసులు పెడతారు అప్పుడున్న చౌకీదారు వాళ్ళపైన కేసు పుటప్ పీసీబీతో, మళ్ళీ ఏడాదికో, రెండేళ్ళకో ఆ వేద ప్రజానీకంపైన 50 రు. లో, 100 రు. లో జుల్మానాపడి కేసు నడుస్తుంది పై అధికారి వచ్చి పీళ్ళ ఎద్దనుండి జబర్దస్తీగా డబ్బు వసూలు చేస్తారు ఇట్లాంటివి జరగకుండా ప్రతి 5, 10 మైళ్ళకు ఒక చిన్న డిపో పెట్టి వాటి ద్వారా వ్యవసాయ పనిముట్లు అక్కడ ఉన్న రైతులకు సప్లయ చేయించాలని మీద్యారా మంత్రిగారికి మనవిచేస్తున్నాను.

Reserve Forests లో అడివిలేని భూములు చాల ఉన్నాయి. ఇదివరకు శ్రీ తిమ్మారెడ్డిగారు అటవీశాఖ మంత్రిగా ఉన్నప్పుడు మానుకోట తాలూకా విషయం వారితో చెప్పడం జరిగింది. అక్కడ ఇదివరకు రైతులు కొన్ని భూములలో సేద్యం చేసుకొంటున్నారు. ఫారెస్టువాళ్ళు పోయి వాళ్ళు సేద్యం చేసుకొంటున్న భూములలో గొడ్లను మేపుతున్నారు అని వారితో చెబితే వారు దానిమీద వెంటనే చర్య తీసుకుని వాళ్ళకు పట్టాలు యివ్వడానికి కూడ ఒప్పుకున్నారు. కాని ఇంతవరకు దానిని implement చేయలేదు. అడవులలో ఎక్కువ భాగం అదవి లేనటువంటి భూములే ఉన్నాయి. దగ్గరనే private forests ఎన్నో ఉన్నాయి. కావలసివుంటే వాటిని ప్రభుత్వం తీసుకోవచ్చు. నీటి వనరులు కలిగినచోట వెంటనే ఫారెస్టులోనుంచి తొలగించి ఆ భూమిని సేద్యానికి యివ్వవచ్చు. మా నియోజకవర్గంలో వెంకటాపురం అనే గ్రామం ఉన్నది, ఆ ఊరి చివర bus stand ఉన్నది. Bus stand కు ఏదైన బండి వచ్చినట్లయితే ఆ రెండు ఎడ్లు ఆవలికి పోతాయి. దగ్గరనే ఉన్నది. 800 ఎకరాలు గట్ నంబరు భూమికి forest వాళ్ళు reserve forest అని దానిచుట్టు line పెట్టారు. బస్సు దగ్గరకి వచ్చిన ఎడ్లు ఆ అడవిలోకి పోవడం

బండెలదొడ్డికి పోవడం జరుగుతున్నది. అందులో రాయి ఉన్నది. ఇదివరకు ఆ రాయి తెచ్చుకుని గ్రామస్థులు యిల్లు కట్టుకునేవారు. ఆ రాయి కూడ అందులో కలుపుకొని ఒక్కరాయి కూడ తీసుకుపోకుండా చేస్తున్నారు. మేము ఎన్నోసార్లు representation, దరఖాస్తులుకూడ ఇవ్వడం జరిగింది. కనీసం రైతులు పశువులు మేపుకొనేందుకు, రాయి తెచ్చుకునే సుండుకు సౌకర్యాలు కలిగించాలి. అది గట్ నంబరు ఖామి. గ్రామం దగ్గరనే ఉన్నది. ఇంకా అది reserve forest లో కలుపుకోలేదు. Minister గారు వెంటనే తగుచర్య తీసుకుని forest లో నుంచి తొలగించాలని కోరుతున్నాను. బుద్ధారం అనే గ్రామంలో సోషల్ వెల్ ఫేర్ డిపార్టుమెంటువాళ్ళు 10 సంవత్సరాల క్రితం వెనకబడిన తెనుగువాళ్ళకు 80, 70 మందికి మనిషికి 4, 5 ఎకరాల చొప్పున పట్టాలు ఇచ్చారు. అప్పటినుంచి వాళ్ళు శిస్తులు చెల్లిస్తున్నారు. ఆ ఖామినికూడ forest లో కలుపుకుందామని అని దానికి లైసులు పెట్టి వాళ్ళను అందులోనికి పోనివ్వడం లేదు నేనుకూడ పోయి చూసివచ్చాను. దానిలో కట్టలేదు, కంపకూడ లేదు వాళ్ళకు పట్టాలు అయినాయి. పట్టా certificates కూడ Social Welfare Department వారు యిచ్చారు. ఆ ఖామిని అక్కడి తెనుగువాళ్ళకు ఇప్పించవలెనని మీ ద్వారా మనవి చేస్తున్నాను. Reserved Forest లలో మేకలను మేవడము నిషేధం ఉన్నది. అక్కడి అధికారులకు చాల ఎక్కువ మొత్తాలలో లంచాలు యిచ్చి మేకలను మేవడం జరుగుతూనే ఉన్నది గాని, ప్రభుత్వం ప్రైవేటైజేషన్ నిషేధం పెట్టినది మేకలు వస్తే అడవి చెడిపోతుంది అని. దీనివలన మేకల సంపద పూర్తి సరించి పోయే ప్రమాదం ఉన్నది. కనుక ఒక్కొక్క range లో కొన్ని వేల ఎకరాలు ఒక బ్లాక్ గా ఏర్పరచి అందులో మేకలను మేపుకునేందుకు అనుమతి ఇప్పించవలెనని మీ ద్వారా సుంత్రిగారికి మనవిచేసుకుంటున్నాను. గోదావరి ఒడ్డున కొన్ని గ్రామాలు ఉన్నాయి. గోదావరికి వరదలు వచ్చినప్పుడు ఆ గ్రామాలలోకి నీరు రావడం జరుగుతుంది. వాళ్ళు ఎన్నో applications పెట్టుకున్నారు. దగ్గర ఉండే reserve forest లో కనీసం 40, 50 ఎకరాల ఖామి మాకు ఇచ్చినట్లయితే మేము యిళ్ళు కట్టుకుంటామని వారు అడిగారు. Reserved Forest లో నుంచి 40, 50 ఎకరాల ఖామి తొలగించి వాళ్ళ అపాదికొరకు ఇప్పించవలెనని మనవి చేస్తున్నాను. రంగాపురం అనే గ్రామం ఉన్నది. అక్కడ అంతా గిరిజనులే ఉంటారు. అక్కడ లక్కవరం చెరువు అనే వాగు ఉన్నది. ఆ వాగు వచ్చినప్పుడు నీళ్ళు పూర్తిగా ఇండ్లల్లోకి వస్తాయి. వాళ్ళు చాల ఏళ్ళనుంచి ఊరి ప్రక్కనే ఉన్న 80, 40 ఎకరాలు మాకు గ్రామం కట్టుకునేందుకు ఇస్తే చాలునని ఎన్నో applications పెట్టుకున్నారు. కాని ఇంతవరకు

దానిమీద ఎలాంటి చర్య తీసుకోలేదు. ఇప్పటికైనా చర్య తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను. మా నియోజకవర్గంలో చాల పెద్ద పెద్ద చెరువులు ఉన్నాయి. రామప్ప, లక్ష్మవరం, భీమ భువనపురం, భువనపురం మొదలయిన చెరువులు ఉన్నాయి. అవి ఎప్పటికీ ఎండిపోనటువంటి చెరువులు. అక్కడ వెనకబడ్డటువంటి తెలుగువాళ్లు, వస్త్రవాళ్లు చాలమంది ఉన్నారు. ఆ లోతు నీళ్ళల్లో చేపలు వట్టిదానికి తగిన పరికరాలు వాళ్ళదగ్గర లేవు. లోసునీళ్ళలో చేపలు పట్టేందుకు ప్రభుత్వం పడైన ఒక స్కీముపైట్టి పరికరాలు supply చేసి అక్కడ కొంతమందికి training యిచ్చి వాళ్ళకు సౌకర్యం కల్పించవలెనని మీద్యారామనవిచేస్తున్నాను. First Five Year Plan లో ప్రభుత్వం జాకారం దగ్గర జాకారం కాలనీ అని ఒక కాలనీ కట్టించింది. నైజాం కాలంలో ఫనాగజీన్ అని పాకిస్తాన్ నుంచో, ఎక్కడనుంచో వచ్చిన ముస్లిమ్స్ కు దాని ప్రక్కనే ఉన్న 900 ఎకరాల Reserve forest కొట్టించి సేన్యం కొరకు యిచ్చారు. Police Action లో వాళ్ళు వెళ్ళిపోయారు. వాళ్ళు వెళ్ళిపోయిన తరువాత ప్రభుత్వం మళ్ళీ దానికి, ఎలాంటి కట్ట లేనటువంటి భూమి, లైనులు పెట్టుకున్నది. అక్కడ గవర్నమెంటు కాలనీ కట్టించుకున్నప్పుడు ఈ భూమిని మనిషికి 5 ఎకరాలు 5 ఎకరాలు ఉన్నవని యిస్తామని వాగ్దానం చేశారు. ఎక్కడ ఎక్కడనుంచో రైతులు వచ్చి యిట్లు కట్టుకున్నారు. Social Welfare Department వాళ్లు, Community development వారు కొంతదబ్బు సహాయం చేసి వాళ్ళకు కాలనీ కట్టించారు. మొత్తంమీద కాలనీ కట్టించడం జరిగింది. గాసి వాళ్ళకు ఆ భూములు మాత్రం యివ్వలేదు. దానికి ప్రక్కనే 800 ఎకరాల భూమి ఉన్నది. వాళ్ళు ఎక్స్ ప్రెజెంటేషన్ representation చేసుకున్నారు. మొదలు ఫనాగజీన్ కొరకు యిచ్చిన భూమి అది. ఆ భూమిపై నా reserve forest నుంచి కొలగించి వారికి యివ్వవలెనని మనవిచేస్తూ యింతటితో విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ జి. సూర్యనారాయణ (గజపతినగరం - రిజర్వుడ్) : అధ్యక్షా, ఈ రోజున Forest demand చర్చిస్తున్నాము. ఈ demand ను పూర్తిగా బలపరుస్తూ కొన్ని విషయాలు ప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను. Forest లో చెట్లు పెంచడం మంచిదే. అయితే ఏ భూమిలో ఏ చెట్లు పెంచాలి అనేది వమస్య. నేను కొన్ని forest areas చూచాను. కొన్ని ప్రాంతాలలో ఈ కార్యక్రమం చాల సక్రమంగా జరుగుతున్నది. కొన్ని ప్రాంతాలలో డబ్బు దుర్వినియోగం అవుతున్నది. శ్రీకాకుళం జిల్లాలో శివార్ గంజి అనే గ్రామం ఉన్నది. అక్కడ 800 ఎకరాల భూమి ఉన్నది. పూర్వం అక్కడ నల్లమద్ది పగైరా చెట్లు ఉండేవి. కాని యిప్పుడవి తీసివేశారు. 400 ఎకరాలు వాగుచేసి

150 ఎకరాలలో టీడితో పెంచుతున్నారు. నీరు అందుబాటులో లేక 150 ఎకరాల భూమిలోని టీడిమొక్కలు పూర్తిగా పోయాయి. దానికి 415 వేల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి ఉంటారు. అదంతా నిరర్థకం అయింది. దానివల్ల ప్రభుత్వానికి వచ్చే ఆదాయం ఏమిలేదు. ఎర్రైనా ప్రభుత్వానికి ఎక్కువగా ఆదాయం యిచ్చేటటువంటిది కావాలి. అటువంటిది లేనప్పుడు ఆ భూమిని ఆచుట్టుప్రక్కల ఉండే కొండజాతులవారికి గాని, హరిజనులకు గానీ, పేద ప్రజలకు ఎవరికైనా యిస్తే వారు ఆహారధాన్యాలు పండించుకోడానికి, ఎవకాళం ఉంటుంది కొన్ని రుట్టుంబాలు అభివృద్ధి కావడానికి అవకాశం ఉంటుంది కొండజాతులు ఆ భూమిని బాగుచేసుకుని 4, 5 సంవత్సరములు అనుభవించిన గిరువాత రెవిన్యూ అధికారులు, ఫారెస్టు అధికారులు మీకు ఏ విధమైన హక్కులేకుండా పట్టాలు లేవు అని వారి నేనుల్లో ఉన్న భూమి లాగుకుని పేలంపాటు పేస్తే గుంటూరు నుండి, బెజవాడ నుండి వచ్చిన వారో లేక అక్కడ ఉండే పెద్ద గ్రామాలనులో లెక్కవధగకు కొనుక్కుంటున్నారు.

అక్కడనుండి మొదటినుండి సాగుచేసుకుంటున్న కొండజాతులవారికి భూమి లభించలేదు. కారణం, వారి ఆర్థిక పరిస్థితి చాలా పరిమితమైనది వారు వేలంలో కొనుక్కునే స్థితిలో లేరు. కనీసం యీ మొక్కల పెంపకంలో నయినా వారికి రోజుకు ఒక రూపాయలయినా టూలి వస్తుందా, అంటే అదీ లేదు. ఏ పదిఅణాలో, అయిదణాలో వస్తుంది. ఇటువంటి పరిస్థితిలో యీనాడు కొండజాతులవారు వున్నారు. అక్కడ వారి మేకలుగాని, గొర్రెలుగాని మేపుకొనే అవకాశంకూడా లేదు. ఫారెస్టు పరియాకు సంబంధించి రాళ్ళు వేస్తున్నారు. నువ్వు అక్కడ పశువులను మేపుకొనడానికి రిజర్వుభూములను మినహాయించగా నువ్వు 30, 40 ఎకరాలు యిందుకు కేటాయించవలసిన అవసరమున్నదని మనవి చేస్తున్నాను.

అక్కడ ఒక కార్పొరేషన్ ను నియమించారు, ప్రత్యేకంగా ఆదర్శప్రజల నిమిత్తం. ఎక్కువమందికి అది సహాయకారిగా లేదు. ఇక్కడ ఒక సంవత్సరం అంతకు విజయనగరం, ధర్మవరం మొదలగు ప్రాంతాలనుండి పావుకార్లు వస్తారు. అక్కడనుండి రెండుపద్దల బరువు మోసుకువస్తున్నారు. రూపాయిని కాసులక్రింద మార్చితే అవన్నీ రూపాయిలే అనుకుంటూరి కొండ జాతులవారు. కనుక అక్కడ పది, యిరవై, ముప్పై గ్రామాలవారిని ఒక సొసైటీగా ఏర్పాటుచేస్తే బాగుంటుంది. అప్పుడు వారి కూలిగూడ గిట్టుబాటు అవుతుంది. దీనినిగూర్చి ఆలోచించవలసినదిగా నేను కోరుతున్నాను. ఇక కొండ జాతులవారికి కల్పించబడుతున్న ఉద్యోగావకాశాల గూర్చి ఆలోచించవలసి

యున్నది. అంటరానితనంతో వారికి బంట్రోతు ఉద్యోగం కూడా ఎక్కడా దొరకడం లేదు. యస్, యస్, యల్, సి, పాస్ అయితేనేగాని గార్డు ఉద్యోగానికి కూడా అవకాశం లేదు. అది మాన్యు చేయవలసిన అవసరమున్నది. తరగతాలుగా పిరు వెనుకబడియున్నారు. కనుక థర్డు ఫారం చదివితే వారికి గార్డు ఉద్యోగం వచ్చేట్లు చేయాలి. ఫిప్తు స్టాండ్ల అయితే అక్కడనే హార్మన్ గా తీసుకొనే అవకాశం కల్పించాలి.

సముద్ర ప్రాంతములోనుండి, చపలు పట్టుకుని తీవించేవారిని గూర్చి కొంతమంది మాట్లాడడం జరిగింది. విశాఖపట్నం, కాకినాడ మొదలు యిచ్చాపురం వరకు లక్షల కుటుంబాలు యిటువంటివి వున్నాయి వారికి కావలసిన వసతులేమీ లేవు. ఇళ్ళు కట్టుకోడానికి జాగాలేదు. చేపలు పట్టుకొనడానికి సరియైన సౌకర్యాలు లేవు. వారికికూడా బంజరు భూముల నిచ్చి ప్రభుత్వం సహాయం చేయవలసిన అవసరమున్నదని ప్రత్యేకంగా మనవిజేస్తున్నాను. వారిలో విద్యావ్యాప్తికి యంతవరకు సరియైన చర్యలు తీసుకొనలేదు. స్కూలులేవు. కనుక, కనీసం రెండుమూడు గ్రామాలను ఒకటిగా ఏర్పిలయినా ఒక స్కూలును ఏర్పాటుచేయవలసిన అవసరమున్నది. అప్పుడు వారుకూడా సాటి మానవులవలె జీవించడానికి అవకాశముంటుంది. వారిలోకూడా విజ్ఞానం వెల్లివిరుస్తుంది. అప్పుడే వారుకూడా నాగరిక ప్రపంచములో మానవులుగా బ్రతకడానికి అవకాశముంటుందని, అందుకు ప్రభుత్వం తప్పక కృషి చేయవలయునని విజ్ఞప్తిచేస్తూ యంతటితో విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ పి. గున్నయ్య (పాతపట్నం - రిజర్వ్) : అధ్యక్షా, యీ డిమాండును సేను బలవరుస్తూ ప్రభుత్వం దృష్టికి కొన్ని విషయములు తీసుకురావలచు కున్నాను.

అటవీ ప్రాంతములలో చాలావరకు అభివృద్ధి జరుగుతున్నది. కాని, అది ఎవరికి జరుగుతున్నదంటే, పెద్దపెద్ద లక్షాధికారులైన కంట్రాక్టర్లకు. నా నియోజకవర్గమునకు సంబంధించిన పార్వతీపురం ప్రాంతంలోకూడా అడవులున్నవి. అక్కడ పడేసి, యిరవయ్యేసి గ్రామాలకు సంబంధించి చిన్నచిన్న కంట్రాక్టులుకూడా కంట్రాక్టుకు యిచ్చివేస్తున్నారు. ఎంతోమంది కర్రలు అమ్ముకొనడం కూడా జరుగుతున్నది. ఫారెస్టు ఆఫీసర్ గారితో యీ విధంగా ఘోరం జరుగుతున్నదని చెప్పకొనడం జరిగింది. కాని, పట్టుకున్న కేసులనే విడిచి పెట్టేస్తున్నారు. ఇది ఎందువలన జరుగుతున్నదో తెలియడంలేదు. పాతపట్నంలో కేవలం ఖరీదులు అల్లె ఒక సొసైటీ స్థాపించారు. దానికి కావలసిన కేన్ పాలిగొండ

రిజర్వు అడవిలోనుండి యివ్వవలసినదిగా రెండు సంవత్సరాలనుండి దరఖాస్తు పెట్టుకుంటున్నాయి. జిల్లా పరిషత్తువారు రిజిమెండు చేసినట్లుగా సంవత్సరం నుండి భోగట్టా వస్తున్నది. కాని, ఇంతవరకు ప్రభుత్వంవారు అర్దర్లు పంపించడం లేదు.

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : ఏ సొసైటీ అది ?

శ్రీ పి. గున్నయ్య : పాపపట్నం తాలూకా సార్వకోట సొసైటీ.

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : సార్వకోట సొసైటీకి సంబంధించి అర్దర్లు పంపించే శాము

శ్రీ పి. గున్నయ్య : చాలా సంతోషం. సుఖ్యమంత్రిగారికి నేను హృదయ పూర్వకముగ వందనలు తెలియజేయుచున్నాను. కొండజాతులవారు, హరిజనులు ఉన్నారు. వారు అడవిని కాయడానికి అత్యుత్సాహంతో ఉంటారు. వారికి ఫారెస్టు గార్డు ఉద్యోగములు ఇచ్చినట్లయితే బాగుంటుంది. వారు మోటుగావని చేయగలరు. ఎస్. ఎస్. ఎల్. సి., థర్డుఫారం చదివినవారు ఉన్నారు. పరీక్షలు పోయి తిండిలేకుండా వున్నారు. అటువంటివారిని పేస్తే బాగుంటుందని జిల్లా అధికారులకు చెప్పితే కూడ అడవి అంటే ఏమిటో తెలియని పాపులర్లకు ఆ ఉద్యోగాలు యిస్తున్నారు. అకు అల్లాడితే పారిపోయే వంతుల్ళను వేస్తున్నాను. హరిజనులు ఏమి అన్యాయం చేశారు ? వారు ఆర్థికంగా చాలా వెనుకబడివున్నారు అడవులు జమీందారీలక్రింద వుండేటప్పుడు రైతులు నాగళ్లకు, ఎంబుచెరుకుకు కలప తీసుకునేవారు. ఇప్పుడు ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటువారు— ఫారెస్టు ఆఫీసరు ఏ విశాఖ పట్టణంలోనో, విజయనగరంలోనో వుంటూ ముగ్గురు నలుగురు కంట్రాక్టరులను పిలిచి రహస్యంగా వేలం పెట్టేస్తున్నారు. కొండజాతులవారిని, పేదలను, పెద్దలను నలుగురిని పిలిచి పల్లికుగా వేలం వేసినట్లయితే బాగుంటుంది. చిన్నచిన్న ముక్కలుగా చేసి—వది, అయిదు ఎకరాలు చేసి—కూప్పేగాని, కేట్ కాంట్రాక్టులుగాని హరిజనులకు, కొండజాతులవారికి కాని యిచ్చినట్లయితే, వారు దానిమీద బ్రతికితే యీ ప్రభుత్వానికి ఎంతో పేగుగదా ? ఫారెస్టు ఆఫీసరు దండూరా మూలంగా తెలియజేసి వేలం వేయిస్తే బాగుంటుంది. ఇటువైన అయినా కొండజాతులవారికి, హరిజనులకు ఇట్టి అవకాశాలిచ్చి వారికి ముక్తి కలిగించాలని ప్రార్థిస్తున్నాను.

మా జిల్లాలో ఫిషరీస్ డిపార్టుమెంటు వున్నది. ఈ చేపల విషయమై గౌరవనీయ ప్రగడ కోటయ్యగారు చూట్లాడారు. వారితో నేర్పు పీఠవిస్తూ వున్నాను. ఫిషరీస్ కో-ఆపరేటివ్స్ ద్వారా సహాయంచేయాలి. దీనికి సంబంధించి

మా కిల్లాలో లక్షలకొలది రూపాయలు ఖర్చు అవుతున్నాయి. సొసైటీవారు పెంచిన ఒక్క చేపపిల్లలూడ బజారులో ఆమ్మితే కొనుక్కునే పాపాన పోలేదు. యీ డిపార్టుమెంటుకు 4, 5 వ్యానులు ఉన్నాయి. విశాఖపట్టణంలోని చేపలను సొసైటీలవారు 75 మైళ్ళ దూరం దాకా—పార్వతీపురం దాకా తీసుకుపోయి అమ్మివచ్చు. ఇందుకు లాభల సదుపాయం కలిగించాలి. సోపలు ఎల్ ఫీరు స్టూలు పెట్టి వారి విద్యాభివృద్ధికి ప్రభుత్వం తోడ్పడాలి.

పసునంపేద, కోళ్ళ పెంపకం విషయంలో మన ప్రభుత్వం ఒక విప్లవ మైన పని చేస్తున్నది, వాటిని సర్టిఫైయోగం చేయాలి. పశువుల పెంపకం, కోళ్ళ పెంపకం కార్యక్రమం ధనవంతులకు; పశువులు, కోళ్ళు వున్నవారికి యిస్తే వారి ఆవులనే మేపుకోలేనివారు యీ ఆవులను ఎట్లా మేవగలుగుతారు? ప్రతి గ్రామములోను వారిజనులు, అనేకమంది పేదవారు ఉన్నారు. గ్రామములో నూటికి పదికోట్లగాని, లేదా ఒక క్లాసులో 6, 7 పాడి ఆవులుగాని గేదెలుగాని వారిజనులకు ప్రభుత్వం వారు అప్పుగా గాని ఉచితంగా గాని యిచ్చి వారి ఆర్థిక లోపమును పోగొట్టడానికి వంట నే పూనుకోవాలని ప్రార్థిస్తున్నాను. క్లాసులలో వారిజనులకు ఇంతవరకు ఏమీ జరుగలేదు కాబట్టి, కోళ్ళ పెంపకంలోను, పశువుల పెంపకంలోను వారిజనులకు ఎక్కువ అవకాశం యివ్వాలి. ప్రభుత్వం వారు ఇట్టి ఆదర్శమైన పనిచేసి వారిజనుల ఆర్థిక స్తోమతను పెంచుతారని ప్రార్థిస్తూ యీ అవకాశం యిచ్చిన తమకు హృదయపూర్వక వందనములు తెలుపుతూ నేను విరమిస్తున్నాను.

* శ్రీ పి. రాజగోపాలనాయుడు : అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశ పెట్టిన యీ వశునంపదక కాఖకు సంబంధించిన డిమాండులో ఎంతవరకీలించి చూచినా ఒక్క విషయం మాత్రం కనబడుటలేదు. పశువులను అభివృద్ధి చేయాలన్నారు. మనది వ్యావసాయిక రాష్ట్రం. మనది వశునంపదకు పేరెన్నికగన్న రాష్ట్రము. అన్ని రాష్ట్రాల కంటే మన రాష్ట్రములో పశువులు ఎక్కువగా వున్నాయి. కాని మనకు బలిష్ఠమైన పశువులు కావాలి. ఎద్దులు కావాలి. పాలిచ్చే ఆవులు కావాలి. మనం వాటికోసం ప్రయత్నంచేయాలి. అందుకోసం ఏమేమి చేయాలనే విషయం ఆలోచించాలి. కాని యిందులో ఎంత వరకీలించి చూచినా ఒకటే కనబడుతున్నది. మందులు పేసి, ఇంజక్షను లివ్వడం ద్వారా పశువుల నెట్లా బలిష్ఠం చేయగలరో ముఖ్యమంత్రిగారే తెలియజేయాలని కోరు తున్నాను. పశువులు ఎక్కువ పాలిచ్చాలన్నా, ఎక్కువ బలిష్ఠంగా తయారు చేయాలన్నా వాటికి మంచి మేత కావాలి. ఈనాడు ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం తయారు చేసిన మేత ములుకు పట్టాలు ఇచ్చేస్తున్నది. పశువుల మేత కుపయోగపడే

భూములను షట్టాలకు యిచ్చేస్తున్నారు. ఏయే షట్ట కాలను చేసి వశువులను ఎట్లా అభివృద్ధి చేయబోతున్నారో ఇందులో ఎక్కడా లేదు. ఆంధ్రప్రాంతములో అనేక ప్రాజెక్టులు కడుతున్నాము. ఈ ప్రాజెక్టులు వచ్చినతరువాత, వాటి క్రిందవున్న ఆయకట్టు పెరిగిన తరువాత వ్యవసాయానికి కావలసినట్లుగా వశువుల అభివృద్ధికూడా చెరుగుతుందా? ఎట్లా అభివృద్ధి జరుగుతుంది; తగినట్లుగా అభివృద్ధి చేస్తున్నామా అనేది తెక్కలు నెస్తే మనం ఎనుకబడే వున్నట్లు తెలుస్తున్నది. అందువల్ల ఈ ప్రాజెక్టులన్నీ వచ్చేటప్పటికి వశువుల కొరత ఎక్కువ అవుతుందని చెప్పవలసియుంటుంది. ఇందుకు తగిన ఏర్పాటు చేయాలనికూడ ముఖ్యమంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. ఆంధ్రప్రదేశ్ నుంచి 2 కోట్ల రూపాయల విలువగల నేతిని కలకత్తా మున్నగు ప్రాంతాలకు పంపిస్తున్నామని యిందులోనే తెలియచేశారు. ఇది చాల నంకోషంపడగిన విషయం కాని యీనాడు యీ వ్యాపారానికి సంబంధించి ఒక అడ్డంకి వున్నదని ముఖ్యమంత్రిగారికికూడ తెలిసివుండాలి. మనము ఎగుమతి చేసే నేతికి A G. Mark లేనందువల్ల వారు తీసుకోడానికి నిరాకరిస్తున్నారు. అందువల్ల యిక్కడి వ్యాపారస్తులు, రైతులు కష్టపడుతున్నారు. ఈ రాష్ట్రంలో యంతవరకు A. G. Mark వేయడానికి తగు ఏర్పాట్లు జరగ లేదు. ఈ విషయాన్ని మంత్రిగారు గమనించాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ తిమ్మారెడ్డిగారు మంత్రిగావున్న కాలంలో పాలిటాడి పరిశ్రమ పెడతామని చెబుతూవచ్చారు. అవి సర్కారు జిల్లాలకేగాక, ఇతర జిల్లాలకుకూడ అవసరమైనది కనుక యీ పరిశ్రమవిషయం ఏమైనదోకూడ ముఖ్యమంత్రిగారు తెలియజేయాలని కోరుతున్నాను.

ఇక అడవులవిషయం వున్నది. దీనినిగురించి ఆలోచిస్తే చాల విచారం కలుగుతుంది దీనినిగురించి యీ ప్రభుత్వానికి యంతవరకు ఒక definite policy లేకుండా వున్నది. ఇందులో రెండురకాలున్నాయి. రైత్యుల ప్రాంతంలో యిదివరకువున్న అడవులు; రెండు, జమీందారీ ప్రాంతంలోనుంచి ప్రభుత్వం hand-over చేసుకున్నవి. వీటికి సంబంధించి ఒక అడ్డంకివున్నది. అడవులను అభివృద్ధి చేయాలనుకున్నాము ప్రభుత్వ అడవులమధ్యలో కొన్ని ప్రయివేటు అడవులున్నాయి ఇట్లా వున్నంతకాలం వాటిని రక్షించడానికి వీలుకాదు. వారు చుట్టూవున్న ప్రభుత్వ ఫారెస్టులనుకూడ కొట్టి లక్షలకొలది డబ్బును గడించడానికి వీలుఅవుతోంది. అందువల్ల అడవులను తప్పనిసరిగా రక్షించాలంటే మొట్టమొదట private forests ను acquire చేసి hand-over చేసుకొని వారికి నష్టపరిహారం యివ్వాలని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

రెండవ విషయం, నాడు అడవులను రక్షించడానికి అడవుల విధానం వ్యతిరేకంగా ఉంది అందువల్ల ఏ జమీందారు ప్రాంతాలలోని అడవులను మనం hand over చేసుకున్నామో, అక్కడి రైతులతో నిమిత్తం లేకుండా, వారి అవసరాలతో నిమిత్తం లేకుండా, మన ఇష్టం వచ్చినట్లు గెజెట్ నోటిఫికేషన్ చేసి కంట్రీలు వేసామో, తక్షణాదు రైతులందరూ గొప్పనిసరిగా అడవులలోనికి వెళ్లి సమయ అవసరమైన వ్యవసాయ పనిముట్లు, కావలసిన కలప తయ్యకొని డానికి జోర్యం చేసుకుని అడవులలోనికి వెళ్ళవలసిన ప్రమేయం ఏర్పడుతోంది. రైతులను, కూలీలను పనున్నా లాభంలేదు. కొనలలోనే కూలుగా ఉన్నవారు నెత్తిన మోపులు తెచ్చుకుని అమ్ముతూ బ్రతుకుతూంటే, అందుకుకూడ వీలు లేకుండా నాలుగైదు మైళ్ళ దూరంలో జ్ఞాపూ పెట్టి ఎక్కడనుండి నూర చెరుగు తయ్యకోవాలని నిబంధన పెట్టడంవల్ల ఇబ్బంది ఎస్తోంది. రైతులుగా వున్నవారు ప్రక్క అడవులుంటేనే వంటచెరుకు లభ్యం కానందువల్ల కట్టెల కోసము అడవులలోనికి వెళ్లి తప్పనిసరిగా కట్టెలు తెచ్చుకోవలసిన అవసరం ఉంది. గెజెట్ నోటిఫికేషన్ చేసినప్పుడు శివాయిజనూ సాగు ఉన్న భూములను అడవులలో పెట్టినా సరవాలేదు. సుమారు మూడు వరాసనుంచి తాము అనుభవించుకుంటూ, పట్టాలుండి శిస్తులు కట్టుకుంటూ, నమగ పూర్తి వంతు లున్న భూములను వారు వ్యవసాయం చేసుకోనివ్వమండా చేసి ఫారెస్టు సెటిల్మెంటు జరిగినప్పుడు సెటిల్మెంటు ఆఫీసరు వద్దకు వెళ్లి మీ రంకరు రిపోర్టు చేసుకోవలసింది. నివేదించుకోవలసింది. అట్టి ఇచ్చుకోవలసింది అంటే ఎంత అన్యాయంగా ఉందో ముఖ్యమంత్రిగారు గమనించాలి. ఎవరు సెటిల్మెంటు దగ్గరకు పోవలసింది? పట్టా లున్న రైతులా? పట్టా లున్నప్పుడు, విక్రయ చిత్రాలు, రసీదులు తెచ్చి ఇచ్చినప్పుడు వెనువెంటనే క్రింద అధికారులు కాంపౌండునా పైన ఉన్నవారు D. F. O. గారై నా వదలించివేస్తే రైతులు ప్రవేశించవలసిన అవసరం లేదు. నిర్దుష్టమైన ఫారెస్టు విధానం ఉంటేనే గిప్ప ఉద్యోగులైనా అడవులను రక్షించడానికి వీలు కలుగను. ఒక నిర్దుష్టమైన ఫారెస్టు విధానం రూపొందించుకుంటున్న ముఖ్యమంత్రిగారు చూడాలని కోరుతున్నాను. ఆ మధ్య-పేరు చెప్పలేను-ఒక కమిటీ భద్రాచలం ప్రాంతాలలోని అడవులవిషయమై దర్యాఫు చేసి అక్కడ తైటవున్న ప్రాంతాలను అడవుల్లో కలపాలని లోచలవున్న ప్రాంతాలను వదలివేయాలని వారు వ్రాశారు. వారు దర్యాఫు చేసి ఏ ప్రాంతాన్ని వదలి వేయాలి, ఏ ప్రదేశాలను కలపాలి అనేది చెప్పివున్నారు. ముఖ్యమంత్రిగారికి తెలుసు. ఆయన ఎక్కడకు వెళ్ళినా పేదలుగా వున్నవారు భూములు కావాలని ఫారెస్టులోని భూములు కావాలని కోరుతున్నారు. ఏ అవసరం దృష్ట్యా చేసారో తెలియదుకాని బ్రిటీషు హయాంలో ఏ మాత్రం చెట్లు పెరిగినా, ఏదో

కొంచెం సారం ఉండి చెట్లు పెరిగే భూమి అని తోచినా, ఫలప్రజ్వాలయనా పెరుగుతాయేమో అనుకోవచ్చు కాని నాలుగైదు అంగుళాల తోతులో అరంగుళం కంటే మట్టిలేని భూములు, పేరుకెనగ, ఉలువ మొదలైనవి వేసుకొనే చోట్లుకూడా చెర్చి వేయడంవల్ల పేదవారికి ఘానులు యివ్వడానికి లేకుండాపోతున్నది ఆ విషయమై ఆంధ్రప్రదేశ్ మొత్తంమీద పెద్ద ఉద్యోగులతోను, నిపుణులతోను, ఒక కమిటీ వేసి ఆ భూములు వదలించడానికి వీలున్నదో వాటిని వదలించి, ఆ విధంగా అనవసరంగాను, హెచ్చుగాను ఉన్న ప్రాంతం పేదవానికి ఇచ్చే వీలు ఆలోచించవచ్చును. ఏదైనా ఫారెస్టులోనికి తీసుకురావడానికి వీలుంటే అదికూడా పరిశీలించవచ్చును. ఈ విషయమై తగిన చర్య తీసుకోవాలని ముఖ్యమంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. Timber transit regulation గురించి ఒక్కమాట చెప్పవలసివుంది అవి చాల అవసరం. అవి లేకపోతే, తప్పనిసరిగా లారీలలో ఈ విధంగా కట్టెలు కొట్టి రవాణా చేసుకుంటూంటే వారిని అడ్డగించడానికి ఉద్యోగులకు చాల కష్టంగా వుంటోంది. కాని వీటి అమలులో చాల చిక్కులున్నాయి. Timber transit regulations అనుసరించి రోడ్లు వుంటే కట్టెలు వేసుకుని బండ్లు పోవడానికి వీలులేదని చెప్పారు. ప్రతి గ్రామంవద్ద రోడ్డుఉన్నది. దానిని దాటి పొలాలలోనికి వెళ్లి, వ్యవసాయ పనిముట్లు తీసుకువచ్చినా అది కట్టె కాబట్టి వాటన్నింటికీ కేసులు పెడతాం అంటున్నారు ఈ విధమయిన కేసులు చిత్తూరు జిల్లాలో జరుగుతున్నాయి. చాలాచోట్ల నోటీసులోనికి వస్తున్నాయి. జనాలను harass చేయడానికి పెట్టినా ఇవి కోర్టులలో నిలువలేదు. ఎప్పుడైనా ఏదైనా వ్యతిరేకత ఉంటే వారిని ఇబ్బంది పెట్టడానికి timber transit regulations అయుధంగా తీసుకుని కోర్టులలో నిలువని కేసులను ఎందుకుపెట్టాలి చెప్పండి. ఎవరయినా ఫారెస్టర్, గార్డ్ పట్టుకుంటే పట్టుకోబడ్డవారు రేజరు వద్దకువచ్చి 'అయ్యో నేను చేయలేదు, విచారించేయండి' అని చెబితే enquiry వేసి నేరస్థునిగా ఎంచబడినవానిపై కేసు పెడితే ఫరచాలేదు కాని ఫారెస్టు గార్డు చెప్పాడు కనుక D. F. O. గారు కేసు పెడితే కోర్టుకు వెళ్లి డబ్బు ఖర్చుచేసి తొలగించుకోవలసి ఉంటున్నది. ఈ విషయం ఆలోచించాలి. బొగ్గుల రవాణా మాత్రం జరుగుతూనే ఉంది చిత్తూరు ప్రాంతంనుంచి. దానిని నిషేధించకపోతే తప్పనిసరిగా చిత్తూరు జిల్లాలోని ఫారెస్టులు పూర్తిగా ధ్వంసమైపోయే ప్రమాదం ఉంది. గుడియోత్తం వద్ద బండబొడ్డి ప్రాంతంవారు మన ప్రాంతంలోనికి వచ్చి కట్టెలు కొట్టి లారీలలో వేసి తీసుకుపోతుంటే ఎంతో కష్టపడితేనేకాని అపడానికి వీలేకుండా పోయింది. ఇతర రాష్ట్రాలవారు మన అడవులలోనికి వచ్చి కట్టెలు కొట్టడానికి వీలులేకుండా చూడాలని

మద్రాసు ముఖ్యమంత్రిగారితో ఈ విషయమై సంభాషణలు జరిపి తే మంచిదని నేను కోరుతున్నాను. పట్టణాలకు సంబంధించి ఎమాత్రం పథకంలేదు. పట్టణాలు ఎక్కువ అవుతున్నాయి. జనాలు ఎక్కువ అవుతున్నారు. వంటి చెజుకు ఎక్కువగా కావలసి ఉంటున్నది. దానికై ఏమి ఏర్పాటు చేశారు? ప్రభుత్వం ఏమి ఆలోచన చేసినదో తెలియకుండా ఉన్నది. పట్టణాలలో కలెజుల కొరగ ఎక్కువగా ఉంది. దానివల్ల చాలా బాధలు పడుతున్నారు. పట్టణంలో రోడ్ల ప్రక్క ప్రాములను కూడా కొట్టివేయడానికి ఆ ఆలోచన ఉంది. ముఖ్యమంత్రిగారికి తెలుసు— చిత్తూరుకు చుట్టుప్రక్కల అయిదు మైళ్ళలో రోడ్లపై—పైపై అయినా జిల్లా పరిషత్తు రోడ్డు అయినా— ఒక చెట్టు కూడా లేకుండా చేస్తున్నారు. లెక్కవేస్తే రెండు మూడు వల ప్రాములు కొట్టి వేసారు. అయినా లేకుండా ఉన్నది. అక్కడ ఉండే గ్రామోద్యోగులు లెక్కలు చెప్పవలసి ఉంది. పట్టణాలలో చుట్టుప్రక్కల చెట్లు కొట్టివేయడమే కాకుండా వాహ్యోకి ఉపయోగించే రిజర్వు ఫారెస్టులను కూడా కొట్టివేస్తున్నారు. దానితో చాలా అవసరాలున్నాయి. ఈ విషయంలో గోర్రలు, మేకలు అభివృద్ధి అని వ్రాశారు. కాని ఆ విధంగా ఊరికే వ్రాశారేమో అనిపిస్తోంది. గోర్రల అభివృద్ధి ఉంటే మంచిదే. మేకలనేహటిని నాశనం చేసే విధానాన్ని ప్రభుత్వం అవలంబిస్తున్నంతవరకు ఊరికే వ్రాసినారనే అనుకోవలసి ఉంది. మేకల అభివృద్ధి తీవ్రమైన సమస్య. జమీందారీ ప్రాంతాలలో మేకల సమస్య అట్లాగే ఉంది. లెక్కలు తీసినా, surprise visits చేసినా, రాష్ట్రంలోని మేకలన్నీ అడవులలోనే మేస్తున్నాయని అర్థం అవుతుంది. దానికి సంబంధించిన రివెన్యూ మనకు పోతోంది. అవి మేస్తూనే ఉన్నాయి. ఇందువల్ల చాలా నష్టాలు కలుగుతున్నాయి. క్రింద ఉన్న ఉద్యోగులు రైతులు కలువ వలసి ఉంటోంది. అంతకుముందు మేకలకు ప్రత్యేకంగా బ్లాక్కు ఏర్పాటు చేయాలని ఆలోచన ఉండేది. అది ఏమైనది తెలియదు, ప్రత్యేకంగా బ్లాక్కు పెడితే మేకలను అడవులను రక్షించవచ్చును. ఇది పి. డబ్ల్యు. డి. తరువాత ముఖ్యమైన డిపార్టుమెంటు. అదృష్టమో, దురదృష్టమో కాని ఇందులో హెచ్చుగా లంచం తీసుకునే వీలున్నది.

ఉద్యోగస్థులు సక్రమంగా ఉండేటట్లు చేయవలసిన అవసరం ప్రభుత్వం మీద ఉంది. ఈనాడు వాచర్లు పావులా, అర్థరూపాయి తీసుకుంటారు; అది వేరే సంగతి. దానినికూడ నివారించవలసిన అవసరం ఉండగా పైననుండే కన్నర్యేటరు, డి. ఎఫ్. ఓ. నేరం చేసినప్పుడు, బిహేవియర్ సరిగా లేనప్పుడు వారు లంచగొందులు అని రుజువైనప్పుడు కఠినమైన చర్యలు తీసుకోవాలని ప్రభు

త్యానికి ఒకటి రెండు విషయాలు చెబుతాను. కన్న ర్వేటరుగా ఉండేవారిమీద ఎక్కడో సెంట్రల్ గవర్నమెంటు సర్వీసులో ఉండే ఆయనమీద ఇన్వెస్టిగేషన్ జరిగి చార్జెస్ ప్రేం చేస్తే సూపర్ యాన్యుయేటెడ్ అయినా రెండు సంవత్సరాలు ఎన్ఫోర్స్మెన్ట్ యిస్తున్నారని తెలుస్తోంది. ఆ విధంగా ఎందుకు చేయవలె? ఆయన రాష్ట్రంలో ఉండే ఫార్మెన్టును అభివృద్ధి చేయడానికి గొప్పవారా? లేక సుగుణమైనవారా? ఆయనమీద సెంట్రల్ సి. ఐ. డి ఎన్ క్వయరీ జరిగి రుజువై చార్జెస్ ప్రేం చేయడం అయిన తరువాత కూడ చర్య తీసుకోకుండా ఉండడం చాల తప్పు అని నేను చెబుతున్నాను. అలాగే డి. యఫ్. ఓ. పైన ఎన్ క్వయరీ జరిగి వారి మీద చార్జెస్ ప్రేం చేసి ట్రిబ్యునలుకు పంపాలని రికమెండ్ చేసినప్పటికీ ట్రిబ్యునల్ కు పంపకుండా అలా ఉంచినారని తెలుస్తోంది. అలాంటి విషయాలలో మాత్రం ముఖ్యమంత్రిగారు గట్టి చర్య తీసుకోవాలి. దీనిని అరెస్టు చేయకపోతే ప్రజలు డిపార్టుమెంటు పై నుంచి క్రిందవరకు సరిగా లేదనే ప్రమాదం ఉందని, కాబట్టి ప్రత్యేకంగా ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. రెగ్యులరైజేషన్ సరిగానే చేస్తే ఉద్యోగులు సంతృప్తికలిగి ఉంటారు. పై నుంచి క్రిందవరకు ఒకే విధానం అనుసరించాలి. తమకు ఇష్టము వచ్చినవారిని రెగ్యులరైజేషన్ చేసి మిగతవారిని రెగ్యులరైజేషన్ చేయకపోతే వారు అసంతృప్తి చెంది యేమాత్రం పనిచేయడానికి యిష్టంలేని పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది. ఒక విధానం అందరికీ అనుసరించాలని విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను

*శ్రీ పప్పురి రామాచంద్ర (ధర్మవరం-జనరల్): అధ్యక్షా, దేశంలో 3 బాగాం అరణ్యంగా ఉండడం మంచిదని మనమంతా అనుకుంటున్నాం. ఇంత వరకు ఆంధ్రదేశంలో నూటికి 28 పాళ్లే అడవులున్నాయి. ఇంకా వానిని పెంచ వలసిన మన ఆశ కాని ఉండే లెక్కలనుబట్టి చూస్తే ప్రతిసంవత్సరం అరణ్య ప్రాంతం తగ్గిపోతోందని తెలుస్తోంది. 1955-56 లో 1,39,91,897 ఎకరాలు. అదే 1956-57 లో 1,37,26,198 ఎకరాలు. అదే 1957-58 లో 1,36,80,186 ఎకరాలు. 1956 సంవత్సరం నుండి 1958 సంవత్సరానికి సుమారుగా 3 లక్షల ఎకరముల అడివి తగ్గిపోయినట్లుగా యిచ్చిన అంకెలవల్ల నిరూపణ అవుతోంది. కాబట్టి మనం అనుకునే ఉద్దేశ్యం అడవులను విస్తృతం చేయాలనే దానికే పరుద్దముగా అవి క్రమక్రమంగా ఊడస్తున్నట్లు లెక్క తేలుతోంది. అందుచేతనే ప్రభుత్వం ఆలోచించవలసినదని కోరుతున్నాను. ఆడవి, పంట, పశువులవృద్ధి యివి పరస్పర ఆశ్రయాలు. అడవులు లేనిదే పశువులు వృద్ధికావు. పశువులు లేనిదే వ్యవసాయం హెచ్చుకాదు. బ్రిటిషువారి కాలంలోనేమి, ఇటీవలనేమి, పెద్దపెద్ద అడవులను కొట్టి పారేస్తున్నారు. ఒకసారి ఉదకమండలందగ్గర దొడ

చెట్ల కొండమీద (అదే పేరు కళనలు) ఉండగా అమెరికానుంచి వచ్చిన కొందఱు చుట్టూ చెట్లు తీసుకొని బయలుపడి పూరన్నారు. ఇంక కొన్ని సంవత్సరాలకు కాపేరీ, గోదావరి, గృష్ణానదులు వారుటకు వానిలో నీరుండదు అన్నారు. అందుకంటే అడవులు కొట్టిపారేసిన బయళ్లు కనిపిస్తున్నాయి. బంగాళాదుంపల వ్యవసాయం సమకాలానికి చెట్లకొట్టివేసినారు. చెట్లు తీసివేస్తే వర్షాలు కురవవు. వర్షాలు తీసివేస్తే జీవనములు ఉండవు అని వారు చెప్పిరి. మనకు మదరాసు ప్రదేశం లేకపోయినా ఆంధ్రప్రదేశ్ లోకూడ అనే అడవులు ఉన్నాయి. ఇక్కడ ఉడమటి కనుకలకు బదులు తూర్పు కనుమలున్నాయి. నుంచి అడవులు ఉండినాయి, పూర్వం. కొంత భాగం ఓరిస్సాలోకి కరణ్యం పోయిందట. ఆ కొండలలో పోతు వ్యవసాయం పెడుతున్నారని మంత్రిగారికి తెలుసును అంతే కాకుండా కొంత్రాళ్లర్లు చెట్లనుకొట్టి ఎగుమతి చేస్తున్నారు. సర్పెంటినా దోషధులు కావలసినవి కొంత్రాళ్లు తీసుకుని చెట్లు తీసుకొని కొట్టివేస్తున్నారు. దోషధులున్న అడవులు నాశనం అయిపోతున్నాయి. తెలిసికూడా నివారించలేక పోతున్నాం. అందువల్లం టిల్లా ఉడమటిల్లాలు షామదేశాలు కావడానికి అడవులు నాశనం అయిపోవడం ఒక కారణంగా చెప్పవచ్చు. ఎందుకంటే పూర్వం ప్రతి గ్రామానికి కొంతకొంత అడవి ఉండది రోగిచెట్లు, తాటిచెట్లు తుమ్మరనములు ఉండేవి. ఇవన్నీ నాశనం అయిపోయాయి. వీటికే కారణం యేమంటే జనసంఖ్య ఎక్కువై నది. హోటల్లు ఎక్కువై నవి. వేదనీళ్ళు కావాలి, అందరకీ స్నానానికి. కాఫీ కావాలి, బొగ్గులకోసం చెట్లను నాశనం చేస్తున్నారు. వంటచెరకును పూర్వం గవర్నమెంటు అమ్మించేవారు. తాలూకా టవున్స్ లో వంటచెరకు ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటువారు అమ్మించేవారు. ఇప్పుడు అదంతా చేయడంలేదు. ఎవరంటే వారే చెట్లు కొడతారు. చీమ చొరగానని బ్రహ్మాండమైన అడవులన్నీ బయళ్లుగా తయారవుతున్నాయి. అడవులు నాశనం కావడంచేత వర్షాలు పడడంలేదు. మా జిల్లాలో సంవత్సరానికి 22 అంగుళాల వర్షం, అదీ సకాలంలో లేకుండా పోతున్నది. 3, 4 సంవత్సరాలనుండి అనావృష్టి దోష అనుభవించి కష్టపడుతున్నాం. అడవులు పెంచడం మన కర్తవ్యం, అడవులను డబ్బు ఖర్చుచెట్టి పెంచనక్కరలేదు. అవంతటవే పెరుగుతవి. నాశనం చేయకుండా కాపాడినారంటే అవంతటవే వృద్ధి అవుతాయి నీరుపోసి పెంచి యేమీ చేయనక్కరలేదు. అవంతపురం నుంచి తాడివర్రు పోయే హోవల్ ముచ్చకోడ అడవి ఉండేది. ఎర్రచందన వృక్షం అడవి వంచాయతీలవారు కొట్టిపారేశారు. కావలా స్ప్రింగ్ గా పెట్టి ఎర్రచందనం పెంచడానికి ప్రయత్నం చేస్తే చెట్టుకి ఒక రూపాయి చొప్పున మూడునాలుగు కోట్లు పడేందల్లో ఆదాయం వస్తుంది. షేక్స్ పిర్ డూరదేశం నుంచి మైసూరు నుంచి బొంబాయి నుంచి మాజిల్లాలవారు

కలప తెస్తున్నారు చంటులు దూలములు స్థానికముగా ఏర్పాటు కర్రద్రావతి నుంచి లోండా అడవులనుంచి సీసుమని వస్తున్నారు అక్కడి అందరూ కొనడం వల్ల అక్కడనూ చెట్లు నాశనం అయిపోతున్నాయి. అక్కడ చెట్ల గా దొరకడం లేదు. ఇంట్లు కట్టుకోడం కష్టం అయిపోతోంది. ఎర్లంలేకుండా పోతోంది. అడవులు లేనిదానివల్ల దూరదేశాలలో అడవులు నాశనం చేసి దూలములు దంటులు కొని తెస్తున్నారు. దీనిని నివారణ చేయకపోతే చాల అపస్థిరపడతాం చింతపండు ఆంధ్రులకు బుఖ్యమైనది. చింతపండు లేనిదే పని వ్యవహారం నడవదు ఈ సుధ్య చింతపండు ముటుగు 18 రూపాయలు కూడా అమ్మింది. ఇప్పుడు 12 రూపాయలకు వచ్చింది.

ఒకప్పుడు క్రిందటిపడు రు. 20 లకు కుండ అమ్మినది ఎందుకు ఇంకా ఖరీదుగా అమ్మినది చింతపండు? పూర్వము చింతపనాలు చేశారు. ఈతోపులు నాలుగైదువందల సంవత్సరాలు వుంటాయి. ఒక్కొక్కచెట్టు 4 ముటుగుల చింత పండు ఇస్తుంది. పూర్వము ధరప్రకారం 4 ముటుగులకు $4 \times 4 = 16$ రూపాయలు వుండేది. ఏ శాతగారో, తండ్రిగారో వేసి పెంచిన చింతచెట్టు 200, 300 వుండేవి పానివలన కొన్ని వేలు ఏటా ఏటా వరమానము వచ్చేది. ఇప్పుడు ఎవ రయినావచ్చి మీవనము ఇస్తారా 4 వేలు ఇస్తాము. 5 వేలు ఇస్తాము అని అంటే 6 వేలు ఇవ్వండి అని అంటారు. వాళ్ళు 6 వేలు పారేస్తారు. యజమానులు అమ్మివేస్తారు ఆ బ్రహ్మాండమైన చెట్లన్నీకొట్టి తెచ్చి పెట్టడాల్లో ఎంటచెటుకుగా అమ్ముతున్నారు మిస్ట్రోదొర కాలమునుంచి ప్రతిరోడ్డుకు ఇరుప్రక్కల చింత చెట్లు వేయించేవారు జిల్లాబోర్డువారు వెలం వెలుస్తూవుంటే 4, 5 వేల రూపాయల ఆదాయము సంవత్సరానికి వస్తూవుండేది ఇప్పుడు ఒక చింతచెట్టు కన పడదు చెట్టువుంటే ఆకు కనపడదు. ఆకులేనప్పుడు పూత కాయ ఏమివుంటుంది? దారిలోవున్న చెట్లయొక్క బెరడు చెక్కిపారేస్తారు తరువాత చెట్టు ఎండి పోతుంది ఈవిధముగా ఏ రోడ్డుఅయినా చూడండి. ఇలా చెస్తూవుంటే పోలీసు వారికి కొందఱను అప్పగించాను. వారిదగ్గర ఎ నాలుగణాలో ఆరుఅణాలో తీసుకొని వారిని విడిచిపెట్టిరి. ఈ విధముగా చెట్లను కాపాడాలనేదృష్టి ప్రజలలో లేకపోతోంది. మా చిన్నతనములో కళ్యాణాచిగ్గం దగ్గర గంగవరంగోళ్ళ అనే రిజర్వువుండేది. దానిని tenders call for చేసి అమ్మివేశారు. 2 వెలకు పెండరుపెట్టారు. వారు 50 వేలో, 80 వేలో సంపాదించుకొన్నారు. చెట్లు అన్నీ నాశనముచేశారు. చప్పాతి కళ్ళకి పురుగువచ్చి నశించిపోయింది. ఒకవిధముగా మేలు జరిగింది అనుకొన్నాము కాని లాభము లేకపోయింది. చప్పాతి కళ్ళిపున్న ప్రాంతాలలో ఎవరు చెట్లను కొట్టలేక పోవడముచేత సుధ్యమధ్య

చించెట్లు, వేసెట్లు వాగా పెరిగిఉండవి. మట్టు జరుగలి సేల సారవం
మయ్యెది. అటునంటివి ఇప్పుడు చెట్లుఅన్ని కొట్టివసి అడవులను నాశనమునొ
వుంటే భూమి సారము క్షీణించడమేగాన అడవికి రక్షణలేకుండా వుండు.
Forest Minister గా వున్న పశ్చింరాజుగారు మా జిల్లాకు చెచ్చినప్పుడు ఒక
మహాజరుకూడ ఇచ్చారు. పశువులకు గిడ్డిలేదు, పండులు కలవడానికి కొట్టులేదు.
ఆ రిజర్వు పోయినతర్వాత ఆ సేల బీడుగా మన్నది. ఎవ్వరూ సేవ్యము చేయడం
లేదు. వ్యవసాయానికి పనికివస్తుంటా అంటే పనికిరాక, రు. 80 లు ఖర్చుపెడిన
రు. 50 లు పంటఅయినా వస్తే వ్యవసాయం చేయవచ్చును. రిజర్వులలో వాని
యంతటనే ముళ్ళచెట్లు, తుమ్మచెట్లు మొలుస్తాయి. మిడలకు, కర్రలకు పనికి
వస్తూంటాయి వ్యవసాయానికి పనికివచ్చే సామాను కొంత దొరుకుమంది.
1000 ఎకరాల అడవి అంతా భూళిగా వుంది. Forest Department
వారు మొక్కలను పెంచుకొనుచు చెప్పి motors లో పోయేటప్పుడు
సులభముగా కనపడేటట్లు 50 సంట్లు స్థలములోనో, 50 సంట్లులోనో
మొక్కలు వేశారు. 10 సంవత్సరాలనుంచి జిల్లాగేవున్నవి అవి. ఇది అంతా
afforestation అంటున్నారు. అవి ఏమీ పెరగడంలేదు. అకపిని నాశనముచేసి
వని సులభముగా జరుగుతుందికాని afforestation ప్రతికముగా జరగవలసినదే.
అకుఎదువు లేనిదే భూమి పండదు. ఎంత రసాయనిక ఎరువులు వేసినా సరియైన
పంట పండదు. మా జిల్లాలో నంగేడుచెట్లు విశేషముగా పెరుగుతాయి.
ఆ తంగేడు ఒక్కొక్క ఎకరానికి రెండుబండ్లు వస్తే 4, 5 వట్లాలు వరి ఎమ్మన
అవుతుంది. నంగేడుకనుక అమ్మితే ఆదాయం వస్తుందని మన ప్రభుత్వము
వేలమువేసి కంప్లూప్టర్లక ఇచ్చివేస్తున్నారు. అందువలన రైతులకు కలిగే
ఇబ్బంది బ్రహ్మాండముగా వుంది. ఈ విధముగా నంగేడు, రేలచెట్లు అన్నీకూడ
రైతుల కువయోగపడేవి స్వల్ప ఆదాయము వస్తుందనే కారణముచేత
వేలమువేసి రైతులకు ఇబ్బంది కలుగచేస్తున్నారు. Afforestation చేయక
పోతే మానె. ఈ తంగేడు చిత్తినాలు తచ్చి వర్షాకాలములో రిజర్వులలో
చల్లినా గంటే బ్రహ్మాండముగా మొక్కలు పెరుగుతాయి. దానికి నీరు
అక్కరలేదు. తంగేడును పెంచుకొని మీ యిష్టము వచ్చినట్లు కొనుగోండి అని
రైతులను అంటే వారు ఎంతో వాగుడతారు. చెరువులలోని చేపలుకూడ
సర్కారు వేలము వేస్తున్నారు. మా చెరువులలోనికి నీరాలుగేడ్ల కొకపారో
వర్షము కురిస్తే నీరు వస్తుంది. పైరు పెడుతున్నాము. ఇంకొక 15 రోజులు
నీరు పారితే పైరు పండుతుందని అనుకొంటుండగనే చేపల పట్టుకోవడంకోసం
తహశీలుదారు చెలువు వేలం వేస్తారు. ఒకేసారి చెరువు అంతా ఎండిపోతే
చేపలను కాకులు, గ్రద్దలు తింటాయనే కారణముచేత మెల్లిగా తూములు

ని త్రివేసి చెరువు లోపల అంతా త్రొక్కులాడి, అల్లం త్లోలను పోషించే పంట వేస్తారు. దానివల్ల ఏమి అవుతుంది అంటే, ఎండబారిన పొలము ఎండబార అన్నట్లుగా తయారవుతుంది. నేపలనుంచి వచ్చే ఆదాయము స్వల్పము. నీరు అట్లాగే వుండగా చేపలు తీసుకొనే ఏర్పాడు చేయవచ్చును గదా! కొత్తగా చిరుచేపలు తీసుకొని వచ్చే ఏర్పాటు చేయవచ్చులేదు. ఉన్నవి అలా వుంచితే చెరువులలో అవి బ్రహ్మాండముగా వృద్ధి అవుతాయి. ఎట్లాగ్రామంలో ఒక శకగాదా వచ్చింది. చేపలు పట్టడానికి నీరు తీసివేస్తున్నారు, పైర్లు ఎండిపోతున్నవి అని రైతులు అంటే మేము ఏమిచేస్తాము అని రెవెన్యూ డిపార్టుమెంటువారు అంటారు ఆ డిపార్టుమెంటు వేరు, ఈ డిపార్టుమెంటు వేరు అంటారు. ఈ చేపలవల్ల, తండ్రిగేడు రేలవల్ల వచ్చే స్వల్ప ఆదాయాన్ని మానుకొని రైతులు అందరికీ ఉపయోగించి విధముగా చేస్తే మంచిది. ఈ తండ్రిగేడు, రేల మొక్కలు రసాయనిక ఎరువులగంటే భూమికి మంచి సారాన్ని ఇస్తాయి; పంట బాగా పండుతుంది సప్తము ఉండదు అని మనవి చేసుకొంటున్నాను. చేపల విషయంలోనూడ శ్రద్ధ వహించవలసినదని కోరుచున్నాను

*శ్రీ కాకాని వెంకటరత్నం (వుయ్యూరు): అధ్యక్షా, అధ్యక్షులవారు నాకు కొద్దినిమిషములనేపు మాట్లాడటానికి అనుమతి ఇచ్చారు; మైము చాలనందున నేను చెప్పదలచుకున్న విషయములు క్లుప్తముగ చెప్పి ముగిస్తాను. చేపల పశుగణ అటవీ కాళామాత్యులు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండును నేను హృదయపూర్వకముగ బలపరుస్తున్నాను ఈనాడు పాల ఉత్పత్తి కేంద్రాలు కృష్ణాజిల్లాలో ప్రారంభించారు దానికోసము ఒక పెద్ద ఫ్యాక్టరీని కూడ విజయవాడలో స్థాపించబోతున్నారు ఈ ఫ్యాక్టరీ పట్టణమునకు, ఇది చుట్టుప్రక్కల గ్రామాలకు సెంటరుగా ఉండేట్లు ఏర్పాటు చేయమని అంటున్నాను. అక్కడ గ్రామ పశువులను అభివృద్ధిపరచే విషయములో ఇప్పటినుంచి కూడ అనేక మైన centres ను ఏర్పాటుచేయాలి. Upland ప్రాంతాలైన నందిగామ, నూజివీడు, విజయవాడ కాలూకాలకు సమీపములో ఈ సెంటరును ఏర్పాటు చేయాలి పాలకేంద్రానికి నలువైపులనుంచి పాలు సప్లయ అయేట్లు, అది అందుకాటులో ఉండేట్లు చూడాలి. రెండవ విషయము కృత్రిమ పశు గర్భి స్పత్తి కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేశారు. ఈ కేంద్రాలు చక్కగా పనిచేస్తున్నవి. ఉదాహరణకు కంకిపాడువద్ద ఒక కేంద్రము ఏర్పాటుచేసి, అక్కడ రెండు అంబోతులను పెట్టారు. ఆ కేంద్రములో సుమారు 25 కోడెదూడలు పుట్టినవి. అవి ఎంతో బాగా ఉన్నవి. చూపరిగా ఉన్నవి. అన్నీ కోడెదూడలే పుట్టినవి. ఒక్క పెయ్యదూడకూడ పుట్టలేదు. అవి దినదినాభివృద్ధి చెందుతూ కళ్ళకు

ఎంతో టంపుగా పెరుగుతున్నది. ఒక వారములో జులైలో పని ప్రదిర్శనము జరుగబోతున్నది. ఇదేమిదిరి పనిరావచ్చును అని అనిచోట్లలో కేంద్రాలు open చేస్తే బాగా ఉంటుంది కంటిపాడువద్దనున్న కేంద్రములో పెరిగే కోడ దుగులను నూస్తే నాకు ఎంతో సంతోషముగ ఉన్నది. ఈ విధముగ పెర్మిట్లలో కోడదూడలు పుట్టినవలయుతే మనకు వ్యవసాయ సంస్థకు ఎంతో ఉపయోగించగలవు. కనీసం ప్రజాశాసనంలోను ఒక కేంద్రము రావలసి, యనుని ప్రజాశాసనంలో కోరుతున్నాను. కోడదూడలవల్ల ఆదాయముకుండా పడుతుంది. ఇదివారి మూడవ విషయము. ప్రభుత్వమువారు మున్సిపల్ కమిషనును పంపించడం చేస్తున్నారు ఇదికూడా చాలా ఆదాయము తచ్చి పరిశ్రమ అని అంటున్నాను. ప్రభుత్వమువారు పేపర్లను పోగుచేసుకునివచ్చి గ్రామాలలో ఉన్న చెరువులలో పంపించుతున్నారు. కొన్ని గ్రామాలలో మంచినీరు కాగే చెరువులలో పేయడము వల్ల వారు త్రాగటానికి ఇబ్బంది అని అంటున్నట్లుగా అలుస్తున్నది. ఒక ఉదాహరణ చెబుతాను. గుడుపుగల్లు గ్రామములో ఒక చెరువు ఉన్నది. పేపర్లను తచ్చి అంగుళా పోతారు. ఒక సంవత్సరములో అది పెరిగి, దానివల్ల అక్కడ పెంచాయితీదోర్డుకు 18 పేగు దుంపాయలు ఆదాయము వచ్చింది. ఎమైనప్పటికినీ, మంచినీరు ప్రజలుకాగే చెరువులలోతప్ప ఇతర చెరువులలో పేసి పెంచినట్లయితే ప్రతిగ్రామములోను వేలకొలది ఆదాయము వచ్చే అవకాశము ఉన్నది. ఇది చాలా మంచి పరిశ్రమ గనుక, ప్రభుత్వమువారు దీనిని ప్రతిగ్రామములోను encourage చేయాలని అంటున్నాను. ఇరువారి అడవుల విషయము ఒకటి ఉన్నది. బృహత్ జిల్లాలో నూజివీడు తాలూకాలో కొంత భాగము అడవి ప్రదేశం. ఈ అడవులు ఎక్కువగా ఉండడమువల్ల విశేషముగ వర్షాలు మాజిల్లాలో కురిసేవి. జమీందారీ ఎకాలిషన్ వచ్చినతరువాత అ అడవులను కొట్టివేయడము జరిగింది. ఈనాడు చూస్తే, వర్షాలకు కరువైపోయిన పరిస్థితి ఏర్పడింది. నూజివీడు తాలూకాలో వర్షములు కురవని పరిస్థితి ఏర్పడింది జిల్లాలో ఎక్కడ వర్షము కురిసినా, నూజివీడు తాలూకాలో ఒక్కబొట్టులయినా వర్షము కురవకుండా ఉంటున్నది. కాబట్టి అడవులను కొట్టివేయడంవల్ల వర్షాలు తగ్గినవని తేలింది. కాబట్టి అడవులను పెంచడమే మంచిదని నా అభిప్రాయము. ఈ అడవులు కొట్టివేస్తూ, కలప అమ్ముకుంటూ ఉంటే గూడ ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటువారు మెదలకుండా ఉరుకుని, చర్య తీసుకోకపోవడమువల్ల అడవులను నాశనము చేయడము జరిగింది. కనీసము ఇకముందునుంచి అయివా ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటువారు అడవులను కొట్టివేయకుండా కాపాడవలసిందిగాను, ఇంకా బిలుగా ఉన్న చోట మరల అడవులను పెంచటానికి తగుకృషి చేస్తారని ఆశిస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

*శ్రీ పేట బాపయ్య (తిరువూరు) : అధ్యక్షా, అడవిశాఖవారు అడవులను పెంచి అభివృద్ధిచేయటానికి అనేక విధములుగ పాటుబడుతున్నారు అందుకు నాకు సంతోషమే కాని, ఒక వైపున అడవులను పెంచుతామని చెబుతున్నారు. మరొక వైపున పూర్వము జమీందారీ గ్రామాలలో ఉన్న అడవులను కొట్టివేయ నివ్వడము శోచనీయముగ ఉన్నది. కాకాని వెంకటరత్నంగారు ఏదో సూత్ర ప్రాయముగ చెప్పారు కాని, నేను కొంత విపులముగ చెప్పదలచుకున్నాను. నూజివీడు తాలూకాలో నరసపేట అనే గ్రామము ఉన్నది. అక్కడ అడవి ఉన్నది కాని చిన్న అడవి కాదు. పెద్దపులులు వగైరా అడవిజంతువులు ఉండేవి అది బ్రహ్మాండమైన అడవి. అట్లాంటి అడవి ఈ రోజులలో ఎట్లా ఉన్నదంటే, ఎక్కడ చూచినా ఒక చెట్టుకూడ నిమిచదు, అంతా కొట్టివేశారు. కలవ అంతా తోలుకునిపోయి అమ్ముకున్నారు. దీనికి ఒక కారణము ఉన్నది. జమీందారి ఎజాలిషన్ సందర్భములో జమీందార్లు దీనిని ప్రైవేటు ఫారెస్టు అని declare చేయించుకున్నారు, ఈ జమీందారీ గ్రామాలలో ప్రైవేటు అడవులు ఎక్కడినుంచి వచ్చినవో, విచారించవలసి ఉన్నది అలాంటిది జరగలేదు. ఈ private forests ను గురించి ఒక చట్టము ఉన్నది ఆ యాక్టు ప్రకారము దానిని కొట్టివేయకూడదు కలవ అంతా తోలుకునిపోయి అమ్ముకునే పరిస్థితి ఎర్పడినది. జమీందారి రద్దుచట్టము వచ్చిన తరువాత ఈ అడవులు చాలా భాగము నాశనము అయినవి. ఆ ఎజాలిషన్ సందర్భములో జమీందార్లు అది మా స్వంత కమతము అని declare చేయించుకుని పట్టాలు పొందారు. అందు వల్ల వారు అమ్ముకోగలిగారు. ఈ స్వంతకమతాలు ఎట్లా ఏర్పడినవో, చెప్పుకోండి. Tribunal వద్దకు పోయి ఏవేవో తెక్కలు చూపించి confirm చేయించుకున్నారు. ఇది forest area కాదా, దీనికి నెన్నులు ఏమైనా చెల్లిస్తున్నారా? దానికి తరంశిస్తు ఎంత అనేది బోధించలేదు. ఏవీ లేనప్పుడు ఈ జమీందార్లకు పట్టాలు ఎట్లా యిచ్చారో దేవునికే ఎరుక అంతా మోసముతోను మాయమాటలతోను, influence ఉపయోగించి పట్టాలు పుట్టించుకోగలిగారు. Tribunal కాని, Settlement Officer గాని ఈ ప్రశ్నలు వేయకుండా manage చేసి పట్టాలు తెచ్చుకున్నారంటే, ఇందులో ఏదో పిశేషము ఉన్నదని చెప్పవచ్చు. ప్రభుత్వముకూడ ఏ కోర్టులోకూడ contest చేయలేదు. ప్రభుత్వము contest చేయకపోవడము అనేది అండగా పెట్టుకొని ఏవో కొన్ని కృత్రిమ కారణములు చూపించి, కరణముచేత తప్పుడు తెక్కలు వ్రాయించి పట్టాలు పొందారు. నా నియోజకవర్గములో కలగడ అనే గ్రామం ఉన్నది. ఆ గ్రామానికి నాలుగు hamlets ఉన్నవి. దానికి వెయ్యి ఎకరముల విస్తీర్ణముగల forest ఉన్నది. చుట్టుప్రక్కల hamlets లో నివసించే ప్రజలు

ఆ అడవిలో మేకలు, పావులు మేపుకోవడము, కట్టే కంప తెచ్చుకోవడము అచారముగ ఉంటున్నది. ఈ జమీందారీ రద్దు చట్టము రాకముందు జరిగేది. అది వచ్చిన తరువాత ఈ అడవి ప్రదేశానికి ఈనాటి పట్టాలు తెచ్చుకున్నారు. తూర్పుగోదావరి జిల్లా వాస్తవ్యుడికి 15 ఎకరాలకు పట్టా ఇచ్చారు. గుంటూరు జిల్లా వాస్తవ్యుడికి 80 ఎకరాలకు పట్టా ఇచ్చారు పొరుగు జిల్లా వారికి ఇక్కడ పట్టాలు ఎట్లా ఇచ్చారో తెలియదు. Tribunal కూడ దీనిని అంగీరించారు. ఇది అంతా అడవికి దా, పట్టాలు ఎట్లా ఇచ్చారు అని Tribunal కూడ అడగలేదు. Confirm చేశారు. ఇది అంతా ప్రభుత్వము contest చేయని కారణమువల్లనే జరిగింది. అడవిలో సేద్యము చేస్తున్నామని అంటే, ఎట్లా చేస్తున్నారు, ఏమిటి సంగతి అని కూడ అడగకుండా confirm చేశారంటే, ఆశ్చర్యం రమ్యగ ఉన్నది. నా నియోజకవర్గములో వేలకొలది ఎకరాల అడవిని కొట్టివేసి కలవ అమ్ముకొన్నారు. ప్రభుత్వమువారు ఈ విషయమును గురించి తిరగదోడి, దర్యాప్తుచేస్తే అంతా జైలు పడుతుంది. ప్రభుత్వము చూసి అడకుండా ఉరుకుంటే, జమీందారీ గ్రామాలలో అడవులు లేకుండాపోయే పరిస్థితి ఏర్పడుతున్నది. పారిజనులు అడవులు కొట్టి ఎక్కడో కూములు ఆక్రమించుకుని సేద్యము చేసుకుంటూ ఉంటే, ఆ భూములు మీరు ఇవ్వటానికి వీలులేదు అని వారిని వెళ్ళగొడుతున్నారు. ఈ విధముగ జరగడము వల్ల పెద్ద పెద్ద వారికే లాభాలు వస్తున్నవి. పేదవారికి అవకాశములు లేకుండా పోతున్నవి. కాబట్టి ప్రభుత్వము ఈ విషయమును గురించి దర్యాప్తు చేయటానికి ఒక కమిటీని వేసి విచారించజేస్తే న్యాయము కలుగుతుంది. అడవులు పెంచుకామని ప్రభుత్వానికి చెప్పడము, దొడ్డిదారిన చెట్లు కొట్టి అమ్ముకుంటున్నారు. ప్రభుత్వమువారు చూస్తూ ఉరుకుంటే లాభములేదని మనవిచేస్తూ సేలవు తీసుకుంటున్నాను.

*శ్రీ డి. రామబ్రహ్మం (కుప్పం): అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశ పెట్టిన మత్స్యవరిశ్రమ, పశుసంపద, అటవీశాఖకు సంబంధించిన డిమాండును నేను జలవరుస్తున్నాను. అడవుల విషయములో మన రాష్ట్రములో 28 శాతము మాత్రమే ఉన్నట్లుగా తెలుస్తున్నది. మామూలుగా 38 శాతము ఉంటేనేగాని బాగా వర్షాలు ఎక్కువగ కురిసి దేశము అభివృద్ధి చెందదని పరిశోధకులు చెబుతున్నారు. కాబట్టి మన ప్రభుత్వము, ప్రజలు, అందరు సహకరించి అడవులను పెంపొందింప జేయాలని కోరుతున్నాను. జమీందారీలను abolish చేసిన తరువాత ప్రభుత్వము స్వాధీనము చేసుకున్నారు. జమీందార్ల చేతులలో అడవులు ఉన్నప్పుడు చాల అభివృద్ధి చెందియున్నది. అలాంటిది ఈనాటి

పరిస్థితిని చూస్తే, ఈ అడవులు అన్నీ కొట్టివేశారు. ఆ కారణముచేత మనకు తగినంత వర్షపాతము లేకుండా పోయింది. పూర్వము అడవులను రెండు రకాలుగా ఉంచేవారు. Reserve forest అని, unreserve forest అని ఉండేవి. Unreserve forest కు మధ్య reserve forest ను ఏర్పాటు చేసేవారు. Unreserve forest లో పశువులును, మేకలు, గొట్టెలు మేస్తూ ఉండటం దుకు పీలు కలుగజేసేవారు. ఈ unreserve forest అంతా కొట్టివేసి, వ్యవసాయ భూములుగా మార్చడమువల్ల, reserve forest లోనే పశువులను, మేకలు వగైరాలు మేపడము, కట్టె కంపకొట్టుడము జరుగుతున్నది. అందువల్ల అడవులు తగ్గిపోయినవి. Reserve Forest చుట్టూను unreserve forest ఉంటేగాని, reserve forest కు రక్షణలేదు. ఆ విధముగ పూర్వం జమీందారు forest ను కాపాడేవారు ఈనాడు ఈ ఫారెస్టు అంతా unreserve forest revenue వారి చేతులలోకి పోయింది. Reserve forest, Forest Department చేతులలో ఉన్నది Revenue Department వారు శ్రద్ధ చూపడములేదు. ఎవరు పడితే వారు విచ్చలవిడిగా కట్టె కంపకొట్టుకుని పోయి, అడవులను నాశనము చేస్తున్నారు. Unreserve Forest ప్రాంతము అంతా వ్యవసాయమునకు మార్చడమువల్ల, ఆ భూములకు వట్టాలు ఇవ్వమంటున్నారు. ఇటీవల ఈ అడవులను గురించి ఒక conference జరిగింది. M. L. A లము కూడ హాజరైనాము. Forest ను రక్షించటానికి అనేక సూచనలను ఇచ్చాము. అవి ప్రభుత్వమువారు పాటిస్తారనుకొంటున్నాను.

తరువాత మన రాష్ట్రంలో పశుపోషణ చాలా సగ్గిపోయింది. పశువులు దొరకడము లేదు వ్యవసాయము మూలబడినది. పశువులు లేని కారణముచేత tractors ను ఉపయోగిస్తున్నారు. పశువులను అడవులలో మేపుకోటానికి ఒక్కొక్కదానికి మద్రాసు రాష్ట్రములో నాలుగు అడాలు తీసుకుంటే, మన రాష్ట్రములో ఎనిమిది అడాలు వసూలు చేస్తున్నారు. మన రాష్ట్రములోకూడ మద్రాసువారితోబాటు తగ్గించమని కోరుతున్నాను. అడవులలో చెట్ల పెంపకం జరుగుతున్నది. మైసూరు, మద్రాసు రాష్ట్రముల అడవులలో చందనము తేకుచెట్లు ఎక్కువగా పెంపొందించే జేస్తున్నారు. అట్లాగే మనముకూడ అభివృద్ధి పరచాలి. మైసూరువారికి చందనము, తేకుకర్ర మీద కొట్లకొరిది ఆదాయము వస్తున్నది. మన రాష్ట్రంలో చూస్తే యాభై అరవై వేలకంటే ఎక్కువ రావడం లేదు. మద్రాసు రాష్ట్రానికికూడ 80 లక్షలకుపైగా వస్తున్నది. ఇటీవల మైసూరు, మద్రాసువారితోబాటు కాఫీస్టాన్డేషముకూడ మన ప్రభుత్వమువారు అరంభించారు కాని ఈ విషయములో శ్రద్ధకనిపించడం లేదు. బ్రిటీషువారి హయాంలో

forests మీద strict supervision ఉండేది. ఇప్పుడు మనకు స్వరాజ్యము వచ్చినది గనుక అంతా మనదే అనేమాదిరి అయిపోయి, ఎవరికివారు స్వతంత్రముగా అడవులను వాడుకుంటున్నారు. అనాడు Forst Rangers కు గుర్రములు ఉండవి. అడవి అంతా తిరిగిచూచేవారు. ఈనాడు D. F. O. లకు Jeeps యిచ్చారు. Jeeps ఎక్కడబడితే అక్కడ అడవులలో తిరగలేవు. అందువల్ల supervision తగ్గిపోయింది. Forest Department వారు strict గా supervise చేస్తూ అడవులను కాపాడకపోతే లాభములేదని మనవిచేస్తున్నాను. ఈ అవకాశ మిచ్చినందులకు అధ్యక్షులవారికి నా ధన్యవాదములు ఆర్పిస్తూ విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ జి. నాగేశ్వరరావు (రాజ్ కోల్-రిజర్వుడు) : అధ్యక్షా, ఈ డిమాండును నేను బలపరుస్తున్నాను. అడవులకు సంబంధించి ఒక విషయము చెప్పదలచాను. పశువులను, మౌలను, గొట్టెలకు అడవులలో మేపడము ఉండేది. ఫారెస్టులో blocks గా ఏర్పాటుచేసి, ప్రతి సంవత్సరము ఒక్కొక్క బ్లాకు అని పెట్టి మార్చిమార్చి మేపునాటికి ఏర్పాటు ఉండేది. ఆ విధముగ వస్తే, మేసిన బ్లాకులో గడ్డి మరుససంవత్సరానికి పెరిగేది. గడ్డి బాగా పెరిగిన సరువాత అందులో మేపడము జరిగేది. ఆ విధముగ కాకుండా ఈనాడు ఒకే బ్లాకులో మేపడము జరుగుతున్నది. ఆ కారణముచేత పశువులకు తగినంత గడ్డి ఉండడము లేదు. కాబట్టి పూర్వము ఉన్న పద్ధతినే అవలంబించాలని కోరుతున్నాను. Forests రెండు రకాలుగా ఉండేవారు. Reserve అని, un-reserve అని ఏర్పాటు ఉండేది. ఈనాడు ఈ un-reserve forest అంతా కొట్టివేసి సాగుకు లాయకీగా మార్చి వేశారు. కొంతమంది అడవులను పెంచుకాము, మొక్కలు వేసి పెంచుకాము. అని చెప్పి అడవిప్రాంతము స్వాధీనములో పెట్టుకుని, ఇతర purposes కోసము ఉపయోగించుకుంటున్నారు. ఉదాహరణ ఇస్తున్నాను. పల్నాడు కాలూకాలో దాదాపు 12 వేల ఎకరాలు అడవి ఉన్నది. అందులో చాలాభాగము సాగుకు లాయకీ అయిన భూమి ఉన్నది. అందులో Forest Department వారు అడవులు పెంచడము లేదు. Forest అని చెప్పడమేగాని అందులో ఏ మొక్కలు లేవు. ఊరకనే బంజరుగా విడిచిపెట్టి బడి యున్నది. బంజరుగా ఉంచేదానికి బదులు, వ్యవసాయమునకు విడిస్తే, పేదవారు అందులో వ్యవసాయము చేసుకుని బ్రతుకుతారు. తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో కూడ ఇదేమోదిగ భూమి ఉన్నది. ఇదే విధముగ ఇతర జిల్లాల్లో కూడ ఉన్నది. పల్నాడు కాలూకాలో ఉన్న ఎడారి భూమి నాలుగైదు బ్లాకులుగా ఉన్నది. అందు నుమారు 500 ఎకరాలు irrigable area కొద్దిగా మెట్ట

ప్రాంతము ఉన్నది. చుట్టుప్రక్కన గ్రామాలు ఉన్నవి. మొక్కలు పెంచుతామని చెప్పడమేగారి అంతా ఖాళీగానే ఉంటున్నది. అందులో ఖీడిమామిడి చెట్లు పెంచుతామని కోరితే, పరిష్కరము ఇచ్చారు మొక్కలు నాటారే కాని, అవి పెరగలేదు చాలా డబ్బు ఖర్చు అయినది రెండు నేల ఎకరాలలో సుమారు అయిదువందల ఎకరముల భూమి పేదవారు ఆక్రమించుకుని సాగుచేసుకుంటూంటే, వారి నందరినీ తొలగించడానికి ప్రభుత్వము చూడడము అన్యాయమని మాత్రము చెప్పగలను ఖీడిమామిడిచెట్లు పెరగనిచోట సాగుచేసుకుంటామని దరఖాస్తులు పెట్టుకున్నను, ప్రభుత్వమువారు, దర్యాప్తు చేయబానికైనా ఒప్పుకోవడము లేదు ఖీడిమామిడిచెట్లు పెరగనిప్రాంతమును జైలువారికి ఇవ్వటానికి ప్రభుత్వము నిర్ణయించుకున్నట్లు ఈమధ్య ఆంధ్రపత్రికలో ఉడించింది. అది నిజమే అయితే ఆ పద్ధతిలో భూమిని ఇవ్వవలసిందిగా కోరుతున్నాను

అదేవిధంగా కృష్ణాజిల్లాలో నూజివీడు తాలూకాలో అయిదువేల ఎకరాలు ఫారెస్టువేరుతో బంజరుభూమి ఉన్నది Settlement వారు మొన్ననే దానిని un-assessed waste land గా నిర్ణయించారు. అక్కడ సాగుచేసుకునే వారిమీద, ఇప్పుడు ఆక్రమణలో ఉన్నవారిమీద forest వారు కేసులు పెడుతున్నారు. పాటిలో ఒకటి, రెండు కేసులు మేజిస్ట్రేట్ గొట్టేశారు. అయినప్పటికీ ఇంకా కేసులు ఉన్నాయి. కలెక్టరులు, R. D. O. లు కూడా ఆ భూములకు పట్టాలు ఇవ్వవచ్చు అని రికమెండు చేశారు. కలెక్టరు చెప్పినా, Settlement వారు ఆది forest కాదు అని ఋజువుచేసినా Forest Department వారు ఇంకా కేసులుపెట్టి ఏడిపిస్తున్నారంటే Forest Department వారు ఎంపనిరంకుకంగా ప్రవర్తిస్తున్నారో ప్రభుత్వం గుర్తించాలి. ఈ forest లో ఉండే కొండజాతులవారు ఏదే బాధలగురించి చాలమంది చెప్పారు ఆ కొండ జాతులవారు గతంలో ఒమిందార్ల చేతుల్లో ఉన్నప్పుడు, బ్రిటిషుప్రభుత్వం రోజుల్లో తలబరువు కట్టెలు ఉచితంగా తెచ్చుకునేవారు. కాని ఇప్పుడు తలబరువు కట్టెలు తెచ్చుకుంటే వారి చేతులలో ఉండే కత్తులు లాగుకొని వారిమీద కేసులుపెట్టి police stations' చుట్టూ తిప్పి ఏడిపిస్తున్నారు, లంచాలు తీసుకుంటున్నారు. జరిమానాలు విధిస్తున్నారు. ఈవిధంగా అక్కడ కొండ జాతులవారు, అక్కడ నివసించే వారిజనులు చాల బాధలకు గురవుతున్నారు. తిమ్మారెడ్డిగారు మంత్రిగా ఉన్నప్పుడు అసెంబ్లీలో తలబరువు కట్టెను free గా తెచ్చుకునే అవకాశం కల్పిస్తాం అని హామీ ఇచ్చారు. అందుచేత ఆ విషయం ప్రత్యేకంగా చూడాలని కోరుతున్నాను.

ఈ కోయలకు జరిగే అన్యాయాల విషయం, పర్లకులు, వ్యాపారులు నరుకులు అన్యాయంగా తీసుకుని పోవడం గురించి, Forest Department

వారు చేసే అన్వాయాలు గురించి మిత్రులు దౌడ్డా సరిసయ్యగాను మొదలయిన వారు చెప్పారు. అవన్నీ యదార్థాలే. అందుచేత ప్రభుత్వం కమిటీలను పేసిగాని, ఆఫీసర్లను పేసిగాని ఈ Forest Department చేసే దౌర్జన్యాలు అరికట్టకపోతే వారికి రక్షణలేదు.

ఇక Fisheries Department కి సంబంధ ప్రణాళికలో కేటాయించిన డబ్బులో 259 మురిగిపోయింది. మరి ఈ Department ఏమిచేస్తున్నది, ఎట్లా మురిగిపోయింది అనేది రిపోర్టులో లేదు. అట్లాగే Second Five Year Plan లో 1959-60 కి 28 లక్షల రూపాయలు కేటాయిస్తే ఆరులక్షల రూపాయలు మురిగిపోయింది. ఈ విషయాలు ప్రభుత్వం ఆలోచించాలి. లక్షవిధంగా రేపు నచ్చే మూడవ ప్రణాళికలో మనకు 1,75,000 రూపాయలు కేటాయించారు. కేరళ రాష్ట్రానికి 4 కోట్ల 6 లక్షల రూపాయలు కేటాయించారు. రిపోర్టుచూస్తే కేరళవారు ద్వితీయ ప్రణాళికలో వేసుకున్న schemes అన్నీ కూడా జయప్రదంగా సేరవేర్చారని. అందుచేత 4 కోట్ల 6 లక్షలు ఇచ్చారని మన schemes చాలవరకు అవలేదని ఆ రిపోర్టులో కనపడుతున్నది చిన్న రాష్ట్రం అయిన కేరళకు 4 కోట్ల 6 లక్షలు ఇచ్చి నానకు ఒకలక్ష 75 పేలు అంటే చాల ఆశ్చర్యంగా ఉన్నది. ఆంధ్రప్రాంతం కోస్తాలో 300 మైళ్లు ఉన్నది. అక్కడి ఒక లక్ష 88 వేలమంది మత్స్యపారిశ్రామికులు నివశిస్తున్నారు. అందుచేత ఈ కేటాయించిన డబ్బు అయినా మురిగిపోకుండా చూడాలని కోరుతున్నాను.

రెండవ ప్రణాళికలో 28 స్కీములు ఉన్నామని రిపోర్టులో వ్రాశారు. వాటిలో ఎన్ని జయప్రదం అయినాయి, ఎన్ని fail అయినాయి అనేది report లో లేదు. దానిని సభ్యులు అర్థంచేసుకునే అవకాశంలేదు. ఇప్పుడు supply of fishery requisites అని ఈ మత్స్య పారిశ్రామికులకు కావలసిన వరికరాలు supply చేయడానికి ఒక లక్షరూపాయలు కేటాయించారు. అది సరిపోదు. ఇందులోనుంచే నైలాన్ నూలు అని foreign నుంచి తెప్పించి ప్రభుత్వం వారికిస్తున్నది. దానికి పొను 18 రూపాయలు ఛార్జీచేస్తారు. ఆ nets చాలాకాలం పనిచేస్తాయి. ఇదే మార్కెటులో కొనాలంటే 40-50 రూపాయల వరకు ఉంటుంది. ఆ nets ఇప్పుడు కాకినాడలో training అయే 40 మందికి మాత్రమే ప్రతి సంవత్సరం supply చేస్తున్నారు. ఈ 40 మందికాదు చేపలు వట్టేవారు మత్స్యపారిశ్రామికులలో 100 కి 90 మంది సముద్రంలోకి పోయి చేపలుపట్టి బ్రతికేవారే. అలాంటప్పుడు ఈ నైలాన్ నెట్స్ ఈ training ఇవ్వడానికి ఇస్తామంటే తుదరకు. చేపలపరిశ్రమమీద జీవించే ప్రజలారికి

ఈ నైలాన్ నూలు supply చేయడానికి ప్రభుత్వం పూనుకోవాలి ఈ లక్ష రూపాయలు మూడవ plan లో సరిపోవు. ఇంకొక లక్ష పెర్సెంట్ రెండు లక్షలు కేటాయించాలి. తెప్పలమీద పెళ్ళి చేపలు పట్టుకోడానికి supply of logs అని దూలాలు supply చేస్తారు. 1960-61 లో దానికి ఒక లక్ష రూపాయలు కేటాయించినట్లు రిపోర్టులో వ్రాశారు. అయితే కాకినాడ ప్రాంతంలో ఆరు వేల మంది Fishermen ఉన్నారు. వారికెవరికీ ఇవి ముట్టినట్లు లేదు. ఇది publicity ఏమోగాని ఖర్చు ఎక్కడ చేశారో తెలియదు నిజంగా ఇది ఉపయోగకరం అయినదే. తెప్పలమీద కూడ చేపలు పట్టేవారున్నారు.

ఇంక ఈ చెరువుల అభివృద్ధి అనే స్కీము క్రింద 1960-61 లో 1 లక్ష 62 వేల రూపాయలు ఖర్చుచేశారు. Report లో ఎన్ని చెరువులు అభివృద్ధి చేశారు, ఎక్కడ చేశారు అనేది లేదు అట్లాగే Experimental Fisheries farms అని ఏర్పాటు చేశారు. అందులో కొన్ని కట్లు seeds పట్టుకొచ్చి పెంచుతున్నారు, అని ఉన్నది. దానికకూడ డబ్బు ఎట్లా ఖర్చుచేశారనేది లేదు అట్లాగే roads నిమిత్తం వాటికి 1960-61 లో 1 లక్ష రూపాయలు ఖర్చుచేశారు. శ్రీకాకుళం నుంచి మాట్లాడిన నఖ్యలుకూడా దానిని గురించి చెప్పారు. ఇదికూడ ముఖ్యంగా ఆలోచించవలసిందే. తరువాత రవాణా సౌకర్యాలు చూద్దాం. Vans supply చేస్తామన్నారు, చేపలు పట్టుకుపోయి పెద్ద సంఘటకు తీసుకుపోయి అమ్ముకోడానికి కాని East Godavari District లో vans ఉన్నట్లు తెలియడంలేదు. అందుచేత ఈ van supply ఎలా చేస్తున్నారు డబ్బు ఎలా ఖర్చుచేస్తున్నారనేది కూడ రిపోర్టులో లేదు. బయటకూడ కనిపించడంలేదు. ఇప్పుడు మత్స్యపారిశ్రామికులు అర్థికంగా, సాంఘికంగా వారి జనులకంటె చాల backward పరిజనులలో కొద్దో గొప్పో చదివినవా రున్నప్పటికీ ఈ మత్స్యపారిశ్రామికులలో 100 కి ఒకరుకూడ చదువుకున్నవారుండడం అరుదు. అందుచేత ఈ మత్స్య పారిశ్రామికులకు Scheduled Castes లో ఒక తెగగా చేర్చాలని నా గట్టి అభిప్రాయం. ఎందుకంటే అట్లా చేరిస్తే ఏమయినా సౌకర్యాలు జరగడానికి అవకాశం ఉంటుంది. వారిలో వెనుకబడినవని కావలసినంత ఉన్నది. వారికి Scheduled Castes మాదిరిగానే మనం treat చేయాలి.

అదేవిధంగా, వాళ్ళు నివసించేటటువంటి నముద్రప్రాంతాలలో బంజరు భూములు ఉన్నాయి. ఆ బంజరుభూములై నా వాళ్ళకు ఇవ్వకుండా ఏ రాజకీయ బాధితులకో ఇవ్వడము జరుగుతుంది. లేకపోతే, fishermen ఎవరైనా ఇంతకుముందు ఆక్రమించుకొని చేసుకుంటూ ఉంటే, వాళ్ళను కూడ అక్కడ

నుంచి తొలగించి గాజీయ పాఠశాలకు ఇవ్వడం జరుగుతుంది. 5 ముక్, వాళ్ళను మొదట అర్థికంగా develop చేయడానికి పూనుకోవాలి మనము. వల్లంరాజుగారు దివి తాలూకాలో గిరిములో మాట్లాడుతుంటే మీరు చేపలు వేటాడండిగాని, భూమిని వేటాడవద్దంటని చెప్పారు. వాళ్ళు ప్రక్కన ఉండే భూములు ఇవ్వమని petition పెట్టుకొంటే, అది కూడా ఇవ్వకపోవడం చాలా అన్యాయం. ఈ విధంగా చేస్తే వాళ్ళు ఏవిధంగా బ్రతుకుతారో అర్థం కాకుండా ఉన్నది. వారు అపూటకు అపూటకు బియ్యం తెచ్చుకొని బ్రతకడం తప్ప అర్థికంగా వాళ్ళు ఇంకా ఇంకా అభివృద్ధి కావడానికి చిలులేదు. అందుచేత వారికి ప్రక్కన ఉండే బంజుగు భూములైనా ఇవ్వడానికి ప్రభుత్వము పూనుకోవాలని మనవిచేస్తూ ఇంతటితో విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ డి. సంజీవయ్య: అధ్యక్షా, ఈ మూడు ప్రధానమైనటువంటి శాఖలకు సంబంధించినటువంటి గద్దులమీద 15 మంది గౌరవసభ్యులు పాల్గొన్నారు. వారు అనేక సలహాల కూడ ఇచ్చారు. అందుకు వారికి నాంశ్యవాదాలు. కాని, వీటిలో ప్రధానమైనటువంటి పశుపోషణ గురించి, ఈ 15 మందిలో కొద్దిమంది మాత్రమే మాట్లాడినారు. అంతేకాకుండా ఈనాడు మొత్తాన్నిబట్టి చూచినా, ఈ మూడు శాఖలలో ఆ శాఖకే ఎక్కువ మొత్తము కేటాయించబడింది. అంతేగాక, ఆంధ్రదేశము ముఖ్యంగా వ్యవసాయమే ప్రధానవృత్తిగా పరిశ్రమగా ఉండేటటువంటి దేశము. వ్యవసాయదారులకు చాలా ప్రధానమైనటువంటిది పశుసంపద. పశుసంపద లేనిచో వ్యవసాయము సులభముగా సాగించుకొనేదానికి అవకాశం లేదు, ఎందుచేతనంటే. ఇతర పాశ్చాత్యదేశాలలో వలె, మనదేశము సేద్యాన్ని mechanised గా చేయడంలేదు. సర్వ సాధారణంగా రైతాంగం అంతాకూడ పశుసంపదమీద ఆధారపడి సేద్యం చేసుకొంటున్నారు. ఆహారఉత్పత్తి అంతా దానిమీద ఆధారపడి జరుగుతున్నది అందుచేత ఈ పశుసంపదకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడుతున్నది. ఇటీవలనే అఖిలభారత పశువైద్యసంఘం ఈ పట్టణములోనే జరిగింది. కేంద్రమంత్రి శ్రీ కె. సి. రెడ్డిగారు దానికి ప్రారంభోత్సవంచేశారు. కేంద్రంలో ఈ పశుపోషణ శాఖకు ఉపమంత్రిగా ఉండేటటువంటి క్రిష్ణప్పగారు, ఇక్కడ 6, 8 రోజులు ఉండడము, అందులో ఎక్కువక్రద్ద చూపించడము జరిగింది. అందులో ప్రధానంగా ప్రథమ బహుమానం మన దేశంలో ఉండేటటువంటి ఒంగోలుజాతి ఎద్దుకే లభించింది. అంతేకాకుండా అందుకు చెప్పినటువంటిమాటలు జ్ఞాపకం చేస్తున్నాను. భారతదేశంలో అన్నిటికంటే పెద్దజాతికి చెందినటువంటిది—అంటే, ఎక్కువ ఎక్కువగా లేక అన్నివిధాలా ఉత్తమ జాతికి చెందినటువంటి ఒంగోలు

జాతి మన రాష్ట్రానికి చెందినటువంటివే. అదేరకంగా అన్నిటింటే చిన్నగా పొట్టిగా ఉండేటటువంటి పుంగనూరుజాతి కూడ మన రాష్ట్రానికి చెందినటువంటిదే అని ఆంధ్రరాష్ట్రాన్ని అందరుమీడ కొనియాడినాను. చాల సంఖ్యమైంది రైతులుకూడ ఇతోధికంగా యీ పశుపోషణకు శ్రద్ధవహిస్తున్నారు అటువంటప్పుడు ఈ పశువుల మేతకోసం ఏమి చేస్తున్నారు అనేటటువంటి విషయం కూడ కొంతమంది సభ్యులు సలహాచ్చారు సుఖ్యంగా రాజగోపాలనాయుడు గారు బంజరు భూములంతాకూడ పంచిపెడుతున్నారు. గనుక ఈ పశువుల మేతకోసం ప్రభుత్వం ఏమి చేస్తున్నారు అని అడిగినాడు. దానికి నేను ఒకటే సమాధానం చెప్పుచున్నాను. తలంగాడా ప్రాంతానికి సంబంధించినంతవరకు నూరు ఎకరాలు సేద్యం చేసేటటువంటి పొలము ఉన్నట్లయితే, వదలిరాని తప్పనిసరిగా పశువుల మేతకు ఉంచాలి అనేటటువంటి నిర్ణయం తీసుకొన్నది జరిగింది. ఆ రకంగానే, ఆ కార్యక్రమము అంతా జరుగుచున్నది. కాని, దురదృష్టవశాత్తు ఆంధ్రప్రాంతములో అటువంటి నిర్ణయము తీసుకోలేదు. యంతకు పూర్వము, ఇప్పుడుకూడలేదు. ఆ కారణముచేత చాల చోట్ల పశువులు తిరగడానికికూడ వీలులేనటువంటి పరిస్థితి యేర్పడింది. పశువులు పెరిగితేనే గాని బాగా అవి అభివృద్ధి చెందడాని వీలుగా ఉండదు. కాని, అవి పెరగడాకి స్థళము లేకుండాపోవున్నది. ఇకపోతే మేతకోసము నేను ఒకటే సలహా ఇస్తున్నాను. ఎక్కడక్కడైతే నిజంగా ప్రత్యేకంగా పశు గ్రానంకోసం ప్రత్యేకంగా ఆరుబయల్లులేవో, అటువంటి ప్రాంతాలలో, రైతులే దానికోసం ఒక ఎకరానో, ఆరెకరానో కేటాయించుకోవాలి. అంతకాకుండా, ఇటీవల కాననసభలో ఆమోదించినటువంటి భూసంస్కరణల విషయంలోకూడ పశుగ్రానంకోసం grazing lands కు exemption ఇచ్చినాము. ఆరకంగా పశువులమేత తయారుచేసుకోవలసి యుంటుంది. అంతేగాక కొన్ని Department వారు నిర్వహించేటటువంటి forms లో కొత్తకొత్త రకాలైన గడ్డిని గినిగడ్డిని మొదలైన రకరకాలైనగడ్డిని పెంచుచున్నారు. అక్కడ రైతులంతాకూడా చూచి నేర్చుకొని అటువంటిగడ్డిని పశువుల మేతకోరకు పెంచుకొని సరఫరా చేసుకొనేదానికి ప్రయత్నం చేస్తారనేటటువంటి ఆశ, నమ్మకం ఉన్నది. ఇకపోతే, పశుసంపద చూస్తే, యావద్భారతదేశములోను, ఈ రాష్ట్రములో ఉన్నంత పొచ్చుగా ఏ రాష్ట్రములోకూడ లేదు. రెండుకోట్లు తొంభై లక్షలు పశుగణం మన ఆంధ్రదేశములో ఉన్నరన్నారు. అసంఖ్య బహుళః 1951 census లెక్కలప్రకారమేమో అనుకుంటాను 1961 census ప్రకారంచూస్తే 3 కోట్లు, 80 లక్షలు అవుతుందని అని నాకు ఆశ ఉన్నది. అయితే, ఊరికీ, ఇంత పొచ్చుసంఖ్య మనదేశములో ఉన్నదని సంతోషించి లాభంలేదు. చాటిని

సరియైనటువంటి విధంగా పోషించడానికి ప్రయత్నం చేయాలి. ఎవరో ఒక గౌరవసభ్యులు చెప్పారు. అయ్యా మనదేశంలో పశువులను గౌరవిస్తాం ఆవులను పూజిస్తాం. అని బహుశః, కృష్ణం రాజబహదూర్ గారు అన్నారును కొంటాను. ఆవును ఎన్నిరకాలుగా మనం పొగుడుతున్నాము. అంతేకాదు ఆవుయొక్క మూత్రము, మలము అన్నిటిని పూజనీయంగా చూస్తున్నాము. అంతేకాకుండా ఆరోగ్యరీత్యా వైద్యం కోసం కూడా వాడుకుంటున్నాము. అంత ఉపయోగంగా, అంత పూజనీయంగా ఉండేటటువంటి ఆవును మనము ఎంత శ్రద్ధగా పెంచుతున్నాము అనేటటువంటి విషయం కూడ ఆలోచన చేయాలి. కొద్ది మంది పూజించి బాగుగా చూడడం నిజమే అయినప్పటికీనీ, చాలి మంది దానికి మేత కూడా వేయకుండా, ఎక్కడో బజార్లో విడిచిపెట్టి, ఎవరిచేతనో చంపబడేటటువంటి విధంగా పదలిపెట్టడం చూస్తూ ఉంటే, నిజంగా చాలి విచారకరంగా ఉన్నది. ఇదే మన టంగోలు జాలి ఆవునే ఏ ప్రేజిల్ కో, ఇతర దేశాలకో తీసుకొనిపోయి, వారు సంగో సలక్షణంగా, సురక్షితంగా పెంచుతున్నారు. అందువల్ల ఇతరదేశాలలో ఉండేటటువంటి వారికి గోవుమీద భక్తి లేకపోయినప్పటికీనీ, పెంచేటటువంటి విషయంలో ఎంతో శ్రద్ధ చూపుతున్నారు. అదేరక మైనటువంటి శ్రద్ధ మనదేశములో కూడ చూసవలసిన అవసరం ఉన్నది. అదేవిధంగా, మనదేశములో గోసంరక్షణ జరగాలి, గోవధ నిషేధించాలి అనేటటువంటి పదాలు కూడ కొంతమంది అన్నారు. వారికి నేను ఒకటే విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. మీరు ఎంత వట్టుదలతో, ఎంత దీక్షతో, గోవధ నిషేధించాలి అనే ఉద్యమం లేవదీసేందుకు ప్రయత్నాలు సాగిస్తున్నారో, అంత శ్రద్ధ భక్తితో వాటిని సంరక్షించే విషయంలో, గోసం వర్ధన సమితులు ఏర్పాటుచేసే విషయంలో, వాటికి విరాళాలు ప్రోగుచేసే ప్రయత్నాలు మీరు చేస్తే మంచిదని వారికి నేను సలహా ఇస్తున్నాను. అంతేకాదు, పశువులలో మేలు రకాలైన వాటిని అభివృద్ధి చేయడానికి, artificial insemination యివన్నీకూడ ఏర్పాటు చేస్తారు. కాకాని వెంకటరత్నంగారు ఒక విషయము సెలవిచ్చారు. కంకిపాడు ప్రాంతములో 25 కోడిదూడలు చాలి బాగున్నాయని. వాటిని అన్ని ప్రాంతాలలోకూడ, బెజవాడ-పైదరాబాద్ లో కూడ అభివృద్ధి చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము దాని semen ను నిలువ చేసే మిగతా ప్రాంతాలకు పంపించి, artificial insemination ద్వారా ఎక్కువగా ఉత్పత్తి చేయాలని ప్రభుత్వానికి ఉద్దేశం ఉన్నది. అంతే కాకుండా, పశువులకు వచ్చేటటువంటి రోగాల విషయంలోకూడ ప్రభుత్వము శ్రద్ధ వహిస్తున్నది. ఒక్కసారి పశువులకు గాలి పోస్తుంది అంటారు. కాళ్ళలో నొప్పులు వస్తూ ఉంటాయి, వండలకొరిది పశువులు హతం అయిపోతూ ఉంటాయి.

ఆ రకంగా లేకుండా, వాటిని రక్షించడానికి అగువైన వైద్యశాలలు, అవి village centres అనండి, Veterinary dispensaries అనండి, తాలూకా కేంద్రాలలో ఉండేటటువంటివి అనండి, జిల్లాకేంద్రాలలో ఉండేటటువంటివి అనండి ఏదైనా సరే, ఇవన్నీకూడ ఏర్పాటుచేసి విరివిగా పశువులకు వైద్య సదుపాయాలు కలుగజేస్తున్నాము. Rinderpest అనే వ్యాధిని మన రాష్ట్రములో లేకుండా చేసుకొన్నాము. ఆరు సంవత్సరాలనుంచి ఈ వ్యాధి వచ్చింది. అని చెప్పేటటువంటిదికూడ లేకుండా చేసుకొన్నాము. దాన్ని మళ్ళీ re-survey చేస్తున్నాము. ఎందుకంటే, అందులో ఒక ప్రమాదం ఉన్నది. మన రాష్ట్రానికి ఒక వైపు ఒరిస్సా, ఒక వైపు మధ్యప్రదేశ్, ఒక వైపు మహారాష్ట్ర, ఇంకొక వైపు మైసూరు, మరొకవైపు మదరాసు ఈవిధంగా ఇగర రాష్ట్రాలు మనచుట్టు ఉన్నాయి అటువంటప్పుడు ఈ వ్యాధిరాకుండా ఇటుపంటిచర్యలు వారుకూడ తీసుకొంటే మంచిదిగాని లేకపోతే అక్కడనుంచి పశువులు మన రాష్ట్రంలోకి వచ్చి మళ్ళీ ఈ వ్యాధి మన రాష్ట్రంలోకి పునరావృతమౌతూ ప్రవేశించేటటువంటి ప్రమాదం ఉన్నది. దానిని అరికట్టడానికోసం inspectors ను నియమించి ఆ విధంగా ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి అంతే గాకుండా, ఈనాడు పశువుల విషయంలో నేగాక poultry విషయంలోకూడా శ్రద్ధ వహిస్తున్నారు. దాదాపు 148 అక్షలు కోట్ల మొదలైనటువంటివి మన దేశంలో ఉన్నాయి. ఆ విషయంలో కూడా, యావద్భారతదేశంలో ఆంధ్రదేశానికే ప్రథమస్థానం లభించింది. ఇటీవల అఖిలభారత కోళ్ళప్రదర్శనం జరిగిన సందర్భములోకూడా అనేక ప్రథమ బహుమతులు మన రాష్ట్రంలో ఉండేవారికే లభించినాయి. ముఖ్యంగా మన శాసనసభ్యులుగా ఉండేటటువంటి రాజా సాగి మార్యనారాయణరాజు బహద్దూర్ వారికి దేశీయకోళ్ళలో ప్రథమబహుమతి వచ్చింది. వారు ఒకకోడికికూడా పట్టు కొని ఫోటో తీసుకొన్నారు. అది సభ్యులందరికీ ఒక్కొక్క కాపీ సరఫరాచేస్తే సంతోషిస్తాము. అంతేగాకుండా ఈ కోళ్ళయొక్క గుడ్లు మనకు చాలా ముఖ్యమైనవి. ఇప్పుడు బ్రాహ్మణోత్తములైనటువంటి వారికి, pure vegetarians కూడా డాక్టర్లు ఒక్కొక్కసారి prescribe చేస్తూ ఉంటారు, white of the egg తీసుకోవాలని. అందువల్ల గుడ్లు విషయంలో చాలా శ్రద్ధ వహించవలసి యుంటుంది. ఒక వేళ కోడిమాంసము తినకపోయినప్పటికీ, గుడ్లయినా వైద్య శిశ్యా తీసుకోవలసి వస్తుంది. కాబట్టి కోళ్ళ పెంపకం విషయంలో శ్రద్ధ తీసుకోబడుతుంది. అంతేగాకుండా, గొట్టెలుకూడా దాదాపు 70 లక్షలు మనదేశంలో ఉన్నాయని తెలుస్తుంది. ఆ విషయంలో చూచినా కేవలం మాంసముకోసమే కాకుండా, వాటినుంచి ఉన్ని వస్తుంది. దానితో కంబళ్ళు మొదలయినవి వేస్తారు. మా ప్రాంతములో ముఖ్యంగా, నా నియోజకవర్గంలో పల్లా అనే

గ్రామం ఉన్నది. ఆసువాన కొత్తకోట అనే ఇంకో గ్రామం ఉన్నది. ఈ రెండు గ్రామాలలో చాలా సున్నితమైనటువంటి కంబళ్ళు తయారు చేస్తారు. అదే రకంగా ఇక్కడ మహబూబ్ నగర్ జిల్లాలో అనే ప్రాంతాలలో కూడా ఇవి తయారు చేస్తారు.

దేవరకద్ర గ్రామానికి నేనుకూడ వెళ్ళడం తటస్థించింది అక్కడ యీ కులమువారు సున్నితమైన కంబళ్ళు ఒక్కొక్కటి రు. 40, 70 లు కలవి నేస్తున్నారు. ఇటీవల భావనగర్ ప్రదర్శనంలో ఆ కంబళ్ళను చాలమంది మెచ్చుకొని కొనుక్కొన్నారు. అందువల్ల ఉన్నికొరకు గొట్టెల పెంపకానికి శ్రద్ధ వహిస్తున్నాము నుంచి ఉన్ని ఉత్పత్తి పెంచాలి. అందుకొరకు సహకార సంఘాలకు ఒక కేంద్రసంఘం కూడ ఉన్నది. దానిద్వారా లాభాలు చేకూరుస్తున్నారు. అదేరకంగా ఆంధ్రప్రాంతంలో ముఖ్యంగా అనంతపురం, కర్నూలు ప్రాంతాలలో గొట్టెల పెంపకానికి శ్రద్ధవహించి చేస్తున్నారు. ఒక సహకార సంఘం ఏర్పాటుచేశాడు. ఇంకా సహకారసంఘాలు ఏర్పాటుచేసి వారికి ఒక Apex Society కూడ ఏర్పాటుచేసి తద్వారా యితోధిక లాభాలు కలిగించటానికి, సున్నిత వస్తువులలో తయారుచేసే విధానాలు నేర్పించుటకు ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి.

ఈ డిమాండుమీద మాట్లాడిన సభ్యులందరూ అటవీశాఖను గురించి మాట్లాడినారు. అదవులలో ఉండే సంపద జాతీయసంపద; దానిని సంరక్షించాలని చెప్పారు. ముఖ్యంగా మనకు నూటికి 25 వంతులు అడవికి సంబంధించినటువంటి ప్రాంతం ఉన్నది. అఖిలభారత స్థాయిలో ఏర్పాటుచేసిన సిద్ధాంతం ప్రకారం నూటికి 25కి అనగా 25 అడవులు ఉండాలని ఉన్నది అది ఎట్లాగైనా సాధించటానికి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. కానీ పప్పురి రామారావుగారు చదివిన అంకెలనుబట్టిచూస్తే క్రమేణ కొన్ని అడవుల పంటలు పెగ్గినట్లు కనబడుతున్నది. అయితే గౌరవసభ్యులు గెసిన సలహాలు రెండు రకాలుగా ఉన్నవి గంటి వాగేశ్వరరావుగారి నాయకత్వమున ఉన్నవారు చెప్పినది—ఎక్కడెక్కడ చెట్లు పెంచటానికి వీలులేదో, ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటువారు వీలులేదంటున్నారో, అభూమిని సేద్యానికి యివ్వాలంటున్నారు. ఈ విషయమై వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారి కట్ మోషన్ కూడ ఒకటి ఉన్నది. సత్తెనపల్లి తాలూకాలో బోధన్ అనే ప్రాంతంలో భూమి సేద్యానికి యివ్వాలన్నారు. కొందరుసభ్యులు చెప్పినది—అసలు యీ అడవిభూమి క్రమేణ తగ్గిపోతోందని యింకా యెక్కువభూమిని అడవులక్రిందచేర్చి చెట్లు పెంచాలని అంటున్నారు. అయితే ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటు అక్కడ ఏచెట్లు పెరగటానికి

వీలులేదని నిఘాన్ను చేస్తే అటువంటిచోట్ల పంటలు ఎట్లా పండుకాయో తెలియదు.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : చెట్లు పెరగవు. గడ్డి ములుస్తుంది. గడ్డి వేసుకుంటే వశువులకయినా వస్తుందని ఆశ

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : ఏమైనప్పటికీ అడవులను విశేషంగా పెంచే ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. ఇంతకుపూర్వం యీ శాఖను నిర్వహించిన మంత్రి వశ్యంరాజుగారు జిల్లాస్థాయిలో ఒక కమిటీని—జిల్లాకలెక్టరు, పరిషత్తుచైర్మన్ డిప్యూటీ ఫారెస్ట్రీ ఆఫీసర్, వీరితో కమిటీని వేశారు. ఏ ఏ ఫారెస్టు పరియోలు అడవులు పెంచటానికి వీలుగాలేవో, ఎక్కడెక్కడ సేవ్యానికి అనువుగా ఉన్నదో ఆ కమిటీవారు పరిశీలన చేస్తారు. ఇటీవల కొంతమంది హరిజనులు, backward classes వారు శమ రిప్రజెంటేటివ్స్ను కూడ ఆ కమిటీలోకి తీసుకోవాలన్నారు.

శ్రీ ప్రగడ కోటయ్య : దీనికి 1960 మే, లో జి. ఓ - ప్యాస్ చేశారు. జి. జి. ఓ ఎక్కడ ఉన్నదో కలెక్టరాఫీసులలో తెలియదు. కొన్ని వ్యవహారాలు కలెక్టరుకు రిపోర్ట్ చేస్తే యిలాంటి కమిటీ ఉన్నట్లు తెలియదని వ్రాసిన సందర్భాలు ఉన్నవి. అంటే యీ జి. ఓ. వెళ్ళిన తరువాత Chief Conservator of Forests Office లో ప్లాక్ ఫైల్ లోకి వెళ్ళినట్లున్నది. జి. జి. ఓ. మీద action తీసుకొన్నట్లులేదు. ఆ కమిటీని వేసినట్లు అది function చేయాలని కలెక్టరుకు communicate చేయాలి. అలాంటి communication ఏదీ Chief Conservator of Forests నుంచి వెళ్ళినట్లులేదు.

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటునుంచి కాగితాలు వెళ్ళినా అక్కడ ఏ L.D.C. వద్దనో ఉంటాయి. (నవ్వు). దానిని పైకితీయటానికి ప్రయత్నం చేద్దాం. ఆ కమిటీలో Backward classes representative ను, Harijan representativeను పేయటానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నిస్తుందని మనవిచేస్తున్నాను.

ఈ అడవుల సంరక్షణ నిమిత్తం అనేక విధాల ప్రయత్నాలు చేస్తున్నాము. స్థానికంగా ఉండే watchers, guards, rangers, forest officers, వీరు కాకుండా ముఖ్యంగా flying squads, ఏర్పాటు చేశాము. అది లాభదాయకంగా ఉన్నది. వారు ఎప్పటికప్పుడు వెళ్ళి దొంగతనం జరుగుతుంటే కనిపెట్టి పట్టుకొంటారు. కొన్ని సందర్భాలలో Forest Department కు సంబంధించిన చిన్నచిన్న ఉద్యోగులుకూడ దొంగతనం చేసేవారితో పరిక్ ఆయి ఉండవచ్చును. అటువంటివి పట్టుకొనుటకు flying squads ఏర్పాటు

చేశాము. ఈ డిమాండుకు సంబంధించిన చర్యను ప్రారంభిస్తూ తాళిల్ గారు వారు కొండప్రాంతంవారు కాబట్టి అక్కడ ఉండే సాధక శాధకాలు చెప్పారు. ముఖ్యంగా tribesmen ను అటవీశాఖ ఉద్యోగులు పెట్టే కిష్టాలను గురించి చెప్పారు. అదేవిధంగా దొడ్డా నరసయ్యగారు చెప్పారు కాని వీరిద్దరూ చెప్పినది సరైనది కాదని, అక్కడి ఉద్యోగులు వారి పూర్వకాలపు పద్ధతులు మార్పుకొంటున్నారని, శాధలు లేవని బోయిన రాజయ్యగారు చెప్పారు. కొండ ప్రాంతాల ప్రతినిధులు కాబట్టి వారు ముగ్గురు కూర్పుని ఏకగ్రీవంగా తీర్మానానికివచ్చి అక్కడి ప్రజల కష్టాలు తగ్గినవో, పొచ్చినవో చెబితే, కష్టాలు తగ్గించడానికి ప్రయత్నం చేస్తాము.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : ఆ ముగ్గురిలో యిద్దరు పూర్వపు పరిస్థితులు మారలేదన్నారు.

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : ఏమైనా వారు ముగ్గురు కూర్పుని సలహామిస్తే బాగుంటుంది. తాళిల్ గారు చెప్పారు—భద్రాచలంలో ఆఫీసు పెట్టే వుద్దేశం లేదా అని, అక్కడ భవన నిర్మాణంకోసం ప్రయత్నం జరుగుతున్నా తాపీగా చేస్తున్నారని, చురుకుగా నడిపించాలని అన్నారు. నడిపిస్తాము. భద్రాచలానికి చాల ప్రాముఖ్యత యివ్వబడుతోంది. గౌ. మంత్రి చంద్రమౌళిగారు శ్రద్ధ వహించి దేవస్థానాన్ని పునరుద్ధరిస్తున్నారు. అక్కడ గోదావరిమీద వంతెన కడుతున్నాము. దాని నిర్మాణము పూర్తి అవగానే భద్రాచల ప్రాంతానికి సరాసరి రోడ్డుమార్గాన వెళ్ళుటకు వీలుంటుంది. శాసనసభ్యులు ఆఫీసర్లు పెళ్ళి అక్కడి ప్రజల కష్టసుఖాలు తెలుసుకొనుటకు, చిన్న ఉద్యోగులు కిష్టాలు పెడుతుంటే అరికట్టడానికి వీలుంటుందని మనవిచేస్తాను.

శ్రీ దొడ్డా నరసయ్య : అక్కడ కొండదొరలకు, కోయదొరలకు వెంటనే కలవ యిచ్చే ఏర్పాటు చేస్తారని ఆశిస్తున్నాను.

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : అది ఎట్లా ఉన్నదంటే కావాలని కప్ప నీరు త్రాగినా త్రాగినదే, త్రాగకపోయినా త్రాగినట్లే— అది నీటిలోనే ఉంటుంది కాబట్టి. కొండప్రాంతాల వారికి కలవ విషయం ఇబ్బంది ఉండదనుకొంటాను.

Gang coolies జీతాలు స్వల్పంగా ఉన్నవని పొచ్చించాలని అన్నారు. అది చూడవలసినదే ఆఫీసర్లు కూడ చాల సానుభూతితో చెప్పారని తాళిల్ గారు అన్నారు. అది ఎప్పుడో చేయబడిన నిర్ధారణ, దానిని మార్పుటకు ప్రయత్నం చేయవలసిన అగత్యం ఉన్నది.

రాజయ్యగారు సోడుసేద్యం గురించి నెలవిచ్చారు దానివల్ల నీరని నష్టం కలుగుతోంది ముఖ్యంగా విశాఖపట్టణం, శ్రీ కాకుళం జిల్లాలలో చాలా ప్రాంతాలలో చెట్లు నాశనం చేయబడి అటవీసంపద ఊడంపచేయబడుతోంది. దానికి అనుకుని ఉండే బరిస్సాలో కోరాపుట్టి జిల్లా చూస్తే ఒక్క చెట్టుకూడ లేకుండా కొండలను నాశనం చేశారు. అక్కడ ఉన్న గిరిజనులకు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికే కాకుండా రాష్ట్ర ప్రజలకు కూడ నష్టము కలిగింది. శ్రీ దేశ్ కర్ ఖాయీగారు కాంగ్రెసు ప్రెసిడెంటుగా ఉన్న సందర్భంలో యీ ప్రాంతాలకు వచ్చినప్పుడు కొండ జాతుల వారిని ఉద్దేశించి చెప్పారు కోరాపుట్టి అడవుల పరిస్థితి ఏవిధంగా అయినదో ఒకరిద్దరు గిరిజనులు అక్కడికి వెళ్ళి చూచివచ్చుటకు రైల్వే చార్జీలు కూడా యిస్తామన్నారు అక్కడివారు అడవులు ఊడం చుటవల్ల కష్టాలకు గురిఅవుతున్నారని, వారి పరిస్థితులు చూచినతరువాత అయినా అడవులలో చెట్లు కొట్టివేయకుండా ఉంటారని అన్నారు. అడవులకు సంబంధించిన దుష్టచతుష్టయం ఉందని చెప్పారు. (1) మేక (goat) (2) పోడు వ్యవసాయంచేసే గిరిజనులు, (3) అటవీశాఖ ఉద్యోగస్థులు, (4) కంట్రాక్టర్లు-ఈ నలుగురూ దుష్టచతుష్టయం అని చెప్పారు.

ట్రయిబల్ ఏరియాలో ఉన్నవారికి సేద్యానికి అనుకూలంగా ఉండే పొలాలను ఇవ్వక బాధ పెడుతున్నారని కొందరు గౌరవసభ్యులు అన్నారు. అటువంటిదేమీ లేదు. కాఫీ, పైనాపుల్, టర్ పెన్ టైన్ మొదలైన ప్లాంట్ షన్స్ వేసి పెంచుతున్నాము. వారికి ఎకరమో, రెండు ఎకరాలలో స్వంతంగా సేద్యం చేసుకోవడానికి వీలు కల్పిస్తున్నాము. పదిలక్షల రూపాయలు ఖర్చుచేసి. దాదాపు 500 ఎకరాలలో కాఫీ ప్లాంట్ షన్స్ వేయాలని ప్రయత్నిస్తున్నాము. ఇండియా కాఫీబోర్డువారి స్పెషలిస్టు ఎక్స్ పర్ట్ ను పిలిపించి, ఆయా ప్రాంతాలు సర్వే చేయించి ఒక రిపోర్టు తయారు చేయించాము. చింతలపల్లి మొదలైన ప్రాంతాలలో దాదాపు 50 వేల ఎకరాలలో, మన అడవులలో, కాఫీతోటలు పెంచే అవకాశాలున్నాయని వారు రిపోర్టు ఇచ్చినారు. ఈ విషయములో భారత ప్రభుత్వము వారితో సంప్రదింపులు జరిపాము. దానికి సంబంధించిన మంత్రి అయిన శ్రీ లాల్ బహదూర్ శాస్త్రిగారిని స్వయముగా కలుసుకొని మాట్లాడటం. ఈ 50 వేల ఎకరాలలో కాఫీతోటలు పెంచడానికి దాదాపు 10 కోట్లు ఖర్చు అవుతాయని చెప్పటం తటస్థించింది. వారు ఈ పదికోట్ల రూపాయలు ప్లానులో ఉన్నటువంటి 305 కోట్ల రూపాయలతో నిమిత్తం లేకుండా - అవుట్ సైడ్ డి ప్లాన్ - ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వానికి అప్పుగా ఇస్తామని చెప్పినారు. ఇంకా దానికి సంబంధించిన కమ్యూనికేషన్ యింకా అఫీషియల్ గా

రాజేమ కాని, శ్వరలోనే పెట్టుదనే ఆశ ఉన్నది. వారితో మాట్లాడినపుడు, ఆ హామీ నాకు ఇచ్చినారు. ఇక్కడ కాఫీతోటలు పెంచటానికి ఏడెనిమిదేళ్ళు పట్టవచ్చును. ఈ ఏడెనిమిదేళ్ళ కాలంలో ఈ 50 వేల ఎకరాలలో కాఫీతోటలు పెంచాలనే సంకల్పం ప్రభుత్వానికి కలిగింది, దాని విషయంలో శ్రద్ధ తీసుకొంటున్నాము. ఇదు సంవత్సరాలైన తర్వాత అది పంటకు వస్తుంది పంటకు వచ్చిన తర్వాత, దాదాపు 85 సంవత్సరాలు కాఫీ మొక్కలు ఉంటాయి. మనకు ఈల్డే ఇస్తూవుంటాయి. ఏడవ సంవత్సరం వచ్చేటప్పటికి సంవత్సరానికి 4000 రూపాయలు ప్రభుత్వానికి నీక రాదాయం వచ్చే మార్గాలు కనుపిస్తున్నవి. కావున, దానివిషయంలో శ్రద్ధ తీసుకొంటున్నాము. కొన్ని ఫారెస్టు ప్రాంతాలు మనకు ప్రవేశించటానికి కూడ పిల్లలుండా ఉన్నవి. అటువంటి ప్రాంతాల్లో ఇప్పుడు రోడ్ల వస్తున్నాయి అక్కడ ఫారెస్టు సంపద పెంచటానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. మైనర్ ఫారెస్టు ప్రొడ్యూస్, టెంబర్ ఎక్కువ పొందుటానికి చేస్తున్నాము. అక్కడ ఉన్న బ్రయిలెన్స్ వారికి ఇళ్ళ సౌకర్యాలు, విద్యా సౌకర్యాలు కల్పించటానికి సోషల్ వర్క్ థ్రూ డిపార్టుమెంటు ద్వారా ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. దానికి సంబంధించి బి. కార్పొరేషన్ ఏర్పాటుచేశాము. ఆ కార్పొరేషన్ లో కొన్ని బాంపాట్లు జరుగుతున్నవి ఉంటున్నాయి, మేము పరిశీలన చేసినంతవరకు అటువంటి బాంపాట్లు పమీలేవు అయినా, ఆ కార్పొరేషన్ ఎట్లా పనిచేస్తున్నదో పరిశీలించమని సోషల్ మెంబర్ అనంత రామన్ ను పంపించాము. ఆ కార్పొరేషన్ పనిచేస్తున్న ప్రాంతాల్లో వారు దాదాపు 20 రోజులు తిరిగి ప్రతివారిని కలుసుకొని, అన్ని విషయాలు తెలుసుకొని సమగ్రమైన నివేదిక సమర్పించారు. నేను, ఫ్రెనాన్స్ మినిష్టర్, సోషల్ వెల్ ఫేర్ మినిష్టర్ కూర్చుని ఆ నివేదిక పరిశీలన చేయాలని అనుకొంటున్నాము. దాంట్లో ఏవైనా ఇబ్బందులుంటే తొలగించి, దాని పరియా ఆఫ్ ఆవరేషన్ విస్తరింప జేయటానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. ఇంకా కొన్ని సరుకులు కార్పొరేషన్ కొని అమ్మటానికి ప్రయత్నం చేస్తాము. పప్పులు బ్రయిలెన్స్ నుండి కార్పొరేషన్ వారు కొనుక్కోవడానికి ప్రయత్నం చేస్తే, అది ఒక్కటే సంవత్సరానికి దాదాపు 40 లక్షల రూపాయల వ్యాపారం అవుతుంది. దాంట్లోనుండి 20 లక్షల రూపాయలు లాభం రావటానికి అవకాశము ఉన్నది. ఆ విధంగా లాభం వచ్చిన డబ్బునకా తిరిగి గిరిజనుల సంక్షేమానికే ఖర్చుచేయటానికి నిలబడుతుందని మనవిచేస్తున్నాను. అక్కడవున్న చిన్న ఉద్యోగాలు—ఫారెస్టు గార్డ్స్, హాచర్స్ మొదలైన ఉద్యోగాలు—అక్కడవున్న బ్రయిలెన్స్ కు ఇవాసలని అనుకొంటున్నాము. అవసరమైతే క్వాలిఫికేషన్ కొంత తగ్గించి, పథర్లు ఫారెస్టు, ఫోర్టుఫారెస్టు పాస్ అయిన బ్రయిలెన్స్ కు ఆ ఉద్యోగాలు ఇస్తే

మంచిది. కొద్దో గొప్పో చదువుకొన్న ప్రయిజ్జుకు ఫారెస్టు డిపార్టుమెంట్ లో ఎక్కువగా ఉద్యోగాలు ఇవ్వటానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నం చేస్తుందని మనవిచేస్తున్నాము. అడివిలో ఉండే జంతువులను ఉంచటానికి, ఇక్కడ మీరాలంటాంక్ వద్ద జూడుతున్నారు వీలైతే గౌరవసభ్యులు వెళ్ళి ఆ జూ చూడవలసిందిగా కోరుతున్నాను గంట్ల సూర్యనారాయణగారు జీడితోటలు పెంచటానికి తగినన్ని సౌకర్యాలు ఇవ్వటంలేదని అంటున్నారు. జీడితోటలు పెంచేవారికి భారత ప్రభుత్వము వారు సహాయం చేస్తున్నట్లు తెలుస్తున్నది అటువంటి సహాయం వారికి కలుగజేయటానికి తప్పకుండా ప్రయత్నం చేస్తాము. ఫారెస్టు కూపులు అజాధి కారులకు ఇవ్వకుండా, ఈ కూపులను చిన్నచిన్న బ్లాకులుగా విభజించి హరిజనులకు, గిరిజనులకు కంట్రాక్టుకు ఇప్పిటట్లు చూడాలని గున్నయగారు అన్నారు. అది ఎంపికరకు సాధ్యమో తెలియదు. దానికి సంబంధించిన ఉద్యోగులను సంప్రతించి వారికి సహాయంచేసే ప్రయత్నం చేస్తాము. ఇంతకుపూర్వం ఆంధ్రప్రాంతంలో కో-ఆపరేటివ్ కూపుసొసైటీలు నలభై ఏర్పాటు చేశాము. శ్రీ ఇయర్స్ యారెజ్ రెంటల్ మిద వాళ్ళకు ఇచ్చేవారము పేదవారు ఏర్పాటుచేసుకొన్న ఆ సొసైటీల వెనక దురదృష్టవశాత్తు ఒక పెద్ద కంట్రాక్టర్ ఉండేవాడు. అతడు డబ్బు పెట్టి పేదవారిచేత సొసైటీ పెట్టించేవాడు. తద్వారా వచ్చేలాభం అంతా ఆ పెద్ద కంట్రాక్టర్ కు వెళ్ళేది. ఆ పేదలకు మామూలుగా లభించే కూలి మాత్రం లభిస్తూఉండేది. అట్లా జరగకుండా ఉండటానికి, జిల్లా కలెక్టర్, ఫారెస్ట్ ఆఫీసర్, జిల్లాలో ఉన్న డిప్యూటీ రిజిస్ట్రార్ — యూ ఎన్ గురు ఒక కమిటీగా ఏర్పడి, స్థానికంగా ఉన్న ఫారెస్ట్ కూప సొసైటీ వ్యవహారాలను పరిశీలించి, ఆ సొసైటీవెనక ఎవరైనా పెద్దపావుకారు ఉండి ఎక్స్ ప్లాయిట్ చేస్తున్నాడేమో చూచి, అటువంటి లోపాలేమీ లేకుండా, సక్రమంగా ఆ కూప్ సొసైటీ వ్యవహారం చేస్తున్నట్లు (ఆ కమిటీ) రికమెండేషన్, ఆ సొసైటీకి కంట్రాక్ట్ ఇవ్వటానికి ప్రభుత్వం సంసిద్ధంగా ఉన్నదని ప్రభుత్వం జి. బి. జూరిషియటం జరిగించి కాబట్టి, హరిజనులకు ఫారెస్టు సంపదనుండి లాభం కలగాలంటే, వారు సహకార సంఘాలను సక్రమమైన పద్ధతులలో నడిపించుకోవాలి. ఎవరో పెద్ద పావుకారు చేతిలో ఆ సొసైటీలను పెట్టకుండా గున్నయ్యగారిలాంటి వారు ప్రయత్నం చేసి ఆ సొసైటీలవల్ల వచ్చేలాభం హరిజనులు గిరిజనులు పొందేటట్లు చేస్తారని నేను భావిస్తున్నాను. ఫారెస్టుల నుండి వ్యవసాయపనిముట్లు తెచ్చుకొనటానికి అభ్యంతరకరంగా ఉన్నదని శ్రీ పి. రాజగోపాలనాయుడుగారు చెప్పారు. అందుకు డిపోలు ఏర్పాటు చేయాలని ఇదివరకే ప్రభుత్వము అనుకొన్నది. 50 వ సంవత్సరములో కడపజిల్లాలో 450 టన్నుల టింబరు వ్యవసాయ పనిముట్లకు కావలసినంత స్టోర్ చేసి డిపో పెట్టాము. కాని, దురదృష్ట

వకాతు 15 టన్నుల టింబరుమూల్రమే అక్కడిరైతులు తీసుకున్నారు. మిగిలిన దంతా క్లెయిమ్ ఆక్షన్ లో అమ్మకానివలసిన పరిస్థితి ఏర్పడింది. మహానాగనగర్ జిల్లాలో ఒకడిపో ఏర్పాటుచేస్తే నష్టంవచ్చింది కాబట్టి నష్టంరాని సలహాలను గౌరవనీయులు చెబితే, వాటిని పరిగణన గుటానికి ప్రభుత్వం సంసిద్ధంగా ఉన్నదని మనవిచేస్తున్నాను. “ఇంతకు పూర్వము జమీందారీ ఫార్మెంటు ఉన్నప్పుడు నెత్తిమోపులు తెచ్చుకోటానికి ఏమీ అభ్యంతరం ఉండేదికాదు. ఇప్పుడు ఎండు కట్టెలు, నెత్తిమోపులు తెచ్చుకోటానికి వర్మిచన్ ఇవ్వకుండా ఉన్నారు” అని చెబుతున్నారు. అయితే కొడవళ్ళు, కత్తులు తీసుకువచ్చి బాగాఉన్న రెట్లను నరికివేసి, తిరిగి ఒకటిరొజులనిర్వాహించి ఎండుకట్టెలనిచ్చి తీసుకువచ్చి ప్రమాదం ఉన్నది. ఎండుకట్టెలమ్ముకొని నీలంపాటికి వర్మిచన్ ఇవ్వటానికి ఎలాంటి అభ్యంతరంలేదు. అందుకు ఒక జి. ఒ. జాగీరియినది 18 నయాపైసలు చెల్లించుకోవలసి ఉంటుంది. ఫార్మెంటులపై పెన్సి ఉంటున్నప్పుడు, దారికి దగ్గరగా లైన్ ఫిక్స్ చేస్తున్నారన్నారు. అది సరికాదు. దిబ్బర ఫార్మెంటులను గ్రామానికి మధ్యను ఆరమైలు అపరిమిత్ ఫార్మెంటులపై పశువులకు తిరగటానికి సౌకర్యంగా ఉంటుందని రామబ్రహ్మంగారు మంచి సలహా ఇచ్చినారు. అది బాగానే ఉన్నట్లు నాకు వనిచేస్తున్నది. అయితే సాంకేతిసిద్ధాంతం సలహా తీసుకొని అనివయం ప్రభుత్వం పరిశీలనచేస్తుందని మనవి చేస్తున్నాను. టింబర్ ట్రాన్సిట్ రెగ్యులేషన్ గురించికూడ చెప్పారు. ఆ రెగ్యులేషన్ పెట్టబోతే ఎమ్యూక్ కూడ జరగటానికి చాలా అవకాశాలు ఉన్నవి. అందువల్ల ఎమ్యూక్ అరికట్టేనిమిత్తం అవి ఉండటం మంచిదని నేను భావిస్తున్నాను. దానిని పాటుగా తీసుకొని హ్రాస్ చేస్తున్నారు; ఫార్మెంటు ఉద్యోగులు ఇబ్బందులు కల్పిస్తున్నారు; అని అంటున్నారు. అటవీశాఖలో పనిచేస్తున్న ఉద్యోగులు ఇంగిత జ్ఞానం లేనటువంటివారు కాదు. అటవీశాఖలో వారు ఉద్యోగులుగా ఉండినా, అటవీక మన ప్రశ్నము వారికిలేదు. వారు నవనాగరికత తెలిసినవారు, పెద్ద పెద్ద కళాశాలల్లో చదువుకొని వచ్చినవారు. అవలూ చిన్న ఉద్యోగులు అటంకాలు కలిగించిఉంటే ఉండవచ్చు. వారు కేవలం అటువంటి అటంకాలు చేయాలని చేస్తే, వారిపై కఠినమైన చర్యలు తీసుకొనేదానికి ప్రభుత్వం సిద్ధంగాఉన్నదని మనవిచేస్తున్నాను.

పట్టచాలకు సంబంధించి పంట చెరకు దొరకక యిబ్బందిగా ఉన్నది అన్నారు. ఇబ్బందిగా ఉన్నట్లు నాకేమీ report రాలేదు. ఉన్నట్లయితే department వారు క్రద్ద పహించి నిరఫరా చేయదానికి Municipality వారు run చేస్తామంటే Cooperative Societies వరకైతే fire wood

depots run చేస్తామంటే వారికి కావలసిన fire wood supply చేయడానికి ప్రభుత్వం తగిన చర్య తీసుకుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను. లంచగొండి తనాన్ని గురించి చెప్పారు. పబ్లిక్ వర్క్స్ శాఖ, ఫారెస్టు శాఖ లంచం తీసుకోడానికి ఎక్కువగా అవకాశం ఉన్న డిపార్టుమెంట్లు అని రాజగోపాల నాయుడు గారు తెలివిచ్చారు. నిజమే అయి ఉండవచ్చు. లంచగొండితనాన్ని తగ్గించడానికి anti-corruption bureau ను ఏర్పాటు చేయటం తటస్థించింది. లంచం తీసుకునే వాళ్ళు ఎక్కడ ఉన్నారో ఏమో ? కల్లారి ను బ్లాక్ రావుగారు చెబుతూ ఉంటారు “రైలులో దొంగలున్నారు జాగ్రత్త” అని ఆ దొంగలు ఎక్కడ ఉన్నారో? మనమందరము అక్కడే కూర్చుంటున్నాము దొంగలు ఎవరో, దొరలు ఎవరో కనుక్కోవడం కష్టంగా ఉంటుంది దొంగ ఎవరో కనుక్కోడానికి ఉపాయం చూపించినట్లయితే వాళ్ళను పట్టుకోడానికి ప్రయత్నం చేస్తాము. ఈ Anti-Corruption department ఎవరో ఒక M. L. A గారో, యంత్రవరో వచ్చి ఫలానా ఆయన లంచం తీసుకొన్నాడు అని complaint యిస్తేనే investigation చేస్తారు అనేటటువంటిది కాదు. ఆ department వారి ప్రధాన కర్తవ్యం ఏమిటంటే ఏవీ departments లో ఎవరెవరు పనిచేస్తున్నారు వారి యొక్క general reputation ఏమిటి? అని కనుక్కొని ఫలానా ఆఫీసర్ లంచగొండి అని అనుకుంటున్నారు. అనేమాట వాళ్ళ చెవుల్లో వడితే ఆయనమీద watch చేస్తూ ఉంటారు. కొన్ని traps కూడ పేసి వారిని పట్టుకోడానికి ప్రయత్నం చేస్తారు. ఆ విధంగా లంచగొండితనం తగ్గించడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నామని మనవి చేస్తున్నాను Tribunal కు పంపాల్సిన కేసులు పంపకుండా గవర్నమెంట్ వారు ఆలస్యం చేస్తున్నారు అన్నారు. Tribunal కు పంపవలెనా, లేక departmental గా enquiry చేయవలెనా అనే విషయం ప్రభుత్వం ఆలోచన చేయాలి. ఒక వేళ ఏదైనా serious charge, corruption charge వంటిది ఉంటుంది అనుకోండి. అటువంటప్పుడు తప్పకుండా tribunal ముందుకు పంపాల్సిందే. ఇంకేదైనా serious charge, negligence of duty వంటివి. అంటే కొన్ని లక్షలు విలువచేసే forest wealth పోయింది అనుకోండి. అటువంటివి tribunal కు పంపాలనా, లేదా అనేది ఆలోచన చేయాలి. Paper delay చేసినాడు అనో, in-subordination అనో యిటువంటి చిన్న charges tribunal కు పంపించడం మంచిదికాదు కొన్ని departmental గా enquiry చేయవలసినవి ఉన్నాయి. కొన్ని tribunal ముందుకు పంపించాల్సినవి ఉన్నాయి. అందువల్ల ఆ discretion ప్రభుత్వాని వదలవలసిందే. ప్రభుత్వం వాటిని పరిశీలించేసి tribunal కు పంపించవలసినవి tribunal కు పంపించి Departmental గా enquiry చేయించవలసినవి

చేయించి departmental enquiry జరిగిన సరువాని Head of the Department యిది చాల serious గా కన్పిస్తున్నది. దీనిని department తో సంబంధం లేకుండా Tribunal ముందు పెట్టాలని నిశ్చయించి ఆ రకంగా చేయడానికి ప్రభుత్వం సంసిద్ధంగా ఉన్నదని మనవి చేస్తున్నాను. Regularisation బు సంబంధించి uniform policy ఉండాలి అంటున్నాను. ప్రభుత్వం యొక్క ఉద్దేశ్యంకూడా uniform policy ఉండాలనే. ఆంధ్ర తెలంగాణా అనేది పోవాలి ఆంధ్రలో ఎటువంటి సాంప్రదాయం ఉన్నదో అది తెలంగాణాకు రావాలి తెలంగాణాలో సత్సాంప్రదాయం ఏదైన ఉండి, అది ఆంధ్రలో లోపించిఉంటే అది యావత్ ఆంధ్రప్రదేశానికి అనువర్తించేట్లు చేయాలనేదే ప్రభుత్వం యొక్క ఉద్దేశ్యం. ఏ ఒక్క ఉద్యోగికో ప్రత్యేకంగా సౌకర్యం కల్పించాలనే ఉద్దేశ్యంతో ఒక నిశ్చయమైన వర్గతని తీసుకువచ్చి అది uniform గా ఉండాలనేటటువంటిది ప్రభుత్వం ఎన్నడూ చేయదు. ఒక individual case ను దృష్టిలో పెట్టుకొని వాళ్ళ విషయంలో favour చేయడానికి ఒక నిర్దాంతాన్ని ధృవపరచి, ఆ నిర్దాంతాన్నే అందరికీ వర్తించేయాలనే విధంగా ప్రభుత్వం ఎప్పుడూ చేయదు. Department లో ఉండే ఉద్యోగులు అందరి శ్రేయస్సును దృష్టిలో పెట్టుకొని, అందరికీ లాభదాయకముగా ఉండి విధానాన్ని యేర్పాటుచేసి, ఆ విధానంవల్ల యీ individual బు లాభం కలుగుతుందా లేదా అనేది చూడాలిగాని individual యొక్క శ్రేయస్సును దృష్టిలో పెట్టుకొని ఒక నిర్దాంతాన్ని ధృవపరచి దానినే uniform గా చేయడానికి ప్రభుత్వం సంసిద్ధంగా లేదని మనవి చేస్తున్నాను. వహూరి రామచార్లుగారు అనేక మంచి సలహాలు ఇచ్చారు. కళ్యాణదుర్గంలో గోళ్ళ ప్రాంతానికి నేను వెళ్ళినప్పుడు అక్కడి రైతులు వాకే representation ఇచ్చినారు. దానిని department వారికి పంపించాను. దానిని పరిశీలన చేసి, అక్కడి మహాకసారి చెట్లు పెంచి, అక్కడి ఉండి రైతులకు, వారి యొక్క పశుపోషణ నిమిత్తం సౌకర్యాలు కల్పించడానికి ప్రభుత్వం తప్పకుండా ప్రయత్నము చేస్తుందని మనవి చేస్తున్నాను. చెట్లు వాటంతట అవే పెరుగుతాయి గదా, మనము చేయాల్సిన అగత్యము ఏమీ ఉన్నదని వారు అన్నారు. కొన్ని చెట్లు మనంకూడ పెంచుకోవాలి. కాఫీ, pine apple, teak మొదలైనవి మనమే పెంచుకోవాలి. మిగతావి దేవునియొక్క కృపవల్ల పెరుగుతాయి. వాటంతట అవే పెరుగుతున్న వాటికిమాడ ఏమీ అటంకం కలుగకుండా, ఎవరూ కొట్టివేయకుండా చూచుకోవలసిన అగత్యం ఉన్నది. ఇండ్లకు కలప దొరకడం లేదు అని వారు అన్నారు. నిజమే. మా గ్రామంలో ఏదైన యిట్లు కట్టుకోవలసినవే కావలసిన పెంకులు, దూలాలు దగ్గర ప్రాంతాలనుంచి

తెచ్చుకొనేవారము. ఇప్పుడు భద్రాచలంనుంచి రావాలి, నిజామాబాద్ నుంచి రావాలి, ఆదిలాబాద్ నుంచి రావాలి, బెల్లంపల్లి నుంచి రావాలి అని ఏమేమో చెపుతూ ఉంటారు. కర్నూలులో ఆ పరిసర ప్రాంతాలలో ఉండే ప్రజలంతా అది లేకుండా చూచుకోవాలి. ఇటీవల నేను చిత్తూరుజిల్లా వెళ్ళినప్పుడు కార్వేటి నగరము గురించి శ్రీ రామకృష్ణరాజుగారు చెప్పారు. అక్కడ local artists ఉండేవారట. పిల్లలకు కావలసిన బొంగరాలు, చిన్న చిన్న బొమ్మలు చేసుకునేవారట ఆ forest లో నుంచి ఉచితంగానే కట్టి తెచ్చుకునేవారట అది పూర్వం జమీందారీ అడవిగా ఉండినది అనుకుంటాను గవర్నమెంటువారు స్వాధీనం చేసుకున్న తరువాత ఎటువంటి కట్టి లభించకుండా పోయినందున వారి వృత్తికూడ నశించిపోయే ప్రమాదం ఉన్నదని వారు చెప్పారు. అటువంటి వృత్తిని పునరుద్ధరించడానికి, వారికి యిదివరకు ఉండే సౌకర్యాలను తగ్గించకుండా ఉండేదానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నం చేస్తుందని మనవి చేస్తున్నాను. చింతలతోపులకు సంబంధించి రామాచారిగారు చెప్పారు చాల నిజం అది. పత్తికొండలో ఎక్కడ చూచిన చింతచెట్లే, మూడు 1000 చింత చెట్లు ఉన్నాయేమో. మన్రోతోపు అంటారు దానిని రాయలసీమ ప్రాంతంలో ఆయన first Collector గా వచ్చిన తరువాత గవర్నరు అయినాడు. ప్రతిగ్రామంలోను, వెద్ద గ్రామం చిన్న గ్రామం అనకుండా ఈ చింతలతోపులు పెంచినారు రోడ్ల కిరువైపులా చింతచెట్లు పెంచినారు అవన్నీ క్రమేణా నశించిపోతున్నాయి. వాటిని పునరుద్ధరించాలి. వనమహోత్సవం అని చేస్తున్నామని అన్ని మొక్కలు నాటుతున్నారు, అన్ని మొక్కలు బ్రతుకుతున్నాయి, అన్ని రక్షింపబడుతున్నాయి అనే లెక్కలు ఏమీ కన్పించడంలేదు చింత చెట్లు చాల ఉపయోగకరమైనవి చింతచిగురు, చింతచెక్కలు, చింతకాయలు, చింతపండు అనేక రకాలుగా ఉపయోగపడుతుంటవి అంతేకాకుండా ఎవరైనా నవ్వుచేస్తే శిక్షించడానికి చింతబట్టలు కూడ ఉపయోగపడుతూ ఉంటాయి. ఈ విధంగా చింతచెట్లు అనేక రకాలుగా ఉపయోగపడతాయి. కనుక వాటిని పెంచడానికి ప్రయత్నం చేయవలసి ఉంటుంది రేల, శంకేడు తోళ్ళ పరిశ్రమకు పనికి వచ్చేటటువంటి వస్తువులు, దాని విషయం కూడ ప్రభుత్వం ఆలోచన చేస్తుంది పేట జాషయ్యగారు, కాకాని వెంకటరత్నంగారు నూజివీడు ప్రాంతంలోని అడవి అంతా ఎట్లా నాశనమైపోయిందో, దానిని ఎట్లా పునరుద్ధరించాలో చెప్పారు. గంజి నాగేశ్వరరావుగారు పల్నాడు, తుని, నూజివీడు ప్రాంతాలలో ఉండే పొలాలు అంతా పేద ప్రజానీకానికి పంచి పెట్టాలని, అది forest కు అనువైన స్థలం కాదని చెప్పారు. రామబ్రహ్మంగారు మైసూరు, మద్రాసు ప్రాంతాలలో Sandal Wood ఎక్కువగా పెంచి

లాభాలు సంపాదిస్తున్నారు మనం కూడ విరివిగా పెంచి ఎందుకు లాభాలు సంపాదించకూడదు అన్నారు. దాని విషయంలో శ్రద్ధవహించి చందనపు చెట్లను పెంచడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నంచేస్తుందని మనవిచేస్తున్నాను పూర్వం గుమ్మాలమీద వెళ్లేటప్పుడు interior forests లోకి వెళ్లి బాగా తనఖని సేచేవారు, యిప్పుడు జీవులు యిన్వడంవల్ల వారు సరిగా గనిఖి చేయడంలేదని చెప్పారు. తనిఖి సరిగా చేయించడానికి యింకా చురుకుగా పని చేయడానికి ప్రభుత్వము ప్రయత్నం చేస్తుందని మనవిచేస్తున్నాను. Forest లో హెచ్చుగా రోడ్లు వేసి, హెచ్చుగా సౌకర్యాలు కల్పించి అక్కడ ఉండే Tribesmen కు సంతోషంగా ఉండేవిధంగా చేయవలసిన అగత్యం ఉన్నది అక్కడ ఉండేవారికే ఎక్కువగా ఈ లాభం చెందాలి అని బోయిన రాజయ్యగారు చెప్పారు. దానినుంచి 2 కోట్ల రూపాయలకుపైగా ఆదాయం సంపాదిస్తున్నారు. ఖర్చు ఏదో చేస్తున్నారు. మిగిలిన ధనం దాదాపు కోటి 50 లక్షలు ఉంటుంది. ఈ ధనం అంతా సంఠేసు శాఖ చేసిన విధంగా అక్కడే ఎక్కువ ఖర్చు చేయకూడదా అంటున్నారు. అది సిద్ధాంత రీత్యా ఒప్పుకోకపోయినప్పటికీ Tribal people కు ఎక్కువ ఖర్చు చేయవలసిన అగత్యం ఉన్నది. గుంటూరుజిల్లాలో తెనాలి తాలూకా ఉన్నది. తెనాలి తాలూకాలో విశేషంగా ధాన్యం సాగుతుంది. అక్కడనుంచి ప్రభుత్వానికి వచ్చే ఆదాయం విశేషంగా ఉన్నది. కనుక ఆ ఆదాయం అంతా సర్వీ తెనాలి తాలూకాలోనే ఖర్చుపెట్టాలంటే ఎవరైన ఒప్పుకునే సిద్ధాంతమా? కాదు. ఆ ఆదాయాన్ని తీసుకువచ్చి, ఎత్తికొండ తాలూకాలోనో, చింతలపూడి తాలూకాలోనో, తుని తాలూకాలోనో, ఎక్కడైతే సరైన వసతులులేని పేద ప్రాంతాలు, వెనుకబడిన ప్రాంతాలు ఉన్నాయో అక్కడ ఖర్చుచేయాలి. కేవలం అక్కడే ఖర్చుచేయాలని కాకుండా tribal people చాల అవస్థ పడుతున్నారు. వారికి విశేషంగా సౌకర్యాలు కలిగించాలి అని చెప్పితే సరిగా ఉంటుందని నేను భావిస్తున్నాను. ఇదేప్లు వంగా Forest demand కు సంబంధించిన సమాచారము.

ఇక మత్స్య పరిశ్రమకు సంబంధించి అనేకమంది నభ్యులు అనేకమైన నిర్మాణాత్మకమైన సూచనలు చేశారు. ఇవర విషయాలు కాకుండా, దీనిని గూర్చే మాట్లాడినవారు శ్రీ వ్రగడ కోటయ్యగారు. ఎందుకంటే — ఆంధ్ర ప్రాంతములోని మత్స్య పత్యపరిశ్రమకు సంబంధించిన సకాకార సంఘాల కేంద్ర సంఘంకు ఆయన అధ్యక్షులుగా వుంటున్నారు. వారికి అన్ని విషయాలు తెలుసు. అంతేగాక, నాలుగైదు సంవత్సరాలనుండి యీ మత్స్య పరిశ్రమకు సంబంధించి సహకార సంఘాలన్నింటికి ఒక ఆపెక్సు పొందేటిని. కేంద్ర సంఘముగా నిర్మించండి అని వారు అనేక రిప్రెజెంటేషన్లు కూడ చేశారు. వారు యీనాడు దానికి అధ్యక్షులుగా వుండడం నాకు చాలా సంతోషంగా ఉంది.

వారి యొక్క సాధకపాదకాలన్నీ అర్థం చేసుకొని యీ అపెక్సు సొసైటీకి గాను రెండు లక్షల రూపాయలు ఆంధ్రప్రాంతానికి, ఒక లక్ష రూపాయలు తెలంగాణా ప్రాంతానికి ఇంటరెస్ట్ ఫ్రీలోన్ యిస్తామని, వరివేల రూపాయలు యీ ఫిషరీస్ డీనికి సంబంధించి మేనేజ్మెంటు, ఫంక్షనింగ్ కు ఉచితంగా యిస్తామని డిపార్టుమెంటువారు చెప్పారని అన్నారు. వారు ఆ విధంగా అన్నట్లయితే తప్పకుండా యిప్పించడానికి ప్రయత్నం చేస్తాము. ఫిషరీస్ డిపార్టుమెంటు, కో-ఆపరేటివ్ డిపార్టుమెంటుకు సంబంధించిన మంశ్రులు, సెక్రటరీస్ డిపార్ట్ మెంటులో హెడ్స్ అంతా కూర్చుని ఒక నిర్ణయం చేయడానికి కూడ ప్రయత్నిస్తాం. రెండు, మూడు లక్షల రూపాయలు ఖర్చుచేసినంతమాత్రాన ప్రభుత్వాని కేమీ నష్టం వుండదని, పేదలకు సహాయం చేయడానికి ప్రభుత్వం తప్పక ప్రయత్నం చేస్తుందని నేను వారి మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ నాగేశ్వరరావుగారు, చౌదరి సత్యనారాయణగారు, ఇంకా చాలా మంది పేదలు కోస్తా ప్రాంతాన్ని గూర్చి మాట్లాడారు. దాదాపు ఆరు వందల మైళ్ళవరకు వున్నది. అక్కడ ఎక్కువ సౌకర్యాలు కల్పించడానికి ప్రయత్నం చేస్తాం. కేరళ రాష్ట్రములో నాలుగైదు కోట్లు కేటాయించారని చెప్పారు. మనం అన్నికోట్లు కేటాయించలేక పోయినా మనకొక సౌలభ్యం మాత్రము కనబడుతున్నది. యూనియన్ మంత్రి కృష్ణప్పగారితో నేను మాట్లాడినాను. దాదాపు మూడుకోట్ల రూపాయలతో ఒక పథకాన్ని మన రాష్ట్రంలో అమలు జరుపబోతున్నట్లుగా వారు సెలవిచ్చారు బహుశా విశాఖపట్నం, కళింగపట్నం, కాకినాడ ఆ ప్రాంతాలలో దానిని వారు అమలుచేయవచ్చు. అప్పుడక్కడ అన్ని సౌకర్యాలు ఏర్పాటు అవుతాయి. ఇప్పటికప్పుడే విశాఖపట్నంలో స్టోరేజీ కొరకు ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. అదే ప్రకారంగా నిజాంసాగర్ ప్రాంతములో కూడ ఏర్పాటు చేస్తున్నాం. రేపు నాగార్జున సాగర్ వచ్చిన తరువాత చేపలు వట్టే పథకము విశాలముగా అమలు జరుగడానికి అవకాశముంటుంది. అక్కడ స్టోరేజీ సౌకర్యాలు కూడ ఏర్పాటు చేయవలసివుంటుందని నేను మనవి చేస్తున్నాను.

తరువాత, విద్య ముఖ్యమైన విషయము. ఎనిమిది, తొమ్మిది స్కూల్స్ వున్నాయి. అవి చాలవని నాకు తెలుసు. ఇంకా ఎక్కువగా స్కూల్స్ ఏర్పాటు చేయాలి. అంతేగాక అడల్ట్ ఎడ్యుకేషన్ కూడ ఎంతో అభివృద్ధి చేయాలి.

సెక్రటరీస్, హెడ్స్ ఆఫ్ డిపార్టుమెంటువారు వారియొక్క మనస్తత్వాన్ని మార్చుకోవాలని కోటయ్యగారు చెప్పారు. స్వరాజ్యంవచ్చినతరువాత అనేక

మంట ఉద్యోగులు మార్చుకున్నారు. బహుశా ఒకరిద్దరు ఇంకా అలా వున్నారేమో. వారుకూడా ద్రామేగా మారతారు. రోజులు మారుతున్నాయి. వారు తమ మనస్తత్వం కూడా మార్చుకోవాలి. ఇదివరకు వున్న పోలీస్ స్టేజీ కాదని. ఇది వెల్ ఫేర్ స్టేజీ. ఒకరిద్దరు అలాంటి ఉద్యోగులు వుంటే వారుకూడా తమ విధానాన్ని మార్చుకోవలసిన అవస్థ ఉంది. వారు ఇంకా మార్చుకుంటారు అని నేను మనవిజేస్తున్నాను.

ఇక అప్పు సౌకర్యాలు గూర్చి చెప్పారు. సెంట్రల్ బ్యాంకువారు అప్పు సౌకర్యాలు కలుగజేయడంలో వస్తున్న యిబ్బందులగురించి మనవిచేశారు. చేనేత పరిశ్రమకు సంబంధించి ప్రత్యేకంగా ఒక సెంట్రల్ బ్యాంకు ఏర్పాటు చేయవలసినదిగా వారు కోరుతున్నారు. ఈ దినమే రిజర్వు బ్యాంకు డెప్యూటీ గవర్నరుగారితో నేను మాట్లాడాను. ఈ విషయంబాడ మాట్లాడాను. చేవలం చేనేతవారికి ప్రత్యేకంగా సెంట్రల్ బ్యాంకు ఏర్పాటుచేసే విషయమేమిటండి, హరిజనుల కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీలు, ఫిల్డ్ లెబర్ సొసైటీలు వాళ్ళకు వున్నాయని. ఆ ఫిల్డ్ లెబర్ కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీలను సెంట్రల్ బ్యాంకువారు ఆఫీలియేట్ చేసుకోవడంలేదు, అందువలన వారికి కావలసిన సౌకర్యాలు కలగడంలేదు - అనే విషయాన్నికూడా వారికి చెప్పాను. దీనిని ఉప్పుకుండా పరిశీలన చేస్తామని వారు ఒప్పుకున్నారు. ఉప్పుకుండా ఆది పీలవుతుందని నేను మనవిజేస్తున్నాను.

ఇప్పుడు యిచ్చే ఉప్పు ఎవరికి ఇస్తున్నారు; వలలు ఎక్కడ ఇస్తున్నారని అడిగారు. దానికి సంబంధించిన వివరాలున్నాయి. పీసినదానిని చేయవలసిన కార్యక్రమముతో పోల్చి చూస్తే హస్తీమళ కాంతరం ఉండవచ్చును. చేయవలసినది చాలావున్నదనే విషయము ఒప్పుకోక తప్పదని నేను మనవిచేస్తున్నాను.

పంచాయితీలకు fishing rights అప్పజెప్పారు; యిది మంచిది కాదు. తిరిగి మార్చివేయాలన్నారు. దీనిని పరిశీలన చేయవలసిన అగత్యమున్నది. ఇందులోని సాధకపాధకాలన్నీ తిరిగి పరిశీలించడానికి ప్రభుత్వం సంసిద్ధంగా నున్నదని నేను వారికి మనవిజేస్తున్నాను.

చెరువులకు సంబంధించి శ్రీ వహ్మూరి రామారావుగారు ఒక విషయం చెప్పారు. చేవల పట్టకొనడానికి అనుమతి యివ్వగానే చెరువులోని నీటిసంతక బయటకు తోడేసి, చేవలు పడుతున్నారు. అందువలన పైర్లు పాడుఅవుతున్నవని అన్నారు. అటువంటి ప్రమాదం లేకుండా, అన్నివిధాలా పైర్లు రక్షించడానికి, మత్స్యపరిశ్రమకు కూడా ప్రభుత్వం ప్రయత్నం చేస్తుందని నేను మనవిచేస్తున్నాను.

తరువాత, లోతునీళ్లలో చేపలు ఎత్తే సౌకర్యం లేదు, అందుకు కావలసిన పరికరాలు లేవని కొంతమంది సభ్యులు చెప్పారు. పరికరాలు యివ్వడానికి, అందుకు తగు శిక్షణ నివ్వడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నారని మనవి చేస్తున్నాను.

కోస్తా సముద్ర తీరములో ఉండే వారికి కావలసిన సౌకర్యాల గూర్చి మిత్రులు కొంతమంది చెప్పారు. శ్రీ గంజి నాగేశ్వరరావుగారు తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో తిరుగుతున్న వ్యాన్ గూర్చి మనవి చేశారు. ఏప్రాంతము నుండి ఏప్రాంతమునకు అవి తిరుగుతున్నవి? ఇక్కడ నావద్ద వివరములున్నవి. అవిధంగా 14, 15 వ్యాన్స్ తిరుగుతున్నవి. వాటిని యింకా హెచ్చుచేయడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాం. పేద ప్రజలకు తప్పకుండా లాభం కలిగించవలయుననే మేము అనుకున్నాం. అలాగే ప్రభుత్వం కలిగించే సౌకర్యాలు ఉపయోగించు కొనవలసిన బాధ్యత వారిపై కూడా ఉన్నది. మిత్రులు ప్రగడ కోటయ్యవంటి వారిపై కూడా ఉన్నది. వారు సహకార సంఘాలు ఏర్పాటు చేసుకుంటే, ఉత్పత్తిని అభివృద్ధి చేసుకుంటూపోతే వారికి కావలసిన సౌకర్యాలు, సహాయం చేయడానికి ప్రభుత్వం సంసిద్ధంగా ఉందిని నేను మనవి చేస్తున్నాను. వారు చెప్పిన విషయాలన్నీ నిజమే. నేను కూడా గుడిసెలో పుట్టివచ్చిన వాడనే. నాకు కూడా ఆ కష్టసుఖాలు తెలుసు. మేడలో పుట్టి, మహారాజులా వచ్చిన వాడను కాను నేను. వారికి త్రికరణకుద్దిగా సహాయం చేయవలయునని యున్నదని, చేస్తానని మనవి చేస్తున్నాను.

“ఒక్క ముఖ్యమంత్రి వుంటే ఏం లాభం, పేద ప్రజలు చాలమంది వున్నారు, పేదల రాజ్యం కావాలి” అన్నారు. ఈమధ్య డేబర్ ఖాయిగారు ఒక మాట అన్నారు. ఇటీవల మన ప్రాంతంలో - ముఖ్యంగా కొండప్రాంతంలో తిరుగుతున్నప్పుడు వారు చెప్పిన మాట మనవిచేసి నేను నెలవు తీసుకుంటాను. “ఇది కాలచక్రం, ఆగదు, తిరుగుతూనే ఉంటుంది; వైనవుండే రాజులు, మహారాజులు, నవాబులు పెద్దవాళ్లం అనుకునేవారు. అంతా క్రిందికి రావాలి. క్రింద వుండేవారు కొండజాతులు, హరిజనులు, ఎరుకలు, ఏనాదులు, సుగాలీలు, చేసెలు పట్టేవారు వైకి రావాలి; వస్తారు; రాజ్యం ఏలుతారు” అని చెప్పారు. కాస్త ఓపికపట్టి ఆ కాలంకూడా చూడమని శ్రీ కోటయ్యగారికి మనవి చేస్తున్నాను.

ఇవి చాల ప్రధానమైన శాఖలు. పేద ప్రజలకు, రైతాంగానికి పునరుద్ధరణకు పనిచేసే శాఖలు కాబట్టి కోత తీర్మానాలకు press చేయకుండా ఏకగ్రీవంగా ఆమోదించాలని సభ్యులకు మనవి చేస్తున్నాను. అధ్యక్షానా న్నలంకరించి, రి గంటలై నా ఓపికగా కూర్చుని యీ కార్యక్రమాన్ని దిగ్విజయంగా

జరిపించినందుకు శ్రీమతి లక్ష్మకొండమ్మగారికి నా కృతజ్ఞత తెలియచేస్తూ నేను సెలవుతీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య (నత్తెనపల్లి) : ముఖ్యమంత్రిగారు వెల్ ఫోర్ మంత్రిగా పుండగా శ్రీహరికోట, నల్లమలై కొండలు రెండుకూడ ఏతెన్ని పరియాలుగా declare చేసినట్లయితే ఎక్కువ సౌకర్యంగా వుంటుందని ఆలోచించారు. ఇప్పుడు ముఖ్యమంత్రిగా కూడా వున్నారు. కాబట్టి అది ఏస్థాయిలో వున్నదో చెబుతారా?

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : కేంద్రప్రభుత్వానికి వ్రాశాము. శ్రీహరికోట, నల్లమలై మాత్రమే కాకుండా శ్రీకాకుళం, విశాఖపట్టణం జిల్లాలలోని కొన్ని ప్రాంతాలుకూడ ఏతెన్నీలుగా పుండడానికి అవసరమైన లక్షణాలన్నీ వుండి ఏతెన్నీలుగా పరిగణించబడమండా వుండేవాటి విషయంకూడ వ్రాశాము అంతే కాదు. ఎరుకులు, పనాడులు, నుగాలీలు ఆంధ్రప్రాంశంలో పెడ్యూర్లు త్రయి స్సీవారు. నెలంగాణా ప్రాంశంలో కాదు. ఈ విషయంకూడ వ్రాశాము ఈ రోజున ఒక reminder గా శ్రీ దాతార్ గారికి వ్రాశాము. స్పీకర్ లోనే సర్య తీసుకుంటారనే ఆశ. నమ్మకము నాకు ఉన్నది.

రెంపొరరీ డైరెక్టర్ : ఇప్పటికే చాల time అయినది. ఇం 10 నిమిషాల లోపున సభ్యులు ఇమ ప్రశ్నలన్నీ పూర్తి చేయాలి.

శ్రీ పి. రాజగోపాలనాయుడు : 'ల' గ్రామ ఎగుమతిచేసే నేతివిషయం గురించి చెబుతారా?

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : దాదా, రెండు కోట్ల రూపాయల విలువగల నేతిని మన రాష్ట్రంనుంచి పోరత్రాకు, యంకా యితర ప్రదేశాలకు పంపి తున్నాము. Aug-Mark లేదనే కారణంచేత ఆధ్వంతర పెట్టుకున్నారంటున్నారు. నేను వెంటనే ఆఫీసర్లతో మాట్లాడినాను. దానికి amendment తేద దానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నామన్నారు. స్పీకర్ లోనే తెచ్చి అటువంటి యిబ్బంది తేకుండా చేయడానికి ప్రయత్నిస్తామని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎన్. వేమయ్య : Tribal areas లో Corporations ఉన్నాయి. Standard rates పెట్టినందువల్ల పరకులను కార్పొరేషనుకు యివ్వాలంటే చాలమంది బాధపడుతున్నారు. అందువల్ల యీ రేట్లను మార్పు చేసినట్లయితే బాగుంటుంది. దీనినిగురించి మంత్రిగారు assurance యివ్వాలని కోరు తున్నాను.

Forest Advisory Committees ఉస్తాదాని వైదటి బజ్జెటులోనే అటవీశాఖమంత్రిగారు చెప్పారు అవి యంతవరకు functions చేయడం మొదలుపెట్టలేదు ఇకముందైనా effective గా జరగడానికి మంత్రిగారు ఒక assurance ఇచ్చారు.

Fishermen Co-operatives కు, పంచాయతీబోర్డులకు ఎగాదాలు వస్తున్నాయి. డబ్బు ఫిషర్ మన్ కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీకి ఇచ్చినా, పంచాయతీ బోర్డుకే వస్తుంది, పంచాయతీబోర్డుకు వస్తే సరేసరి. సొసైటీలున్నచోట సొసైటీలకే యిస్తూ, తనివోట పంచాయతీలకు యిస్తే మంచిది. దీనిని పునరాలోచించి యంతకుముందున్న విధంగానే ఆ G O. ఉంచుటలు ఏస్తారా ?

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : కార్పోరేషనుకు సంబంధించిన ధరల విషయమై నేను స్వయంగా వెళ్ళి చూచాను ఎందుచేపలు. ఉప్పు, కిర్సనాయిలు, గుడ్డలు అమ్ముతారు. ధరలో షాపుకార్లు అమ్మేదానికంటే సగానికి సగం తేడా ఉన్నది. బయట రూపాయి కమ్మేది కార్పోరేషనువారు ½ రూపాయకు అమ్ముతున్నారు. కార్పోరేషను ధరలు సక్రమంగానే ఉన్నాయి. లోటుపాట్లుంటే సవరించడానికి అనంతరామన్ కమిటీని వేశామనీ. ఆరిపోర్టు వచ్చిందనీ మనవిచేశాను. అది కూడ పరిశీలన చేస్తాము.

చేపలకు సంబంధించి fishing rights కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీలకు యిస్తే మంచిదని నేను భావిస్తున్నాను దీనిని పునఃపరిశీలన చేయిస్తానని చెప్పాను.

ఫారెస్టుకు సంబంధించిన State Advisory Committee ఉన్నది, District Advisory Committees అక్కరలేదనుకొన్నాము కిల్లాపరిషత్తు చైర్మను, కలెక్టరు, ఫారెస్టు ఆఫీసరు కలిసి కమిటీ ఉన్నది. Backward Classes, పొరబానుల వరపున ఒకరిద్దరిని వేయాలని అనుకొంటున్నాము ఇంతటితో సరిపోతుందని భావిస్తున్నాను.

శ్రీ చౌదరి సత్యనారాయణ : కోస్తా ప్రాంతంలో సెంట్రలు గవర్నమెంటు వారి Rural Water Supply Scheme ఉన్నది. దానిని కాన్సిల్లు చేశారు. సమితులలో నూతులు త్రవ్వాలంటే 5, 10 వేల రూపాయలవుతుంది. దీనిని గురించి special గా ప్రయత్నం చేస్తారా ?

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : Rural Water Supply కీ, యీ డిమాండుకూ సంబంధం లేదు.

శ్రీమతి సుమిత్రాదేవి : చింతచెట్టు ఉపయోగం చాలా ఉన్నది. పెద్దలు కూడ చింతచెట్టును కల్పవృక్షం అంటారు. అయినా వీటిని బొగ్గుకొరకు చాల

మంది వాడుతున్నారు అట్లా జరుగుతుందా చేయడానికి యిక నైనా ముఖ్య మంత్రిగారు చర్యలు తీసుకుంటారా?

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : ఇక నైనా కాదు, యిప్పుడే ఉన్నది చెట్టు కొట్ట కూడదని. దీనిని మంత్రివర్గస్థాయిలో యిటీవల పరిశీలన చేశాము. చెట్టుకొట్టి బొగ్గు మద్రాసుకు తీసుకుపోతున్నారని వింటున్నాము. దానిని పవిత్రంగా stop చేయడం, లేక restrict చేయడం అనేది మణ్ణంగా పరిశీలించమని Chief Conservator of Forests కు మంత్రివర్గమే వ్రాసింది. ఇక్క మంత్రి కాదు.

శ్రీ మహమ్మద్ తహశీలు : షార్పుగోదావరిజిల్లాలో ప్రభుత్వం కలప సరికించినప్పుడు ఘనపుటదుగుకు 0.12 న. పై. యిచ్చేవారు. ఈ మధ్య దానిని 0.08 న. పై. కు తగ్గించారు. అందువల్ల labour రావడంలేదు. చారికి రూలి పేట గిట్టడంలేదు. దానిని మళ్ళీ 0.12 న. పై. లకు పెంచుతారా?

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : నాకు తెలియదు. విచారణ కియిస్తాను.

శ్రీ షేర్ మోలాసాహెబ్ : ఫారెస్టుకాకు సంబంధించి నేను అనేక సూచనలు చేశాను. చింతచెట్టు కాయలు, చెక్క, ఆకు-అన్నీ ఉపయోగ పడటమే కాకుండా, అందులో మేగ్నెట్ శక్తి కూడ ఉన్నది. అందువల్ల ప్రతి గ్రామంలోను జనాభానుబట్టి ధర్మతోపు పెంచేటట్లు ఉస్తాదా? ఇవి విటమిన్లు గల చెట్లు. ఇవి ఊడించడంవల్ల అయుప్రమాణము ఊడిస్తున్నది. బలమైన పిల్లలు పుట్టడంలేదు. వర్షాలు తగ్గిపోయాయి. గాలి ఆధారమీద భూమి నిలిచింది. విజ్ఞానసంబంధమైన సూత్రాలతో కూడిన మన debates ఇంతవరకు మాకు అందలేయలేదు. మనం శాసనసభలో వినడమే జరుగుతున్నది కాని రాబోయేవారికి సలహాలుగా పాటించడానికి అవకాశం లేకపోతోంది. అందు వల్ల యీ ప్రొసిడింగ్స్ గతసంవత్సరానివి యీ సంవత్సరమైనా అందేటట్లు చేస్తారా?

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : ఇక్కడ శాసనసభలో ప్రశ్నితరాలసమయంలో గాని, బడ్జటువిషయాలలోగాని ఇచ్చిన సలహాలను డిపార్టుమెంటువారు పరిశీలన చేసి నిర్ణయాలు కూడ తీసుకొంటూ ఉంటారు. చింతచెట్టుకు సంబంధించి మేగ్నెట్ పవర్ వుందన్నారు. “చింత చచ్చినా పులుపు చావలే” దనే సామెత కూడ ఉన్నది, పెద్దనగారు ‘తిండ్రిదే పల్లవములు’ అని వ్రాశారు. అంతే చిగురు తాకులు. చింతచిగురు పచ్చి చేసుకొని తింటే ఎంత దుచిగా వుంటుంది!

శ్రీ బి. రామిరెడ్డి : దోరణాలనుంచి శ్రీశైలం పోయే రోడ్డులో లోయలున్నాయి. వాటిలో టేకుగాని, జీడిగాని వేయడానికి వీలు ఉందా ?

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : నల్లమల ప్రాంతంలో టేకుతోటలు వేస్తున్నారు. దీనికి మంచి soil కావాలి. అవకాశాలుంటే teak plantation వేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తాము.

శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్ : తెలంగాణాలో ప్రభుత్వం భూమిలో 10 వ వంతు నిర్బంధంగా కేటాయిస్తామని తీర్మానం అయినట్లు చెప్పారు ఇంతకు ముందు యిటువంటి నిర్బంధం లేదు బీదలు దున్నుకున్న భూమి అయితే 10% లేకపోయినా పట్టాకు యివ్వాలని వున్నది. దీనికి విరుద్ధంగా ఏమైనా తీర్మానం చేశారా ?

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : ఇప్పుడేమీ తీర్మానం చేయలేదు ఇంతకుపూర్వము చేసిన తీర్మానమే ఉన్నది వారు చెప్పినది exception.

Temporary Chairman : The question is:

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా, కోవూరు తాలూకా శురివెల్ల గ్రామములో మూడు 200 ఎకరముల ఫారెస్టును ఫారెస్టునుండి తొలగించి సదరు భూమిని పేదలకు పంచమని కోరుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for Forest Department by Rs. 100

(ఫారెస్టు సంఘములకు ఫారెస్టులో కట్టెకొట్టుకొను హక్కు యివ్వక వ్యక్తులకు యిచ్చుచున్నందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా, కోవూరు తాలూకా వల్వేరు ఫారెస్టును తొలగించి, సదరు భూమిని భూమిలేని పేదలకు మంజూరు చేయమని కోరుటకు.)

The motions were negatived.

Temporary Chairman : The question is:

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for Forest Department by Re. 1

(For not allowing the sheep to graze in forests.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Re. 1

(For not giving the lands to cultivators who are cultivating them in forest lands since 20 years in Andole Taluq.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Re. 1

(For non-allowing the poor cultivators to take wood for Agricultural purposes.)

The motions were negatived.

Temporary Chairman : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To criticise the failure of Government to supply free of charge timber to ryots for agricultural implements.)

The motion was negatived.

Temporary Chairman . The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా, మాళ్ళూరు పేట తాలూకా పూలతోటలోని సాగుకు లాయకు అయిన ఫారెస్టు విజయను అచ్చట పేదలకు పంచిపెట్టమని కోరుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా, మాళ్ళూరు పేట తాలూకాలో సుమారు గ్రామములోని సాగుకు లాయకు అయిన ఫారెస్టు భూమిని ఇంతకుముందే చాలకాలము సాగు చేయుచున్నట్టి భూమిని సాగుదారులకు వట్టాలిచ్చుటకు మినహాయింపమని కోరుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(గార్లలను ఫారెస్టులనుగాను, ఫారెస్టు రేంజర్లుగాను ప్రమోటుచేయుటలో వారిజన గిరిజన వెనుకబడిన జాతులకు ఎక్కువ అవకాశమును జరుగుచున్నట్టి విషయమును ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకుని వచ్చుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరు జిల్లా, ఆశ్వకూరు తాలూకా తెలగురాయపురము గ్రామములో ఫారెస్టు బంజర్ల సుమారు 600 ఎకరములు సాగుబడి చేసుకొనుటకు పేదలకు మంజూరు చేయమని ఎంతో కాలమునుండి అడుగుతున్నప్పటికీ ఏమీ తేల్చక ఆలస్యం చేస్తున్నందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(ఫారెస్టులోని చెట్లు, పుట్ట పెరగని సాగుకు లాయకైన ఫారెస్టులను తొలగించి నదరు భూములను సాగుచేసుకొనుటకు పేదలకు ఇప్పించమని కోరుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరు జిల్లా, సూళ్లూరుపేట తాలూకా, చారు నెల్లూరు గ్రామంలో 250 ఎకరములు ఫారెస్టునుంచి తొలగించిన భూమిని యింతవరకు రెవెన్యూ శాఖకు స్వాధీనపరచనందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా, కోవూరు తాలూకా కొత్తవల్లి కవులుగుంట ఫారెస్టును తొలగించి నదరుభూమిని పేదలకు పంచిపెట్టమని కోరుటకుగాను)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా, ఆశ్వకూరు తాలూకా కొత్తవల్లి గ్రామములో సాగుకు లాయకైన ఫారెస్టు బంజరును పేదలకు ఇప్పించమని కోరుటకు.)

The motions were negatived.

Temporary Chairman : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To impress upon the Government to grant permission to the Bodam Tenants' Co-operative Society, Bodam Sattenapalli taluq.)

To reduce the allotment of Rs 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To impress upon the Government to constitute State and District Forest Advisory Committees with non-officials.)

The motions were negatived

Temporary Chairman : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To criticise the Government policy and the unreasonable orders issued 'adnauseam' in the matter of demarcation of reserve forest areas in the taken over states.)

The motion was negatived.

Temporary Chairman . The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా దర్శి, పొదిలి, కనిగిరి మొదలగు తాలూకాల్లో జమీందారీ వాయ్సాలో కంచెలపాటల పద్ధతి ఉన్నది. ప్రభుత్వపు రైల్వారీప్రాంతాల్లో యీ పద్ధతి లేదు. ప్రభుత్వము జమీందారీ ప్రాంతాలు స్వాధీనము పనుకున్న తర్వాత రిజర్వు ఫారెస్టులు ఏర్పాటునవి. కంచెలపాటల పద్ధతి న్యాయమైనది కాదు, చట్టరీత్యా చెల్లదు. అయినా ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటు వారికి కంచెలను స్వాధీనము చేసిన తరువాత ఈ సంవత్సరం కంచెలను రద్దుచేసే బదులు పుల్లరి యీ సంవత్సరం వసూలు చేస్తున్నందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా పొదిలి తాలూకాలో చాల గ్రామాల్లో రిజర్వులైన్లు సంస్కృతికరంగా వెయబడినవి. కాని గొల్లగట్ల, నాయుడుపేట, నాగంపల్లి, మంగలకుంట్ల, పాతపాడు గ్రామాల్లో ప్రజల యిబ్బందుల దృష్ట్యా కాక ప్రజలకు యిబ్బందికలిగే పద్ధతిలో ఫారెస్టు లైన్లు వేసినందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(రాష్ట్రంలో టేకెన్ ఓవర్ ఎస్టేటు ప్రాంతాల్లో రిజర్వు ఫారెస్టు లైన్లు వెయ్య సందర్శంలో ఫారెస్టు అసిస్టెంటు కన్స్ట్రక్టరు ఆ ప్రాంతపు ఎం. ఎల్.

ఎ. తో, ప్రజలతో సంప్రదించి గ్రామస్థుల కనుకూలంగా లైన్లు వుండే పద్ధతిలో కార్యక్రమాన్ని సాగించాలని గతంలో ప్రభుత్వము యొక్క ఆర్డరు వున్నది ఆ విధానం మంచిదైనప్పటికీ దానిని మార్చినందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(వ్యవసాయ డిపార్టుమెంటువారి మెమోరాండం నెం. 108750 సి. 1.57-ఆ 8 డి. 4-2-59 ప్రకారం గుంటూరు జిల్లా పల్నాడు తాలూకా కాట్రపాడు గ్రామానికి అనుకొనివున్న ఫారెస్టు సరిహద్దును విడగొట్టి గ్రామానికి ఎడంగా హద్దును ఏర్పాటు చేయనందులకు)

The motions were negatived.

Temporary Chairman : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(ఫారెస్టు ఔండరీస్ గ్రామకంఠాల వరకు నిర్ణయించి గ్రామ పశువులు ఊరిబయట నిలువబడేందుకు అవకాశం లేకుండా చేయబడిన విషయం ఎన్ని సార్లు ప్రభుత్వం దృష్టికి తెచ్చినప్పటికీ ప్రజలకు సౌకర్యం ఆలోచించకపోవడం గురించి.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(ఫారెస్టు నుంచి ఎండుకట్టెలు నెత్తిన మోపులుగా తెచ్చుకొని పూర్వం నుండి వృత్తిగా బ్రతికే నిరుద్యోగ లంబాడీ, చెంచు ప్రజలను ఫారెస్టు ఉద్యోగులు నిర్బంధపరచుటను తప్పించి కార్డు వద్దతి ద్వారా బ్రతుకుతెరువు కలిగించ నందుకు.)

The motions were negatived.

Temporary Chairman : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To discuss the refusal of Forest department to excise forest land where big Tanks can be repaired for rehabilitating tribal peasants by creating good services of livelihood).

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To discuss the need for excising forest land for rehabilitating Rangapoor village tribals of Mutunga taluk, Warangal district)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To discuss the obstruction caused by Forest Department for restoring the Gandhi tank in Matunga, Warangal district forest area.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To discuss the failure of Government to stop the indiscriminate destruction of forests by contractors by bringing the forest officials

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To discuss the failure of Government to decide the question for not including land near Venkatapuram, taluk, Warangal district in Reserve forest).

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To discuss the wrong policy of including land for Tribals within forest area when drawing forest lands in Mulug taluk, Warangal district).

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(To discuss the failure of Government to excise from forest in Mahaboobabad taluk, Warangal district for land near villages where no forest exists and also large demand for land by landless poor exist).

The motions were negatived.

Temporary Chairman : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(అప్పర్ గోదావరి డివిజనులో ప్రభుత్వమువారు నిర్వహిస్తున్న కలవ వ్యాపారములో కలవ సరుకులకు ఘనపుటకుగుకు పూర్వము యిస్తున్న

12 నయ్యాపై సలనుండి, 8 నయ్యాపై సలవరకు శగ్గించి గిరిజనులకు అవ్యాయము చేస్తున్న విషయం గతసంవత్సరం అసెంబ్లీలో చెప్పగా రేటు పెంచుతున్నారని మంత్రిగారు చెప్పి వాగ్దానభంగం చేసినందుకు,)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(అప్పర్ గోదావరి డివిజనులో గిరిజనులపై నిర్బంధముగా ఫారెస్టు వనులు చేయించుకొనుచు, వారి వ్యవసాయము కుంటువరుస్తున్నందుకు,)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(అప్పర్ గోదావరి డివిజనులో ప్రభుత్వమువారు నిర్వహిస్తున్న వెదురు వ్యాపారమునకు వెదురు నరికించుటకు వెయ్యివెదుళ్లు నరుకుటకు కూలియిచ్చి పడకొండు వందలు నరికిస్తున్న విధానమునకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,10,28,800 for
Forest Department by Rs. 100

(అప్పర్ గోదావరి డివిజనులోని ఫారెస్టు వాచర్ల జీతములు పెంచక ప్రభుత్వమువారు ఏజన్సీ ప్రాంతములలో నివసించు గిరిజనులు, యింతవరకూ కూడ రు 1-8-0 తక్కువజీతం రోజుకు వుండకూడదను నిబంధనను ప్రభుత్వం ఉల్లంఘించినందుకు.)

The motions were negatived.

Temporary Chairman : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 39,64,000 for
Fisheries by Re. 1

(To express that the Andole Fisheries Officer is not attending the Samithi meeting.)

The motion was negatived.

Temporary Chairman : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,70,89,000 for
Animal Husbandry by Rs. 100

(To criticise the Government for not publishing the catalogue of cattle diseases in the State and preventive measures to be adopted by the peasants).

To reduce the allotment of Rs. 1,70,89,000 for
Animal Husbandry by Rs 100

(For the failure of the Government for not able to develop good breed of oxen in proportion to the development of the projects and reclaimed areas).

To reduce the allotment of Rs. 1,70 89,000 for
Animal Husbandry by Rs. 100

(For not encouraging private people to have cattle farms).

The motions were negatived.

Temporary Chairman : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,70,89,000 for
Animal Husbandry by Re. 1

(నెల్లూరుజిల్లా, నెల్లూరు తాలూకా గంగవట్నం హరిజనులకు యిండ్ల స్థలములు మంజూరు చేయుటలో ఆలస్యము జరుగుచున్నందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,70,89,000 for
Animal Husbandry by Re. 1

(హరిజనులకు యిండ్లస్థలములు యిప్పించుటలో భూ సంపాదన చట్టము వల్ల ఒక ప్రక్కన ఆలస్యము జరుగుచుంటే సడరు చట్టము సవరించమని కోరుతుండగ యిప్పుడు జిల్లాపరిషత్తుల స్టాండింగు కమిటీలవల్ల జరుగుచున్నందుకు ఆలస్యము జరుగుచున్న విషయము ఆలోచించకపోవుచున్న ప్రభుత్వపు విధానమును చర్చించుటకు.)

The motions were negatived.

Temporary Chairman : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,70,89,000 for
Animal Husbandry by Re. 1

(To point out the delay caused in the opening of an animal development centre at Chintakunta, Andole taluq, Medak district.)

The motion was negatived.

Temporary Chairman : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,70,89,000 for
Animal Husbandry by Rs. 100

(For not providing each taluq with a well-equipped veterinary hospital.)

The motion was negatived.

Temporary Chairman : The question is :

“That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 1,10,28,800 under Demand No. IV - Forest Department.”

The motion was adopted and the grant made.

Temporary Chairman : The question is :

“That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 39,64,000 under Demand No. XXI—Fisheries.”

The motion was adopted and the grant made.

Temporary Chairman . The question is :

“That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 1,70,89,000 under Demand No. XXII—Animal Husbandry ”

The motion was adopted and the grant made.

Temporary Chairman : The question is :

“That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 12,93,000 under Demand No. XXXVIII—Capital Outlay on Forests.”

The motion was adopted and the grant made.

BUSINESS OF THE HOUSE

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : అధ్యక్షా. రేపు ‘పరిశ్రమలు’ చర్చకు వస్తుంది సేము అనంతరామన్ కమిటీరిపోర్టు అడిగాము ; రేపు యిస్తామన్నారు. మంత్రిగారికి మళ్ళీ జ్ఞాపకంచేసి తెప్పించాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ డి. సంజీవయ్య . నేను వారితో మాట్లాడి ప్రయత్నం చేస్తాను.

ఔంపొరరీ చైర్మన్ : మీరంతా co-operate చేసినందుకు, యీ 45 నిమిషాలు ముఖ్యమంత్రిగారు ఉత్సాహంతో నుంచి reply యిచ్చినందుకు—అందరికీ అభినందనములు తెలుపుతున్నాను

సమావేశం రేపు ఉదయం 8½ గంటలవరకు వాయిదా వేయడమైనది.

(The House then adjourned till Half Past Eight of the Clock on Tuesday, the 21st March 1961.)

